



وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و فناوری آموزشی



برای سردبیران و کارشناسان آموزشی، ارتباطات و رسانه
www.roshdmag.ir

- علم نافع، کلید تحول
- مجلات رشد با مسئولیت نامحدود
- اتفاق های خوب، در گرو اتفاق ماست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و فناوری آموزشی

سالنامه رشد

✽ سالنامه رشد شماره ۱۴ ✽ بهار ۱۴۰۰ ✽

✽ مدیر مسئول: محمدابراهیم محمدی ✽

✽ سردبیر: بهنام شاددل ✽

✽ اعضای شورای برنامه‌ریزی و کارشناسی: سیدکمال شهابلو، کیومرث جهانگردی، حبیب یوسفزاده، پرویز قراگوزلی،

شهریار ابراهیمی، بهروز رضایی کهریز ✽

✽ طراح گرافیک: نوید اندرودی ✽

✽ ویراستار: بهروز راستانی ✽

✽ نشانی: تهران، خیابان کریمخان زند، خیابان ایرانشهر شمالی، پلاک ۲۶۶ ✽

✽ تلفن و نمابر: ۸۸۳۰۱۴۸۷ ✽

✽ وبگاه: www.roshdmag.ir ✽

آرای مندرج در سالنامه ضرورتاً مبین رأی و نظر مسئولان آن نیست.

یادداشت سردبیر

✧ شوق تحول / بهنام شاددل / ۶

گفت‌وگو

✧ علم نافع، کلید تحول / سخنان دکتر حسن ملکی در نشست هم‌اندیشی با سردبیران و کارشناسان / ۱۰
 ✧ مجلات رشد با مسئولیت نامحدود / نکته‌ها و اشارات دکتر علی محبی / ۲۰
 ✧ اتفاقات‌های خوب، در گرو اتفاق ماست / گفت‌وگو با مدیر کل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی / ۲۴

هم‌اندیشی

✧ جریان‌سازی تربیتی با مجلات رشد / دکتر رضوان حکیم‌زاده / ۳۰
 ✧ کرونا، تلنگری بر آموزش و پرورش / دکتر حسین خنیفر / ۳۸

شوراهای سیاست‌گذاری

✧ تولیدات آموزشی استاندارد / ۴۴
 ✧ درنگی برای ادامه راه / ۶۰
 ✧ مجلات رشد، مکمل برنامه درسی ملی / ۶۸
 ✧ به‌دنبال «رشد» در مجلات رشد / ۷۴

نشست علمی - کاربردی

✧ شاخص‌های رسانه مطلوب از نظر مولانا / دکتر یاسر ملکی / ۵۲
 ✧ اسوه تاریخ‌ساز کربلا / دکتر حسین هراتی / ۱۳۴

گزارش

- ✱ تعامل شرط بقا / ۹۸
- ✱ سامانه دآوری دیجیتال / ۱۰۶
- ✱ عقب نشستیم / ۱۱۲
- ✱ بنیاد ICDL کلاسی به وسعت ایران / ۱۲۰
- ✱ پله پله ، تا تحول / ۱۴۶
- ✱ راه های رفته و نرفته / ۱۵۴
- ✱ ریل گذاری برای فردا / ۱۶۴

جشنواره‌ها

- ✱ اطلاعات، اندوزش یا پردازش؟ / ۸۲
- ✱ نیم قرن دانش و تجربه در آینه تصویر / ۸۶
- ✱ ضیافتی به وسعت همه کشور / ۹۴
- ✱ جشنواره عکس رشد در ایستگاه یازدهم / ۱۳۸

شبکه رشد

- ✱ باز طراحی شبکه رشد / ۱۲۶

نورسیده

- ✱ متولد مهر ۱۴۲ / ۹۹

شوق تحول

اول این بنا، تدوین و ابلاغ شد تا نقشه راهی باشد برای نیل به مقصود و پرورش متوازن قابلیت‌ها و استعداد‌های فرزندان این مرزوبوم.

در این میان، «دفتر انتشارات و فناوری آموزشی»، به‌عنوان یکی از ارکان تأثیرگذار سازمان پژوهش و پشتیبان و مکمل جریان رسمی تعلیم و تربیت، همواره کوشیده است با تولیدات متنوع و مستمر خود، در پویایی و طراوت هر چه بیشتر فضای تعلیم و تربیت کشور نقش آفرینی کند. در این راستا، خانواده مجلات رشد با فراتر رفتن از کارکردهای تعلیمی و تربیتی خویش، به‌عنوان رسانه‌ای فراگیر و تأثیرگذار، به حفظ و تقویت هویت ملی و دینی مخاطبان و ایجاد شور و انگیزه در آنان همت گماشته است. با

تحول جویی و شوق رشد و تعالی از چند دهه پیش در رأس برنامه‌های نظام و تعلیم و تربیت کشور بوده است و اغلب مدیران و تصمیم‌سازان این عرصه حساس، همواره تلاش کرده‌اند، از تمام ظرفیت‌های مادی و معنوی موجود، برای ایجاد تحول در بستر آموزه‌های و حیانی و آخرین یافته‌های صاحب‌نظران تعلیم و تربیت استفاده کنند.

«سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» به‌عنوان سلسله‌جنبان و تأمین‌کننده خوراک این تحول، همواره تلاش کرده است به دور از هیجانات مقطعی و با جلب مشارکت حداکثری جامعه آموزش و پرورش، گام‌های مؤثری در مسیر تعالی و تحول بردارد. از این رو سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، به‌عنوان پشتوانه نظری و خشت



به‌منظور حفظ انسجام، وحدت رویه و گفتمان‌سازی در عرصه‌های گوناگون تعلیم و تربیت و نیز برنامه‌ریزی، استانداردها و ایجاد جذابیت و تنوع در محتوا و غنی‌سازی مجلات به‌عنوان پشتیبان‌های برنامه درسی، شوراهای سیاست‌گذاری مجلات در سه سطح «دانش‌آموزی، عمومی بزرگ‌سال و تخصصی»، تشکیل شد

توسعه و ترویج نقد و تحلیل علمی مجلات به‌منظور ارتقای کیفی آن‌ها. امید می‌رود این شوراهای بتوانند با ترسیم اولویت‌ها و تبیین گفتمان‌های ضروری در نظام تعلیم و تربیت کشور، زمینه بهبود مستمر و اثربخشی هرچه بیشتر این رسانه ملی را فراهم سازند.

نرم‌افزار (اپلیکیشن) رشد

دفتر انتشارات و فناوری آموزشی در جهت همسوس شدن با تحولات سریع در عرصه فناوری و رسانه و با هدف دسترسی سریع و آسان مخاطبان خود به محتوای مجلات، «اپلیکیشن رشد» را راه‌اندازی کرد. این اپلیکیشن نرم‌افزاری کم‌حجم برای دستگاه‌های دارای سیستم عامل «اندروید» است که از طریق «کافه‌بازار» می‌توان آن را بارگیری و نصب کرد. کاربران می‌توانند پس از نصب آن

وجود تمام کامیابی‌ها و توفیق‌هایی که در سایه لطف حق نصیب همکاران این دفتر شده، هرگز به «طبق معمول‌ها» رضایت نداده و با وجود موانع و دست‌اندازهایی همچون شیوع کرونا یا تنگی معیشت اقتصادی و غیره، مدام به فکر درانداختن طرح‌هایی نو و متناسب با نیازهای مخاطبان و مقتضیات روز بوده است. در ادامه برخی از تلاش‌های دفتر انتشارات و فناوری را در جهت ارتقای کیفی تولیدات و بازنگری رویه‌های پیشین مرور می‌کنیم:

تشکیل شوراهای سیاست‌گذاری مجلات رشد

به‌منظور حفظ انسجام، وحدت رویه و گفتمان‌سازی در عرصه‌های گوناگون تعلیم و تربیت و نیز برنامه‌ریزی، استانداردها و ایجاد جذابیت و تنوع در محتوا و غنی‌سازی مجلات به‌عنوان پشتیبان‌های برنامه درسی، شوراهای سیاست‌گذاری مجلات در سه سطح «دانش‌آموزی، عمومی بزرگ‌سال و تخصصی»، با اهداف زیر تشکیل شد:

استانداردها و برنامه‌ریزی محتوای مجلات رشد در راستای تحقق اهداف آموزش و پرورش، مبتنی بر اسناد تحولی، به‌ویژه سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی؛

تمرکززدایی و جلب مشارکت حداکثری معلمان، کارشناسان و مدیران آموزش و پرورش استان‌های سراسر کشور در تولید محتوای مجلات رشد؛

ایجاد وحدت رویه، انسجام و هماهنگی در برنامه‌ها و رویکردهای تولید محتوای مجلات رشد؛

نقشه راه مجلات رشد

به منظور بازاریابی در چشم‌اندازها و اهداف مجلات، «نقشه راه مجلات رشد» تدوین شد. در این راستا ابتدا از سردبیران مجلات خواسته شد، طرح تحول مجلات مربوط به خود را به تفکیک ارائه دهند و ضمن بیان وضعیت موجود، راهکارهای رسیدن به وضعیت مطلوب را مشخص کنند و با بهره‌مندی از خرد جمعی طوری که نتیجه کار واقع‌بینانه و مقرون به اقدام و عمل باشد. به این ترتیب، دور از اعمال سلیقه فردی، نقشه راه هر کدام از مجلات ترسیم شد تا براساس آن، مجلات بتوانند در جهت رسیدن به وضعیت مطلوب قدم‌های تحولی خود را محکم‌تر و دقیق‌تر بردارند و از طریق این نقشه به یک شیوه عملیاتی منسجم دست پیدا کنند.

شیوه‌نامه اجرای مجلات رشد

با توجه به مأموریت خطیر نشریات رشد در قبال مخاطبان خویش، لازم بود برنامه‌ریزی، طراحی محتوا و ساختارهای آن‌ها براساس شیوه‌نامه‌ای روشن و عملیاتی تبیین و ترسیم شوند تا روند امور به بهترین شکل ممکن پیش برود. به این منظور، شیوه‌نامه شاخص‌های برنامه‌ریزی و تولید محتوای مجلات، با ترسیم بایستگی‌های محتوایی و گرافیکی آن‌ها، تدوین و در اختیار سردبیران و برنامه‌ریزان مجلات قرار گرفت تا براساس این شیوه‌نامه، نسبت به برنامه‌ریزی و تولید محتوا اقدام و از اعمال سلیقه‌های فردی و گروهی اجتناب شود.

از مزیت‌های مهم اپلیکیشن رشد می‌توان به امکان دسترسی آسان به مجلات رشد اشاره کرد که به صورت منظم و سازمان‌دهی شده در تلفن هوشمند یا تبلت برای کاربران نمایش داده می‌شود

در تلفن همراه یا تبلت اندرویدی خود، به آسانی به آخرین نسخه از مجلات عمومی و فصلنامه‌های تخصصی رشد دست یابند و متن مجلات را در قالب فایل «pdf» در اختیار داشته باشند.

از مزیت‌های مهم اپلیکیشن رشد می‌توان به امکان دسترسی آسان به مجلات رشد اشاره کرد که به صورت منظم و سازمان‌دهی شده در تلفن هوشمند یا تبلت برای کاربران نمایش داده می‌شود. همچنین در این نرم‌افزار امکان دسترسی به آخرین مجلات منتشر شده، مشاهده بایگانی هر مجله به صورت دسته‌بندی شده، مشاهده مشخصات هر مجله، دانلود رایگان مجله برای مطالعه «برون خط» (آفلاین)، نشان کردن مجلات برای سر زدن یا دانلود در آینده، ارسال «اطلاعیه» (نوتیفیکیشن) در زمان بارگذاری مجلات جدید و ثبت نظرات کاربران وجود دارد.

بازنشر محتوای مجلات رشد در جهت تعمیق مفاهیم درسی

در سال‌های گذشته گنجینه‌ای غنی و جذاب از مطالب متنوع در مجلات رشد تولید شده است که می‌تواند کارکردی فراتر از مجله داشته باشد و نیازهای مخاطبان را در انجام پژوهش‌ها، ارتقای دانش، مهارت‌آموزی و تقویت هویت دینی و ملی تأمین کند.

به این منظور فرایند بازنشر محتوای مجلات رشد - که بیش از ۳۰ عنوان را شامل می‌شوند - در کتاب‌های درسی آغاز شد تا محتوای مجلات رشد از طریق رمزیننه‌های دسترسی آسان «کدهای QR» به مباحث مرتبط در کتاب‌های درسی افزوده شود و از طریق بارگذاری در سایت دفتر، در دسترس مخاطبان و علاقه‌مندان قرار گیرد.

لازم به ذکر است در سالی که گذشت، در حالی که شیوع بیماری منحوس کرونا تمام نهادهای اجتماعی و فرهنگی را به چالش کشیده بود، مجلات رشد با اطلاع‌رسانی مؤثر و تبادل تجربیات معلمان و مدیران سراسر کشور، کوشید تبعات منفی این عامل ناخوانده را به حداقل برساند و در ایجاد آمادگی مخاطبان در مواجهه با آن، نقش آفرینی کند و گوشه‌هایی از تلاش‌های معلمان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت را برای عبور از شرایط بحران به تصویر بکشد. امید است، تلاش‌های فوق و اقداماتی که شمه‌ای از آن‌ها در این سالنامه منعکس شده است، بتواند در هموار ساختن هرچه بیشتر مسیر شکوفایی و توسعه میهن عزیزمان مؤثر باشد؛ ان شاء الله.

سردبیر



لازم به ذکر است در سالی که گذشت، در حالی که شیوع بیماری منحوس کرونا تمام نهادهای اجتماعی و فرهنگی را به چالش کشیده بود، مجلات رشد با اطلاع‌رسانی مؤثر و تبادل تجربیات معلمان و مدیران سراسر کشور، کوشید تبعات منفی این عامل ناخوانده را به حداقل برساند و در ایجاد آمادگی مخاطبان در مواجهه با آن، نقش آفرینی کند و گوشه‌هایی از تلاش‌های معلمان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت را برای عبور از شرایط بحران به تصویر بکشد

علم نافذ است، کلید تحول

دکتر حسن ملکی

معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش

در نشست هم‌اندیشی با سردبیران و کارشناسان دفتر انتشارات و فناوری آموزشی

به نحو دیگر. اما این ویژگی در همهٔ نشریات ما وجود دارد. به اعتقاد بنده، همان‌طور که انسان عاقل و انسان غیرعاقل داریم، سازمان عاقل و سازمان کمتر عاقل هم داریم. سازمان عاقل را شخصیت‌های حامی آن سازمان تشکیل می‌دهند، نه نوع ساختمان، نه جاه و جلال ظاهری. این‌ها ماندنی نیستند. سازمان پژوهش از آن ابتدا هم با همین سرمایه زندگی کرده است. الان هم اگر بخواهد حیات علمی خودش را حفظ کند، باید همین سرمایه را حفظ کند.

من اجازه می‌خواهم قبل از اینکه اصل عرایض را آغاز کنم، جایگاه و مکانت فرهنگی سازمان پژوهش را متذکر شوم. این تذکر برای همهٔ ماست که توجه داشته باشیم، این سازمان قبل از انقلاب اسلامی ایران، از جایگاه و اهمیت

عرض سلام و ارادت و احترام دارم، خدمت استادان گرامی. برادران محترم، خواهران محترم. این جلسه حقیقتاً از دو جهت جلسهٔ خیلی خیلی مبارکی است برای بنده، زیرا دوستان قدیمی و همکاران عزیزم را در اینجا زیارت کردم. ان‌شاءالله با آغاز همکاری، این توفیق برای بنده مکرر اتفاق خواهد افتاد. به نظر بنده، «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی»، به‌ویژه در بخش انتشارات و مجلات رشد، از وجود استادانی برخوردار است که نقش سردبیری را در مجلات وزین رشد بر عهده دارند. حقیقتاً اگر از این مجلات با صفت وزین نام ببریم، مبالغه نکرده‌ایم. چون وزن یک نشریه را کیفیت محتوایی آن در ارتباط با تربیت و رشد معین می‌کند و این ویژگی در مجلات رشد هست. حالا در مجلات تخصصی به یک صورت و مجلات عمومی



**نویسنده باید این معنا را به ذهن
بیاورد که دانش آموز قبل از اینکه
دانش آموز باشد، انسان است**

فرق ماهوی دارند. از نظر جایگاه تفاوت اساسی دارند. به نظر بنده، ما به عنوان سردبیر، استاد گرامی، مدیر داخلی، مدیرمسئول وظیفه داریم با حواس جمعی کامل در اینجا

بسزایی برخوردار بود. زیرا آشپزخانه فکری، علمی، آموزشی، تعلیمی و تربیتی مدرسه‌ها بود و غذای دانش‌آموزان و نوجوانان را فراهم می‌کرد. اهمیتش از این هم بالاتر بود، چون هر جا را هم بخواهند مسموم کنند، سراغ سرآشپز آن می‌روند. هر جا هم بخواهند غذای قوی و تقویتی و خوب طبخ کنند، به آشپز ماهر مراجعه می‌کنند. ما باید بدانیم مجلات رشد کجا دارند منتشر می‌شوند. مجلات رشد با مجلات دیگری که در جاهای دیگر انتشار پیدا می‌کنند،

ما الگوی عملی و مدل اندیشه‌ورزی خودمان را باید از مسائل بومی خودمان و از همین قرآن بگیریم

مطرح کردند. گفتند: خدایا می‌خواهی موجودی بیافرینی که در زمین فساد کند و خون بریزد؟ این گفت‌وگو علی‌الظاهر، آن مقداری که می‌فهمیم، بین فرشتگان و خدای متعال است. خداوند فرمود: «إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ» نه، من چیزی می‌دانم که شما نمی‌دانید. این شما نمی‌دانید به ظاهر پاسخی مبهم است، ولی مفسران وارد این بحث شده‌اند تا موضوع روشن شود.

حداقل یک زاویه تفسیری این است که: من چیزی می‌دانم که شما نمی‌دانید. یعنی اگر همین موجودی که من می‌آفرینم، از نظام تربیتی درستی برخوردار باشد، پدر عاقل و مادر خردمند داشته باشد، در مدرسه خوب درس بخواند و امثال این‌ها، به جایی می‌رسد که شما ملانک هرگز نمی‌توانید به آنجا برسید. برعکس هم درست است: اگر از یک نظام تربیتی مثبت و درست برخوردار نباشد، مفسد و خونریز می‌شود. نمونه‌هایی از آن را هم امروز در دنیا مشاهده می‌کنید. شما استحضار دارید که الان در آمریکا چه می‌گذرد. آمریکای مدعی تمدن چرا؟ از بعد تربیتی چه اتفاقی افتاده است که شاهد این همه فجایع هستیم. یعنی با یک زانوی پلیس آمریکا باید یک سیاه‌پوست مظلومانه خفه بشود؟! این شرایط و رفتارها همین‌طوری پیدا نشده‌اند. یک نظام تربیتی معین آن‌ها را به این وضعیت در آورده است. تمدن خاصی آن‌ها را این‌طور کرده است.

پس فرشتگان از یک وجهی درست حدس زدند. اگر انسان بد تربیت شود، موجود خطرناکی است. منتها خدا فرمود: «إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ». حالا آیه می‌رسد به اینکه خدای متعال حضرت آدم (علیه‌السلام) را خلق کرد و: «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا». خداوند همه اسماء را به او

حاضر بشویم و قدم بگذاریم. از همین جا عرایض را آغاز می‌کنم.

من تأمل می‌کردم در این نکته که هر کسی در جمهوری اسلامی ایران بخواهد قلم بزند، یا کتاب درسی تألیف کند که در اینجا کار اصلی ماست، یا برای انتشار مقاله در فلان نشریه یا مجله اقدام کند، باید تکلیف خودش را با آرمان‌های انقلاب و نظام تا حدودی معین کند. لازم هم نیست که به این منظور اعلامیه‌ای صادر کند. اگر آن تیم، آن هیئت تحریریه، آن سردبیر محترم، برای خودش، نسبت خودش را با آرمان‌های انقلاب و آرمان‌های نظام تعریف کند، همین کافی است. همین که انسان فکر کند در این سطح علمی به خیلی از جاها می‌تواند برسد، کافی است.

من تصور می‌کنم در جمهوری اسلامی ایران، قلمی که برای دانش‌آموز و دانشجو زده می‌شود، نقش تربیتی دارد. نویسنده باید این معنا را به ذهن بیاورد که دانش‌آموز قبل از اینکه دانش‌آموز باشد، انسان است و انسان تزکیه شده در آموزه‌های قرآنی ما به‌عنوان جانشین خدا روی زمین معرفی شده است. خدای متعال در آغاز خلقت و آفرینش انسان، طبق نص صریح قرآن کریم که در سوره بقره آمده است، می‌فرماید: «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً». من در زمین جانشینی برای خود خواهم گماشت. فرشتگان نکته‌ای را

سواد رسانه‌ای، سواد هنری، این سوادهایی که این روزها وجود دارند، خیلی می‌توانند کار را زیبا، زبان را گویا و مفاهمه‌ها را بیشتر کنند

ندارد و مثلاً به مفسرین مربوط است.

ما برای نظام تربیتی نباید برویم دنبال غربی‌ها؛ دنبال **پیازه، دنبال های‌دگر**، حالا در رشته‌های ما دنبال **اپل، فاینال، های‌دگر**. خیلی خب این‌ها قابل احترام هستند؛ اما ما الگوی عملی‌مان را که نباید از آن‌ها بگیریم. ما الگوی عملی و مدل اندیشه‌ورزی خودمان را باید از مسائل بومی خودمان و از همین قرآن بگیریم. فرقی نمی‌کند، سروران محترم، فرقی نمی‌کند قلم به دست بگیریم برای رشد معلم مطلب بنویسیم یا مثلاً برای کتاب درسی مطالعات اجتماعی. تنها فرقی این است که کتاب درسی رسمی است و اجباری روی آن وجود دارد، اما رشد معلم را می‌نویسیم که عده‌ای بخوانند. در محتوا و جهت‌دهی به مطالب فرقی نمی‌کند. فرقی‌شان در جایگاه این نشریات است.

ما باید بدانیم کدام علم را علم در معنای عام کلمه، نه علم تخصصی ویژه رشته‌های متفاوت داریم دنبال می‌کنیم. از دید منابع دینی، سه جور علم به ما معرفی شده است: یک جور علم که به آن می‌توانیم بگوییم علم بی‌خاصیت یا علم خنثا. توصیه شده است، خیلی وقتتان را صرف علومی نکنید که نه به درد دینتان می‌خورد، نه به درد دنیايتان. این‌ها گرچه مضر نیستند، فایده‌ای به حال شما ندارند. برخی علوم هم وجود دارند

آموخت. عنایت داشته باشید، اولین هدیه خداوند به بنده‌اش علم است؛ شاید یک چشم‌روشنی الهی در تولد انسان روی زمین. خدای متعال به همین آدم که فرشتگان آن‌گونه به او مشکوک هستند و می‌گویند می‌آید و خون می‌ریزد و فساد می‌کند، به همین موجود، به همان آدم «**عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا**» هدیه می‌کند.

این اسماء کلها یعنی چی؟ بنده مفسر نیستم، مطالعاتی در بعضی تفاسیر دارم. به هر حال اسم امور را به انسان آموخت. اسم این دریاست، اسم این درخت، اسم این گیاه. یعنی توان درک مسماها را به انسان آموخت. یعنی انسان تنها موجودی است که خداوند او را طوری بار آورده و طوری خلق کرده است که قابلیت، توان و قدرت دارد، قوانین حاکم بر عالم هستی را درک کند و بفهمد. سنت‌های الهی را درک کند و جهان را به تسخیر خودش در بیاورد. آن‌گونه که خداوند در آیات دیگر فرموده است: «**وَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ**»، آن تسخیر رخ بدهد. آن تسخیر چرا رخ می‌دهد؟ چون قدرت تسخیر در آدم آفریده شده است. ما با چنین آدمی سروکار داریم. همین کودکی که در اختیار بنده و شماسست، حالا بنده و شما که عرض می‌کنم، به عنوان معلم می‌گوییم. چون همه یک جور معلم هستیم. همین کودک، همین دانش‌آموز قبل از اینکه دانش‌آموز بشود، انسان است با این مختصات. حالا چه کارش کنیم؟ چطور به آن نگاه کنیم؟ یعنی قاعدتاً عقل و وجدان به ما می‌گوید به این آدم چطور نگاه کن. ظاهراً چنین برداشت‌هایی باید داشته باشیم، نص صریحش این است دیگر. نظام تعلیم و تربیت که نمی‌تواند بگوید که من در زمین خلیفه‌ای برای خودم خواهم گماشت و او به ما ربطی

این بخش از سازمان پژوهش که زبان نوشتاری آن است، آبروی سازمان محسوب می‌شود. یعنی اگر خواهیم زبانی از جنس نوشتار برای سازمان نام ببریم، همین نشریات رشد است که با قیمت مناسب در کل کشور، در مدارس، خانواده‌ها و غیره توزیع می‌شود

که مضر و سم هستند و اسلام آن‌ها را نهی کرده است. مثلاً فرض بفرمایید همین سحر و جادو که روزگاری برای خودش علمی بوده است. الان هم در دست عده‌ای است و هنوز هم از بین نرفته است. دنبال علم سحر و جادو رفتن تحریم شده است، چرا؟ چون ضرر دارد. ساحر می‌تواند یک زن و شوهر را از هم جدا کند و قبیله یا گروهی را به جان هم بیندازد. همان کاری که ساحران فرعون در برابر حضرت موسی (علیه‌السلام) کردند که با معجزه حضرت موسی طومارشان برچیده شد. ولی به هر حال سحر و جادو وجود دارد دیگر.

آنچه که به ما توصیه شده است، دنبال کنیم و از آن محتوای مورد نیازمان را بگیریم، علم نافع است. بر علم نافع در فرمایشات اخیر مقام معظم رهبری هم تأکید شد. در سالگرد رحلت حضرت امام (ره)، مقام معظم رهبری سخنرانی حکیمانه‌ای داشتند و آنجا هم اشاره فرمودند: اگر آموزش‌ها کاربردی بشوند، تحول رخ داده است و علم نافع و سودمند همین است. حالا

آیا جا ندارد سردبیران عزیز، استادان محترم، و بنده حقیر مقداری در مورد نسبت بین علم نافع و مجلات رشد اندیشه کنیم و ببینیم آیا می‌شود نسبتی برقرار کرد؟ یا باید بگوییم آن علم نافع که آنجا گفته می‌شود، ربطی به مجلات رشد ندارد. اگر نداشته باشد، معنایش این است که مجلات رشد ما حامل هیچ علمی نیست؛ در حالی که این گونه که نیست. ما مجله‌های وزینی مثل رشد آموزش شیمی، رشد آموزش زمین‌شناسی و مانند این‌ها داریم. در رأس هر کدام هم استاد محترمی به‌عنوان سردبیر دارد هدایت علمی می‌کند. ولی در شیمی علم نافع کدام است؟ در فیزیک علم نافع کدام است؟ در جامعه‌شناسی مصداق علم نافع چیست؟ علمی که منفعت می‌رساند، علمی که سود می‌رساند، علمی که گره‌گشایی می‌کند و راه را باز می‌کند، کدام علم است؟ علم نافع در ادبیات مثلاً چیست؟ همین که علم نافع هست، یعنی علم مضر هم هست؛ و الا صفت نافع در کنار علم نمی‌آید. حالا مجله رشد معلم چه نسبتی با علم نافع دارد؟ با سایر علوم چی؟ من فکر می‌کنم در این فضای جدید باید روی این موارد قدری تأمل کنیم.

شما استحضار دارید که در بحث خانواده یا مشاوره، نظریه‌های گوناگون وجود دارند. آیا ما مجازیم هر نظریه‌ای را مبنا قرار بدهیم؟ مثلاً در همین مشاوره، نظریه‌ای وجود دارد که به دختر خانم یا آقا پسر شما توصیه می‌کند: اگر بخواهید این مشکلات حل بشود، باید دوستی از جنس مخالف داشته باشید.



ما اگر بخواهیم در مجلات رشد علم نافع را در این شرایطی که الان در آن قرار داریم دنبال کنیم، چه باید بکنیم؟ حداقل آنچه به ذهن بنده رسیده، به قرار زیر است. قطعاً تیم علمی هر کدام از این نشریات تأمل بفرمایند، به مواردی خیلی بهتر از این‌ها خواهند رسید. من به‌عنوان مثال مواردی را عرض می‌کنم: اول اینکه هر نشریه‌ای نسبت خودش را با فضای تحولی برنامه‌های درسی که الان وجود دارد، روشن کند. ما بنا داریم اسناد تحولی بالادستی را بدون تعارف، بدون اتلاف وقت، بدون کوچک‌ترین بهانه و توجیه عملیاتی کنیم. تک‌تک نشریات ما بگویند

آیا ما هم مجازیم؟ می‌گویند شما این نگرانی‌تان برطرف نمی‌شود، مگر با یک جنس مخالف رفاقتی داشته باشید. این هم توصیه‌ی برخی از مشاوران است که متأسفانه در کشور ما هم بعضی‌هایشان دفتر و دستک دارند و فعال هستند. این هم یک نظریه است. حالا ما در نشریه‌ی خانواده‌مان، در نشریه‌های مربوط به این نوع اموری که الان با زندگی آدم‌ها سروکار دارند، نباید آن هیئت تحریریه دنبال علم نافع برود؟ چه کار باید بکنیم؟ حالا علم نافع یک بحث عام است. مصداقش در نشریات گوناگون می‌تواند متفاوت باشد. من چند پیشنهاد عملی و کاربردی دارم برای اینکه

انتخاب محتوا آسان نیست و بحث خیلی ظریف و مهمی است. تحریریهٔ محترم باید چند تا خبر داشته باشد: اولاً خبر از علم مربوط به خودش، دیگر، خبر از جامعه و اینکه در جامعه چه می‌گذرد و چه وضعی در ارتباط با آن نشریه وجود دارد. اینکه اعضای خودش را چه مقدار ارزیابی کرده و چقدر می‌شناسد؟ ۱

که نقشهٔ ما، روال ما، برنامهٔ ما برای ایجاد اتصال به روح حاکم بر این تحول چیست. بنده تصدیق می‌کنم که این ارتباطات یکسان نیست. بالاخره مجلات ما به علوم گوناگونی می‌پردازند؛ بعضی علوم تجربی، بعضی علوم انسانی بعضی‌ها طور دیگری. نسبتشان با این بحث تحول یکی نیست. اما در هیچ نشریه‌ای نسبت به صفر نمی‌رسد. نسبتی وجود دارد. حالا در ریاضی یک جور، در شیمی یک جور، در علوم اجتماعی طور دیگر. اما این اتصال باید برقرار بشود. اسناد تحولی در سال ۱۳۹۰ تصویب شدند. الان در سال ۱۳۹۹ هستیم. یعنی ۹ سال تأخیر داریم. کافی نیست؟ یعنی ۹ سال ما در عملیاتی کردن اسناد تحولی عقب مانده‌ایم. هر سال هم مقام معظم رهبری تذکر داده‌اند، ولی توجه نشده است. حالا به هر حال ما بنا داریم توجه کنیم. البته چقدر بلد باشیم و چقدر بتوانیم، الله اعلم. من از شما تقاضا دارم، روی این موضوع تأمل بفرمایید. نسبت نشریهٔ شما به اسناد تحولی چیست و چقدر است؟ آن را خودتان

تعیین کنید. ما که متخصص نیستیم، اما خواست ما این است.

دوم اینکه مخاطب خودمان را بشناسیم. مخاطب‌شناسی ما باید به‌روز باشد، نه مخاطب‌شناسی صرفاً روان‌شناختی. مقصود ما مخاطب‌شناسی از دیدگاه روان‌شناسی و جامعه‌شناسی در اوضاع روز است. ذهن مخاطبان شما با مسئله‌هایی درگیر است. اگر مجله را باز کنند و ببینند دربارهٔ مسئله‌هایی که آزارشان می‌دهند، حرفی نیست و چیزهای دیگر آمده است، خوب مجله را مطالعه نمی‌کنند؟ ما هم باشیم نمی‌خوانیم. ما به مخاطب‌شناسی بهنگام و به‌روز نیاز داریم. امروز جوان‌ها و خانواده‌ها از چی دارند رنج می‌برند؟ کی باید این موضوع را بدانند؟ آیا جز نشریهٔ خانوادهٔ ما؟ حالا چقدر می‌دانند؟ عذر می‌خواهم که با این صراحت سؤال را مطرح می‌کنم. من سروران محترمی را که تشریف دارند، به‌طور مشخص نمی‌شناسم. سؤال کلی است. مثلاً اگر کسانی که در نشریهٔ خانوادهٔ ما سفارش مقاله می‌دهند، خبر نداشته باشند خانوادهٔ امروز ایرانی از چه رنج می‌برد و چه گرفتاری‌هایی دارد، حاصل کارشان برای مخاطب جذاب نخواهد بود. البته بدیهی است که ما نمی‌خواهیم با این مجله مشکل عالم و آدم را حل کنیم. اما هر قدمی برمی‌داریم، باید در این راستا باشد. اگر کمک ما به اندازهٔ یک قدم باشد، همان یک قدم را درست برداریم.

سوم اینکه ما باید روی انتخاب محتوا تمرین کنیم تا ماهر شویم. انتخاب محتوا آسان نیست و بحث خیلی ظریف و مهمی است. مرادم یک شخص نیست. آن تیم،

شوراهای سیاست‌گذاری نشریاتمان را باید فعال‌تر کنیم. اصرار دارم بر اینکه نشریات از این به بعد با یک قوه عاقله قوی، سیاست‌گذاری و نقد بشوند.

به محضر استادان گرامی جسارت نشود، شما هر کدام در یک رشته اهل نظر و صاحب‌نظر هستید. مقصودم از سواد، صرفاً آن سواد تخصصی نیست. اصلاً سواد رسانه‌ای خودمان را باید بالا ببریم. سواد رسانه‌ای خودش موضوعیت دارد. مجله به‌عنوان رسانه چه مختصات و ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟ شاید لازم باشد از یک متخصص رسانه کمک بگیریم. لازم است اعضای هیئت تحریریه نشریات ما، از بعد کمی به تعداد کافی باشند، و از بعد کیفی آدم‌های شایسته‌ای باشند. وقتی چهره‌های علمی را که افتخار دوستی با آن‌ها را دارم، اینجا زیارت کردم، خدا می‌داند چقدر امیدوار شدم. من نگران بودم بعضی‌هایشان در اثر بی‌توجهی ما یا کم‌مهری احیاناً رفته باشند. نه، اگر شماها نباشید که کار پیش نمی‌رود. کار علمی با عالمان پیش می‌رود.

فلذا عرض می‌کنم، سواد خود را بالا ببریم. حالا آن بعد تخصصی که الحمدالله حاصل است؛ هر چند هر کسی در هر زمینه‌ای متخصص هم باشد باز جا دارد که مطالعه کند. سواد رسانه‌ای، سواد هنری، این سوادهایی که این روزها وجود دارند، خیلی می‌توانند کار را زیبا، زبان را گویا و مفاهمه‌ها را بیشتر کنند. این را فراموش نکنیم، هر انسانی که مخاطب نشریه ماست، یکی از

آن هیئت تحریریه محترم که ما افتخار داریم در محضرش باشیم، باید بتواند به‌درستی به انتخاب محتوا دست بزند. یعنی چند تا خبر باید داشته باشد: اولاً خبر از علم مربوط به خودش. دیگر، خبر از جامعه و اینکه در جامعه چه می‌گذرد و چه وضعی در ارتباط با آن نشریه وجود دارد. اینکه اعضای خودش را چه مقدار ارزیابی کرده و چقدر می‌شناسد؟ اصلاً ارزیابی دارد؟ تیمی که در اینجا تشریف دارد، یک خود علمی و یک خود فکری دارد؟ آیا این تیم به تعویض یا تقویت نیاز ندارد؟ نیاز ندارد که با افراد دیگری تقویت شود؟ ما چقدر خودمان را قبول داریم و تصدیق می‌کنیم؟ چون اگر این بی‌خبری‌ها باشد که انسان نمی‌تواند محتوا انتخاب کند.

چهارم اینکه مطالب خودمان را در قالب زیبا بیان کنیم. اصلاً دنیای امروز از یک جهتی دنیای زیبایی‌هاست. البته ما زیبایی‌ها را در راستای چارچوب اعتقادی و معنوی خودمان تعریف می‌کنیم. اما شما نگاه کنید، کتاب درسی را زیبا تعریف می‌کنند. هر نشریه‌ای در دنیا منتشر می‌کند، سعی می‌کنند زیبا باشد. چرا؟ چون می‌خواهند مخاطب جذب کنند. حالا ما هم از همین فرمول باید استفاده کنیم. به همین دلیل گرافیک‌ها، هنرمندان عزیز، متخصصان هنری باید در این مرحله‌ای که در آن قرار داریم، نسبتشان با نشریات قوی‌تر باشد. البته بنده اطلاع دارم که این دفتر نوعاً با این متخصصان هنری مرتبط بوده است، ولی ارتباط می‌تواند بیشتر باشد تا مجله در یک قالب زیبا ارائه بشود.

پنجم اینکه سواد خودمان را باید بالا ببریم. البته

اخلاق حرفه‌ای روح زینت‌بخش و زینت‌آفرین کارهای ماست؛ احترام به دیگران و تکریم دیگران، با استدلال با هم حرف زدن، و امثال این‌ها مواردی هستند که باید رعایت کنیم

ویژگی‌های فکری‌اش زیبایی‌گرایی است که خدای متعال در وجود انسان آفریده است و باید از آن استفاده کنیم.

در همین جا می‌خواهم تقاضا کنم، شوراهای سیاست‌گذاری نشریاتمان را باید فعال‌تر کنیم. حالا اینکه شورای سیاست‌گذاری چند تا و چطور باشد، تعیینش با شما. مثلاً نشریات علوم انسانی ما باید شورای سیاست‌گذاری قوی داشته باشند. نشریات تخصصی ما همین‌طور. یعنی اگر شورای سیاست‌گذاری پویا نباشد، همین وضعی پیش می‌آید که الان نشریاتمان دارند. من مجله را که ورق می‌زنم، ملاحظه می‌کنم هر کدام اصطلاحاً یک سازی می‌زنند؛ این خوب نیست. بالاخره همه نشریات باید وجوه اشتراکی داشته باشند. البته وجوه افتراق هم خواهند داشت. اما وجوه اشتراک را آن سیاست‌گذار معلوم می‌کند. تأکید می‌کنم که شورای سیاست‌گذاری حتماً تشکیل بشود. حالا چگونه و با چه کیفیتی، بنده دخالتی نمی‌کنم. اما اصرار دارم بر اینکه نشریات از این به بعد با یک قوه عاقله قوی، سیاست‌گذاری و نقد بشوند.

تیم راهبری نشریاتمان باید تا حدودی حاضر باشند. حالا مرادم از حاضر باشند چیست؟ بنده خبر دارم در

برخی نشریات، اسم اعضای هیئت تحریریه آمده است و آدم‌های شاخصی هم هستند، ولی اصلاً نه به این دفتر سر می‌زنند، نه در جلسه‌ای به فرض شرکت می‌کنند. فقط نامشان به‌عنوان عضو هیئت تحریریه آنجا قید می‌شود. خوب این چه لطفی دارد؟ اعضای هیئت تحریریه باید حاضر و ناظر باشند. جلسه تشکیل بدهند و با هم بحث کنند. ما که نمی‌خواهیم نمایش بدهیم. آوردن اسم آدم‌ها که مشکل ما را حل نمی‌کند. حضور آدم‌هاست که مشکل ما را و هر کس دیگری را می‌تواند حل و فصل کند. من تقاضا می‌کنم، افرادی که عضو هیئت تحریری می‌شوند، متعهد بشوند و بپذیرند که حضور داشته باشند و تیم مدیریتی نشریه را کارآمد کنند.

بنده خودم سردبیر دو سه نشریه علمی- پژوهشی هستم و این تجربه زیسته خود بنده هم هست. هر نشریه‌ای یک مدیرمسئول دارد. مدیرمسئول، مسئولیت حقوقی دارد، نه مسئولیت علمی. سردبیر مسئولیت علمی دارد، مدیر داخلی مسئولیت اداری و مسئولیت هماهنگی دارد. اگر شرایط طوری باشد که مدیر داخلی نقش سردبیر را بازی کند، بر این نشریه عیب است. یا سردبیر نقش مدیرمسئول را بازی بکند، همین‌طور. اگر در نشریه‌ای اسم سردبیر باشد، ولی خودش نباشد و مدیر داخلی سردبیر بشود، این عیب دارد. این اتفاق در بعضی از جاها افتاده است.

و آخرین نکته هم این است که اخلاق حرفه‌ای را در کارهایمان فراموش نکنیم. اخلاق حرفه‌ای روح زینت‌بخش و زینت‌آفرین کارهای ماست؛ احترام به

اگر به نویسنده مقاله نامه‌ای حکیمانه توأم با کرامت داده شود، او شروع می‌کند به اینکه مقاله را اصلاح کند و دوباره بفرستد. این فرق می‌کند با اینکه نامه تندی را بگیرد و آن مقدار اطلاعاتی را هم که داشت، از یاد ببرد یا با بی‌اعتنایی مواجه شود

بستگی دارد به اینکه چه مقدار با هم باشیم، چه مقدار هم‌فکری کنیم، و چه مقدار اصول و ضوابط مربوط به این کار را مراعات کنیم.

دو پیشنهاد هم آخر سر دارم و روی آن‌ها تأمل بفرمایید. آیا ما نمی‌توانیم به فکر مجله رشد استانی هم باشیم؟ چنین چیزی نمی‌شود؟ مثل کتاب‌های جغرافیای استان‌ها، نمی‌توانیم رشد استانی داشته باشیم و به معلمان استان‌ها که از آن‌ها بی‌خبریم، میدان بدهیم؟ آیا نمی‌شود مجلات رشد منطقه‌ای داشته باشیم؟ آیا نمی‌شود مجله رشد بین‌رشته‌ای داشته باشیم؟ الان ما یازده حوزه تربیت و یادگیری داریم. بنده نمی‌خواهم عرض کنم که عمل کنید، پیشنهاد می‌دهم تا فکر کنید. آیا نمی‌شود اسامی نشریات ما اسامی همین یازده حوزه تربیت و یادگیری باشد؟ اگر این کار را بکنیم بهتر می‌شود؟ بدتر می‌شود؟ روی آن نظر بدهید. مثلاً یک نشریه داشته باشیم، نشریه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی که در آنجا نگاه بین‌رشته‌ای داشته باشیم. یک نشریه داشته باشیم فرضاً نشریه آداب و مهارت‌های زندگی و بنیان خانواده.

دیگران و تکریم دیگران، با استدلال با هم حرف زدن، و امثال این‌ها مواردی هستند که باید رعایت کنیم. تذکر اخلاقی به هم عیبی ندارد، بالاخره باید به یکدیگر متذکر بشویم. بعضی امور و مسائل مسئله بنده و شما و دیگری نیستند. به انسانیت ما ارتباط پیدا می‌کنند. به فرض ما مقاله‌ای به دفتر مجله می‌دهیم و تأیید نمی‌شود. به نظرم آن نشریه باید طوری به این صاحب مقاله پاسخ بدهد که او احساس نکند ناتوان است یا مثلاً مورد بی‌اعتنایی قرار گرفته است. در مورد این مناسبات انسانی، مراودات و پاسخ‌دهی‌ها باید مراقب بود.

اگر به نویسنده مقاله نامه‌ای حکیمانه توأم با کرامت داده شود، او شروع می‌کند به اینکه مقاله را اصلاح کند و دوباره بفرستد. این فرق می‌کند با اینکه نامه تندی را بگیرد و آن مقدار اطلاعاتی را هم که داشت، از یاد ببرد یا با بی‌اعتنایی مواجه شود. ما بالاخره با مناسبات انسانی زندگی می‌کنیم. مخصوصاً در این مشی و مرامی که دین ما به ما آموخته، اخلاق در رأس مسئله‌ها قرار دارد.

البته این مقداری هم که عرض کردم خیلی ضرورتی نداشت. چون اهل نظر، اهل اندیشه و استاد هستید. ولی از باب اینکه به‌عنوان مسئول سازمان در خدمت شما هستم، یک بهانه گفت‌وگویی بود و مواردی که به نظرم رسید، یادآور شدم. این بخش از سازمان پژوهش که زبان نوشتاری آن است، آبروی سازمان محسوب می‌شود. یعنی اگر بخواهیم زبانی از جنس نوشتار برای سازمان نام ببریم، همین نشریه است که با قیمت مناسب در کل کشور، در مدارس، خانواده‌ها و غیره توزیع می‌شود. اینکه ما چطور در این نشریات حاضر و ظاهر بشویم،

مجلات رشد با مسؤلیت نامحدود

نکته‌ها و اشارات دکتر علی محبی،
قائم‌مقام رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در خصوص
جایگاه و اثرگذاری مجلات رشد

این جلسه را دسته‌بندی کند تا پیشنهادهایی که به‌سرعت قابل اجرا هستند، اجرایی شوند و برای اجرای بقیه پیشنهادهای هم اقدامات لازم انجام گیرد. دیگر اینکه ضمن داشتن شورای عالی سیاست‌گذاری تمامی مجلات رشد، شورای سیاست‌گذاری مجلات حوزه‌ای را در تخصص خودشان داشته باشند و به فراخور، شوراهای کمیته‌هایی را هم در استان‌ها و مناطق داشته باشیم تا کار را تا آخرین حلقه دنبال کنند. تعیین آیین‌نامه این دو شورا را هم دفتر انتشارات و فناوری آموزشی به عهده گیرد.

مجلات رشد دارای جایگاه ارزشمندی در تعلیم و تربیت هستند. وضعیت کنونی مطلوب است، ولی قانع‌کننده نیست. ما می‌توانیم بیش از این اثرگذار باشیم. مجلات رشد دارای حیطة اثرگذاری نامحدودی هستند و وجه اشتراک همه این مجلات هم رشد است. یعنی همه مجلات باید در خدمت محقق‌ساختن آرمان‌ها و اهداف سند تحول و برنامه‌درسی باشند در یک جمع‌بندی نهایی پیشنهاد می‌کنم، ابتدا کارگروهی در دفتر انتشارات و فناوری آموزشی تشکیل شود و نکات گفته‌شده در



براساس نقشه راهبردی مجلات رشد، ما باید بدانیم کجا هستیم و به کجا می‌خواهیم برسیم. معمولاً اسنادی که در جمهوری اسلامی تدوین می‌شوند، گرچه نقاط قوتی دارند، اما در بسیاری موارد به برنامه عملیاتی و شفافیت تبدیل نمی‌شوند که قابل سنجش و اندازه‌گیری باشند. برای مثال، درخصوص سند تحول بنیادین به‌طور دقیق نمی‌توانیم بگوییم چند درصد آن اجرا شده است. برای جلوگیری از این ضعف، می‌توان از مدل کارت امتیازی متوازن استفاده کرد. این مدل به‌طور کاملاً برنامه‌ای، شفاف

درخصوص مشکلات و آسیب‌های محتوایی شکلی و تخصصی هم باید یک کار آسیب‌شناسی در همه ابعاد در مجلات انجام گیرد. این آسیب‌شناسی می‌تواند ورودی و خروجی مجلات، هزینه‌های سرمایه انسانی و محقق شدن اهداف را بررسی کند و بعد نشریات را رتبه‌بندی کنیم. پیشنهاد می‌کنم سامانه‌ای تشکیل شود تا همه دست‌اندرکاران مجلات عضو آن باشند تا همواره از پیشنهادها و انتقادات و راهکارها با درج در سامانه بهره‌مند شویم تا هرچه زودتر پیشنهادها عملیاتی شوند.

در تمام نشریات برای رشد تعلیم و تربیت، دو مطلب باید سرلوحه کار باشند: یکی بحث امید و دیگری انگیزه. آسیب‌ها و موانع ممکن است سرعت حرکت را بگیرند، اما هرگز سد راه نخواهد شد، در حالی که اگر امید نباشد، حرکتی انجام نخواهد شد. آنچه دشمن روی آن تأکید دارد، گرفتن امید از جامعه ما و جوانان ماست. مثلاً در دانشگاه‌ها، متأسفانه برخی از استادان، داشته‌هایمان را نمی‌بینند و فقط در پی جلوه‌دادن دستاوردهای دیگران است. این موضوع سبب می‌شود، دانش‌آموز و دانشجوی ما انگیزه‌ای برای علم‌آموزی و یادگیری نداشته باشد. درخصوص انگیزه یادگیری هم امروز گفته می‌شود با نامحدود شدن علم، یادگیری به معنای تسهیل یادگیری و ایجاد انگیزه در مخاطب است. تحریک و ایجاد انگیزه برای تعلیم و تعلم خانواده، معلم و دانش‌آموز از دیگر نکاتی است که باید به آن توجه کنیم.

ما در مجلات رشد می‌توانیم فارغ از مشکلات و محدودیت‌های برنامه درسی ملی فعالیت کنیم. با توجه به تأکید زیاد علوم تربیتی در پرداختن به تربیت در سنین مختلف دانش‌آموزی و همچنین تأکید مقام معظم رهبری روی جوانان، بیان نکاتی ایجابی و سلبی می‌تواند در طی کردن مسیر مفید باشد.



در تمام نشریات برای رشد تعلیم و تربیت، دو مطلب باید سرلوحه کار باشند: یکی بحث امید و دیگری انگیزه

و دقیق، سند را ارزیابی می‌کند و امکان عملیاتی شدن برنامه‌ها را براساس شاخص‌ها و سنجه‌ها فراهم می‌کند. با استفاده از توان دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، هر مجله‌ای براساس این مدل، می‌تواند نقشه راه داشته باشد و برای کل مجلات هم یک سند راهبردی داشته باشیم.



ما دارای شش ساحت تعلیم و تربیت در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش هستیم که باید به صورت متوازن به آن‌ها بپردازیم. «توجه به تربیت تمام ساحتی دانش‌آموزان و تمرکز نکردن صرف روی تربیت علمی و فناوری که فقط یکی از ساحت‌های تعلیم و تربیت است، از مهم‌ترین مسائل محسوب می‌شود»

توجه به نقاط قوت و ضعف و سعی در رفع آن‌ها و نیز نگاه جدی به تهدیدها و سعی در تبدیل آن‌ها به فرصت‌ها هم باید همواره مورد توجه باشد.

ما دارای شش ساحت تعلیم و تربیت در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش هستیم که باید به صورت متوازن به آن‌ها بپردازیم. «توجه به تربیت تمام ساحتی دانش‌آموزان و تمرکز نکردن صرف روی تربیت علمی و فناوری که فقط یکی از ساحت‌های تعلیم و تربیت است، از مهم‌ترین مسائل محسوب می‌شود.

اکنون حلقهٔ مفقودهٔ تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش و حتی در آموزش عالی، نبود انگیزه، نشاط، سرزندگی و امید به آینده است. راه‌حل این مشکل جوانانی هستند که با برنامه‌ریزی و پشتکار بتوانند مشکلات را حل کنند. نکتهٔ بعدی، توجه به لذت آموختن، یعنی به ارزش و جایگاه واقعی یادگیری و پرداختن به آن در فرایند یادگیری است. متأسفانه گره‌زدن یادگیری به شغل و معاش باعث تضعیف ارزش واقعی علم و آموختن شده است.

از نگاه سلبی، اولین نکته پرهیز شدید از پیگیری اهداف درآمدزایی در مجلات رشد است. درآمد واقعی برای ما در کمک به تربیت انسان‌هایی با ویژگی‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش تعریف می‌شود. مراقبت از دانش‌آموزان در برابر تأثیرپذیری از جو روانی مخربی که در فضای جامعه و فضای رسانه‌ها وجود دارد، باید مورد توجه مجلات رشد باشد. پرهیز جدی از سیاست‌زدگی،

اتفاق‌های خوب، در گرو «اتفاق» ماست

بهنام شاددل

اشاره

«دفتر انتشارات و فناوری آموزشی»، به‌عنوان یکی از دفاتر مهم و تأثیرگذار «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» و پشتیبان جریان رسمی تعلیم و تربیت کشور، همواره سعی کرده است با تنوع تولیدات، در پویایی و طراوت هرچه بیشتر فضای تعلیم و تربیت نقش‌آفرینی کند. این دفتر در سال ۱۳۹۹، با وجود موانع و مشکلاتی همچون شیوع کرونا، مدام به فکر در انداختن طرح‌های نو و متناسب با نیازهای مخاطبان بوده است. در مورد تحولات اخیر دفتر انتشارات و فناوری آموزشی با **محمدابراهیم محمدی**، مدیرکل این دفتر به گفت‌وگو نشستیم که حاصل آن را در ادامه می‌خوانید.

📌 در یک سال اخیر حضرت‌عالی تأکید زیادی بر جلب مشارکت فرهنگیان سراسر کشور در تولید محتوای محصولات دفتر داشتید. برای تحقق این امر چه راهکارهایی در نظر گرفته‌اید؟

📌 باید عرض کنم تلاش این دفتر، چه در حوزه مجلات رشد، چه در بخش سامان‌بخشی، چه در بخش فناوری شبکه ملی رشد و نیز در بخش انتشارات مدرسه و بنیاد «آی‌سی‌دی‌ال» وقتی می‌تواند مؤثر، نافع و کارآمد باشد که با مشارکت معلمان عزیز درآمیزد. ما اعتقاد داریم که فرهنگیان بزرگوار، به‌عنوان مسئله‌شناس و آگاه به امور کلاس، کتاب و مدرسه بهتر می‌توانند تولیدکننده باشند. بنابراین مشارکت معلمان در تولید محتوای مجلات رشد، یا در ارزیابی محتوای



خیلی خوشحالم که به دستور رهبر فرزانه انقلاب، حوزهٔ تعلیم و تربیت پیش دبستانی به آموزش و پرورش محول شد و خانواده آموزش و پرورش در حوزهٔ یادگیرندگان گسترده تر شد. پیش دبستانی‌ها با وجود نصاب پایین سنی جزو مخاطبان حساس و اولویت‌دار آموزش و پرورش هستند و این اقدام می‌تواند سامان‌گیری، بهبود و نظام‌مندی آموزش‌ها را به دنبال داشته باشد

کتاب‌های ارسالی به سامان‌بخشی، یا در بخش تولید محتوا، اعم از الکترونیکی، الگویی تدریس، متن و فیلم می‌تواند به تعمیق و اثربخشی منجر شود. برای همین هم به این مشارکت در بخش‌های متفاوت اصرار داریم.

با توجه به اینکه آموزش دورهٔ پیش دبستانی از بهزیستی به وزارت آموزش و پرورش و سازمان واگذار شده است، آیا تولیدات فعلی دفتر انتشارات را جوابگوی نیازهای این دوره می‌دانید؟ چه برنامه‌ای برای تأمین منابع مورد نیاز این دوره در دفتر دارید؟





خوش بختانه بخش مجلات رشد در ایام کرونا، با همه معذوریت‌ها و مشکلات، کوشید به رشد خودش ادامه بدهد و به‌رغم اینکه مدرسه‌ها تعطیل بودند و معلمان و دانش‌آموزان عزیز در مدرسه نبودند، با تدبیر و مدیریت خوب دوستانم از شمارگان قابل قبولی برخوردار شد که امیدوارم این تجربه با قوت و توان بیشتری در سال آینده ادامه پیدا کند

دبستان و سال‌های نخست دبستان اختصاص دارد، به‌دنبال بررسی میدانی برای امکان‌سنجی انتشار مجله‌ای با عنوان «رشد نوباوه» است. افزون بر این، بخش انتشارات مدرسه می‌کوشد این بخش را هرچه بیشتر پوشش دهد.

è با حضور حضرت‌عالی در سال ۱۳۹۹، مجله «رشد هنرجو» به خانواده رشد اضافه شد. برای این مجله نوپا چه رسالتی متصور هستید؟

è باید عرض کنم مجله هنرجو رسالتی متفاوت دارد. این مجله باید بتواند دانش‌آموزان مستعد را به شاخه فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش هدایت کند، دانش هنرآموزان فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش را نسبت به رشته خودشان ارتقا بدهد، و نقش شناسنامه هویتی این رشته را ایفا کند. تلاش شده است، این مجله در جای خودش بی‌نظیر باشد، هیچ جایگزینی نداشته باشد، به مسائل و موضوع‌های اختصاصی این رشته و دانش‌آموزانش پاسخ بدهد و امید، انگیزه و علاقه‌مندی را با ارائه تحلیل‌ها و معرفی الگوها و فرصت‌های شغلی بیشتر کند. شخصاً به‌شرط اینکه عوامل مجله با شور و شوق و اشتیاق در این عرصه فعالیت کنند و به‌مأموریت و رسالت خودشان آگاه باشند، به آینده این مجله بیش از مجلات دیگر امیدوار هستم.

è خیلی خوش‌حالم که به دستور رهبر فرزانه انقلاب حوزه تعلیم‌وتربیت پیش‌دبستانی به آموزش‌وپرورش محول شد و خانواده آموزش‌وپرورش در حوزه یادگیرندگان گسترده‌تر شد. پیش‌دبستانی‌ها با وجود نصاب پایین سنی جزو مخاطبان حساس و اولویت‌دار آموزش‌وپرورش هستند و این اقدام می‌تواند سامان‌گیری، بهبود و نظام‌مندی آموزش‌ها را به‌دنبال داشته باشد. سازمان پژوهش در ارتباط با این اتفاق مبارک مطالعاتی را، چه در بخش دانش‌آموزان پیش‌دبستانی و چه در بخش خانواده شروع کرده است. دفتر انتشارات هم ضمن اینکه یک مجله تخصصی پیش‌دبستانی تولید می‌کند و نیز یکی از مجلات دانش‌آموزی به‌سنین قبل از

تلاش می‌کنیم در سال آینده همهٔ حرکت‌های دفتر معطوف به برنامهٔ درسی، حمایت و پشتیبانی از بستهٔ آموزشی، و تعامل و مشارکت هرچه بیشتر معطوف باشد و تلاش صورت پذیرفته در مسیر پیشرفت قرار داشته باشد. همچنین کوشیده‌ایم، آثار قابل قبول و مرتبط با کتاب‌های درسی با اجازهٔ صاحبان آثار در خدمت فرایند یاددهی و یادگیری قرار بگیرد

سامان‌بخشی دیگر نمی‌توانند سبک و سیاق سنتی خودشان را دنبال کنند. همهٔ این فعالیت‌ها باید با ضریب افزایش بیشتر در قالب سامانه و با سرعت و دقت بیشتر صورت پذیرند.

é با توجه به اینکه امسال پنجاهمین دورهٔ جشنوارهٔ بین‌المللی فیلم آموزشی و تربیتی رشد را برگزار کردیم، به نظر شما این دوره چه وجوه تمایزی با دوره‌های قبل داشته و چشم‌انداز حضرت‌عالی برای دوره‌های آتی این جشنواره چیست؟

é دورهٔ پساپنجاه‌سالگی جشنوارهٔ فیلم رشد دورهٔ حساس، متفاوت و سرشار از مطالبات است. نخستین مسئله این است که باید برای این جشنواره راهبرد

é توزیع مجلات، با توجه به شرایط کرونا، با مشکلاتی مواجه بوده است. حضرت‌عالی برای عبور از این مشکل و تنگنا چه تمهیداتی در نظر گرفته‌اید؟
é خوش‌بختانه بخش مجلات رشد در ایام کرونا، با همهٔ معذوریت‌ها و مشکلات، کوشید به رشد خودش ادامه بدهد و به‌رغم اینکه مدرسه‌ها تعطیل بودند و معلمان و دانش‌آموزان عزیز در مدرسه نبودند، با تدبیر و مدیریت خوب دوستانم از شمارگان قابل قبولی برخوردار شد که امیدوارم این تجربه با قوت و توان بیشتری در سال آینده ادامه پیدا کند. به نظرم تلاش‌های دوستانم در این ماه‌های سخت کرونایی ستودنی و قابل تقدیر است.

é در جهت ارتقای کیفیت محصولات دفتر، از جمله مجله، فیلم، محتوای الکترونیکی و غیره، چه اقداماتی در یک سال اخیر انجام شده است؟

é افزون بر اینکه وظیفهٔ ما در این دفتر ارتقای کیفیت محصولات است، وضعیت پیش‌آمدهٔ ماه‌های گذشته به ما این پیام را داد که به‌لحاظ توان، تنوع و سایر مهارت‌ها، امتیازات و برخورداری‌ها، باید بتوانیم محصولات قابل قبول‌تری به مخاطبان ارائه کنیم. بنابراین سال آینده مجلات ما علی‌القاعده باید آموزشی، برخوردار از واقعیت‌افزوده، و دارای کیفیت و جذابیت بیشتری باشند. محصولات حوزهٔ



تهیه کنیم و برای هر سال آن، شیوه‌نامه تحولی تدوین کنیم و همه حرکت‌های ما معطوف به این باشد که جشنواره، به‌عنوان خاستگاه صنعت فیلم آموزشی و نیز دروازه تعامل، مشارکت و همکاری بخش غیردولتی و نیز نهادهای دولتی با نظام تعلیم و تربیت در بخش تولید محتوا ایفای نقش کند. از این رو ما تلاش می‌کنیم در سال آینده همه حرکت‌های دفتر، معطوف به برنامه درسی، حمایت و پشتیبانی از بسته آموزشی، و تعامل و مشارکت هرچه بیشتر معطوف باشد و تلاش صورت پذیرفته در مسیر پیشرفت قرار داشته باشد. همچنین کوشیده‌ایم، آثار قابل قبول و مرتبط با کتاب‌های درسی با اجازه صاحبان آثار در خدمت فرایند یاددهی و یادگیری قرار بگیرد.

é به نظر شما براینند فعالیت‌های چندساله معاونت سامان‌دهی کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد چه بوده و چه تأثیری در ورود کتاب‌های مناسب به کتابخانه‌های مدرسه‌های سراسر کشور داشته است؟

ë دوستان ما در بخش سامان‌بخشی زحمات زیادی کشیده‌اند. تلاش می‌کنیم در سال آینده، نشان استاندارد را به نشانه تأیید و اعتبار محصولات عملیاتی کنیم. نشان استاندارد در همه کشور به یک نشان نام‌آشنا و قابل قبول تبدیل شود و هیچ

محصولی که با هدف استفاده در کلاس و مدرسه تولید می‌شود، از این نشان محروم نباشد. افزون بر این می‌کوشیم دامنه ارزیابان را گسترده کنیم و از ظرفیت دبیرخانه‌های علمی برای ارزیابی استفاده کنیم. همچنین ارزیابی قبل از چاپ را در بخش کتاب به صورت مرحله‌بندی شده، قطع نظر از ارزیابی‌های متعارف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دنبال کنیم و سرانجام سعی می‌کنیم در سال آینده دامنه حمایت‌های خودمان را از محصولات معتبر و برخوردار از نشان استاندارد آموزشی بیشتر کنیم.

é برای دوران پسا کرونا دفتر چه برنامه‌ها و اقدامات تحولی را پیش‌بینی کرده است؟

ë ما بر این باوریم که باید از ظرفیت معلمان کشور برای تولید محتوا استفاده کنیم. اعتقاد داریم توان معلمان ما با شناسایی و آموزش می‌تواند بهترین فرصت و ظرفیت را برای تسهیل آموزش و تربیت و تولید محتوای الکترونیکی، فیلم‌های آموزشی، و آثار علمی و تحلیلی در اختیار ما بگذارد. با این اقدام می‌توان حرکت بزرگی را سامان داد، بنای آموزش را مستحکم کرد و جریان دانش و تولید را فعال و پررونق ساخت.

باشگاه معلمان فیلم‌ساز، باشگاه معلمان تولیدکننده محتوا و باشگاه معلمان مؤلف با همین هدف ایجاد شده‌اند و قرار است ضمن شناسایی

نخبگان و آموزش، ایشان را در خدمت به نظام تعلیم و تربیت مشارکت داد و فعال کرد. این اتفاقی مبارک و اقدامی است انجام‌یافتنی به‌خصوص بعد از دورهٔ کرونا.

ع به نظر حضرت عالی راه‌اندازی سرویس «کتاب‌های الکترونیکی تعاملی» در بستر شبکه ملی مدارس رشد و همچنین تولید محتوای الکترونیکی چه پیامدها و نتایجی در بر خواهد داشت؟

ع یکی از اقدامات خوبی که در سازمان پژوهش انجام گرفته است و می‌تواند به‌عنوان یک تحول در نظام تولید محتوا به شمار برود، تولید کتاب‌های الکترونیکی است. با این اقدام در سال تحصیلی ۱۴۰۰ گامی مهم در آموزش در بستر فضای مجازی برمی‌داریم. گمان می‌کنم این اتفاق تغییری شگرف در توجه به نیازها و ذائقه‌های مخاطبان خواهد بود. هر چند حاصل مطالبه و انتظارات بوده است، اما یکی از گام‌ها و تصمیم‌های بزرگ سازمان به شمار می‌رود.

آنچه خیلی مهم است و توجه و اهتمام نیاز دارد، «طرح رمزینه»های دسترسی آسان به محتوا یا همان «کیوآرکد» است. درج نشان دسترسی به محتوای مکمل در واقع نشانهٔ آمادگی سازمان برای

رونمایی و ارائهٔ اجزای گوناگون آموزشی است. نشان از آن دارد که سازمان، افزون بر کتاب درسی متعارف، همه‌ساله اقدام به ارائهٔ خدمات افزونی که می‌تواند محتوا را غنی‌تر و پربارتر کند، دست می‌زند. این اقدام بزرگ و بهتر است بگوییم تاریخی، نقطهٔ عطفی در تولید محتوای آموزشی و تربیتی است. امیدوارم خداوند ما را از این تصمیم بزرگ و اقدام تأثیرگذار سرفراز بیرون بیاورد؛ ان‌شاءالله.

ع از اینکه در این گفت‌وگو شرکت کردید بسیار سپاسگزاریم.

آنچه خیلی مهم است و توجه و اهتمام نیاز دارد، «طرح رمزینه»های دسترسی آسان به محتوا یا همان «کیوآرکد» است. درج نشان دسترسی به محتوای مکمل در واقع نشانهٔ آمادگی سازمان برای رونمایی و ارائهٔ اجزای گوناگون آموزشی است. نشان از آن دارد که سازمان، افزون بر کتاب درسی متعارف، همه‌ساله اقدام به ارائهٔ خدمات افزونی که می‌تواند محتوا را غنی‌تر و پربارتر کند، دست می‌زند

جریان سازی تربیتی با مجلات رشد

سخنرانی دکتر رضوان حکیم زاده

تنظیم از: هوشنگ غلامی

اشاره

ایام شهادت بانوی بزرگ اسلام، حضرت زهرا(س) را تسلیت می‌گوییم و از خدا می‌خواهیم که ما را جزو محبان واقعی آن حضرت قرار دهد.

بلوغ نشریات رشد

مجلات رشد در ساختار آموزش و پرورش، جایگاه خاصی پیدا کرده‌اند. به مرحله‌ای از بلوغ رسیده‌اند. نکته‌ای که توجه مرا جلب کرده، نام زیبای مجلات شماسست؛ یعنی رشد. رشد در معنای واقعی خودش فوق‌العاده است و در واقع، به یک

«سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی»، صبح روز چهارشنبه ۲۴ دی‌ماه، میزبان برپایی دومین «وبینار هم‌اندیشی مجلات رشد» بود. در این نشست که سردبیران مجلات رشد دانش‌آموزی و عمومی حضور داشتند، خانم دکتر رضوان حکیم‌زاده، معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش، به‌عنوان میهمان اصلی همایش، در سخنانی، به‌تفصیل تحت‌عنوان «مجلات رشد؛ فرصت‌ها و چالش‌ها» دیدگاه‌ها و نظرات خود را با حاضران مطرح کرد.



هدف‌های مجلات را طبقه‌بندی کنیم

هدف‌های مجلات رشد متنوع و متعددند و از زیباسازی محیط مدارس گرفته تا آشنایی با نویسندگان جهان را در بر می‌گیرند. به نظر من، نخستین کاری که برای انسجام بیشتر و نظم بهتر مجلات می‌توان انجام داد، این است که براساس ساحت‌های شش‌گانه مطرح در «سند تحول بنیادین» که در حقیقت ترجمان «حیات طیبه» هستند، هدف‌های مجلات را طبقه‌بندی کنیم و برنامه عملی را مشخص سازیم. به این ترتیب، نسبت خودمان با مجلات رشد و این ساحت‌ها

فرصت خیلی مهم اشاره دارد. اگر تأمل در نام رشد که عنوان مشترک ۳۵ مجله‌ای است که در این دفتر با شمارگان بیش از ۳۶ میلیون نسخه منتشر می‌شوند، اولین گام ما باشد و با این نام به موضوع بنگریم، متوجه می‌شویم که مسئولیت همه ما، بسیار سنگین است. واقعاً برآیند کار ما در یک کلمه باید این باشد که مجلات، مخاطبان خود را از یک نقطه به یک نقطه دیگر برسانند. از یک موقعیت، به موقعیت بهتری ببرند و در مسیری قرار دهند که آن‌ها به شناخت عمیق‌تری در تمام ساحت‌ها برسند.

مجلات رشد از سرمایه‌های ارزشمند نظام تعلیم و تربیت هستند

مشخص می‌شود. به نظر من چنین تقسیم‌بندی شاید بتواند به مخاطب هم کمک کند.

مدیر، راهبر تربیتی

کارکردهای مجلات رشد در سه قسمت قابل‌شناسایی‌اند:

۱. توانمندسازی مدیران برای نظارت بر فعالیت تربیتی

می‌دانیم که نقش سنتی مدیران مدارس، به‌ویژه در اذهان عمومی، نقشی اداری - اجرایی است و متأسفانه برخی از محدودیت‌ها باعث شده‌اند، این نقش خیلی پیرنگ شود. مدیر مدرسه کسی است که صرفاً کار اداری انجام می‌دهد و امور مالی مدرسه را تنظیم می‌کند. در حالی که همه می‌دانیم، براساس رویکردهای نوین تعلیم و تربیت، مدیر راهبر تربیتی است.

می‌دانیم که آموزش در دل تربیت قرار دارد. ما نمی‌توانیم قائل به تفکیک بین آموزش و تربیت شویم. امکان ندارد که شما آموزش را بدون تربیت در نظر بگیرید. از طرف دیگر، راهبری تربیتی در همه ابعاد است و بر این اساس، مدیر کسی خواهد بود که در ساحت‌های شش‌گانه در محیط مدرسه، هدایت و راهبری جریان آموزش و تربیت را برعهده دارد.

کمکی که مجلات رشد به مدیر می‌کنند، این است که او را توانمند می‌سازند نقش راهبری و نظارت را خیلی خوب

انجام دهد. چون اگر قرار باشد مدیر افراد را رشد بدهد و به جلو ببرد، قطعاً خودش باید یک پله بالاتر از همه ایستاده باشد و اشراف علمی و محتوایی داشته باشد. نمی‌توانیم تصور کنیم مدیر یک دبستان، بدون اینکه اشراف تربیتی داشته باشد، یا یک گام جلوتر باشد، بتواند این راهبری را به شکل خوبی انجام دهد. یکی از کارکردهای مهم مجلات رشد این بوده است که چنین امکانی را برای مدیران فراهم کرده‌اند. متأسفانه تا یکی دو سال پیش، ما نظامی برای شناخت و انتخاب مدیران نداشتیم. یعنی مجموعه‌ای از شایستگی‌ها را تعریف نکرده بودیم که مدیر مدرسه، در این ابعاد، باید این شایستگی‌ها را داشته باشد. مجلات رشد می‌توانند به‌عنوان فصلی جدید، با این دید که مدیر را توانمند کنند، مسیر را ادامه بدهند.

۲. توانمندسازی معلمان

معلمی حرفه‌ای پویاست. ایستا نیست. این طور نیست که شما در ورود به کارتان یک سلسله شایستگی داشته باشید و بعد بگویید که این شایستگی‌ها برای من در آینده کافی خواهند بود. امروز با تغییراتی که در دنیای فناوری اتفاق افتاده‌اند، مشاغل بسیار ساده، مثل کار کردن در یک پمپ بنزین هم نیازمند آن است که برای استفاده از فناوری، کسی که آنجا کار می‌کند، مهارت‌های خود را افزایش دهد؛ چه برسد به مدیریت مدرسه، تعلیم و تربیت و کار معلمان. قطعاً باید این توانمندسازی به‌روز و معلم‌محور باشد.

در نظام‌های توسعه حرفه‌ای در دنیا، یکی از انتظاراتی که از معلمان می‌رود، این است که برای خود پوشه یا سندی

برایند کار نشریات باید این باشد که مخاطبان خود را از یک نقطه به نقطه و موقعیت بهتر برساند

بودند. آن‌ها زنگ مجلات رشد داشتند و دستورالعمل و خلاقیت‌هایی را که مجلات رشد به دانش‌آموزان ارائه کرده بودند، با دانش‌آموزان کار کرده بودند. واقعاً هم به دستاوردهای خیلی ارزشمندی رسیده بودند. این موضوع برای من بسیار جالب و امیدآفرین بود، وقتی که می‌دیدم این بستر می‌تواند دانش‌آموزان ما را درگیر یادگیری‌هایی از طریق دست‌ورزی و کار عملی کند که خیلی اهمیت دارد.

۴. حلقه وصل ستاد و صف

مجلات رشد به خوبی توانسته‌اند حلقه وصل بین مجموعه نیروهای فعال در سازمان پژوهش و معلمان و دانش‌آموزان باشند و فاصله‌ای را که بین ستاد و صف وجود دارد تا حدودی کاهش دهند.

مجلات رشد فرصت‌های یادگیری فراگیر ایجاد کرده‌اند. فراگیر بودن هم از چند جنبه است. از جمله، فراگیر بودن از نظر گستره مخاطبان است که از نوآموزان و دانش‌آموزان دوره‌های ابتدایی و متوسطه اول و متوسطه دوم شروع می‌شود و معلمان و دبیران انواع درس‌ها را شامل می‌شود. موضوع‌هایی که به آن‌ها می‌پردازند، موضوع‌های متنوع درسی هستند و دامنه توزیع مجلات نیز مدرسه‌های سراسر کشور است. به خاطر این سه جنبه می‌توانیم بگوییم که مجلات رشد یک فرصت یادگیری فراگیری را از حیث

داشته باشند تا نشان دهد، آنان برای توسعه حرفه‌ای در مسیر شغلی‌شان چه اقداماتی را انجام می‌دهند. در زمینه‌هایی که آن‌ها کار می‌کنند و مربوط به اجزای شغلشان است، چه چیزهایی را می‌کوشند به‌روز کنند و به دانش، نگرش و مهارت‌های خودشان بیفزایند.

مجلات رشد به خوبی توانسته‌اند این کار را انجام دهند و این کارکرد مجلات رشد را هیچ نشریه‌ای در کشور نداشته است. بدون تردید، در خصوص توسعه حرفه‌ای معلمان، هنوز نشریه‌ای را سراغ ندارم که دقیقاً با چنین رویکرد و نگاهی، هدف‌گیری کرده باشد و معلمانی را که در کلاس درس حضور دارند، در درس‌هایی مثل فیزیک، شیمی، علوم تجربی، مطالعات اجتماعی یا هنر در معرض دریافت‌های جدید قرار دهد.

در درس‌های دانشگاهی، خیلی از نکاتی که تدریس می‌کنیم، ممکن است با واقعیت کار معلم هم‌خوانی نداشته باشد. در حالی که این نقش را مجلات رشد به خوبی ایفا کرده‌اند. من فکر می‌کنم، اگر معلمی انگیزه و علاقه داشته باشد، این امکان برایش وجود دارد که از طریق مجلات رشد ارتقای حرفه‌ای‌اش را با موفقیت دنبال کند. با این نگاه و دید، می‌توان نظم و نظام بیشتری به کارکرد مجلات رشد داد تا دقیقاً آن جاهایی را نشانه بگیرند که در آموزش‌های رسمی و دانشگاهی خلأ وجود دارد.

۳. منبع یادگیری مکمل

من در اصفهان شاهد بودم که همکاران ما، در دوره ابتدایی، نمایشگاهی از دستاوردهای دانش‌آموزان بر پا کرده

موضوع، مخاطب و گستره پوشش ایجاد کرده‌اند. هر اندازه ما جلوتر می‌رویم، متوجه می‌شویم یک جریان‌سازی تربیتی از طریق مجلات رشد اتفاق افتاده است. همین بحث ارتقا و توسعه حرفه‌ای هم که به آن اشاره کردم، در گرو جریان‌سازی تربیتی است. مجلات رشد با چالش‌هایی نیز مواجه بوده و هستند. یکی از آن چالش‌ها، چالش محتوایی است. در این زمینه بحث قالب‌شکنی هنوز اتفاق نیفتاده است. خوش حال شدم که دکتر محمدی در سخنان خود اشاره کردند که در حال حرکت به این سمت هستیم که محتواها را از شکل سنتی «متن‌محور» خارج کنیم.

۵. خانواده‌ها را ببینیم

چالش دیگر مجلات، مربوط به مخاطب است. در طیف مخاطبان مجلات، باید واقعاً خانواده‌ها را ببینیم. خانواده‌ها نقش بسیار جدی دارند. براساس مفاد سند تحول بنیادین، خانواده‌ها جزو شرکای یادگیری ما هستند و نمی‌شود که ما دانش‌آموزان، معلمان و دبیران و مدیران را ببینیم، اما خانواده را نبینیم. در خود مجلات یا به صورت مجزا، با محوریت یک یا حداکثر دو موضوع، مطالب و محتوای مجلات مطرح شوند تا امکان تمرکز بهتر و استفاده بیشتر برای مخاطبان فراهم شود.

شما وقتی در یک شماره، هم درباره استرس صحبت می‌کنید و هم درباره ناسازگاری، و هم از بدخلقی حرف می‌زنید و هم مشکلات تحصیلی را مطرح می‌کنید، مخاطبان این امکان را پیدا نمی‌کنند که تمرکز کنند. نکته‌ای که در



مجلات رشد باید نسبت دقیق خود را با کتاب‌های درسی مشخص کنند

اگر ما در نظام توزیع‌مان تغییری ایجاد نکنیم، ناخواسته به نابرابری فرصت‌ها دامن زده‌ایم. اگر شرایط افراد را یکسان در نظر بگیریم، با مشکل مواجه می‌شویم. سازمان پژوهش و همکاران دفتر فناوری، باید واقعاً احساس مسئولیت بیشتری نسبت به آن عزیزانی که در شرایط سخت و دشوار قرار دارند، داشته باشند. ما نمی‌خواهیم مجلات رشد هم بستری شوند برای کسانی که امکانات یادگیری مناسبی دارند و حالا یک امکان دیگر به آن‌ها اضافه شود. به هر حال، باید صدای کسانی را بشنویم که این امکانات حداقلی را ندارند.

ما حتماً باید نظام تربیت معلم و آماده‌سازی معلمان خود را تغییر دهیم؛ آن هم به دلیل این واقعیت که داریم معلم تک‌درسی تربیت می‌کنیم. مثلاً معلم درس مطالعات اجتماعی ما باید بتواند سواد رسانه‌ای یا جغرافیا و تاریخ را تدریس کند. مجلات رشد می‌توانند قبل از اینکه کتاب‌های درسی ما به این سمت و محتوا بروند، پیشگام باشند در اینکه این رویکرد دیسپلینی جدا را به هم بزنند. امروز در دنیا مطرح و معروف است که آموزش به سمت بحث نگاه تلفیقی می‌رود.

براساس چالش‌هایی که مطرح شد، فکر می‌کنم ضرورت دارد، چرخش‌های تحول‌آفرینی در مجلات رشد اتفاق بیفتند. چرخش‌های تحول‌آفرینی را من به این شکل مطرح می‌کنم که به جای تعیین نیازها توسط مؤلفان، شناسایی نیازهای مخاطبان

منابع توانمندسازی نظام‌های پیشین دیدم و برایم جالب بود این است که یک موضوع را در کانون توجه قرار می‌دهد و انواع و اقسام منابع یادگیری را ارائه می‌کند. شما می‌توانید روی آن متمرکز شوید و آن را یاد بگیرید.

ما به جای اینکه دور این میز بنشینیم و بگوییم که ما می‌دانیم مخاطبان چه می‌خواهند، باید یک نظام نیازسنجی فعال و دائمی داشته باشیم که این می‌تواند تسهیل‌کننده جریان توسعه حرفه‌ای باشد. یکی از حوزه‌های مغفول در نظام آموزشی و ارتقای حرفه‌ای ما، بحث شرایط عاطفی، روانی و اجتماعی مؤثر در یادگیری است که در مباحث توانمندسازی نیز از آن غفلت کرده‌ایم.

ما باید یک نظام نیازسنجی تمام‌عیار برای مخاطبان خود داشته باشیم؛ از پایین به بالا، از خانواده، از دانش‌آموز و از معلم. این نظام نیازسنجی می‌تواند قطعاً براساس نیازهایی باشد که افراد خودشان احساس می‌کنند. مجلات رشد واقعاً این امکان را برای معلمان ما فراهم کرده‌اند که حضور فعالی در عرصه نیازسنجی داشته باشند. برپایی نظام کامل نیازسنجی شاید کمک کند تا معلمان بسیار دیگری که معمولاً در حیطه ارتباطات ما نیستند، وارد میدان شوند.

۶. توزیع و نابرابری فرصت‌ها

«توزیع» یکی دیگر از چالش‌های مجلات رشد است. فکر می‌کنم نشریات در مناطق دوردست و محروم، و روستایی و عشایری، به سختی به دست مخاطبان می‌رسد. باید با یک نگاه عدالت‌محورانه به موضوع توزیع مجلات نگاه کنیم. در هر حال، ما در قبال بچه‌های آن مناطق مسئولیت داریم.

بر اساس رویکردهای نوین تعلیم و تربیت، مدیر یک راهبر تربیتی است

در دستور کار قرار بگیرد و ما به آن سمت متمایل بشویم. به جای محتوای «متن محور»، شکل‌های متنوع محتوایی و از نگاه مجزا به موضوع‌های درسی، به سمت نگاه تلفیقی برنامه‌های درسی حرکت کنیم. به خصوص در دوره کودکی و پیش‌دبستانی، بیشتر از آنکه نوآموزان ما نیازمند مجله رشد باشند، خانواده‌های کودکان هستند که به مجلات نیازمندند تا ما منبع خوبی برای یادگیری آنان داشته باشیم. در حالی که ما امروز واقعاً چنین چیزی نداریم. بین منابع موجود با محوریت خانواده‌های نوآموزان، ما کار علمی مهمی نداریم که واقعاً بر اساس سند تحول بنیادین و اهداف نظام رسمی بتواند خانواده‌ها را مخاطب قرار دهد.

از سوی دیگر، در تألیف، حرکت از دایره بسته مؤلفان به مشارکت فراگیر مخاطبان ضرورت دارد. اگر ما نظام نیازسنجی و مشارکت داشته باشیم، این دایره می‌تواند باز شود و می‌توانیم این افراد را شناسایی کنیم. در نوع محتوایی که ارائه می‌کنیم، حرکت به سمت تمرکز موضوعی مطالب سبب می‌شود، صفحه‌ها خلوت‌تر و موضوع‌ها کمتر شوند. گاهی یک اینفوگراف خیلی بیشتر از چهار صفحه مقاله حرف دارد. گاهی یک تصویر، یک ویدئوی کوچک که شما بتوانید آن را از طریق فناوری و به شکل

دیجیتال برای خانواده‌ها یا معلمان ارسال کنید، بیشتر از یک کتاب می‌تواند مؤثر و مفید باشد.

در هر حال، ما مجری برنامه‌های درسی هستیم و در ساختار کلان آموزش و پرورش، مجلات رشد را به عنوان حلقه وصل می‌بینیم. برای اینکه بتوانیم فاصله بین برنامه درسی قصد شده، اجرا شده و کسب شده را کم کنیم، قطعاً نیاز داریم که با هم کار کنیم. ما در حال اجرای چند برنامه هستیم که از آن جمله، «طرح خوانا» است و از مشارکت همکاران سازمان پژوهش هم برخوردار هستیم. طرح خوانا طرح محوری وزارتخانه است. این طرح به دنبال آن است که مهارت‌های پایه آموزش در دوره ابتدایی، شامل پیش‌دبستانی و دبستان را در محور توجه مخاطبان، دست‌اندرکاران و ذی‌نفعان قرار دهد. ما انتظار داریم یکی از منابع توانمندسازی و ارتقای حرفه‌ای معلمان ما، مجلات رشد باشند. معلم ما اکنون باید طرح خوانا را اجرا کند. در این راه مجلات رشد او را توانمند می‌سازند و به او کمک می‌کنند. نگاه ما در خوانا، تلفیقی است و گفته‌ایم که تأکید ما بر مهارت‌های پایه زبانی خواندن، نوشتن، صحبت کردن و گوش کردن است. خواندن و نوشتن، روخوانی و رونویسی نیست؛ مهارت خواندن هست؛ خواندن با لحن مناسب است، روان‌خوانی و درک مطلب. متأسفانه ما در آزمون‌های خواندن و درک مطلب «پرلز» که جایگاه خوبی نداریم و باید جایگاهمان را تقویت کنیم.

مهارت «نوشتن» نیز با رونویسی متفاوت

مجلات یک فرصت یادگیری فراگیر را از حیث موضوع، مخاطب و گستره پوشش ایجاد کرده‌اند

بازار مؤسسه‌هایی را که دیدگاه تربیتی ندارند، با برنامه‌ریزی هدفمند برای مخاطبان و نیازهایشان، کساد کنیم. البته این، در گرو پیوست ما و پیوستگی و هماهنگی ماست. همه ما برای بچه‌های این سرزمین و ارتقای تعلیم و تربیت این کشور کار می‌کنیم. همه می‌کوشیم، اتفاق‌های بهتری در مدارس ما بیفتند. جهت حرکت ما یکی است. اگر ما همراه هم نباشیم، انرژی خیلی زیادی صرف می‌کنیم و توفیق کمتری خواهیم داشت. فکر می‌کنم که شاید یکی از آن چرخش‌های تحول‌آفرینی که واقعاً می‌تواند مجلات رشد را به ابزار واقعی توانمندسازی تبدیل کند، همین هماهنگی با برنامه‌هایی است که در معاونت‌ها طراحی و اجرا می‌شوند. آنجاست که مطالعه مجلات به یک ضرورت تبدیل می‌شود. یعنی معلم ما خودش با علاقه و پیگیری شماره بعدی نشریه را انتظار می‌کشد. ما هم همین‌طور مشتاقانه می‌گوییم که این، نیاز ما و کمک ماست. ظرفیت بسیار ارزشمندی در مدیران، مسئولان و سردبیران توانمند مجلات رشد وجود دارد، و می‌توان از آن بسیار بهره‌بردار بود. امیدوار هستم که این نشست، فرصت و نقطه آغاز یک همکاری مشترک مداوم باشد.

است. مهارت نوشتن یعنی اینکه ما قادر باشیم در فراگیرندگانمان توانمندی ایجاد کنیم تا با استفاده از جمله‌ها و کلمه‌های مناسب و دست‌ورزبان، درخواست خود را درست بنویسند، احساس خودشان را بیان کنند، و دیدگاه خود را بنویسند؛ آنچه که الان ما متأسفانه در دانشجویان دانشگاه‌ها هم نداریم. یعنی اینکه بتوانند متنی را از نظر دستوری صحیح و به‌صورت یک درخواست ساده بنویسند. در حالی که سال‌ها در مدرسه رونویسی کرده‌ایم.

«گوش دادن» یعنی اینکه ما مهم‌ترین مهارت ایجاد ارتباط و مفاهیم و گفت‌وگو را یاد بگیریم؛ آنچه خداوند، بندگان خود را به آن بشارت می‌دهد. و «صحبت کردن»، یعنی اینکه ما زبان فارسی را تقویت کنیم و این امکان را بدهیم که با استفاده از ابزار زبان، دانش‌آموز ما ابراز وجود داشته باشد. یکی از مهم‌ترین مهارت‌هایی که امروز در قرن بیست‌ویکم فرصت‌های موفقیت را در زندگی شخصی و اجتماعی، شغلی و تحصیلی فراهم می‌کند، مهارت صحبت کردن است.

این‌ها بستر هستند و ادب، مسئولیت‌پذیری و جرئت‌ورزی باید از طریق این چهار مهارت به‌صورت تلفیقی آموزش داده شود.

در این شرایط، اگر مجلات رشد در کنار ما قرار بگیرند، معلم احساس می‌کند، برای کاری که از او خواسته شده است، از یک منبع مورد تأیید استفاده می‌کند. این موضوع بسیار کمک می‌کند، بتوانیم



کرونا، تلنگری بر آموزش و پرورش

گزارشی از نشست با دکتر حسین خنیفر

هوشنگ غلامی

اشاره

از طریق وب و به‌صورت مجازی در همایش حضور داشتند، سخن گفتند. ایشان ضمن بیان شیوه‌های ارتقای کیفی و کمی نشریات، راه‌های همکاری گسترده فرهنگی و علمی بین سازمان پژوهش و مجموعه مجلات رشد را با این دانشگاه بررسی و واکاوی کردند.

با هم متن کامل گزارش این نشست را پی‌می‌گیریم.

دکتر **حسین خنیفر**، با ابراز خرسندی از حضور در این هم‌اندیشی و امکان گفت‌وگو با سردبیران مجلات

نشست هم‌اندیشی درباره تأثیر مجلات رشد بر ارتقای فرهنگ مطالعه بین معلمان و دانش‌آموزان در زمان شیوع کرونا، به‌صورت ترکیبی «حضور» و «وبیناری» (مجازی) در سالن جلسات «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» برگزار شد.

در این نشست که مدیرمسئول و دست‌اندرکاران تولید مجلات عمومی و تخصصی رشد حضور داشتند، دکتر **حسین خنیفر**، رئیس دانشگاه فرهنگیان، به همراه مدیران این دانشگاه برای حاضران و همچنین ۲۹ سردبیر نشریات رشد که



بیشتر از سطح شناخت عموم مردم از خود سازمان است.»

دنیای ترانزیت اطلاعات

وی گفت: «بعد از سال ۲۰۱۰، ما به دنیایی پا گذاشته‌ایم که معروف به دنیای فراخطی، دنیای نسل دو فضای رئال و مجاز، و دنیای عبور از دانش و دیتا به تخصص و مهارت است. ما اکنون در دنیای ترانزیت اطلاعات قرار داریم؛ دنیایی که در آن، ظرفیت مغز کودکانمان در حال رشد طولی است. آموزش مجازی بر آموزش عمومی و مدرسه‌ای در حال پیشی گرفتن است و

رشد، متذکر شد: «دانشگاه فرهنگیان آماده است با تمام وجود در کنار متولیان نشریات رشد باشد و این تعامل و هم‌فکری گروهی در جلسات مشترک تقویت بشود تا اگر کاری از دست ما برمی‌آید، با افتخار آن را انجام دهیم.»

وی با اشاره به اینکه در خارج از کشور، درباره کمیّت و کیفیت نشریات و کتاب‌هایی که در کشورمان، در عرصه فرهنگ و آموزش منتشر می‌شوند، بسیار حساس و کنجکاو هستند، تصریح کرد: «به نظر من، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی خیلی ناشناخته است. فعالیت‌های این سازمان بیشتر از تبلیغاتش و محصولاتش خیلی

چالش‌های کرونا باعث بیداری آموزش و پرورش در استفاده از فرصت‌ها شد

در عصر دسترسی خوشه‌ای به اطلاعات قرار گرفته‌ایم.» رئیس دانشگاه فرهنگیان خاطرنشان کرد: «ما هنوز فکر می‌کنیم طلا، زیورآلات، نفت و جنس زیرخاکی مهم است، در حالی که امروز عصر و دوره پس‌انداز منابع انسانی است. عصر دنیای حبابی است؛ عصر دنیای آموزش‌های شناور، عصر مرگ زودرس فناوری، مرگ زودرس علم و عصر غروب مانایی است. خیلی‌ها فکر می‌کنند ماندگار هستند، در حالی که چنین چیزی نیست و ما در عصر زندگی در لحظه، عصر عبور از بازوان ستبر به سمت دنیای مهارت، و عصر پایان فضیلت مدرک به سمت ارزش مهارت به سر می‌بریم.»

دکتر خنیفر در ادامه افزود: «به این خاطر است که گفته می‌شود: دنیا، دنیای سلطنت مهارت است و ما این تصویر تغییر جهان را در تئوری‌های جدید می‌بینیم. به‌راستی ما در دوره آموزش‌های کارآفرینی و عصر جهش‌ها هستیم.» وی یادآور شد: «کرونا روی روش‌های تربیت، آموزش، نقش معلم و نقش دانش‌آموز، محتوا و ارزشیابی تأثیر جدی گذاشته است و آموزش و پرورش تقریباً در مدت کوتاهی از این

مرحله عبور کرد. اکنون معلم به‌نوعی، از فضای بسته کلاس به تلویزیون و فضای میلیونی مجازی هجرت کرد، انعطافی در آموزش به‌وجود آمده و دنیای مجازی به‌عنوان بدیل و رقیب آموزش مطرح شده است.»

کرونا و بیداری آموزش و پرورش

دکتر خنیفر تصریح کرد: «در دوره کرونا، زمان و دوره آموزش مدرسه از ۱۰-۸ ساعت به ۲۴ ساعت تغییر یافت که تجربه مدرسه شاد نمونه آن است. امکانات شبیه‌سازی شده خیلی فراوان شد. چالش‌های کرونا باعث بیداری آموزش و پرورش در استفاده از فرصت‌های جدید شد.

در این زمینه، خطری که دولت‌ها را تهدید می‌کند، این است که از برنامه‌ها و طرح‌هایشان عقب بمانند. کرونا پدیده هوم اسکولینگ (تبدیل خانه به مدرسه) را دارد، و در این راستا، کارهایی چون گردآوری داده‌ها و انتشارات مجلات رشد می‌تواند خلأهای آموزشی را جبران کند.

ما در دوران کرونا با خطر جانشینی دنیای مجازی به‌جای تربیت نیز مواجه هستیم. از منظر امکان ظهور خلاقیت معلمان، کرونا یک فرصت بود. معلمان ما بسیار خلاق ظاهر شدند. معلمان ما از خلأ آی‌تی پرش کردند و به آموزش متنوع برخط روی آوردند. حالا هم هر روز و هر هفته نکته جدید ارائه می‌کنند که همه شگفت‌زده می‌شوند.»

ما با خطر جانیشینی دنیای مجازی به جای تربیت مواجه هستیم

رفت و اکنون حجم مفاهیم و مقولات نظری بر مهارتی می‌چربد که باید با ظرافت و تدبیر آن را برعکس کرد.

محتوای مجلات در سطح نوجوانان و دانش‌آموزان دبیرستانی باید بیشتر مهارتی باشد. این مهم است که نشریات رشد را جانشین نشریات و برندهای متنوع آموزشگاه‌ها و مؤسسه‌های معروف و مطرح کنیم. نشریات ما باید به‌جای حافظه‌پروری روی فهم، درک و تحلیل کار کنند».

وی تصریح کرد: «در گذشته، نشریات پیک که نقش و جایگاه نشریات رشد امروز را داشتند، از ویژگی‌هایی برخوردار بودند که آن‌ها را از دیگر نشریات متمایز می‌کردند. اجتناب از یک‌سویه بودن پیام‌ها و سخن‌ها و همچنین ایفای نقش پل ارتباطی بین مسئولان و مخاطبان از آن جمله بود».

دکتر خنیفر متمایز بودن طراحی و صفحه‌آرایی و هنرمندانه بودن ظاهر مجلات، ویرایش قوی، تأکید بر استفاده از گروه‌های متعهد، دلسوز و کارآمد، و اصرار بر جنبه کمک‌آموزشی بودن راه، از دیگر ویژگی‌های مجلات رشد در چند سال اول انتشار بعد از پیروزی انقلاب اسلامی عنوان کرد.

دکتر خنیفر، با اشاره به اینکه با وجود چالش‌ها، ایران یکی از کشورهای بسیار موفق در زمینه مقابله با کروناست، گفت: «ما باید از فرصت‌های ایجاد شده استفاده کنیم و یکی از مبنای که می‌تواند بسیار به ما کمک کند، همین مجلات رشد هستند.»

عامل انسجام‌بخشی

وی افزود: «یکی از عوامل انسجام‌بخشی، مجلات رشد هستند. کشور ما، کشوری شطرنجی، خوشه‌های فرهنگی و موزاییکی است. تک‌نژادی نیست و به این خاطر، یکی از عواملی که می‌تواند در کنار آموزش‌های رسمی، عامل اتصال طبقات و احاد مختلف جامعه باشد، همین مجلات رشد هستند. البته به منظور استفاده هر چه بهتر از آن‌ها باید تدابیری اندیشید.

مثلاً در هر شماره حتماً یک معلم موفق و خلاق معرفی شود.»

شمارگان ۴۰ میلیونی

رئیس دانشگاه فرهنگیان، با اشاره به اینکه قبل از انقلاب شمارگان کل نشریات رشد سه میلیون نسخه بود، در حالی که اکنون به حدود ۴۰ میلیون نسخه رسیده است، متذکر شد: «در گذشته نشریات بیشتر مهارتی بودند، ولی به تدریج محتوای مجلات به سمت نظری پیش

اکنون در دنیای ترانزیت و دسترسی خوشه‌ای به اطلاعات قرار داریم

مخاطبان دانشجو- معلم

رئیس دانشگاه فرهنگیان، با تأکید بر اینکه اکنون دانشجو - معلمان دانشگاه فرهنگیان کمتر مخاطب نشریات رشد هستند، خاطرنشان کرد: «تعداد دانشجویان ما تا سال ۱۳۹۶ سه هزار نفر بود، در حالی که اکنون این تعداد ۱۴۷ هزار دانشجوست و تا افق ۱۴۰۴، ما به رقم ۳۵۰ هزار دانشجو - معلم خواهیم رسید. تأکید ما این است که در نشریات رشد به خیل عظیم دانشجو - معلمان دانشگاه فرهنگیان، به‌عنوان مخاطبان توجه خاص شود و حلقه‌ای بین مجلات رشد و دانشجو - معلمان به‌وجود آید.

اکنون هم در دانشگاه فرهنگیان و هم در مجلات رشد، کمتر به کتاب‌های درسی پرداخته می‌شود. با ایجاد ارتباطی پویا و مستمر بین دانشگاه و مجلات، می‌توان به این موضوع مهم و ضروری به‌شکلی تخصصی و کیفی پرداخت. باید دانشجویان را درگیر مجلات کنیم. الان معلمان ما تشنه‌ آشنایی با روش‌های نوین آموزش و تدریس هستند.»

وی تصریح کرد: «کتاب‌های درسی ما اکنون در مقایسه با بسیاری از کشورها، گرچه خیلی کامل است، ولی حجم آن‌ها زیاد است. گرچه خیلی

دقیق‌اند، ولی خسته‌کننده‌اند. حجم کتاب‌های درسی در ژاپن تقریباً نصف کتاب‌های درسی در کشور ماست.

اکنون یکی از دغدغه‌های ما بررسی محتوایی کتاب‌های درسی است که این کار می‌تواند در ارتباط با نشریات رشد شکل منظم و خوبی پیدا کند، تا دانشجو- معلمان ما نیز از طریق مطالعه این نشریات، با کاستی‌ها، مشکلات و مسائل کتاب‌های درسی به‌خوبی آشنا شوند.»

جامعه کتاب‌گریز

وی افزود: «اکنون جامعه به‌شدت کتاب‌گریز است و دنیای مجازی هم که من آن را دنیای وحشی بی‌وطن می‌نامم، به این امر شدت بخشیده است. در این دنیای عجیب، فاضلاب و لجنزار اطلاعات زیاد دیده می‌شود؛ اطلاعاتی بی‌سند و بی‌مستند. ما از کتاب‌های خوب غافل شده‌ایم و امیدوارم که نشریات رشد برای مقابله با این مشکل، بتوانند کمک و یاری‌کننده باشند.»

معضل تهران‌گرایی

دکتر خنیفر، با تأکید بر اینکه صفحه‌آرایی، طراحی و شکل امروز مجلات رشد واقعاً خوب و زیباست، تهران‌گرایی را از مشکلات فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی در کشور عنوان کرد و افزود: «مجلات رشد هم، به‌نوعی، از این موضوع تأثیرپذیر هستند. سمت و سوی مطالب آن‌ها تاکنون بیشتر



سازمان پژوهش، از بزرگ‌ترین گرانگه‌های نظام تعلیم و تربیت است

دسترسی الکترونیکی، از پیشنهادهای کارشناسان برای بهبود و ارتقای کمی و کیفی نشریات رشد و توسعه جامعۀ مخاطبان آن است.»

رئیس دانشگاه فرهنگیان در بخش پایانی سخنانش، عناوین و مشخصات پژوهش‌ها و بررسی‌های کارشناسی پژوهشگران و صاحب‌نظران درباره محتوای کمی و کیفی نشریات رشد را از ابعاد گوناگون برای حاضران شرح داد.

روی تهران و مرکز متمرکز بوده است.»

وی افزود: «متأسفانه ما به مدرسه‌ها نمی‌رویم و به مدرسه‌ها سر نمی‌زنیم، در حالی که باید شور مدرسه‌گردی را به‌خاطر فواید و نتایج مثبت آن ایجاد کنیم تا جوهره و سیمای واقعی و حقیقی مدارس خود را بهتر بشناسیم.»

آیندهٔ جامعه در سیمای امروز مدارس

وی با بیان این نکته که اگر می‌خواهید آیندهٔ یک جامعه را ببینید، باید وضع امروز مدارس آن را ببینید، دربارهٔ نقاط ضعف و انتقادی مطرح دربارهٔ مجلات رشد، خاطرنشان کرد: «بی‌توجهی به حوزه‌هایی مانند آموزش علوم، سواد خواندن، حوزهٔ کار و آموزش فنی و حرفه‌ای، نبود نیازسنجی و هدف‌گذاری، حرکت نکردن به‌سوی تولید اپلیکیشن‌ها و فضای مجازی، نداشتن مطالعه روی مجلات مشابه در دیگر نظام‌های آموزشی جهان، از انتقادهای مطرحی هستند که برای بهتر شدن مجلات باید به آن‌ها توجه جدی داشت.»

دکتر خنیفر، با اشاره به اینکه آمریکای هم‌اکنون ۴۰۰ عنوان نشریه و مجله با عنوان و شبیه مجلات رشد دارد که اشتراک و مطالعهٔ آن برای معلمان، دارای امتیازهایی است، تصریح کرد: «تولید مجلاتی با محتوای اسناد تحولی نظام آموزش و پرورش، توجه به همهٔ ساحت‌های علمی، مانند آموزش علوم، سواد خواندن، نیازسنجی دقیق برای هدف‌گذاری، تشریح سازوکارهای ارزیابی، و حرکت از تولید چاپی به‌سوی سامانه‌ها و امکانات



لزوم تولیدات آموزشی استاندارد

گزارش جلسه شورای سیاست گذاری، سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی رشد

سمیه میرزایی

بدنه دستگاه تعلیم و تربیت می‌پردازد، ارتباط نزدیک‌تری با ناشران آموزشی داشته باشد. به همین منظور «دهمین جلسه شورای سیاست‌گذاری سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی رشد» با حضور رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش، مشاور وزیر و مسئول برنامه «شبکه آموزشی دانش‌آموز» (شاد)، مدیرکل دفتر ارزیابی عملکرد و پاسخ‌گویی به شکایات این وزارتخانه، دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش و جمعی از ناشران در محل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تشکیل شد.

در این نشست حاضران بر اجرای همه‌جانبه مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش که مبتنی بر اصل مشارکت بخش دولتی و بخش غیردولتی در تربیت است، تأکید کردند. در ابتدای جلسه، محمد ابراهیم محمدی، مدیرکل دفتر

فرایند یاددهی - یادگیری مانند اقیانوسی بی‌انتهاست که می‌توان هر لحظه از بودن در آن لذت برد. اگرچه در مدرسه، کتاب‌های درسی که حاصل ساعت‌های طولانی کار کارشناسی‌اند، بنیان برنامه درسی ملی را تشکیل می‌دهند، اما برای عمیق‌تر شدن و لذت‌بخش‌تر شدن فرایند یاددهی - یادگیری، می‌توان از کتاب‌های کمک‌آموزشی بهره جست. این کتاب‌ها، ضمن پاسخ به سؤالات دانش‌آموزان کنجکاو که علاقه‌مندند بیشتر درباره مباحث درسی بدانند، می‌توانند به توسعه افق دید علمی آنان هم کمک کنند.

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش با علم به این موضوع، هم‌گام با تغییرات مدیریتی، درصدد است در قالب مصوبه ۸۲۸ «شورای عالی آموزش و پرورش» که به چگونگی ارتباط ناشران آموزشی و



ناشران کودک و نوجوان دچار مشکلات مضاعفی شده‌اند و ما باید بیش از پیش به آن‌ها کمک کنیم.»
در ادامه، **سعید بدیعی**، معاون سابق دفتر انتشارات و فناوری آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، با بیان اینکه مصوبه ۸۲۸ یکی از مهم‌ترین مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش است که ارتباط بخش خصوصی با بدنه‌های دولتی آموزش را مشخص می‌کند، گفت: «این مصوبه هفت ماده دارد که مهم‌ترین آن‌ها مکلف کردن بخش دولتی به همکاری با بخش خصوصی و نظارت بر محتواهایی است که وارد مدارس می‌شوند. مصوبه هشت‌صد و بیست و هشتمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش در سال ۱۳۸۹، با موضوعیت سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی تصویب و به سازمان پژوهش ابلاغ شد. از زمان ابلاغ، معاونت

انتشارات و فناوری آموزشی، ضمن خیرمقدم به حاضران، با اشاره به مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش، آن را فصل‌الخطاب بسیاری از برداشت‌های ناصحیح از ورودی‌های منابع آموزشی به مدارس دانست و گفت: «مصوبه ۸۲۸ می‌تواند فصل‌الخطاب برخی از ذهنیت‌ها و قرائت‌هایی باشد که مانع استفاده مؤثر از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های بخش خصوصی می‌شوند. هیچ مدیری در وزارت آموزش و پرورش مخالف هم‌افزایی نیست و همه به مشارکت در آموزش و تربیت دانش‌آموزان علاقه‌مندند. وظیفه ما هم پیشگیری از حرکت‌های ناصواب در این باره است. اما متأسفانه تاکنون از ظرفیت‌های خود در حمایت از بخش غیردولتی استفاده نکرده‌ایم و بخش غیردولتی هم نتوانسته است به دریافتی مشترک با ما برسد. متأسفانه، در شرایط کرونا، ناشران به‌ویژه

به مدرسه‌ها و مراکز آموزشی، و عضویت همهٔ معاونت‌های وزارتتی، از مصوبات این شورا است.»

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در ادامه، با بیان اینکه آنچه برای آموزش‌وپرورش اصالت دارد، سامان‌دهی آن دسته از منابع آموزشی است که وارد مدارس می‌شوند، گفت: «برای رسیدن به این هدف باید از ناشران و فعالان بخش خصوصی کمک بگیریم. می‌دانید که شورای عالی آموزش‌وپرورش برای ما به‌منزلهٔ مجلس مقننه است و اجرای هر آنچه که این شورا تصویب کند، برای ما الزامی است. هدف اول مصوبهٔ ۸۲۸، استانداردسازی تولید مواد و رسانه‌های آموزشی مرتبط با اهداف وزارت آموزش‌وپرورش است. هدف دوم سامان‌دهی، مدیریت و هدایت فرایند تولید و توزیع منابع آموزشی و تربیتی به‌منظور استفاده در مدارس و جلوگیری از توزیع منابع غیراستاندارد است. هدف سوم نیز استفادهٔ بهینه از فرصت‌ها و ظرفیت‌های بخش دولتی و غیردولتی در تولید مواد و رسانه‌های آموزشی استاندارد است. تسهیل، توسعه و تعمیق آموزش با استفاده از مواد و رسانه‌های آموزشی و حمایت از تولیدات استاندارد بخش غیردولتی از دیگر اهداف این مصوبه است.»

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی خاطر نشان کرد: «آموزش‌وپرورش حدود ۹ سال در عملیاتی کردن این قانون (مصوبه ۸۲۸) تأخیر دارد؛ همان‌گونه که در عملیاتی کردن اسناد تحول هم تأخیر داریم. در حال حاضر، معاونت آموزش ابتدایی به‌دلیل حساسیت‌های تأثیری که کتاب‌های غیراستاندارد بر جریان تربیت کودکان دارند، از ورود منابع کمک‌درسی به مدارس ابتدایی جلوگیری کرده است. معاونت متوسطه، بخش مدارس غیردولتی و سازمان استعداد‌های

سامان‌دهی با تشکیل شورای سیاست‌گذاری، ایجاد سامانهٔ مدیریت، تدوین و تولید استانداردها، انتشار کتاب‌نامه‌ها و فهرستگان رشد، مصوبهٔ مذکور را اجرایی کرده است.»

بدیعی با تأکید بر اینکه از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸، تقریباً ۳۰ هزار جلد کتاب چاپ اول وارد چرخهٔ بررسی شده‌اند، گفت: «از این تعداد، حدود ۱۴ هزار کتاب تأیید و در فهرستگان رشد منتشر شده‌اند. البته ذکر این نکته ضروری است که هیچ‌گونه الزامی برای خرید آن‌ها از سوی مدارس وجود ندارد. تاکنون در تمام مواد و محتواهای آموزشی، استانداردها مشخص و در سامانه بارگذاری شده‌اند. ضمن آنکه وسایل و تجهیزات مورد تأیید هم از سازمان ملی استاندارد، نشان استاندارد دریافت کرده‌اند. در حال حاضر دو گروه در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، بحث کنترل کیفیت بخش مکتوب و بخش غیرمکتوب، مانند وسایل و تجهیزات کمک‌آموزشی را دنبال می‌کنند.»

به گفتهٔ بدیعی، برگزاری نمایشگاه‌ها و جشنواره‌ها هم از الزاماتی است که این مصوبه برای سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی دارد. به همین منظور تاکنون ۱۷ دوره جشنوارهٔ کتاب رشد برگزار شده است و نمایشگاه‌های منطقه‌ای زیادی هم داشته‌ایم.

استفادهٔ بهینه از ظرفیت‌های بخش خصوصی

در ادامهٔ نشست، دکتر حسن ملکی، معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، در سخنانی با اشاره به اهمیت «شورای سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی رشد» گفت: «استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در تولید منابع استاندارد، جلوگیری از ورود منابع غیراستاندارد

برای رسیدن به این هدف باید از ناشران و فعالان بخش خصوصی کمک بگیریم. می‌دانید که شورای عالی آموزش و پرورش برای ما به‌منزلهٔ مجلس مقننه است و اجرای هر آنچه که این شورا تصویب کند، برای ما الزامی است

سال ۱۳۹۷ مدارس ما دارای شرایط غم‌انگیزی بودند. برنامهٔ درسی به کتاب‌های تست‌زنی تقلیل یافته بود و مؤسسه‌های آموزشی با عقد قراردادهای چند میلیونی، جریان تربیتی مدارس را تحت‌الشعاع قرار داده بودند. این موضوع به‌ویژه در دورهٔ ابتدایی که محور کار امور تربیتی است، پذیرفتنی نیست.»

حکیم‌زاده با بیان اینکه با ورود کتاب‌های کمک‌درسی، بسیاری از ساحت‌های تربیتی مهم سند تحول بنیادین به حاشیه رفته بود، ادامه داد: «به‌صراحت اعلام می‌کنم: برنامهٔ درسی تهیه‌شده در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی، برای دورهٔ ابتدایی کفایت می‌کند و نیازی به مکمل نیست. اما می‌توان با استفاده از استانداردهای لازم، برای مطالعات بیشتر دانش‌آموزان در مباحث درسی، بسته‌های کمک‌آموزشی داشت.»

وی با تأکید بر اینکه هیچ مدرسه‌ای حق استفاده از کتاب‌های کمک‌درسی در حوزهٔ ابتدایی را ندارد، اظهار کرد: «این کتاب‌ها مانع انجام تکالیف خلاقیت‌محور و مهارت‌محور می‌شوند. البته ذکر این نکته را هم ضروری می‌دانم که حتماً باید بین وزارت آموزش و پرورش و وزارت فرهنگ و ارشاد

درخشان هم هر کدام بنا بر نیازهای خود تولیداتی داشته‌اند. این موضوع نشان می‌دهد که حتی داخل آموزش و پرورش هم کار ما سامان ندارد و هر واحد به تشخیص خود اقدام می‌کند.»

ملکی تصریح کرد: «اکنون ناشرانی که با مدیران مدارس ارتباط دارند، تولیدات خود را وارد مدارس می‌کنند و مدیران هم والدین را مجبور می‌کنند آن‌ها را بخرند. این مشکلی است که باید حل شود. البته در حال حاضر، کارگروه‌هایی در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به‌صورت متعهدانه کار می‌کنند تا بر مبنای استانداردهای آموزشی، بسته‌هایی را تولید کنند و این بسته‌ها به زودی وارد مدارس می‌شوند.»

جریان مخرب تست‌زنی

در ادامهٔ این نشست، دکتر **رضوان حکیم‌زاده**، معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش، با بیان اینکه نگاه علمی مبتنی بر اصالت تربیت و برنامه‌ریزی درسی در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، نویدبخش روزهای خوبی خواهد بود، گفت: «صیانت از برنامهٔ درسی و اهداف آن مهم‌ترین وظیفهٔ آموزش و پرورش و به‌خصوص سازمان پژوهش است. برای تحقق تمام ساحتی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، بستری به نام برنامهٔ درسی وجود دارد و سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، خوراک لازم برای برنامهٔ درسی را فراهم می‌کند.»

معاون آموزش ابتدایی وزیر آموزش و پرورش با تأکید بر کفایت برنامهٔ درسی در تربیت دانش‌آموزان گفت: «قطعاً همه اذعان دارند که تقلیل جریان تربیت به آموزش و تقلیل آموزش به تست‌زنی چه آسیب‌هایی در پی دارد. متأسفانه در

ورود منابع غیرمفید به مدرسه‌ها با مسیر صحیح آموزش منافات دارد. تأکید ما بر این است که صرفاً کتاب‌های درسی برای آموزش و تربیت دانش‌آموزان کفایت می‌کنند

اسلامی توافقی صورت بگیرد تا از دادن مجوز به کتاب‌های غیراستاندارد توسط این وزارتخانه جلوگیری شود. همچنین لازم است برای بخش خصوصی استانداردهای تولید تعیین شوند. امیدوارم شهروندان هم به این دستورالعمل‌ها اعتماد کنند، چون هدف ایجاد شرایط مطلوب برای تربیت است.»

تولید بر مبنای نیازسنجی

در ادامه این نشست، **زهرا مظفر**، مدیرکل ارزیابی عملکرد و رسیدگی به شکایات آموزش و پرورش، در سخنانی با اشاره به حساسیت‌های بسته‌های آموزشی گفت: «ورود منابع غیرمفید به مدرسه‌ها با مسیر صحیح آموزش منافات دارد. تأکید ما بر این است که صرفاً کتاب‌های درسی برای آموزش و تربیت دانش‌آموزان کفایت می‌کنند. در سال ۱۳۹۷ دغدغه‌ای در سطح کشور مبنی بر نگاه تجاری بخش خصوصی و حتی در مواقعی بخش دولتی به تولید بسته‌های آموزشی در سطح کشور ایجاد شد. در طول سال‌های گذشته هم مدرسه‌های ما در استان‌ها دچار مشکل شده بودند. در همین زمان تخلفاتی از سوی مدیران برخی از مدارس انجام شد و آن‌ها به هیئت رسیدگی به تخلفات معرفی شدند.»

مدیرکل ارزیابی عملکرد و رسیدگی به شکایات آموزش و پرورش افزود: «به دلیل ورود بی‌رویه کتاب‌های

کمک‌درسی به مدارس و بازی با روح و روان دانش‌آموزان، به‌ویژه دانش‌آموزان دوره ابتدایی، ما به استان‌ها ابلاغ کردیم، آزمون‌ها و کتاب‌های زائد از برنامه مدارس حذف شوند. پیش از پایان سال ۱۳۹۸ هم، گزارشی از تخلفات استان‌ها در استفاده از کتاب‌های کمک‌درسی و ارتباط مدیران با برخی از مؤسسه‌های آموزشی به مرکز حراست آموزش و پرورش رسیده بود که به تشکیل جلسه‌ای در شورای عالی آموزش و پرورش منجر شد. در این جلسه قرار شد که بخش نامه قبلی به‌روزرسانی و بخش نامه جدید به مدارس ابلاغ شود. اما متأسفانه با وجود تهیه این بخش‌نامه، هنوز منتظر نظر شورای عالی آموزش و پرورش برای ابلاغ آن هستیم.»

وی در ادامه به وظیفه حمایتی وزارت آموزش و پرورش از ناشران اشاره و بیان کرد که ناشران بخش خصوصی نباید بدون استاندارد و نیازسنجی اقدامی انجام دهند. ما باید برای ناشران بخش‌های خصوصی و دولتی شرایطی را ایجاد کنیم که بر مبنای استانداردهای مصوب به تولید منابع آموزشی دست بزنند. مظفر در خصوص بسته‌های آموزشی گفت: «بسته‌های آموزشی صرفاً درسی نیستند، بلکه برای آماده‌سازی دانش‌آموزان در کسب مهارت تهیه می‌شوند. این بسته‌ها باید دانش‌آموزان را به مهارت‌ورزی تشویق کنند.»

وی تأکید کرد: «حمایت از ناشران دولتی و خصوصی از وظایف آموزش و پرورش است، اما آن‌ها باید بدانند که دانش‌آموزان ابزار نیستند که آن‌ها با نگاه تجاری بخواهند، هر وسیله و منبع آموزشی را برای توزیع در مدارس تولید کنند. آنان باید بر مبنای نیازسنجی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، تولیدات خود را ارائه دهند و بهتر آن است که این تولیدات مبنای پرورشی و تربیتی باشند.»

نبود سازوکار مؤثر توزیع منابع آموزشی

دکتر محمود امانی طهرانی، دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش، دیگر سخنران این نشست بود. وی با تأکید بر اینکه روح حاکم بر مصوبه ۸۲۸، روح مشارکت‌پذیری و دعوت از همه برای کمک به امر تعلیم و تربیت است، گفت: «من احساس می‌کنم، گاهی امور سلبی بر امور ایجابی غلبه می‌کند. در حال حاضر استانداردهای مواد آموزشی مکتوب، فیلم‌ها، نرم‌افزارها و بسته‌های آموزشی تعیین و آن‌ها رده‌بندی شده‌اند. معضل این است که از کار خوب حمایت جدی انجام نمی‌گیرد.»

دکتر امانی با اشاره به معضل کم‌اثربودن تأییدیه‌های سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی افزود: «بین تولیدات تأییدشده و تأیید نشده در فروش تفاوت بارزی دیده نمی‌شود. پس کار خوب مورد حمایت جدی قرار نمی‌گیرد. آنچه می‌تواند این فعالیت را مدون و سامان‌پذیر کند، مؤسسهٔ پخش مدرسه است. این مؤسسه راه‌اندازی هم شده، ولی با اقدام مؤثر همراه نبوده است.»

دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش تأکید کرد: «تمام تولیدات مورد تأیید سازمان باید از طریق پخش مدرسه در دسترس مدارس و والدین قرار گیرند و تعریف سازوکار مؤثر توزیع منابع آموزشی ضروری است.»

امانی طهرانی همچنین به ممیزی پیش از چاپ اشاره کرد و اظهار داشت: «ممیزی پیش از چاپ کتاب‌ها، اگرچه مسئله و مفسده‌های خاص خود را دارد، اما چاره‌اندیشی برای آن باعث می‌شود، از تحمیل هزینه‌های گزاف به ناشران جلوگیری شود. ناشران گله‌مندند که سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی منابع را بعد از چاپ کتاب‌ها ارزیابی، تأیید یا رد می‌کند. ناشران علاقه‌مندند نظر کارشناسان

سازمان را قبل از چاپ داشته باشند تا بتوانند نسبت به اعمال تغییرات اقدام کنند. در این صورت متحمل هزینهٔ چاپ بیهوده هم نمی‌شوند.»

وی در ادامه، با تأکید بر اینکه تربیت فراتر از آموزش و جامع‌تر از آن است، گفت: «ما در کنار بسته‌های آموزشی، مواردی مثل راهنمای معلم، فیلم‌های آموزشی و اپلیکیشن‌ها را داریم. پس به‌نوعی سیاست‌گذاری جدی نیاز داریم تا جریان تقلیل‌دهندهٔ تربیت به آموزش را کنترل کنیم و تمرین ایجابی را در کنار آن بیاوریم.»

فاصلهٔ بین تصویب قانون تا اجرای آن

سیدحسن حسینی، مشاور وزیر آموزش و پرورش در امور شبکهٔ دانش‌آموزی «شاد» هم در سخنانی گفت: «متأسفانه یکی از معضلات کشور ما فاصلهٔ بین تصویب قانون تا اجرای آن در بسیاری از بخش‌هاست. حرکت نکردن در خط اعتدال سبب می‌شود، بین بخش دولتی و خصوصی رقابت ناسالم شکل بگیرد و بخش خصوصی رانتهی فعال شود که هر دو مانع ارتقای کیفیت هستند. ما باید به مسائل ایجابی بیشتر از مسائل سلبی توجه کنیم. بازار اقتضائات خودش را دارد و منتظر حرکت ما نمی‌ماند»

وی همچنین به رقابت سنگین بین دانش‌آموزان در جهان اشاره کرد و بیان داشت: «یک میلیارد و سیصد میلیون دانش‌آموز در جهان برای ساختن جامعهٔ خود رقابت می‌کنند. ما امروز باید موضوع تربیت را به‌نحوی مدیریت کنیم که دانش‌آموزان ما بعد از فراغت از تحصیل مهارت حرفه‌ای و هویت خود را داشته باشند. امروزه وظیفهٔ آموزش و پرورش وظیفهٔ سنگینی است و باید به‌صورت جدی به برنامهٔ درسی بپردازیم.»

وی با اشاره به شرایط امروز آموزش در وضعیت سیطرهٔ

پژوهش و نیز از ناشران خواست به تولید محتوای مناسب برای آموزش مجازی دست بزنند.

آسیب‌شناسی ورود منابع غیراستاندارد به مدارس

در ادامه، **عبدالعظیم فریدون**، مدیر «انتشارات محراب قلم» و از فعالان حوزه نشر آموزشی، با تأکید بر آسیب‌شناسی و چرایی ورود کتاب‌های کمک‌آموزشی به مدارس، گفت: «با ممانعت مشکل حل نمی‌شود. باید داخل بدنه آموزش و پرورش تقویت شود. باید چرایی نیاز دانش‌آموزان و معلمان را به کتاب‌های کمک‌آموزشی بررسی کنیم. باید ببینیم، در طول سال‌های گذشته چه اتفاقی برای کتاب‌های تأییدشده فهرستگان رشد افتاده و چه حمایتی از آن‌ها شده است؟ باید بررسی کنیم، برای ۱۴ هزار کتابی که تاکنون در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تأیید شده‌اند، چه اتفاقی افتاده است؟ باید بررسی کنیم که چرا معلمان ما به سراغ کتاب‌هایی می‌روند که پاسخ سؤالات درسی را دارند؟»

این ناشر آموزشی گفت: «همه معلمان، مدیران و ناشران تاجر نیستند. ما کتاب‌های آموزشی خوب هم داریم. هدف اصلی ما تولید منابع آموزشی خوب است و مهم نیست این منابع خوب از جانب بخش خصوصی تولید شده‌اند، یا توسط بخش دولتی.»

ابوالقاسم حدادی، معاون پژوهش، برنامه‌ریزی و نیروی انسانی آموزش و پرورش شهر تهران، یکی دیگر از سخنرانان بود که ضمن توجه جدی به توانمندی معلمان گفت: «انتقاد من نگاه به بیرون و نبود توجه جدی به توانایی معلمان است. چرا ما به تولید محتوا توسط همکاران آموزش و پرورش توجه نداریم



بیماری کرونا گفت: «شیوه‌های آموزش در شرایط بحران تغییر می‌کنند. در این راستا اتفاقات مؤثری هم افتاده‌اند. لذا باید آمادگی تولید محتواهای جدید و منطبق با نیاز را داشته باشیم. در این شرایط که ساعات و شرایط کلاس درس تقلیل و تغییر پیدا کرده‌اند، اهداف آموزشی باید متناسب با این وضعیت تدارک دیده شود. اگر استانداردهای فضای مجازی رعایت نشوند، آموزش‌ها بی‌اثر خواهند بود. باید استانداردهای خاص این فضا تدوین شوند و هم‌سو با استانداردهای تربیتی و آموزشی باشند تا به اهداف تربیتی و آموزشی برسیم.»

مشاور وزیر و مسئول برنامه شبکه آموزشی دانش آموز (شاد) اعلام آمادگی کرد: «برای سازگاری آموزش و پرورش با شرایط جدید، باید موضع ایجابی خود را حفظ کنیم و به شرایط مطلوب آموزشی برسیم.» وی همچنین از سازمان

ما در کنار بسته‌های آموزشی، مواردی مثل راهنمای معلم، فیلم‌های آموزشی و اپلیکیشن‌ها را داریم. پس به‌نوعی سیاست‌گذاری جدی نیاز داریم تا جریان تقلیل‌دهنده تربیت به آموزش را کنترل کنیم و تمرین اجباری را در کنار آن بیاوریم

سامان‌دهی منابع آموزش و تربیتی استفاده‌ایم و با بخش خصوصی نیز تعامل جدی خواهیم داشت.»

دکتر حسن ملکی، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی هم در سخنان پایانی خود گفت: «چون ما نمی‌توانیم شاهد ورود منابع غیراستاندارد به مدارس باشیم. از این رو با ناشران مقابله نداریم، بلکه مواجهه خواهیم داشت و در این مواجهه به استانداردها توجه جدی خواهیم کرد. با بخش خصوصی، نه به‌صورت اجباری مطلق و نه سلبی مطلق، برخورد نخواهیم کرد. بلکه شیوه‌ها گفت‌وگو همراه با مراقبت‌های لازم خواهد بود. چون موضوع تربیت و برنامه‌درسی مطرح است، آسیب‌شناسی جدی باید انجام شود.»

وی تصریح کرد: «با ناشران خصوصی هم جلسه‌های جداگانه‌ای خواهیم داشت و کارهای قبلی را که با ناشران شروع شده‌اند، اصلاح می‌کنیم و ادامه خواهیم داد. تهیه شیوه‌نامه حمایتی، بازبینی استانداردها و غنی‌سازی آن‌ها، ترویج و تبلیغ استانداردها، اعمال آن‌ها و حمایت از کتاب‌های مورد تأیید، توافق با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای نظارت قبل از چاپ توسط سازمان پژوهش، و فروش کتاب‌های تأییدشده در سازمان به کمک پخش مدرسه، از دیگر مواردی هستند که باید در شورای سیاست‌گذاری و سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی پیگیری شوند.»

و فکر می‌کنیم حتماً باید بخش خصوصی وارد عمل شود؟ در صورتی که معلمان زیادی هستند که توانایی مشارکت در این بخش را دارند و موقعیت جغرافیایی و خانوادگی مناطق و استان‌ها را می‌شناسند. معلمان ما با همین امکانات و منابع محدود که در اختیار دارند، در دوران کرونا به کمک آموزش آمده‌اند و محتواهای ارزشمندی را تولید کرده‌اند. اگر به آن‌ها فضای کار داده شود، قطعاً بهترین رقبا بخش خصوصی می‌شوند.»

مهدوی، رئیس «انجمن ناشران الکترونیک» در سخنانی، با تأکید بر اینکه به‌جای مقابله با ناشران بخش خصوصی باید آن‌ها را به مسیر تربیتی هدایت کنیم، گفت: «پیش از دوران کرونا همیشه از ضرورت آموزش‌های الکترونیک صحبت می‌شد، اما هرگز به تولیدکنندگان محتواهای الکترونیک توجه نشد. اکنون نیز شبکه‌شاد به‌تنهایی نمی‌تواند محتوای الکترونیکی مورد نیاز را تولید کند و بهتر است پل ارتباطی میان تولیدکنندگان محتوای آموزش‌های الکترونیکی استاندارد و آموزش‌وپرورش باشد.»

علی سعادت، مدیرکل دفتر آموزش و ترویج استاندارد، به لزوم وجود استانداردهای فضای آموزشی اشاره و اعلام آمادگی کرد که این سازمان در تدوین استاندارد آموزشی و نیز فضای مجازی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی را یاری کند.

در انتها و در بخش جمع‌بندی پایانی، **رضوان حکیم‌زاده**، معاون آموزش ابتدایی وزیر آموزش‌وپرورش، ضمن تشکر از همه معلمان توانمند گفت: «در سطح آموزش‌وپرورش کشور معلمان زیادی داریم که در تعامل جدی با آموزش هستند. بسیاری از آن‌ها بسیار خوش‌فکرند و با تمام توان در خدمت تربیت دانش‌آموزان هستند. ما هم با تمام توان پای تفکر

شاخص‌های رسانه مطلوب از نظر مولانا

سمیه میرزایی



اشاره

است که می‌توانند تحول‌برانگیز باشند و ما را در مسیر حرکت شتاب بخشند.»
وی افزود: «امروز روز مولاناست؛ یکی از شخصیت‌های جهان انسانیت، جهان اسلام و جهان ادبیات و عرفان. کاری که در حوزه رسانه پی می‌گیریم، به‌شکلی به اندیشه‌های بزرگانی چون مولانا ارتباط دارد. مولانا انسانی رسانه‌ای، و مثنوی یک رسانه است. امروز با گذشت سالیان سال این اندیشه و این رسانه هنوز پویا، مؤثر و سازنده است.»

وی افزود: «این جلسه اسم قشنگی دارد: رسانه مطلوب از نگاه مولانا. شاید بگویید مولانا متعلق به قرن‌ها قبل است، اما اتفاقاً اقیانوس اندیشه مولانا آن قدر

کارگاه آموزشی «شاخص رسانه مطلوب از نظر مولانا» روز سه‌شنبه ۸ مهرماه ۱۳۹۹، با حضور محمدابراهیم محمدی، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، سردبیران و مدیران داخلی مجلات رشد و دکتر یاسر ملکی، به‌عنوان سخنران مدعو، در «سالن جلسات» طبقه هشتم «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» برگزار شد.

در شروع این نشست آقای محمدی بیان داشت: «این نشست نخستین جلسه در زمینه اندیشه‌ورزی، تعاطی و تعامل فکری، تضارب آرا، گفت‌وگو، و به اشتراک گذاشتن اندیشه‌ها، دریافت‌ها، باورها و دیدگاه‌هایی



قدرتمندترین و نافذترین رسانه‌های مکتوبی است که تاکنون در اختیار بشر قرار گرفته است. این رسانه به اندازه‌ای قدرتمند است که تمامی مرزهای اقلیمی و جغرافیایی را در نور دیده و به معنای واقعی کلمه رسانه‌ای جهانی و بین‌المللی است. شهرت مولانا فقط به ایران و فرهنگ ایرانی و اسلامی محدود نیست، بلکه هر کسی در هر نقطه‌ای از عالم که تشنه آگاهی، دانایی و حکمت است، می‌تواند از این کتاب استفاده کند و مشتری کلام و سخن این بزرگمرد باشد.»

ملکی اشاره کرد: «ما باید بکوشیم از مثنوی الهاماتی بگیریم و رسانه‌های خودمان را به رسانه‌ای چون مثنوی نزدیک کنیم. این نزدیک کردن و این شباهت فقط با دانش، معلومات و آگاهی حاصل نمی‌شود، چون مثنوی

پراز صدف و درهای کمیاب است که انسان می‌تواند در عصر حاضر هم از آن استفاده کند. من این دست آدم‌ها را فراتر از اندیشه‌های زودگذر می‌دانم.»
وی در ادامه گفت: «جناب آقای دکتر ملکی اثری را در حوزه مولانا پژوهی پدید آورده‌اند و چندین کتاب در این زمینه نوشته‌اند. کارگاه‌هایی هم داشته‌اند. ان شاءالله از این جلسه استفاده و سود لازم را ببریم.»

مثنوی از نافذترین رسانه‌های مکتوب است

دکتر یاسر ملکی «شاخص‌های رسانه مطلوب از دیدگاه مولوی» را بررسی کرد و اظهار داشت: «مولانا یکی از نوابغ و عرفای نامی این سرزمین است و مثنوی معنوی که از این بزرگمرد به یادگار مانده، یکی از



دکتر ملکی: «به تعبیر مولوی مهم‌ترین مؤلفه اعتمادساز، ادب است. چون وقتی موضوع ادب به میان می‌آید، بین انسان و خدا و بین انسان و دیگران رابطه‌ای اعتماد‌آمیز و اعتمادساز شکل می‌گیرد. اما وقتی بی‌ادبی حاکم باشد، بنیان همه روابط و مناسبات فرو می‌ریزد. روابط می‌شود روابط سطحی و سست. چیزی که به روابط قوام می‌بخشد و آن را مستحکم می‌کند، ادب است.»

مثنوی او بسیار انعکاس پیدا کرده، شاخصی است به نام اصالت. اما اندیشه‌ی اصیل چیست؟ اندیشه‌ی اصیل یعنی اندیشه‌ی وارسته و ریشه‌دار. اندیشه‌ی اصیل یعنی اندیشه‌ی مقاوم و محکم. اندیشه‌ی که در برابر تکانه‌های بیرونی نمی‌لرزد. اندیشه‌ی سست نیست. اگر اندیشه‌ی مولوی را به درخت تشبیه کنیم، این درخت یک سلسله ریشه‌های قوی و استوار دارد.»

ملکی ادامه داد: «سؤال بعدی این است که قوت و استواری اندیشه‌ی مولوی از کجا آمده؟ چرا بسیاری از آدم‌ها می‌خواهند اندیشه‌ی مقاومی داشته باشند، ولی نمی‌توانند؟ چرا همه‌ی مکاتبی که در طول تاریخ وجود داشته‌اند، از چنین خصلتی برخوردار نیستند؟ در صورتی که ۷۰۰ سال از اندیشه‌ی مولوی گذشته، اما همچنان تازگی و طراوت خودش را حفظ کرده است. این از کجا می‌آید؟ بنده تأملی کردم و دیدم اندیشه‌ی اصیل مولود شخصیت و منش اصیل است.»

وی افزود: «در اندیشه‌ی اسلامی، درست عکس تفکری که در غرب حاکم است، اندیشه‌ی انسان بریده از شخصیت و منش او نیست.»

سه قلمروی شخصیت انسان

دکتر یاسر ملکی اظهار داشت: شخصیت انسان سه قلمرو به‌هم‌پیوسته دارد که این قلمروها عبارت‌اند از قلمرو نگرش، قلمرو گرایش و قلمرو کنش. اگر کسی در این سه قلمرو تبدیل به یک انسان موفق، قابل و ورزیده شود، اتصال این سه قلمرو «شخصیت اصیل» را می‌سازد. وقتی می‌گوییم مولوی شخصیت اصیل است

حاصل خودکاوی مستمر و یک سلسله خلوت‌های کیفی است. فکر نکنیم که مولوی به‌خاطر کثرت اطلاعات و مطالعاتی که داشت، توانست مثنوی را خلق کند. او به‌دلیل ریاضت‌های مستمری که می‌کشید و به‌دلیل آن پلایش‌ها و تصفیه‌هایی که در درونش می‌کرد، وجودی تراش‌خورده و تصفیه‌شده داشت و به‌دلیل همین وجود تراش‌خورده بود که هرچه از وجودش بیرون می‌ریخت، از زلالی و صافی برخوردار بود.»

شاخص‌های اندیشه‌ی مولوی شاخص اول: اصالت

دکتر ملکی در ادامه شاخص‌های اندیشه‌ی مولوی را برشمرد. وی درباره‌ی شاخص نخست گفت: «به نظر من اولین ویژگی و اولین خصلت اندیشه‌ی مولوی که در

یعنی اولاً نگرش‌های بلندنظرانه دارد، ثانیاً خواسته‌ها و گرایش‌های عالی دارد و ثالثاً رفتارهای حساب شده، پخته و مؤدبانه دارد.

مهم‌ترین مؤلفه اعتمادساز به تعبیر مولوی

دکتر ملکی گفت: «به تعبیر مولوی مهم‌ترین مؤلفه اعتمادساز، ادب است. چون وقتی موضوع ادب به میان می‌آید، بین انسان و خدا و بین انسان و دیگران رابطه‌ای اعتمادآمیز و اعتمادساز شکل می‌گیرد. اما وقتی بی‌ادبی حاکم باشد، بنیان همه روابط و مناسبات فرو می‌ریزد. روابط می‌شود روابط سطحی و سست. چیزی که به روابط قوام می‌بخشد و آن را مستحکم می‌کند، ادب است.»

وی افزود: «مولوی در هر سه قلمروی شخصیت انسان قهرمان است. هم قهرمان عرصه نگرش است، هم قهرمان عرصه گرایش، و هم قهرمان عرصه کنش. پس می‌توانیم ادعا کنیم، مولوی به‌لحاظ اصالت در بالاترین درجه قرار دارد.»

الگوهای مولوی در سرودن مثنوی

دکتر ملکی در ادامه این پرسش را مطرح کرد که: آیا اندیشه اصیل خودبه‌خود ساخته می‌شود؟ و در ادامه گفت: «پاسخ این سؤال حداقل از نظر مولوی منفی است. ما برای اینکه شخصیت اصیل داشته باشیم، محتاج الگوی اصیل هستیم. اما الگوی مولانا در مثنوی چیست؟ می‌گویند مولوی از عطار، غزالی و سنایی غزنوی خیلی متأثر است. آیا واقعاً الگوی اصلی مولانا این‌ها هستند؟ خیر. شما وقتی روح حاکم بر مثنوی را

**اصالت مثنوی، مولود اصالت فکر مولاناست،
و اصالت فکر مولانا، مولود اصالت شخصیت
مولاناست، و اصالت شخصیت مولانا هم
ریشه در تبعیت او از الگو دارد. الگوی مولانا
قرآن و سیره پیامبر است**

نگاه می‌کنید، می‌بینید که قرآن و سیره پیامبر دو منبع اصلی مولوی در سرودن مثنوی است.»

وی افزود: «مولوی نزدیک به ۲۸۰۰ آیه قرآن را در مثنوی به‌طور مستقیم تفسیر کرده است. یعنی آیه آمده و ذیلش تفسیر مولاناست. بسیاری از ابیات مولوی با عبارت گفت پیغمبر شروع می‌شود؛ از جمله این بیت: گفت پیغامبر ز سرمای بهار / تن می‌پوشانید یاران زینهار. یا این بیت‌ها: گفت پیغامبر شما را ای مهان / چون پدر هستم شفیق و مهربان / زان سبب که جمله اجزای منید / جزء را از کل چرا بر می‌کنید.»

این کارشناس عنوان کرد: «هستند کسانی که نمی‌دانم روی چه حسابی می‌خواهد مثنوی را در برابر قرآن قرار بدهند. این حرف صددرصد حرف باطلی است. من به‌صراحت عرض می‌کنم که مثنوی طفل قرآن است. خود مولانا در غزلیات شمس می‌گوید: من بنده قرآنم اگر جان دارم / من خاک ره محمد مختارم / گر نقل کند جز این کس از گفتارم / بیزارم از او وز این سخن بیزارم. دیگر صریح‌تر از این؟ مولوی می‌گوید: من تبری می‌جویم از کسانی که بخواهند مرا در برابر قرآن و امر پیامبر قرار بدهند. هرچه دارم از دولت قرآن و از تبعیت از فرامین رسول اکرم دارم.»

ملکی بیان داشت: «زمانی که شخصیت به اصالت

می‌رسد، به چشمهٔ جوشان حکمت و معرفت تبدیل می‌شود. اصالت مثنوی، مولود اصالت فکر مولاناست، و اصالت فکر مولانا، مولود اصالت شخصیت مولاناست، و اصالت شخصیت مولانا هم ریشه در تبعیت او از الگو دارد. الگوی مولانا قرآن و سیرهٔ پیامبر است.»

شاخص دوم: خلاقیت

یاسر ملکی با بیان اینکه شاخص دوم «خلاقیت» است، اظهار داشت: «خلاقیت توانایی تولید ایده‌ها و راه‌حل‌های متعدد، جدید و مناسب برای حل مسائل و مشکلات است. ما در مثنوی سه دسته خلاقیت داریم: خلاقیت زبانی، خلاقیت روشی و خلاقیت محتوایی. مولوی در همهٔ این قلمروها خلاقانه برخورد کرده است.»

او زبان مولانا را زبانی خلاقانه دانست و گفت: «یکی از ویژگی‌های یک زبان خلاق ابداع واژه و مفهوم است. مفهوم‌سازی‌ها، اصطلاح‌سازی و واژه‌سازی‌هایی را که در مثنوی معنوی می‌بینید، در کم جایی می‌توان دید. لذا کنار مثنوی یک دیوان واژگانی هم هست. از جمله واژگان مثنوی که شما کمتر در سایر آثار می‌بینید، می‌توان به نحو و محو، کیمیای شقی، رستخیز ناگهان یا قیامت مجسم اشاره کرد. این اصطلاحات عجیب و ابداعی هستند. دومین جلوه از خلاقیت زبانی مولانا هم خودش را در استعاره‌ها، کنایه‌ها و آرایه‌های ادبی نشان می‌دهد. مثنوی با یک استعارهٔ طلایی، یعنی نی شروع شده که نی استعاره از انسان وارسته،



در اندیشهٔ اسلامی، درست عکس تفکری که در غرب حاکم است، اندیشهٔ انسان بریده از شخصیت و منش او نیست.

در روش هم استادانه و خلاقانه عمل کرده است. روش مولوی در کنار جنبهٔ تعلیمی مثنوی، روش تمثیل و قصه‌گویی است. مولوی خیلی از این روش استفاده کرده و این روش خیلی هم جواب داده و کارآمد بوده است. شما نمی‌دانید که اگر این روش در کتاب‌های درسی و روش‌های تدریس به کار گرفته شود، چه غوغایی به پا می‌کند. بعضی‌ها فکر می‌کنند که تمثیل فقط مخصوص اطفال و کودکان است که قصه‌ای بخوانیم و آن‌ها به خواب بروند. اما مولوی می‌گوید: قصه‌های مرا برای بزرگان بخوانید؛ آن‌ها نه برای خوابیدن، بلکه برای بیدار شدنشان. مولوی می‌گوید: من حقایق را داخل غلاف قصه و تمثیل ریختم، و الا اگر می‌خواستیم عریان بگویم و عریان بنویسم، مطمئن باشید تیزی حقایق روح و روان شما را جراحت می‌داد.»

خلاقیت محتوایی

وی افزود: «مولوی در مثنوی تفسیرها و تعبیرهایی دارد که به معنای واقعی خلاقانه‌اند. مثلاً تفسیری که مولوی از قصهٔ هبوط می‌کند، تفسیری خلاقانه است. رولو می (Rollo May)، از فیلسوفان اگزیستانسیالیست آمریکایی، در کتاب شجاعت خلاقیت می‌گوید: سه هیولا نمی‌گذارند انسان‌ها خلاق باشند: هیولای

پارسا و تهی شده از همهٔ تعلقات و منیت‌هاست.» یاسر ملکی افزود: «جلوهٔ سوم هم این است که مولوی از بعضی محتواها در سایر علوم به نفع بعضی از مسائل استفاده کرده است. مثلاً در علم طب قدیم یک بیماری به اسم استسقا داشتیم. بر اثر این بیماری نقصانی در جگر فرد پدید می‌آمده که هر قدر آب می‌خورده، سیر نمی‌شده است. مولوی می‌گوید اتفاقاً این حال و روز عاشق است:

گفت من مُسْتَسْقِی ام اَبَم کُشَد
گرچه می‌دانم که هم اَبَم کُشَد
هیچ مُسْتَسْقِی بَنگَرِ یَزَد ز آب
گر دو صد بارش گُند مات و خَراب
گو بران بر جان مَسْتَم خشم خویش
عید قُربان اوست و عاشق گاو میش
کاو اگر خُسَبَد و گَر چیزی خَوَرَد
بَهر عید و دَبِج او می‌پرورد
اقتلونی اقتلونی یا ثقات
ان فی قتلِ حیاتا فی حیات
آزمودم مرگ من در زندگی است
چون رهم زین زندگی پایندگی است
چون زمین و چون جنین خون خوارام
تا که عاشق گشته‌ام این کارهام

مولوی می‌گوید: عاشق کسی است که از عشق خدا سیر نمی‌شود. اصلاً توقف و خمودگی برای عاشق معنا ندارد. هر روز عاشق‌تر از دیروز است.»

تمثیل و قصه‌گویی مولانا

دکتر ملکی دربارهٔ خلاقیت روشی گفت: «مولوی

حرف بزند که هر سلیقه و ذائقه‌ای را که در آن جمع هست، بتواند پوشش بدهد. می‌گوید: ناطق کامل چو خوان‌پاشی بود/ خوانش بر هر گونه‌اشی بود/ که نماند هیچ مهمان بی‌نوا/ هر کسی یابد غذای خود جدا. خوان‌پاش به کسانی می‌گفتند که سفره‌های خیلی پهنی می‌گسترانیدند و مثلاً ۲۰۰ نفر آدم دور آن سفره می‌نشستند. هر مطعمه و مشربه‌ای در این سفره‌ها بود و اصطلاحاً کسی گرسنه از این سفره‌ها بلند نمی‌شد. مولوی می‌گوید من خوان‌پاش هستم.»

شاخص چهارم: لطافت

یاسر ملکی درباره‌ی شاخص چهارم که شاخص لطافت است، چنین توضیح داد: «اندیشه‌ی مولوی به معنی واقعی یک اندیشه‌ی لطیف است. می‌گویند آفریده‌های خداوند لطیف‌اند. یعنی در اوج دقت، ظرافت و پیچیدگی هستند. ما آفریده‌هایی مثل مورچه را داریم که جنس نر و ماده‌اش قابل تشخیص نیست. اصلاً شما طول و عرض بدن مورچه را نمی‌توانید با چشم ببینید. اما مورچه در اوج دقت و ظرافت است. یا زنبور عسل هم همین‌طور. چیزهای ریز، اما پیچیده، دقیق و ظریف. به این اندیشه می‌گویند: اندیشه‌ی لطیف. وقتی می‌گوییم اندیشه‌ی مولانا لطیف است، یعنی او از کنار یک سری از دقایق، ظرایف و نکات ریز عبور نمی‌کند و در آن‌ها کاملاً توقف می‌کند تا ببیند چه قاعده و چه اصلی می‌تواند برای زندگی ما استخراج کند.» وی افزود: «با کتاب خواندن نمی‌شود اندیشه را

قلب خورشید است و ذهن مانند ماه. اگر قلب نورانی شد، نورش به ذهن انسان می‌تابد و ذهن انسان را نورانی می‌کند. اگر تحلیل‌های عرفا به جان می‌نشیند، به‌خاطر این است که متأثر از قلب است. قلب هم با ریاضت تپه‌پیر پیدا می‌کند

تنبلی، هیولای ترس و هیولای کسب پول. جالب است که مولوی هر سه این هیولاها را محکوم می‌کند. مثلاً درباره‌ی تنبلی می‌گوید: دوست دارد یار این آشفتگی / کوشش بیهوده به از خفتگی. یا درباره‌ی ترس می‌گوید: زاهد با ترس می‌تازد به پا/ عاشقان پران تر از برق هوا/ ترس مویی نیست اندر کیش عشق/ جمله قربان‌اند اندر پیش عشق.

یا مولوی در مورد پول می‌گوید: مراقب باشید که اگر پول از ابزار، به غایت و هدف در زندگی تبدیل بشود، جلوی خلاقیت شما را در زندگی می‌گیرد. شما را برده و وابسته‌ی خودش می‌کند. پول نباید سیطره پیدا کند.»

شاخص سوم: جامعیت

ملکی به شاخص جامعیت اشاره کرد و گفت: «مثنوی رسانه‌ای جامع است. تعبیری که مولوی به کار می‌برد، ناطق کامل است. می‌گوید آدم باید جوری





اگر پیام ما در یک رسانه این چهار ویژگی (اصالت، خلاقیت، لطافت و جامعیت) را داشته باشد، احتمال اینکه مطلوبیت و اثربخشی آن رسانه نزد مخاطب بالا برود، خیلی زیاد است

مطلبتان خلاقانه باشد. به این منظور لازم است بانک اطلاعاتی‌تان را بسیار دقیق کنید. بکوشید پیامتان لطیف باشد. از پیام‌های خشک و زمختی که باعث دافعه می‌شوند، استفاده نکنید. واژه‌سازی‌ها و مفهوم‌سازی‌ها طوری باشند که آدم‌ها جذب شوند. اگر می‌خواهید پیامتان لطیف باشد، توجه کنید که اگر پیام‌ها ناظر بر مسئله‌ها و دغدغه‌های انسان امروز باشند و به آن‌ها برای برون‌رفت از چالش‌ها و مسائل کمک کنند، معمولاً به جان می‌نشینند. در نهایت سعی کنید پیام شما جامع باشد. مراد از جامعیت این است که به یک مسئله از یک زاویه نگاه نکنید و زوایای مختلفش را ببینید.»

دکتر یاسر ملکی خطاب به سردبیران و مدیران داخلی مجله‌های رشد گفت: «برگ برنده‌ای در اختیار شماست که در اختیار بزرگ‌ترین مجلات این کشور هم نیست. برگ برنده شما این است که جامعه هدف مشخصی دارید. غیر از مجله شما مجله دیگری وارد مدارس نمی‌شود. این برای شما یک فرصت طلایی و بسیار مغتنم است.»

لطیف کرد. با نشستن در کلاس درس اندیشه لطیف نمی‌شود. اصل لطافت اندیشه به تعبیر مولوی این است که انسان اندیشه بی‌غبار پیدا کند. هر اندازه غبارها از صفحه ذهن و اندیشه انسان زدوده شود، اندیشه به خلوص و یکرنگی می‌رسد و دریافت‌های این اندیشه می‌شود دریافت‌های لطیف.»

جمع‌بندی

ملکی پس از آنکه چهار شاخص اصالت، خلاقیت، لطافت و جامعیت را برای اندیشه مولوی برشمرد، در جمع‌بندی سخنانش گفت: «اگر پیام ما در یک رسانه این چهار ویژگی را داشته باشد، احتمال اینکه مطلوبیت و اثربخشی آن رسانه نزد مخاطب بالا برود، خیلی زیاد است.»

وی افزود: «برای اینکه پیام شما اصیل باشد، منابعی که از آن پیام دریافت می‌کنید، حتماً باید منابع موثقی باشند. هر حرف سست و غیرعلمی و غیرمنطقی را در حرف‌هایتان نیاورید. ضمناً از اندیشه‌های اصیل در تاریخ فرهنگ ایرانی و اسلامی ما و همین‌طور متفکران بزرگی که در مشرق و مغرب این عالم قلم زده‌اند و از خودشان آثاری خلق کرده‌اند، حتماً استفاده کنید. از ادبیات عرفانی ما هم غافل نشوید.»

یاسر ملکی خاطر نشان کرد: «دنبال متون خلاق باشید. دنبال متونی باشید که نمونه آن پیدا نشود. از مواد و مصالح استفاده کنید، ولی معماری پیام و

ادامه راه درنگی برای ادامۀ راه

چکیدهٔ مباحث مطرح شده در شورای سیاست گذاری مجلات رشد عمومی بزرگسال

سمیه میرزایی

اشاره

«رشد» واژهٔ آشنایی است که دهه‌هاست با تاروپود نظام تعلیم و تربیت در هم تنیده شده است. این مجلات وزین که فصل مشترک تمامی آن‌ها «رشد» است، در ده‌ها عنوان توسط «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی»، به‌طور مستمر منتشر می‌شوند تا با مطالب آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی، مجموعهٔ مخاطبان آموزش و پرورش را، از معلمان، مدیران و والدین گرفته تا کارکنان ستادی و تمامی علاقه‌مندان به حوزهٔ مطالعاتی تعلیم و تربیت، با آخرین دستاوردهای گسترده و وسیع آموزش آشنا سازند.

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و به‌طور اخص، «دفتر انتشارات و فناوری آموزشی»، با هدف ارتقای کیفیت این نشریات و آسیب‌شناسی نقاط قوت و ضعف مجموعهٔ مجلات رشد، اولین جلسهٔ شورای سیاست‌گذاری

این نشریات را با حضور معاون برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، مدیرکل دفتر فنی و حرفه‌ای و کار دانش وزارت آموزش و پرورش، رئیس کمیتهٔ اشاعه و پایش سند برنامهٔ درسی ملی، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، نمایندگان معاونت‌های آموزش و پرورش و تنی چند از سردبیران مجلات رشد برگزار کرد.

در اولین جلسهٔ شورای سیاست‌گذاری مجلات رشد، **محمدابراهیم محمدی**، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، با بیان اینکه شورای سیاست‌گذاری مجلات رشد حقیقتاً حلقهٔ مفقوده در تولید پرشمارگان‌ترین و پرمخاطب‌ترین نشریات کشور بود، گفت: «مجلات رشد از نظر فرهنگی بودن، تربیتی بودن، پشتیبانی برنامهٔ درسی،

شورای سیاستگذاری مجلات رشد اختصاصی

(عمومی بزرگسال)

تابستان ۱۳۹۹



شمارگان زیاد و آوازه کهن، جزو مجلات نخستین هستند. این مجلات با هدف دانش‌افزایی معلمان، انتقال مهارت‌ها و ترویج شناخت و معارف منتشر می‌شوند.»

وی ادامه داد: «کسانی که با نشریات ارتباط دارند، لاجرم در تازگی داشتن مطالب و حفظ مخاطب دچار دغدغه دائمی هستند. مجلاتی می‌توانند ماندگار باشند که نو، ذائقه‌مند، انعطاف‌پذیر، دارای قدرت حل مسئله، اقتضایی و در یک کلام نیازمحور باشند.»

محمدی با تأکید بر اینکه مجلات رشد می‌توانند امیدساز، برنامه‌ساز و نیازساز باشند، تصریح کرد: «برای مثال، اگر مجله‌ای در حوزه رشته‌های فنی و حرفه‌ای داشته باشیم که آینده شغلی رشته‌ها و فرجام آن‌ها را مشخص کند، طبیعتاً در بحث ایجاد امید و انگیزه در دانش‌آموزان بسیار مؤثر خواهد بود. سلیقه‌ای بودن، خودشیفتگی، درخودماندن، برنامه‌زدگی و ایستایی از آفت‌های مجلات ماست. فلسفه تشکیل شورای سردبیری و این جلسات هم جلوگیری از این آفت‌هاست، اما متأسفانه گاهی با وجود شورای سردبیری، باز هم شاهد غالب‌شدن یک تفکر در تصمیم‌گیری برای مجله هستیم.»

مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، با اشاره به اینکه متأسفانه در بهترین حالت شاهد «درخودماندن» مجلات هستیم، گفت: «در این آفت، مجله به فرادست نگاهی ندارد. فلسفه تشکیل شورای سیاست‌گذاری هم ایجاد نگاه کلان با طیفی از افراد و اندیشه‌هاست که جایگاه مجلات را در نظام کلان فرهنگی و تعلیم و تربیت کشور مشخص کند، یعنی فراتر از نگاه بخشی‌نگری، خودشیفتگی و درخودماندگی، نگاه راهبردی به آینده مجلات داشته باشد.»

باید بتوانیم با آینده هوشمندانه مواجه شویم و برای طولانی‌مدت برنامه‌ریزی داشته باشیم

درسی ملی که مسئولیت اداره نشست را هم به عهده داشت، با بیان اینکه سردبیران، هسته اصلی جلسه را تشکیل می‌دهند، گفت: «مدیران کل آموزش و پرورش استان‌های البرز و فارس و دو مدیر کل از حوزه ستادی آموزش و پرورش

در شورای سیاست‌گذاری مجلات رشد عضو شده‌اند.» وی با تأکید بر اینکه ما خواستار ارتقای کیفیت مجلات بر اساس اسناد تحولی آموزش و پرورش بر مبنای سیاست مشارکت و کاهش تمرکز هستیم، گفت: «در واقع به دنبال تعیین جایگاه همکاران در ستاد، مدارس و استان‌ها به عنوان مخاطبان اصلی مجلات، در تولید و اشاعه مجلات هستیم. این یعنی سیاست استفاده هر چه بیشتر از ظرفیت استان‌ها و ستاد آموزش و پرورش را دنبال می‌کنیم.»

وی افزود: «قطعاً بر اساس نتایج این جلسه، شورای سردبیری مجلات هم می‌تواند دچار تغییراتی شود. از دیگر اهداف این جلسه آن است که شاهد حضور نماینده معلمان در مجلات رشد عمومی یا نماینده مدیران در مجله رشد مدیریت مدرسه علاوه بر نیروهای تخصصی مجلات باشیم. به باور من این نمایندگان می‌توانند نیازها را به موقع شناسایی کنند. آنچه گفته شد، از جمله اهدافی است که در نگارش تفکر یا طرح راهبردی مجلات باید مورد توجه باشد تا مجلات رشد هر چه بیشتر در درون و بیرون از آموزش و پرورش دیده شود.»

یک روز خاص با مجلات

فرهاد اسماعیلی، رئیس آموزش و پرورش استان فارس هم از دیگر حاضران بود که در سخنانی گفت: «به نظر من

محمدی ادامه داد: «خوش‌بختانه ما در حال نگارش و تعریف مأموریت‌های مخصوص برای هر یک از مجلات هستیم تا از نظر موضوع هم‌پوشانی نداشته باشند. از سوی دیگر، ما بیش از ۳۵ مجله داریم که نمی‌توانیم برای هر یک از آن‌ها یک شورای سیاست‌گذاری تعریف کنیم. از این‌رو، مجلات را به مجلات دانش‌آموزی، تخصصی پایه، تخصصی اجرایی یا اختصاصی تقسیم‌بندی کرده‌ایم. دکتر محبی، دبیر شورای سیاست‌گذاری مجلات رشد عمومی بزرگسال هستند. مجلاتی که در این حوزه منتشر می‌شوند، مخاطبان‌شان عوامل عملیاتی نظام تعلیم و تربیت، مانند مدیر، مشاور و معلم مدرسه هستند.»

وی اظهار داشت: «ما به شدت نیازمند شبکه گسترده مسائل هستیم و به بانکی از سوره‌ها و ایده‌ها نیازمندیم و باید به مشارکت جامعه بزرگی از نویسندگان از سراسر کشور دست یابیم. به باور من، مجلات رشد باید هم از نگاه سازمانی و هم از نگاه برون‌سازمانی مورد نقد و بررسی قرار گیرند. باید بتوانیم با آینده هوشمندانه مواجه شویم و برای طولانی‌مدت برنامه‌ریزی داشته باشیم. قصد داریم با تشکیل دبیرخانه‌ای مستقل به اهداف گفته شده دست یابیم.»

سیاست مشارکت و کاهش تمرکز

عظیم محبی، رئیس کمیته اشاعه و پایش سند برنامه

از نگاه یک خواننده، مجلات دارای جایگاه و محتوای خوبی هستند، اما بنا بر گفته‌ها، آنچه دستورالعمل این جلسه است، ارتقای جایگاه مجلات است.»

وی افزود: «در استان فارس در سال گذشته، ما بیش از یک میلیون و ۳۵ هزار نسخه مجلات رشد را در ۲۹ عنوان خریداری و سامانه‌ای را هم راه‌اندازی کرده‌ایم که مخاطبان به راحتی می‌توانند مجلات را در آن خریداری و وارد سبد مطالعه خود کنند. در مدارس هم یک روز خاص را برای مطالعه مجلات توسط معلمان و دانش‌آموزان در نظر گرفته‌ایم که دارای بازتاب خوبی هم بود.»

این مقام مسئول ادامه داد: «در بحث اشاعه هم یکی دیگر از اقدامات ما، گنجاندن مجلات رشد در طرح **یک فصل با کتاب** است که بسیار هم از سوی معلمان مورد استقبال قرار می‌گیرد، چون مجلات رشد دارای حجم کم و مطالب کاربردی هستند. توزیع رایگان مجلات در پژوهش‌سراها، دانشگاه فرهنگیان و معاونت‌های کل از دیگر اقدامات آموزش و پرورش استان فارس برای اشاعه مجلات رشد است.»

وی در بخش دیگری از سخنان خود، با تأکید بر ضرورت ورود مجلات رشد به سبد مطالعه دانشجو - معلمان گفت: «این موضوع سبب می‌شود آن‌ها با فرهنگ غالب آموزشی آشنا شوند. ضمن آنکه ما در پی این موضوع هم هستیم که برای دانشجو - معلمان استفاده‌کننده از مجلات رشد امتیاز خاصی را در نظر بگیریم. اگر بتوانیم هرچه بیشتر در راستای اشاعه مجلات رشد حرکت کنیم، این مجلات خودبه‌خود و هرچه بیشتر از درون نو می‌شوند.»

وی ادامه داد: «یکی از نقاط ضعف در تولید و چاپ مجلات رشد، دور شدن از برخی اهداف اولیه تأسیس مجلات رشد است. به‌عنوان نمونه، غفلت از هدف اولیه تولید مجلات **پیک نوروزی**، سبب شد تا ناگهان به فوریت این پیک‌ها تولید نشوند. در حالی که از نظر من این مجلات دارای محتوای خلاقانه‌ای بودند که به دلیل عدم بازنگری اهداف اولیه، در دستور حذف قرار گرفتند. با توجه به اقتضائات زمان نیازمند بازنگری اهداف اولیه تأسیس هر یک از مجلات رشد هستیم.»

امیر والی‌پور، نماینده آموزش و پرورش استان البرز هم در سخنانی گفت: «تا زمانی که ادارات کل، مناطق و مدارس در آموزش و پرورش با مجلات رشد پیوند نخورند، شاهد گسترش و اشاعه مورد نظر مجلات رشد نخواهیم بود.» وی در ادامه در بیان پیشنهادهای خود گفت: «پیشنهاد من در دو محور قابل بررسی است: یکی اینکه یک ستاد هدایت و راهبری در استان‌ها تشکیل شود تا مجلات رشد به‌عنوان محور آموزش در این ستادها مورد توجه قرار گیرد. متناظر با این ستاد در استان‌ها، چنین شورایی را در مناطق و مدارس هم داشته باشیم تا بتوانیم از ظرفیت مجلات رشد استفاده کنیم.» والی‌پور خاطر نشان کرد: «پیشنهاد دیگر من در خصوص فضای مجازی و استفاده از محتوای الکترونیک با توجه به شرایط فعلی جامعه است. پیشنهاد می‌کنم در بخش محتوای الکترونیکی با هم‌اندیشی استان‌ها به سمت و سویی برویم که مجلات رشد در سامانه شاد بارگذاری شوند و در هر کلاسی که در این سامانه تشکیل می‌شود، با مدیران، معلمان و دانش‌آموزان ارتباط تعاملی برقرار کنیم.»

بخش‌هایی را به این سامانه اضافه کردیم. ما می‌توانیم با توجه به قابلیت این سامانه، پایگاه مجلات رشد را در آن ایجاد و این مجلات را در آنجا معرفی کنیم.»

دانشفر تأکید کرد: «می‌توانیم مجلات رشد را در قالب آموزش‌های ضمن خدمت ارائه دهیم که این کار با دادن کد تخصصی به این مجلات امکان پذیر است. نکته دیگر اینجاست که در همین سامانه، علاوه بر ایجاد پروفایل برای معلمان، مدیران هم دارای پروفایل هستند. کما اینکه تمامی فرم‌هایی که در نظام رتبه‌بندی معلمان توسط سازمان امور اداری و استخدامی ارائه شده‌اند، در همین سامانه توسط مدیران تکمیل می‌شوند. از این رو ارتباط بین مدیران و معلمان در این سامانه تعبیه شده است.»

وی گفت: «نکته دیگری که این سامانه انجام داده و تاکنون مغفول مانده است و من فکر می‌کنم از طریق سامانه رشد بتوانیم آن را به سرانجام برسانیم، بحث گواهی‌نامه نوع دوم در آموزش و پرورش است که از سال ۱۳۸۲ تاکنون مغفول مانده است. از سال ۱۳۹۱، حدود ۳۵ هزار مقاله روی سامانه ما بارگذاری شده است که ما نتوانستیم متولی آن‌ها را در آموزش و پرورش پیدا کنیم. الان بهترین فرصت است که این مقالات را با اتصال به سامانه مجلات رشد، به‌عنوان خوراک برای این مجلات و استفاده سراسری از آن‌ها مورد استفاده قرار دهیم.»

استفاده از ظرفیت گروه‌های آموزشی

اکبر شیرزادی، نماینده معاونت آموزش متوسطه، در سخنانی با تأکید بر اینکه ظرفیت‌های معلمان در مدارس در

مجلات رشد نباید فقط به نسخه‌های کاغذی منحصر باشند و انتشار آن‌ها به صورت الکترونیکی باعث گسترده‌تر شدن ارتباط با مخاطبان می‌شود

مجلات رشد در آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان

احمد دانشفر، مسئول آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان، با بیان اینکه سابقه مجلات رشد به اندازه‌های زیاد است که همه با آن آشنا هستند و از برکات علمی آن استفاده کرده‌اند، با اشاره به چگونگی اشاعه مجلات رشد در آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان گفت: «در خصوص گنجاندن مجلات رشد در آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان، در گذشته با سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تفاهم‌نامه‌ای به این منظور داشتیم که براساس آن، مجلات رشد در قالب دوره‌های ضمن خدمت به تمامی فرهنگیان معرفی شوند، اما اکنون قبل از ارائه پیشنهادها می‌خواهم توضیحی را در مورد سامانه آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان ارائه کنم. این سامانه از سال ۱۳۹۱، به صورت سامانه برخط شروع به فعالیت کرد که در آن تمامی قوانین آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان تعبیه شده است.»

وی افزود: «نکته مورد توجه آن است که گروه‌های متفاوتی در این سامانه کار می‌کنند. گروه اول معلمان هستند که تمامی آن‌ها در این سامانه دارای کد شخصی هستند. اخیراً هم در بحث رتبه‌بندی معلمان و انتخاب مدیران هم



مطالب رشد از طریق ارائه آخرین یافته‌ها و نشست‌های علمی هم نکته‌ای است که باید حتماً مورد توجه قرار گیرد.»

نبود دغدغه مطالعه

مریم نوری، مدیر «مدرسه برهان»، دیگر سخنرانی بود که با فاصله گرفتن از دیدگاه‌های ستادی درباره وضعیت مجلات رشد در مدارس، گفت: «مجلات رشد کارآمد و کمک‌کار معلمان هستند، اما آنچه در مدارس اتفاق می‌افتد، از نوع دیگری است. در مدرسی که مدیر، خود به مجله رشد توجه دارد، این مجلات از جایگاه بالایی برخوردار هستند، اما با توجه به دغدغه‌های زیاد مدیران، معمولاً مجلات رشد در اولویت اصلی مدارس قرار ندارند، مگر آنکه مدیران خود دغدغه ترویج مطالعه را داشته باشند.»

به گفته او، مدیران ما کمتر از ۵۰ درصد به مجلات رشد توجه دارند و واقعیت‌های موجود در کف مدارس با دغدغه‌های موجود در ستاد آموزش و پرورش بسیار متفاوت است.

بحث ارتقای مجلات رشد بسیار کمک‌کننده است، به‌ویژه ظرفیتی که در گروه‌های آموزشی و گروه‌های درسی وجود دارد، گفت: «۲۱ دبیرخانه کشوری راهبری داریم که با سرگروه‌های درسی استان‌ها، مناطق و دبیران ارتباط دارند و می‌توانیم از این ظرفیت استفاده کنیم. نکته دوم بحث ایجاد انگیزه در مخاطبان مجلات رشد است که باید هر چه بیشتر روی آن تمرکز کنیم. برای مثال، در خصوص ارتقا و رتبه‌بندی معلمان، می‌توانیم از طریق مجلات رشد انگیزه لازم را برای ارتقا و ارسال مقاله در معلمان ایجاد کنیم.»

وی اظهار کرد: «مسئله دیگر بحث طولانی شدن درج مطلب در مجلات رشد است. اگر این ضعف برطرف شود، رغبت معلمان برای ارسال مطالب بیشتر خواهد شد. در خصوص استفاده از ظرفیت‌های الکترونیکی و مجازی هم معتقدم که مجلات رشد نباید فقط به نسخه‌های کاغذی منحصر باشند و انتشار آن‌ها به صورت الکترونیکی باعث گسترده‌تر شدن ارتباط با مخاطبان می‌شود. به‌روزرسانی

اختیار این سرگروه‌ها قرار گیرند، می‌توانند مجلات رشد را به معلمان و مدیران توصیه کنند.»

شناسایی ذائقه مخاطب

سیده‌مینا رئیس‌زاده، رئیس گروه ترویج فرهنگ کار و توسعه کارآفرینی، در سخنانی گفت: «با توجه به سابقه مجلات رشد به‌ویژه در دهه اخیر، چند نکته حائز اهمیت است: یکی از مهم‌ترین این نکات، تبیین و روشن‌سازی اهداف مجلات رشد، به‌ویژه برای مخاطبان مجله است. مخاطب‌شناسی و شناسایی ذائقه و نیاز آنان نکته مهمی است. نکته دیگر این است که هم‌زمان با چرخش نظام تحولی، برای پیاده‌سازی و زیرنظام‌سازی آن، به آموزش نیاز داریم. مجله رشد به‌عنوان مجله‌ای در راستای توانمندسازی مدیران، معلمان و کارشناسان می‌تواند ایفای نقش کند. باید مقالات مرتبط را از همه استان‌ها جمع‌آوری کنیم و به استان‌ها سهم برابر برای انتشار مقالات بدهیم. نیازسنجی در دل مدارس نکته دیگری است. اگر مجلات پربار باشند، مخاطبان خودشان در راستای ارتقای مجلات تلاش خواهند کرد. نکته دیگر از هم‌گسیختگی مطالب مجلات است. پیوستگی مطالب و کاربردی شدن آن‌ها می‌تواند این مجلات را از خاک خوردن رها کند.»

دکتر **فریدالدین حداد عادل**، سردبیر مجله: «رشد مدرسه فردا»، با بیان اینکه در این مجله، مخاطب ما یک نفر یا یک پست سازمانی یا جایگاه سازمانی نیست، اظهار کرد:

اسماعیلی، نماینده معاونت ابتدایی هم در ادامه و در سخنانی اظهار داشت: «اگر ما به سابقه مجلات رشد نگاه کنیم، خواهیم دید که از سال ۱۲۹۸ این مجله با عنوان **اصول تعلیمات** چاپ شده و از سال ۱۳۶۰ هم با عنوان **رشد** در حال انتشار است. مجلات رشد، مجلات تخصصی آموزش و پرورش هستند و به نظر من باید به‌عنوان اولین گام در ارتقای این مجلات، احساس نیاز به حفظ و ارتقای مجلات را در تمامی ذی‌نفعان آموزش و پرورش ایجاد کنیم. می‌توانیم با استفاده از انگیزش‌های درونی و بیرونی این کار را انجام دهیم.»

وی افزود: «از سوی دیگر لازم است محتوای غالب مجلات رشد را با استفاده از یک کارگروه مورد آسیب‌شناسی قرار دهیم، مبنی بر اینکه: آیا محتوای حاضر، برای نیازهای گفته‌شده کفایت می‌کند یا خیر؟ در مورد نوع انتشار هم باید با توجه به شرایط پیش‌آمده، نسخه الکترونیکی مجلات را در دسترس عموم مخاطبان قرار دهیم. این موضوع هزینه‌های چاپ را هم کاهش می‌دهد. یکی دیگر از ضرورت‌ها، انتشار مجلات رشد، در شبکه دانش‌آموزی شاد است.»

اسماعیلی گفت: «نکته دیگر اینکه با توجه به شرایط کشور با شیوع ویروس کرونا، والدین در بسیاری مواقع نقش معلمان را ایفا می‌کنند و ما باید برای اشاعه مطالعه مجلات رشد توسط آن‌ها هم برنامه ویژه‌ای داشته باشیم. موضوع دیگر این است که ما سرگروه‌های آموزشی را داریم. این سرگروه‌ها مسئولیت کیفیت‌بخشی آموزش و پرورش را به عهده دارند. اگر طی یک عنوان تخصصی، مجلات رشد در

با توجه به امکان دسترسی به اطلاعات در دنیای مجازی، اگر ما نگاه ویژه‌ای به مجلات رشد نداشته باشیم، قطعاً جذابیت و عوامل انگیزش بیرونی برای جلب نظر مخاطبان را نخواهیم داشت

از معلمان ما نوشتن را آموزش ندیده‌اند. به همین منظور باید سازوکار مشخصی برای این موضوع تعیین کرد.»

انسجام‌بخشی به تولید و توزیع

مصطفی آذرکیش، مدیرکل دفتر فنی و حرفه‌ای و کاردانش وزارت آموزش و پرورش، پس از استماع سخنان حضاران گفت: «با توجه به اینکه امکان دسترسی به اطلاعات در دنیای مجازی برای همگان فراهم است، اگر ما نگاه ویژه‌ای به مجلات رشد نداشته باشیم، قطعاً جذابیت و عوامل انگیزش بیرونی برای جلب نظر مخاطبان را نخواهیم داشت. معمولاً از چهار گام برای مشارکت‌پذیری مخاطب نام می‌برند: اولین گام این است که ببینیم چه میزان حساسیت لازم در مخاطب ایجاد شده است. گام دوم آگاهی دادن به مخاطب است که ما چرا به مشارکت او نیاز داریم. گام سوم هم نقش‌پذیری است؛ به این معنا که نقش فرد را در یک مشارکت دقیق تعریف کنیم. گام چهارم هم رصد مستمر پیشرفت کار است که باید بیش از پیش تقویت شود. انسجام‌بخشی، ایجاد نظم لازم در تولید و توزیع مجلات رشد از جمله انتظاراتی است که از این جلسه و جلسات بعدی انتظار می‌رود.»

«مجله ما به مسائل مدرسه و آموزش و پرورش می‌پردازد و برای کسانی منتشر می‌شود که دغدغه حل مسئله دارند. در برخی موارد ما به پیشرفت نیاز داریم، اما قادر نیستیم قدم سریع‌تری برداریم. مجلات رشد در یک زنجیره به هم پیوسته ارزیابی می‌شوند. همین موضوع سبب می‌شود، اگر کسی در کار خود در فرایند چاپ یا توزیع آن در مدارس کوتاهی کرد، دیگران هم از این ناحیه دچار آسیب شوند. به نظرم باید بحث‌های رقابتی بین مجلات بیشتر شود و به‌سوی مجازی شدن مجلات هم حرکت کنیم. من پیشنهاد می‌کنم که ضمن گرفتن امتیاز علمی ترویجی برای مجلات، به آن‌ها اجازه گرفتن آگهی را هم بدهیم.»

مهدی واحدی، سردبیر «رشد فناوری آموزشی»، به‌عنوان دیگر نماینده سردبیران گفت: «از منظر درون‌سازمانی طراحی و تولید مجله، نکاتی را بیان می‌کنم. شورای سیاست‌گذاری مجلات رشد باید کمیته‌هایی را برای نقد و بررسی تخصصی مجلات تعیین کند. مجلات تا زمانی توسط خوانندگان متخصص نقد نشوند، تحول محتوایی در آن‌ها اتفاق نخواهد افتاد.»

وی افزود: «مسئله دیگر هم پوشانی‌هاست که باید توسط شورای سیاست‌گذاری حل شود. مثلاً بین مجله رشد مدرسه‌فردا و مجله فناوری آموزشی هم پوشانی ناگزیر است، ولی باید مدام بین سردبیران گفت‌وگوهایی باشند که به هم‌افزایی بیشتر منجر شوند. درخصوص ارسال مقالات به سامانه آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان باید مراقب این آسیب باشیم که با سبلی از نوشته‌های کپی‌کاری شده و تپی از محتوا و ناکارآمد مواجه نشویم. متأسفانه درصد قابل توجهی

مجلات رشد، مکمل برنامه درسی ملی

گزارش برگزاری جلسه شورای سیاست گذاری مجلات رشد دانش آموزی

س رمضان پور

ماه سال جاری برگزار شد. دکتر علی محبی، معاون برنامه ریزی درسی و تولید بسته های تربیت و یادگیری «سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی»، محمد ابراهیم محمدی، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی این سازمان، دکتر افشار بهمنی، مدیرکل دفتر برنامه ریزی درسی و تولید بسته های تربیت و یادگیری آموزش فنی و حرفه ای و کار دانش، علیرضا سعدی پور، مدیرکل آموزش و پرورش استان مازندران، سعید روبوشه، معاون آموزش ابتدایی آموزش و پرورش شهر تهران، سید کمال شهابلو، معاون انتشار و تولید مجلات رشد، و

برای همه دانش آموزان، مجلات رشد فرصت هایی هستند تا کمی با فاصله از قواعد و ضوابط کلاس های درس که گویی چارچوب های خشک و رسمی بخش جدایی ناپذیر آن هاست، لذت آموختن را به شکل دیگری تجربه کنند. دست اندرکاران این مجلات، با جمع شدن در کنار یکدیگر و تشکیل جلساتی در قالب «شورای سیاست گذاری مجلات رشد»، تصمیم دارند در راستای سیاست هرچه غنی تر ساختن این مجلات، قدم های بزرگ تری بردارند. به همین منظور، اولین جلسه شورای سیاست گذاری مجلات رشد دانش آموزی روز سه شنبه ۱۱ آذر



در شرایط سیطره بیماری کرونا بر جامعه، خود را حفظ و در زمانه‌ای که مطبوعات و رسانه‌های چاپی به محاق تعطیلی پیوسته‌اند، به‌عنوان یک میراث ماندگار و پایدار بتوانند نقش آفرینی کنند.»

به گفته محمدی، در برنامه درسی ملی، بسته‌های آموزشی به‌صورت جدی مورد تأکید و اهتمام هستند و یکی از بخش‌های مهم این بسته‌ها، مجلات رشد است. وی ادامه داد: «این مجلات باید ضمن پشتیبانی از سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به کتاب‌های درسی وفادار باشند. به علاوه در بحث مدیریت فراغت دانش‌آموزی، تکمیل فرایند انتقال دانش به دانش‌آموزان و انتقال مهارت‌های زندگی و حرفه‌ای به آنان و توسعه سواد خواندن و نوشتن دانش‌آموزان نیز این مجلات ایفای نقش خواهند کرد. فلسفه

تنی چند از سردبیران نشریات رشد دانش‌آموزی از شرکت‌کنندگان در این نشست بودند.

محمدابراهیم محمدی، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، در سخنانی با تأکید بر اینکه سیاست‌گذاری مجلات رشد با هدف استفاده از بن‌مایه‌های این مجلات برای درخشش هر چه بیشتر در ساحت تعلیم و تربیت انجام می‌شود، گفت: «شورای سیاست‌گذاری می‌تواند کمک کند، مجلات رشد با داشتن بن‌مایه‌های فرهنگی، بتوانند به‌عنوان شاخصی قابل توجه، بخش مهمی از بسته آموزشی ساحت تعلیم و تربیت باشند.»

وی با بیان اینکه مشارکت حداکثری صف و ستاد، به‌منظور حفظ انسجام و وحدت رویه در مجلات رشد برای پشتیبانی علمی مجلات، از اهداف این شورا است، افزود: «مجلات رشد باید

«توجه به تربیت تمام ساحتی دانش‌آموزان و تمرکز نکردن صرف روی تربیت علمی و فناوری که فقط یکی از ساحت‌های تعلیم و تربیت است، از مهم‌ترین مسائل محسوب می‌شود.»

تشکیل چنین جلساتی هم خروجی مجلات از حالت تمرکزبخشی و پوشش آن‌ها از تهران به همه شهرهای کشور و ارائه همه آن چیزی است که دانش‌آموزان در تراز یک نظام تعلیم و تربیت پیشرو در حوزه دانش‌آموزی نیاز دارند.»

مدیر کل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی تصریح کرد: «در این برهه زمان دو اقدام بسیار مهم در حوزه مجلات رشد انجام شده است: یکی تدوین سند جامع راهبردی مجلات رشد و دیگری طراحی نقشه راه مجلات رشد. به این منظور، به کمک سردبیران و نخبگان سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، برای تک‌تک مجلات نقشه راه طراحی شده است.»

وی گفت: «یکی از کارهای بسیار خوبی که در این دوره انجام گرفت، تولید مجله رشد هنرجو است که مختص هنرجویان رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش منتشر می‌شود. این مجله برای دانش‌آموزان هنرستانی در پشتیبانی از انتخاب رشته و فعالیت‌های آن‌ها نقش دارد.»
محمدی با اشاره به جلب نظر متخصصان به نکاتی در خصوص مجلات رشد دانش‌آموزی گفت: «این مجلات باید به لحاظ جذابیت‌های

محتوایی متناسب با خواست و ذائقه مخاطب باشند و مطالب آن‌ها متناسب با شرایط سنی دانش‌آموزان تدارک شود. مجلات باید علاوه بر رفع نیاز آموزشی دانش‌آموزان، به لحاظ یادگیری مهارت‌های اجتماعی و اخلاقی، هدایت‌کننده و همیشه در ارتباط مستمر با استان‌ها و با نخبگان دانش‌آموزی باشند.»

به گفته وی، یکی از اتفاقات خوب اخیر، انتخاب بخش‌هایی از مجلات رشد دانش‌آموزی در حوزه کودک و دانش‌آموز، متناسب با درس‌های کتاب‌های درسی و قرار دادن آن‌ها در شبکه رشد است. به زودی هم از ۱۷ کتاب که به نوعی باز نشر اطلاعات مجلات رشد هستند، رونمایی خواهد شد. ضمن آنکه طراحی اپلیکیشن مجلات رشد با توجه به مقتضیات زمان در حال پیگیری است.

تحقق عدالت آموزشی

علیرضا سعدی پور، مدیرکل آموزش و پرورش استان مازندران، از دیگر حاضران در این نشست بود که در ارتباط ویدیو کنفرانسی با نشست گفت: «نشریات رشد با رویکرد آموزشی و تربیتی به دنبال تحقق عدالت آموزشی هستند. یکی از راهکارها برای توسعه فرصت‌های برابر آموزشی برای همه دانش‌آموزان که در سند تحول بنیادین به دنبال آن هستیم، استفاده از مجلات رشد است که می‌توانیم از آن برای مشارکت همه‌جانبه و تکمیل‌کننده برنامه درسی ملی استفاده کنیم.»

به گفته وی، از مجلات رشد باید برای ایجاد فضای شاد و مفرح در کلاس‌های درس با تولید محتوای مناسب، جهت‌دهی به تفکرات دانش‌آموزان به سوی آینده‌نگری، نظام‌مند کردن اوقات فراغت دانش‌آموزان، تقویت سواد خواندن و نوشتن، ترویج فرهنگ مطالعه کتاب، و رشد متوازن، متعادل و همه‌جانبه دانش‌آموزان، استفاده شود. سعدی پور با بیان اینکه ما در زیست‌بوم جدید نیازمند طراحی خلاقیت جدید هستیم تا با استفاده از فضای مجازی، حرکت از جامعه ماشینی به سوی جامعه دانایی‌محور را در دستور کار خود قرار دهیم، گفت: «باید در بسته‌های یادگیری جدید، تغییر و تحول داشته باشیم. مخاطب‌شناسی، آموزش مهارت‌های زندگی، آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای، و تهیه محتوا متناسب با زمانه، از جمله این تغییر و تحولات است.»

او در خصوص موضوع مهم مراقبت از دانش‌آموزان در برابر آسیب‌های اجتماعی خاطرنشان کرد که در حال حاضر تقریباً تمام دانش‌آموزان در معرض فضای مجازی و تهدیدات آسیب‌های اجتماعی قرار دارند.

مدیرکل آموزش و پرورش مازندران، با اشاره به اقدامات انجام‌گرفته در حوزه مجلات رشد در این استان گفت: «به‌منظور بهره‌مندی هر چه بیشتر از مجلات رشد، در شورای معاونان ادارات کل جلساتی داشته‌ایم. در این جلسات بر استفاده از افراد خلاق و توانمند در شهرستان‌ها و مناطق،

توجه و آگاهی‌بخشی به نمایندگان برای توسعه و ترویج مجلات رشد، برگزاری نشست‌های تخصصی با معاونان آموزشی، کارشناسان و مدیران مدارس در سطح استان، هدف‌گذاری برای توسعه کمی مجلات، توجه به طرح‌های خلاقانه به منظور کاربردی‌کردن آن‌ها، اجرای طرح یک روز در هفته با مجلات، حمایت‌های مالی دانش‌آموزان مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته برای استفاده از مجلات، و انتخاب نمایندگان مرتبط در این زمینه در شهرستان‌ها و مناطق، تأکید شد.»

وی درباره میزان پوشش‌دهی مجلات رشد در استان مازندران گفت: «ما از سال ۱۳۹۵ تا سال ۱۳۹۸ که درصد پوشش را بررسی کردیم، به این نتیجه رسیدیم که در مجموع ۹۲/۶۶ درصد دانش‌آموزان مدارس ابتدایی ما عضو مجلات رشد بوده‌اند. در تمامی مقاطع تحصیلی هم در مجموع ۷۰ درصد دانش‌آموزان تحت پوشش مجلات رشد قرار دارند. پذیرش مجلات رشد در بخش رشد جوان ۱۴ درصد و رشد نوجوان ۶۲ درصد است.» سعدی‌پور خاطرنشان کرد: «در بحث محتوا و طراحی جلد، باید ذائقه دانش‌آموزان بیشتر مورد توجه قرار گیرد. البته گرانی مجلات هم تا حدودی سبب عدم استقبال شده و لازم است استفاده از بسته‌های انگیزشی را هم مورد توجه قرار دهیم. ضمن آنکه پیشنهاد می‌کنم، مجلات رشد به‌عنوان یکی از اجزای بسته آموزشی که تحول‌آفرین و شوق‌انگیزند، در زمان خرید

آنچه در برنامه‌ریزی درسی و تداوم بسته‌های یادگیری باید مورد توجه ما باشد، جایگاه و نقش مجلات رشد به‌عنوان یکی از ارکان رکن بسته تربیت و یادگیری است

هر چه بیشتر رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی مد نظر ماست. در بحث تعلیم و تربیت چند عنصر بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌اند که یکی از آنها محتواسست. وقتی از واژه محتوا صحبت می‌کنیم، شاید در همان لحظه اول ذهن ما به سراغ کتاب‌های درسی برود. گرچه کتاب درسی یکی از مراجع مهم ماست، اما در جهت‌گیری‌های سند برنامه درسی ملی، توجه جدی و حرکت از کتاب محوری به بسته محوری است. در برنامه درسی بر نکاتی مانند نحوه انتخاب، توالی، تداوم و سازمان‌دهی محتوا تأکید می‌شود.»

وی افزود: «آنچه در برنامه‌ریزی درسی و تداوم بسته‌های یادگیری باید مورد توجه ما باشد، جایگاه و نقش مجلات رشد به‌عنوان یکی از ارکان رکن بسته تربیت و یادگیری است. برای مثال، در بحث محتوا، کتاب‌های درسی قطعاً نمی‌توانند همه محتوا را مورد نیاز را به مخاطب دانش‌آموز ارائه دهند. از این‌رو، یکی از اجزای بسته یادگیری برای پوشش نواقص، مجلات رشد است. یا از حیث محتوا که ما با محدودیت زمان و محتوای زیاد مواجه هستیم، می‌توان از مجلات رشد برای رفع این مشکل سود جست. محتوای این مجلات باید از ویژگی‌های برجسته‌ای مانند ایجاد تعادل بین محتوا و توان یادگیرنده برخوردار باشد.»

دکتر بهمنی با بیان اینکه در سطح جامعه سیر تغییر و تحولات ثانیه‌ای است و انفجار اطلاعات و

کتاب درسی در سامانه بارگذاری شوند تا اولیا و دانش‌آموزان با داشتن حق انتخاب، آن‌ها را بخرند.»

به گفته وی، استفاده از بستر «شبکه شاد» در ترویج این مجلات، استفاده از ظرفیت صدا و سیما، توجه به بیانیه گام دوم انقلاب به‌ویژه در دوره دوم متوسطه، گفتمان‌شناسی برای برون‌رفت از مشکلات با استفاده از ظرفیت انجمن اولیا و مربیان، و تبدیل کردن مجلات به فصلنامه‌هایی که از حداقل استانداردهای مجلات علمی - ترویجی برخوردار باشند، سبب می‌شود مجلات رشد به‌عنوان یک میراث خوب در حوزه تعلیم و تربیت باقی بمانند.

مجلات رشد در بسته یادگیری

دکتر افشار بهمنی، مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش هم در سخنانی با بیان اینکه در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به دنبال عملیاتی کردن اسناد بالادستی و برنامه درسی ملی هستیم، گفت: «در این اسناد تبیین

آنچه در برنامه‌ریزی درسی و تداوم بسته‌های یادگیری باید مورد توجه ما باشد، جایگاه و نقش مجلات رشد به‌عنوان یکی از ارکان رکن بسته تربیت و یادگیری است

تمام صفحات مجلات رشد دیده می‌شوند. مجلات رشد فقط برای سرگرم کردن نیستند و ما ضمن به‌کارگیری ترفندهای ظاهری برای سرگرمی، مسئله تکمیل برنامه درسی را هم در نظر داریم.»

گرماوردی با اشاره به کارکرد مجلات رشد در حوزه کودک و نوآموز در هدایت بچه‌ها به سوی خوانش بیشتر و گسترده‌تر شدن دایره لغاتشان گفت: «البته نگران این موضوع هم هستیم که همه فضای مجلات رشد رده‌های سنی پایین، به سمت کتاب درسی شدن برود. در هر حال، بعد جذابیت ظاهری و سرگرم‌کنندگی نباید از بین برود. تلاش ما بر این است که ضمن افزودن بر توانمندی‌های علمی، اجتماعی و ارتباطات عاطفی بچه‌ها، مکمل‌های برنامه درسی را هم به صورت لایه‌لایه ارائه دهیم. کار حوزه کودک به‌ظاهر آسان است، ولی مسائل درونی عمیقی دارد که بسیاری از اوقات دیده نمی‌شوند.»

در پایان این نشست، محمدابراهیم محمدی، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، در سخنانی کوتاه بر تداوم این نشست‌ها و عملی‌شدن پیشنهادهای مطرح‌شده تأکید کرد.

نیازهای حاکم بر جامعه ایجاد می‌کند که اجزای بسته یادگیری، پویا، زنده و در یک زنجیره مستحکم ارائه شوند، اظهارداشت: «مجلات رشد باید ضمن برطرف کردن نواقص اجرای برنامه درسی، بین محتوای برنامه درسی و رغبت یادگیرنده و شاخص‌های دیگر مورد توجه تعلیم و تربیت، تعادل ایجاد و بین درس‌ها در پایه‌های متفاوت ارتباطات افقی و عمودی برقرار کنند.»

وی با تأکید بر نقش خانواده‌ها به‌عنوان یکی از ارکان اصلی آموزش و تقویت آن گفت: «زنجیره مجلات رشد باید مخاطبان، یعنی اعضای خانواده‌ها را به هم وصل کند. چون در بحث رویکرد فطرت‌گرایبی توحیدی ما نقش اصلی را برای خانواده قائلیم.»

دکتر افسانه موسوی گرمارودی، سردبیر «رشد نوآموز»، به‌عنوان آخرین سخنران این نشست، درباره حساسیت‌های مجلات رشد در رده نوآموزان و کودکان گفت: «توقع ما از مجلات رشد به‌عنوان مکمل آموزش و کتاب درسی، گاهی ممکن است این اشکال را به وجود آورد که رشد نوآموز و رشد کودک این کارکرد را نداشته باشند. من پیشنهاد می‌کنم با همکاری گروهی از کارشناسان، بخش‌هایی از مطالب این مجلات که مکمل کتاب‌های درسی هستند، استخراج شوند و در قالب مقالاتی در اختیار معلمان قرار گیرند. خوش‌بختانه مطالب مکمل کتاب‌های درسی در

به دنبال «رشد» در مجلات رشد

در گزارش برگزاری شورای سیاست گذاری سردبیران مجلات تخصصی رشد

سمیه میرزایی

عرضه می‌شوند.»
او افزود: «از مجموع شمارگانی که منتشر می‌شود، می‌توان برآورد کرد که این مجلات به ازای هر روز آموزشی، ۱۵ صفحه مطلب در اختیار دبیران دوره آموزشی متوسطه نظری قرار می‌دهند. ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای، کمک به ارتقای دانش معلمان، زمینه‌سازی برای هم‌اندیشی معلمان و کارشناسان برنامه‌ریزی درسی به‌منظور بهبود و رفع تنگناهای آموزشی، و آشنا کردن معلمان با مهم‌ترین مسائل حوزه آموزش و در اختیار گذاشتن راهکارهای عملی مؤثر برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری، شناسایی و اصلاح بدفهمی دانش‌آموزان و تلاش برای رفع آن، از مهم‌ترین اهداف انتشار مجلات تخصصی رشد است.»
وی تبیین و اشاعه اسناد بالادستی و ملموس کردن آن‌ها را برای اجرایی شدن، از دیگر اهداف مهم انتشار این مجلات دانست و گفت: «لازمه اجرای دقیق این اسناد، معرفت و

اولین جلسه شورای سیاست گذاری مجلات تخصصی رشد با حضور مدیر کل «دفتر انتشارات و فناوری آموزشی»، معاونان، کارشناسان و جمعی از سردبیران این مجلات و مدیران کل آموزش و پرورش استان اصفهان و شهرستان‌های استان تهران که به صورت «وبینار» جلسه را همراهی می‌کردند، در محل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی برگزار شد.

فریبا کیا، دبیر این جلسه و مشاور دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، با بیان اینکه مجلات تخصصی رشد در ۱۸ عنوان منتشر می‌شوند که ۱۷ عنوان آن مختص دبیران است، گفت: «این مجلات در کنار ۳۲ عنوان مجله در حوزه دانش آموزی و بزرگسال در دفتر انتشارات و فناوری آموزشی منتشر می‌شوند. اولین شماره این مجلات در سال ۱۳۶۴ منتشر شد و از سال ۱۳۷۷ تا کنون هم در دفتر انتشارات و فناوری آموزشی هر یک از مجلات سالانه در سه شماره به صورت فصلنامه به مخاطب



شناخت نسبت به آن‌هاست. اساساً در مورد اهمیت معرفت و شناخت، حضرت امیر(ع) به کمیل می‌فرمایند، یا کمیل، از تو حرکتی سر نمی‌زند مگر آنکه در ابتدا نسبت به آن حرکت شناخت و معرفت داشته باشی. این بدان معناست که اگر ما از اسناد آموزش و پرورش، شناخت و معرفت عمومی ایجاد نکنیم، قطعاً حرکتی اتفاق نمی‌افتد که این وظیفه از سوی مجلات رشد دنبال می‌شود.»

به گفته خانم کیا، یکی دیگر از اهدافی که مجلات رشد دنبال می‌کنند، ترسیم وضعیت مطلوب آموزش و پرورش برای همه مخاطبان است. در واقع می‌توان گفت: ترسیم وضعیت مثبت از مدارس، از جمله مؤلفه‌های مثبتی است که از اسناد آموزش و پرورش استخراج می‌شود.

وی نحوه انتشار مجلات رشد، گستره وسیع آن، سابقه طولانی انتشار، حضور جمع کثیری از برنامه‌ریزان، کارشناسان و معلمان در تولید محتوا، سرعت تطبیق با برنامه درسی با ساز و کار اندیشه‌ای شبیه به تولیدات کتاب‌های درسی را از مهم‌ترین نکات و وجوه مثبت مجلات رشد دانست و تأکید کرد: «مجلات رشد با وجود داشتن چنین تمایزاتی می‌توانند در جهت تطبیق و اصلاحات برنامه درسی به سرعت اقدام کنند. تقریباً بخشی از هر شماره مجلات به نقد و اشاعه برنامه درسی می‌پردازد و بسیاری از کاربست‌ها و پژوهش‌های مربوط به مفاهیم برنامه درسی راه، در مجلات مربوط به آن حوزه می‌توانیم بیابیم. به ادعان تعداد زیادی از کارشناسان، بسیاری از ویژه‌نامه‌های مجلات رشد به‌عنوان درس‌نامه، یاریگر کارشناسان برنامه درسی در مأموریت‌هایشان است. مجلات رشد فرصت و فضای لازم را برای تدوین اندیشه‌های مختلف و بروز و ظهور تفکرات مختلف در راستای اصلاح امور فراهم می‌آورد.»



ما باید شورای سردبیری کشوری داشته باشیم که در آن تمامی سرگروه‌های درس‌ها در همه استان‌ها عضو این شورا باشند

وی با اشاره به اینکه، دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، رویکردهایی را در مجلات رشد مدنظر دارد که به تشکیل این جلسه منجر شد، گفت: «مخاطب محوری، تمرکز دایی، تطبیق محتوای مجلات با سیاست‌های کلان، برنامه محوری و نقد مجلات پس از تولید و تقویت روحیه تعامل با حوزه‌های ستادی و استانی در تولید محتوا، و ایجاد وحدت رویه و انسجام در برنامه‌ها و اهداف مجلات از جمله این رویکردهاست.»

نسبت مجلات با اسناد بالادستی

محمد ابراهیم محمدی، مدیر کل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی نیز هدف اصلی از این جلسات را بهبود مجلات و تناسب بین محتوای مجلات و مخاطبان دانست و گفت: «پیش از هر چیز باید در ماهیت مجلات بیندیشیم. در انتشار مجلات رشد، اساسی‌ترین سؤالی که باید بپرسیم این است که: این مجلات چقدر خدمات فکری و علمی به معلمان ارائه می‌کنند؟ چقدر در ارائه و ترویج دانش روز به معلمان سهم دارند؟ چقدر می‌توانند آن‌ها را به لحاظ دانش حرفه‌ای اقناع کنند و آن‌ها را به دستاورد قابل دفاعی برسانند؟ مجله رشد باید مجله‌ای باشد که معلم در انتظار آن است؛ مجله رشد باید بوی تازگی و اتفاقات نو را بدهد.»

وی ادامه داد: «معلمان در این مجلات باید به یافته‌ها و تازه‌های حوزه تخصصی خود دست پیدا کنند. اگر مجلات با

دانش شغل معلمی و کسوت آن بیگانه باشند، اصلاً مناسبی برای انتشار نخواهند داشت. ما به دلیل فعالیت در نظام تعلیم و تربیت باید در مجلات به این سؤال مهم پاسخ دهیم که: مجلات چه نسبتی با اسناد بالادستی، مانند سند تحول بنیادین آموزش و پرورش یا بیانیه گام دوم انقلاب برقرار کرده‌اند؟ آیا ما توانسته‌ایم به شکل هوشیارانه‌ای مفاهیم مورد نظر این اسناد را به مخاطب ارائه کنیم؟ چون نگاه ما به دانش جهت‌دار و مبتنی بر خلق باری تعالی است. سؤال اینجاست که: آیا ما توانسته‌ایم بین کلیدواژه‌های این اسناد و هدف متعالی خود، ارتباطی برقرار کنیم؟ ما رسانه‌ای هستیم که در عالم مطبوعات منتشر می‌شویم، اما در عین حال متعلق به خانواده آموزش و پرورش هستیم و انتظاراتی از ما وجود دارد. موضوع این است چقدر توانسته‌ایم پشتیبان برنامه درسی و معلمان باشیم؟ نسبت مجلات تخصصی با کتاب‌های درسی و برنامه درسی چیست و چقدر توانسته‌ایم در تقویت معلمان در تدریس مؤثر باشیم؟»

مدیر کل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی تأکید کرد: «به باور من باید سردبیران ما به عنوان کارفرما در مجلات رشد در تمامی مراحل طراحی، تهیه عکس، صفحه‌بندی و ارائه نهایی مجله نقش داشته باشند. به علاوه، باید از انحصار در نوشتن پرهیز کنیم. تمرکز بر نویسندگان در تهران و نداشتن چتر وسیع در سراسر کشور، اصلاً پذیرفتنی نیست. مجله‌ای که بوی کشوری و مشارکت را ندهد، اصلاً مجله نیست. ما باید شورای سردبیری کشوری داشته باشیم که در آن تمامی سرگروه‌های درس‌ها در همه استان‌ها عضو این شورا باشند. این اتفاق موجب می‌شود، ضمن به وجود آوردن امکان فعالیت برای معلمان گمنام، با فقر مطلب و فقر نویسنده هم مواجه نباشیم. وقتی در حوزه یک دانش، تعداد زیادی از همکاران دارای تحصیلات



در اوضاع کنونی و با وجود همه‌گیری ویروس کرونا، راه‌اندازی اپلیکیشن مجلات رشد و بارگذاری نسخه‌های الکترونیکی این مجلات در کانال دانش‌آموزی شاد می‌تواند به پیش بردن فرایند آموزش و مطالعه هرچه بیشتر مجلات کمک کند

افزایش آگاهی و دانایی و همراه کردن آموزش‌های رسمی و غیررسمی ایفای کند.»

وی اظهار داشت: «در اوضاع کنونی و با وجود همه‌گیری ویروس کرونا، راه‌اندازی اپلیکیشن مجلات رشد و بارگذاری نسخه‌های الکترونیکی این مجلات در کانال دانش‌آموزی شاد می‌تواند به پیش بردن فرایند آموزش و مطالعه هرچه بیشتر مجلات کمک کند. از طرف دیگر، در دوره ابتدایی به‌ویژه در پایه اول ابتدایی، معلمان می‌توانند از این مجلات به‌عنوان ابزاری در خدمت آموزش استفاده کنند. مجلات رشد ویژه معلمان می‌توانند به مهم‌ترین منبع ارتقای مهارت‌های معلمی تبدیل شوند.»

اعتدادی در ادامه، با تأکید بر اهمیت تجربیات زیسته در افراد، خاطرنشان کرد: «گفته می‌شود، دانش هر فرد شامل مجموعه‌ای از اطلاعاتی است که او از تحصیلات رسمی به دست می‌آورد و البته در کنار آن، همچنین باید دانش ضمنی را هم مدنظر قرار داد. این نوع دانش از طریق تماس و تعامل با دیگران به دست می‌آید و در قالب کلمات و اسناد قابل انتقال نیست. دانش ضمنی شامل تجربیات زیسته افراد است، بیش از ۸۰ درصد از دانسته‌های افراد، حاصل دریافت از وقایع اطراف

تکمیلی هستند، استفاده درست از آن‌ها و مشارکتشان در تولید محتوا، ما را با کمبود مطلب مواجه نمی‌کند. سردبیران ما باید اهل تعامل باشند و حوزه خود در همایش‌های دانشگاهی و ملی شرکت کنند. همچنین، مجلات می‌توانند کتاب‌هایی را که معلمان نوشته‌اند، معرفی کنند.»

وی بر افزایش گستره نویسندگان و استفاده از تجربه‌های زیسته معلمان و انعکاس آن‌ها در مجلات، بسته‌بندی متنوع و گسترده کردن دایره ارتباطی را هم مورد تأکید قرار داد و گفت: «اگر بر نسق گذشته حرکت کنیم، دچار مشکل خواهیم بود.» مدیرمسئول مجلات رشد، فعال شدن اپلیکیشن مجلات، در دسترس قرار گرفتن شمارگان ده سال اخیر مجلات رشد در این اپلیکیشن، رونمایی از وب‌سایت هر یک از مجلات تخصصی در آینده‌های نزدیک و راه‌اندازی باشگاه نویسندگان را از مهم‌ترین اقداماتی ذکر کرد که برای ارتقای مجلات در حال انجام‌اند.

نقش مجلات در آموزش‌های غیررسمی

محمد اعتدادی، مدیر کل آموزش و پرورش استان اصفهان هم در سخنانی با تأکید بر اینکه مجلات رشد باید رنگ و بوی کشوری به خود بگیرند، گفت: «ما در دنیای امروز در معرض انبوهی از اطلاعات هستیم که معمولاً از نظر صحت و اعتبار و خواست و نیاز مخاطب، غربالگری نشده‌اند. به همین دلیل ارتقای سطح سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی از ملزومات امروز است. هر چند وظیفه آموزش و پرورش ارائه آموزش‌های رسمی است، اما نباید از آموزش‌های غیررسمی غافل شد. خانواده ریشه‌دار و پرشمار مجلات رشد می‌توانند در ارائه این نوع از آموزش‌ها، ایفای نقش کنند. یقیناً انتشار بیش از ۳۰ عنوان مجله ماهنامه و فصلنامه رشد برای گروه‌های سنی مختلف، نقش مهمی در



آشیل، نویسنده شهیر، در سال ۱۹۷۲ بحثی را تحت عنوان **فرا زبان** مطرح می‌کند که در آن تأکید می‌شود: ما برای جزء به جزء حرکت‌های خود نیازمند معرفت هستیم و برای ایجاد پیوند بین دریافت‌های بیرون با دریافت‌های پیشین به خلق می‌پردازیم.» وی با تأکید بر اینکه یکی از مسائل مورد نیاز در مجموعه مجلات رشد، ظرفیت‌یابی در حوزه‌های گوناگون ساحت و سطوح است و افزود: «ما در حوزه ساحت باید به گستره مجلات رشد به صورت فراملی فکر کنیم. مجلات رشد حداقل باید در کشورهایی که با ما هم‌زبان هستند، حضور داشته باشند. باید از ظرفیت‌های جهانی هم برای رسیدن به نگاه فراملی در مجلات استفاده کنیم. مسئله دوم، بحث ظرفیت‌سازی درونی است. به این معنا که تحمل دیدگاه‌ها و نظرات مختلف را در مجلات ادراک کنیم. متأسفانه ما اکنون دچار محافظه‌کاری شدیدی شده‌ایم و گویی جرئت طرح مسائل و نظرات گوناگون را نداریم. دیدن فضای فیزیکی و مجازی به صورت توأمان از دیگر نکاتی است که در ظرفیت‌سازی باید به آن توجه کنیم. نسخه کاغذی

می‌شود. اگر این بخش از دانش ثبت نشود، در معرض فراموشی خواهد بود. اینجاست که مجلات رشد می‌توانند با ثبت تجربیات ارزشمند و مهارت‌های حرفه‌ای معلمان بازنشسته به ارتقای هرچه بیشتر این دانش کمک کنند. آنچه تاکنون در این زمینه انجام شده، کافی نیست. لازم است با بسته‌های تشویقی کاری کنیم که همه معلمان - و نه فقط بخشی از آن‌ها - دست به قلم شوند و گنج تجربیات ارزشمند خود را در معرض استفاده دیگران قرار دهند.»

ظرفیت‌یابی

محمدرضا سنگری، سردبیر مجله «رشد آموزش زبان و ادب فارسی» هم با اشاره به فرمایش حضرت امیر(ع) در خصوص لزوم کسب معرفت نسبت به مسائل در راستای حرکت در جهت آن‌ها، گفت: «مصادق این کلام حضرت امیر همان بیت **فردوسی** شاعر پارسی است که می‌گوید: توانا بود هر که دانا بود. یعنی دانایی پشتوانه توانمندی و حرکت انسانی است.





استان‌ها و ستادها می‌توانند از مجلات رشد برای کسب بازخوردهای معلمان و دانش‌آموزان نسبت به برنامه‌درسی و برای به اشتراک گذاشتن تجربه‌های آموزشی استفاده کنند

معلمان در فضای مجازی تدوین کرده است که به هدایت معلمان برای تدریس هر چه بهتر در فضای مجازی کمک خواهد کرد.

ارائه مرزهای نوب دانش

محمد کرام‌الدینی، از مؤلفان کتاب‌های درسی زیست‌شناسی و سردبیر «رشد آموزش زیست‌شناسی» هم در سخنانی، با بیان اینکه من از سال ۱۳۶۵ و از زمانی که در یکی از روستاهای دورافتاده معلم بودم، مخاطب مجلات رشد هستم، گفت: «ابتدا از این مجلات بیشتر به‌عنوان یک مرجع علمی استفاده می‌کردیم، اما ظهور اینترنت سبب شد مجلات از مرجعیت علمی خارج شوند و بیشتر ماهیت آموزشی پیدا کردند».

وی ادامه داد: «ما در مجلات رشد، به‌عنوان جزئی از بسته یادگیری، ضمن رعایت محدودیت‌های چارچوب برنامه‌درسی، ارائه مطالب آموزشی مانند تجربه‌های آموزشی را داریم که در هیچ جای دیگری گفته نشده‌اند. مرزهای نوب دانش را به مخاطبان خود ارائه می‌کنیم. شعار ما همیشه این بوده است که در مجلات رشد، معلمان برای معلمان می‌نویسند. البته ما به این نتیجه رسیدیم که معلمان برای نوشتن تربیت نشده‌اند و اگر کسانی دست به قلم هستند، ما سعی داریم ضمن پرورش

در هر شرایطی باید منتشر شود. ضمن آنکه باید به جای سه شماره در سال، فصلنامه‌ها را در چهار شماره منتشر کنیم. تعطیلی مجلات در فصل تابستان به بهانه تعطیلی معلمان اصلاً بهانه‌پذیرفتنی نیست.»

ظرفیت دبیرخانه‌های کشوری و استانی درس‌ها

اکبر شیرزادی، نماینده معاونت آموزش متوسطه، از دیگر سخنرانان این نشست بود که با تأکید بر توجه به معلمان و نیازهای آن‌ها و استفاده از مشارکت آنان در تولید محتوای مجلات رشد، به‌عنوان کلیدواژه اصلی این نشست‌ها، گفت: «ما برای هر درسی یک دبیرخانه کشوری داریم که در هر یک از استان‌ها ایجاد شده و فعالیت‌های درسی استان‌ها در هر درس، زیر نظر این دبیرخانه قرار دارد. در هر درسی هم دبیرخانه گروه درسی استانی را داریم. در همه استان‌ها، فعالیت گروه‌های درسی و دستاوردهای آن‌ها می‌تواند در مجلات انعکاس پیدا کند. این تعامل سبب می‌شود نظرات و خواسته‌های معلمان به شورای سردبیران مجلات تخصصی رشد منتقل و از ظرفیت آن‌ها بهره‌برداری شود.»

وی با تأکید بر توجه ویژه به صلاحیت‌ها و توسعه رشد حرفه‌ای معلمان در مجلات رشد، با توجه به شرایطی که در ماه‌های اخیر ایجاد شده و الزاماتی که بیش از پیش در این زمینه به وجود آمده‌اند، اظهار کرد: «از حدود چهار سال پیش دبیرخانه ویژه‌ای به همین منظور به نام **دبیرخانه توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان** در استان زنجان راه‌اندازی شد که در مباحث درس‌پژوهی و برگزاری کارگاه‌هایی در ارائه الگوهای سنجش و روش‌های تدریس فعالیت می‌کند. این دبیرخانه اخیراً شیوه‌نامه‌ای را در راستای نظارت بر فعالیت



اگر مجلات رشد بخواهند مخاطبان متوسط و منفعل را در کنار مخاطبان فرهیخته جذب کنند، باید دارای جذابیت‌های تصویری، قالب‌های نوشتاری متنوع، شیوه‌های ارسال پیام مجذوب‌کننده، و شیوه‌های نوین اطلاع‌رسانی از دستاوردهای علمی جهان باشند

ولی می‌توانیم با تقویت معلمان و آموزش علم‌ورزی به آنان، در رفع این نیاز به آنان کمک کنیم.»

فریبرز بیات، از پژوهشگران و تحلیلگران مطالعات اجتماعی و سردبیر مجله «رشد آموزش علوم اجتماعی»، در سخنانی تأکید کرد: «مسئله اصلی ما رسیدن به یک اشتراک تعریف در نقش مجلات رشد در حوزه آموزش است. اکنون که آموزش شکل مجازی پیدا کرده و اصلاً کار، تجارت، پژوهش و همه چیز در بستر رسانه شکل می‌گیرد، حجم آموزشی که در فضای مجازی انجام می‌شود، چندین برابر صورت سنتی آموزش است. مجله‌های رشد در این شرایط از سویی، رسانه‌ای هستند که کارکردهای مختص رسانه را دارند و از سوی دیگر هم رویکرد آموزشی به خود می‌گیرند. در واقع، مجلات رشد می‌توانند وجه پویای برنامه آموزشی و تأمین‌کننده نیازهای معلمان و دانش‌آموزان و پوشش دهنده علاقه‌های متنوع فراگیرندگان باشند.»

وی ادامه داد: «استان‌ها و ستادها می‌توانند از مجلات رشد برای کسب بازخوردهای معلمان و دانش‌آموزان نسبت به برنامه درسی و برای به اشتراک گذاشتن تجربه‌های آموزشی استفاده کنند. به عقیده من تشکیل تحریریه‌های استانی مجلات رشد می‌تواند در تهیه ویژه‌نامه‌های استانی و تحلیل مجلات به ما کمک کند.»

بیتا جعفری، سرگروه آموزشی استان اصفهان، مخاطب‌شناسی را از مهم‌ترین رسالت‌های حال حاضر مجلات رشد دانست و گفت: «لان در عصر رسانه که ما با انبوه رسانه‌های آموزشی مواجهیم، مجلات رشد باید ویژگی‌های خاصی داشته باشد تا بتوانند در هم‌آورد بین رسانه‌ها جایگاه خود را بین مخاطبان پیدا کنند. اگر مجلات رشد بخواهند

استعداد نوشتن در آن‌ها، به قوی‌تر شدن هر چه بیشتر قلمشان کمک کنیم.»

سردبیر مجله رشد آموزش زیست‌شناسی ادامه داد: «یکی دیگر از کارهایی که معلمان در مجلات رشد انجام می‌دهند، نوشتن گزارش از همایش‌های استانی است که گاهی ما از آن‌ها مطلع نمی‌شویم. به همین سبب سعی کرده‌ایم مطالب نو درباره همایش‌های استانی و کشوری در حوزه زیست‌شناسی را هم در مجله منعکس کنیم. ضمن آنکه طرح درس معلمان در صورتی که دارای مطالب نو باشد، در مجلات منتشر می‌شود.»

کرام‌الدینی گفت: «در گذشته به معلمانی که مطالبشان در مجله منتشر می‌شد، امتیاز تعلق می‌گرفت و این موضوع همیشه ما را در برابر انبوه مطالبی قرار می‌داد که تعدادی از آن‌ها فقط کپی بودند و تعیین اصالتشان کار بسیار دشواری بود. این امتیاز که برداشته شد، جریان کپی‌کردن‌ها هم متوقف شد.»

او با تأکید بر اینکه معلمان تجربه‌ها، گزارش‌ها و پیشنهادهای خود را برای ما بفرستند، گفت: «در دسته‌بندی نیازهای معلمان دو نوع نیاز وجود دارد: واقعی و روزمره. نیازهای روزمره تحت پوشش کنکور قرار می‌گیرند. ما نمی‌توانیم وارد این نیازها شویم،

در مجلات رشد باید از همه ابزارها استفاده شود تا معلمان جوان بتوانند بنویسند، در این زمینه، ارتباط با دانشجو - معلمان دانشگاه فرهنگیان می‌تواند کمک‌کننده باشد

محمدابراهیم محمدی، مدیر کل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، در پایان این نشست، به جمع‌بندی سخنان حاضران پرداخت و ضمن تأکید بر اینکه با رسانه‌ای شدن جهان باید برای مجلات رشد در دوران پسا کرونا یک نسخه عملیاتی داشته باشیم، گفت: «کنون که با شیوع کرونا، معذوریت تشکیل جلسات حضوری وجود دارد، باید جلسات مجازی با جدیت بیشتری پیگیری شوند. سردبیران ما در این جلسات می‌توانند با سرگروه‌های استانی و مدیران مدارس در ارتباط باشند و از نقطه نظرات آنان بهره بگیرند. همان‌طور که گفته شد، قرار نیست هر سرگروهی قلم به دست بگیرد و بنویسد، اما سردبیران می‌توانند با ایفای نقش در راستای آشکار شدن موقعیت‌های پنهان و نقد صحیح، مشاوران خوبی باشند.»

وی تأکید کرد: «مجلات رشد برای معلمان منتشر می‌شوند و جامعه نخبه معلمان در واقع سرگروه‌های استانی هستند. به همین دلیل به باور من، باید شورای سردبیری استانی تشکیل شود و اسامی اعضای این شوراهای هم در مجلات آورده شود. ما ۷۰۰ سرگروه کشوری داریم و لازم است سردبیران ما با این سرگروه‌ها جلسه داشته باشند. چون اگر ما از ظرفیت‌های یاران خود استفاده نکنیم، به‌واقع مشخص نیست که در شرایط موجود، مجلات را تا چه حد می‌توانیم به شکل فعال نگه داریم.» وی در پایان بر افزایش گستره نویسندگان و استفاده از تجربه‌های زیسته معلمان و انعکاس آن‌ها در مجلات تأکید کرد.

مخاطبان متوسط و منفعل را در کنار مخاطبان فرهیخته جذب کنند، باید دارای جذابیت‌های تصویری، قالب‌های نوشتاری متنوع، شیوه‌های ارسال پیام مجذوب‌کننده، و شیوه‌های نوین اطلاع‌رسانی از دستاوردهای علمی جهان باشند. در این صورت مجلات رشد به‌عنوان یک رسانه مکمل در کنار کتاب‌های آموزشی می‌توانند یاری‌رسان معلمان باشند.»

مسعود جوادیان، از مؤلفان کتاب‌های درس تاریخ و سردبیر مجله تخصصی «رشد آموزش تاریخ» هم در سخنان کوتاهی با تأکید بر تأمل در محتوای مطالب به جای کمیّت، بر تعیین ملاک و معیار دقیق در انتخاب مطالب و اعضای تحریریه‌های استان‌ها تأکید کرد.»

رضا حیدری، سردبیر مجله «رشد آموزش ریاضی» در سخنانی با بیان اینکه ما به سامانه‌ای برای ارتباط مستمر با مخاطبان و نویسندگان نیاز داریم، گفت: «در مجلات رشد باید از همه ابزارها استفاده شود تا معلمان جوان بتوانند بنویسند، در این زمینه، ارتباط با دانشجو - معلمان دانشگاه فرهنگیان می‌تواند کمک‌کننده باشد.»

وی استمرار ارائه نسخه کاغذی در کنار نسخه الکترونیکی را خواستار شد. چون نسخه کاغذی در کتابخانه ملی نگهداری می‌شود و بسیاری از استادان از این نسخه استفاده می‌کنند.

حمیدرضا امیری، از مؤلفان کتاب‌های درسی ریاضی و سردبیر مجله برهان هم با توجه به محدود نبودن انتشار در فضای مجازی، بازگشت تعداد صفحه‌های مجلات رشد از ۴۸ به ۶۴ صفحه و انتشار چهار شماره در سال به جای سه شماره، تبدیل شدن مجلات به ماهنامه با توجه به گستردگی مخاطبان را خواستار شد و بر لزوم برقراری ارتباط بین سردبیران و مدیران داخلی مجلات با مدیران گروه‌های استانی تأکید کرد.

گزارش مراسم پایانی هجدهمین دوره جشنواره کتاب رشد

کتاب‌پرستان

اطلاعات، اندوزش یا پردازش؟

س رمضانپور

«جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد» در هجدهمین دوره خود، اختتامیه‌ای متفاوت از تمامی دوره‌های پیشین را تجربه کرد. در بنای فرهنگی و تاریخی «دارالفنون»، در شرایطی که جهان در حال تجربه مشترک همه‌گیری ویروس «کرونا» است، عده محدودی از اهالی دانش و آموزش در کنار تعداد کمی از برگزیدگان این جشنواره گرد هم آمده‌اند تا اختتامیه جشنواره‌ای را برگزار کنند که در آن، عکس‌های آدم‌ها با صورت‌های ماسک‌زده و نشستن با فاصله از یکدیگر، در تاریخ تقویم آموزشی کشور به یادگار خواهد ماند.

آیین اختتامیه هجدهمین دوره جشنواره کتاب رشد با معرفی ۱۱ اثر برگزیده و ۱۹ اثر شایسته تقدیر، با حضور وزیر آموزش و پرورش، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، مدیر کل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی و دبیر این جشنواره برگزار شد.

محسن حاجی میرزایی، وزیر آموزش و پرورش، در این مراسم در سخنانی با تأکید بر اهمیت جایگاه بی‌نظیر کتاب در فرهنگ قرآنی، با بیان اینکه انسان‌ها در مسیر دیدن، شنیدن و اندیشیدن غنی می‌شوند، گفت: «کتاب امتداد این هر سه عنصر است. کتاب شنیدن را عمق می‌بخشد، دیدن را غنی می‌کند و اندیشه را پر محتوا می‌سازد.»

وی ادامه داد: «کتاب به انسان مجال اندیشیدن و فرصت انتخاب کردن می‌دهد. کتاب با ذهن مخاطب خود مأنوس است و مخاطب را در مقام اندیشه مختار می‌داند. کتاب به



به دنبال کتابی هستیم که انسانی در تراز تمدن نوین اسلامی و سند تحول بنیادین تربیت کند. در این میان نقش سازمان پژوهش‌های آموزشی کلیدی است. مقوله تربیت، مقوله‌ای یکپارچه است و تفکیک‌پذیر و تجزیه‌شدنی نیست.»

حاجی میرزایی با بیان اینکه هدف همه ما تربیت انسانی است که بتواند روی پای خودش بایستد، مدافع ارزش‌های خویش باشد، دچار استیصال و درماندگی نشود و در برابر تغییرات پرشتاب دنیای کنونی استوار و فعال نقش‌آفرینی کند، گفت: «هیچ تأثیری عمیق‌تر و پایدارتر از تأثیری که از طریق قلم فراهم می‌شود، نخواهد بود. آن‌ها که به آینده روشن می‌اندیشند، به صاحبان قلم احترام می‌گذارند.»



استقلال انسان اهمیت می‌دهد.»

حاجی میرزایی با بیان اینکه تمدن با کتاب جان می‌گیرد، تصریح کرد: «اندیشه با کتاب قوت پیدا می‌کند. عرصه جولان کتاب گسترده است. هم می‌تواند روح را صیقل دهد و انسان را غنی کند و هم می‌تواند مسیر زندگی او را در معرض کاستی‌ها قرار دهد.»

وزیر آموزش و پرورش تصریح کرد: «اتفاق مهمی در نظام تعلیم و تربیت در حال شکل‌گیری است که پیام می‌دهد ذهن انسان‌ها فقط محل ذخیره اطلاعات نیست. انسان باید مجال اندیشیدن و خلاقیت داشته باشد تا بتواند به پرسشگری و نقادی دست یابد. نظام تعلیم و تربیت درصدد دانش‌افزایی نیست، بلکه به دنبال باور تمام وجوه شخصیت انسان‌هاست.»

وی ادامه داد: «ما به دنبال محتوایی هستیم که نسل انسان را برای ساختن آینده‌ای شکوهمند آماده کند.»



نقش محسوب می‌شود که بسیار هم حساس است. در واقع سازمان پژوهش از طریق کمیته‌های داوری نوعی ممیزی و انتخاب انجام می‌دهد تا مشخص شود، کدام کتاب مناسب است و کدام کتاب مناسب نیست. باید این نقش هم وسعت یابد و هم عمق پیدا کند.»

وی گفت: «اگر تعداد زیادی از ناشران در این عرصه وارد شوند، از شاخص‌های موفقیت ما محسوب می‌شود. این جشنواره بازوی مسئول سازمان در عملیاتی کردن مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش در سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی محسوب می‌شود. جشنواره کتاب رشد بیرون از قلمروی قابلیت‌های ماده قانونی ۸۲۸ چندان معنا پیدا نمی‌کند و باید طوری برنامه‌ریزی شود که آن قانون، یعنی سامان‌دهی منابع آموزشی، محقق و اجرایی شود.»

ملکی با اشاره به شکل‌گیری «سازمان ملی تربیت کودک»، پیرو توجه به منویات مقام معظم رهبری گفت: «موضوع تشکیل این سازمان برای ما به‌عنوان سازمان پژوهش این پیام را دارد که یکی از اولویت‌های ما برای سال آتی، باید تولید مواد آموزشی دوره پیش‌دبستانی باشد.»

وی ادامه داد: «نقش چهارم سازمان پژوهش، نقشی ترکیبی است. تولید بسته‌های تربیت و یادگیری را پیش رو داریم و وزیر آموزش و پرورش از سازمان پژوهش به حق انتظار دارد که با تولید راهنمای برنامه‌های درسی که قبل از عید به پایان می‌رسد، حرکتش را برای تولید بسته‌های تربیت و یادگیری در سال ۱۴۰۰ آغاز کند. برای آنکه بسته تربیت و یادگیری تولید شود، باید هر چهار نقش در کنار یکدیگر قرار بگیرند.»

مسئولیت سنگین سازمان پژوهش

حسن ملکی، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، در سخنانی با اشاره به برگزاری چهار جشنواره از سوی سازمان پژوهش در طول یک سال گفت: «این جشنواره‌ها، شامل جشنواره کتاب، فیلم، عکس و محتواهای الکترونیکی می‌شوند که برگزاری هر چه بهتر آن‌ها مسئولیت ما را سنگین می‌کند.»

وی افزود: «مدیریت رسانه‌های پیام‌رسان مدیریت حساسی است که یکی از آن‌ها مدیریت تدوینی رسانه‌هاست. کتاب درسی به عنوان رسانه رسمی و الزامی در اختیار دانش‌آموزان و خانواده‌ها قرار می‌گیرد تا از طریق یادگیری محتوای آن‌ها دانش‌آموز رشد کند.»

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تأکید کرد: «نقش دوم سازمان پژوهش، ایجاد رغبت و انگیزه در جامعه و انسان‌های تواناست. انسان‌های توانا باید انگیزه داشته باشند که آثاری را تولید کنند. نقش سوم هم نقش ممیزی است که باید توأم با خردورزی و شاخص‌های تعریف شده باشد. آنچه در این جشنواره می‌گذرد از مصادیق همین

جشنواره در آینه آمار

کیومرث جهانگردی، «معاون سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی» دفتر انتشارات و فناوری آموزشی و دبیر جشنواره، با بیان اینکه کتاب‌های راه‌یافته به جشنواره کتاب رشد، در طول سال قبل مورد بررسی قرار می‌گیرند، گفت: «طی سال ۱۳۹۸ حدود ۳۴۹۹ کتاب به دبیرخانه جشنواره رسیدند که ۱۴۶۳ عنوان از آن‌ها مناسب تشخیص داده شدند و در ۲۶ گروه به داوری گذاشته شدند.»

وی با اشاره به معرفی کتاب‌های مناسب در قالب‌های گوناگون، از جمله کتاب‌نامه و فهرستگان، تأکید کرد: «ما می‌کوشیم بستری فراهم کنیم تا اگر اولیا و دانش‌آموزان خواستند، کتاب مناسب آموزشی و تربیتی تهیه کنند، از مجرای کارشناسی‌شده این کار را انجام دهند.»

جهانگردی با بیان اینکه تا روز اختتامیه، ۱۲۱۸ ناشر در سامانه آن معاونت ثبت نام کرده و کتاب‌های مرتبط خود را برای دبیرخانه جشنواره فرستاده بودند، گفت: «از بین کتاب‌های ارسال‌شده، کتاب‌های ۲۷۰ ناشر به رقابت‌های هجدهمین جشنواره کتاب رشد راه یافتند که در نهایت با انتخاب گروه‌های داوری و تأیید کمیته علمی، ۱۱ اثر برگزیده و ۱۹ اثر شایسته تقدیر شناخته شدند.»

جهانگردی در ادامه مهم‌ترین نکات مثبت جشنواره امسال را چنین برشمرد: ابراز خرسندی داوران از ارائه آثار خوب توسط همکاران فرهنگی؛ تلفیق علم و فناوری در کتاب‌های امسال؛ رشد مفاهیم و موضوع‌های کاربردی؛ افزایش کتاب‌های حوزه محیط زیست؛ توجه به اهمیت کشف و تجربه در یادگیری؛ بیان ساده و روایت‌پژوهانه؛

افزایش عنوان‌های حوزه کار و فناوری؛ دست‌ورزی؛ دانش‌افزایی؛ بیان ساده در حوزه مطالعات اجتماعی؛ تلاش بیشتر مؤلفان برای پرورش انسان پرسشگر و متفکر؛ پرورش مهارت‌های گفت‌وگو.

به گفته وی، از نکات منفی مورد توجه گروه‌های داوری می‌توان به سهم بالای کتاب‌های ترجمه‌ای نسبت به کتاب‌های تألیفی، ارزشیابی مبتنی بر حافظه‌محوری و ناتوانی اغلب کتاب‌ها در ارزشیابی مهارتی، تنوع پایین و تکراری بودن آثار ارسالی، بی‌توجهی به پرورش مهارت کاوشگری، و توجه‌نداشتن به آینده‌پژوهی اشاره کرد.

در پایان این مراسم، در حضور وزیر آموزش و پرورش، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی و دبیر هجدهمین جشنواره کتاب رشد، از برگزیدگان تقدیر به عمل آمد و اعلام شد تقدیرنامه‌های صاحبان آثار تقدیری از طریق پست یا پیک برایشان ارسال می‌شود.

نیم قرن دانش و تجربه در آینه تصویر

روح‌الله مالمیر



مراسم افتتاحیه «پنجاهمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد» صبح روز شنبه ۲۵ بهمن‌ماه ۱۳۹۹ در محل «سینما فلسطین» تهران با حضور تعدادی از مسئولان و مدیران «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی»، با رعایت پروتکل‌های بهداشتی و دستورالعمل‌های وزارت بهداشت، برگزار شد. در این مراسم، پس از قرائت قرآن و پخش سرود جمهوری اسلامی، تیزر جشنواره به نمایش درآمد و پس از آن به ترتیب دکتر سیدسعید بدیعی، دبیر پنجاهمین دوره جشنواره فیلم رشد، محمدابراهیم محمدی، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، و دکتر علی محبی، معاون برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیتی و یادگیری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی برای مدعوین حاضر در مراسم در خصوص موفقیت در برگزاری پنجاهمین دوره این جشنواره در شرایط خاص کرونایی صحبت کردند. قرائت پیام وزیر محترم آموزش و پرورش و پیام دکتر حسن ملک، معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، خطاب به پنجاهمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد و نمایش تعدادی از فیلم‌های راه‌یافته به بخش مسابقه، از جمله برنامه‌هایی بودند که در این آئین انجام شد. در ادامه متن پیام وزیر محترم و معاون ایشان را، به همراه گزارشی کوتاه از قسمت‌های متفاوت این رویداد بین‌المللی، با هم می‌خوانیم.



پیام دکتر محسن حاجی میرزایی وزیر آموزش و پرورش

در دنیای فیلم و تصویر، این فرصت مغتنم را به گونه‌ای برای هنرمندان و سینماگران متعهد و خلاق پدید آورده باشد که بتوانند با حضور در جشنواره، به عنوان بخشی مهم از نظام تعلیم و تربیت، آثار تولیدی خود را به گونه‌ای معنادار با مفاهیم تربیتی و آموزشی به منصفه ظهور برسانند. در این موقعیت، تک تک فیلم‌ها و آثار تولیدشده می‌توانند به مفهوم جزئی از کلی به هم پیوسته، با استفاده از زبان و ابزار هنر، تمامی ساحت‌های بیان شده در اسناد تحولی آموزش و پرورش و در رأس همه آن‌ها «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» را به شایستگی به نمایش بگذارند.

در پایان و با امید آغازی مؤثرتر و کیفی‌تر برای جشنواره و تداوم آن در سال‌های آینده، از همه دست‌اندرکاران، از جمله دبیران، عوامل اجرایی، فیلم‌سازان و هنرمندان عزیز، فرهنگیان، معلمان، دانش‌آموزان و همه کسانی که در طول یک سال گذشته در برنامه‌ریزی، هماهنگی و برگزاری این رخداد تربیتی و آموزشی دخیل و سهیم بودند، سپاسگزاری می‌نمایم.

بسم الله الرحمن الرحيم. برگزاری جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد با سابقه نیم‌قرن برنامه‌ریزی، تلاش و تولید فیلم‌های آموزشی و تربیتی، از عزم راسخ و اراده محکم دست‌اندرکاران آن و اهمیت کاربردی چنین ابزاری بین مخاطبان این جشنواره فرهنگی و آموزشی حکایت دارد.

از سوی دیگر، رسیدن جشنواره به مرز پنجاه سالگی، برای این رخداد تأثیرگذار بر میلیون‌ها مخاطب گوناگون و متنوع، بیانگر کمال و اثرگذاری آن است. امیدوارم این جشنواره به عنوان نمادی از بلوغ و کمال توانسته باشد در پنجاهمین گام از حیات ارزشمند خود، به عنوان رخدادی هنری با گستره‌ای بین‌المللی، به سوی کیفیت و کارآمدی بیشتر سوق یابد.

رسالت جشنواره فیلم رشد خلق موقعیت‌هایی برای یادگیری باکیفیت و عمیق و درعین حال جذاب و کارآمد است. امیدواریم بهره‌مندی از ظرفیت‌ها و امکانات موجود

دکتر حسن ملکي معاون وزير و رئيس سازمان پژوهش و برنامه ريزی آموزشی

خداوند خلاق و رحيم در قاموس «قرآن کریم» از سه ابزار معرفت، يعنی شنيدن، ديدن، و قلب و تفکر یاد کرده و به انسان ها توصیه فرموده است از اين ابزار در نهايت امکان بهره ببرند. در اين زمينه، يکی از ابزارها و وسايل مهمی که می تواند به چنين توصیه ای جامعه عمل بپوشاند، ابزار کارآمد «فیلم آموزشی» است که بايد در تعليم و تربيت انسان، به خصوص دوره های کودکی، نوجوانی و جوانی، بسيار هنرمندانه جلوه کند و نافذ و اثرگذار واقع شود.

جشنواره بين المللی علمی، آموزشی و تربیتی رشد، در عين حال که رخدادی هنری و آموزشی و دارای تأثیرگذاری در گستره بين المللی و سابقه ای به قدمت نیم قرن است، می تواند ابزاری مؤثر در حوزه آموزش و پرورش باشد. اين جشنواره، به دليل خاستگاه ارزشی و مکتبی منبعث از آموزه های اسلام ناب محمدی (ص)، بايد با برقراری توازن میان نیازهای داخلی جامعه و بخش بين الملل، اثرگذاری خود را در همه عرصه های پيش رو توسعه دهد؛ موضوعی که می طلبد آثار توليدشده، علاوه بر توجه به جنبه های تربیتی و فرهنگی، از نظر فنی و استانداردهای حرفه ای نیز از کیفیت بالایی برخوردار باشند.

از آنجا که «سازمان پژوهش و برنامه ريزی آموزشی» به عنوان بازوی پژوهشی و فکری وزارت آموزش و پرورش، وظیفه برنامه ريزی، هماهنگی و اجرای همه ساله اين جشنواره را بر عهده دارد، بر خود فرض می دانم از حمايت ها و پشتيبانی های بی دریغ وزير محترم آموزش و پرورش، جناب آقای دکتر محسن حاجی میرزایی و مديران ارشد اين وزارتخانه که ما را در برگزاری جشنواره یاری رسانده اند، تشکر و قدردانی کنم. همچنين، از همه دست اندر کاران، از جمله «شورای سياست گذاری جشنواره، عوامل اجرایی، هنرمندان فیلم ساز، فرهنگيان، معلمان و دانش آموزان» سپاسگزارم.



هُوَ الْمَصُورُ. پنجاهمین جشنواره بين المللی فیلم های علمی، آموزشی و تربیتی رشد را در حالی برگزار می کنیم که اين جشنواره قدیمی و تأثیرگذار توانسته است در قالب شناسایی و معرفی فیلم های آموزشی، بخشی از محتواهای جذاب و کارآمد مورد نیاز دانش آموزان و معلمان عزیز را جمع آورد و در رقابتي که همه ساله در سطح بين المللی برگزار می شود، آثار شايسته و برتر را انتخاب و معرفی کند.



دکتر علی محبی

معاون برنامه‌ریزی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

ضمن تبریک فرا رسیدن ماه رجب و میلاد با سعادت حضرت امام محمد باقر (ع)، تقارن افتتاحیه پنجاهمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد را با این میلاد با سعادت به فال نیک می‌گیریم. بنده عملکرد دست‌اندرکاران برگزارکننده این جشنواره را شایسته تقدیر می‌دانم، زیرا مدیریت فراخوان، تولید، گردآوری، ارزیابی و داوری جشنواره برای بیش از سه هزار فیلم در عرصه‌های ملی و بین‌المللی از ۱۱۰ کشور جهان کار بسیار بزرگی بود.

این جشنواره را باید یکی از برترین رویدادها در سطح ملی و بین‌المللی دانست، زیرا پلی بین هنر و فیلم و نمایش با تعلیم و تربیت به شمار می‌رود. یکی از مزایای کرونا این است که ما را به سمت آینده‌نگری سوق می‌دهد. طبق بررسی‌های به عمل آمده، بیش از دو هزار پژوهش، ویژگی‌های دانش‌آموزان پسا کرونا را مورد بررسی و تحلیل قرار داده‌اند. توجه داشته باشیم، چند دقیقه فیلم می‌تواند تأثیرگذاری بیشتری نسبت به دیگر روش‌ها در افکار عمومی داشته باشد. به همین خاطر از آن به‌عنوان جادوی تصویر یاد می‌شود. بنابراین حرکت جشنواره فیلم رشد به این سمت و سوی، اتفاقی خوب و ضروری است.

تقویت خلاقیت دانش‌آموزان، عبور دانش‌آموزان از بحران الگویابی، و به‌کارگیری حوزه‌های تربیت و یادگیری

یازده‌گانه از جمله رسالت‌های این جشنواره هستند و پیشنهاد می‌کنم از فردای روز اختتامیه، فرایند آغاز جشنواره پنجاه و یکم شروع و معیارهای جشنواره بعدی به صراحت مشخص شود تا شاهد رشد کمی و کیفی بیشتر فیلم‌ها باشیم.

دکتر محمد ابراهیم محمدی مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی

امسال ما توانستیم معلمان فیلمساز را به‌عنوان جامعه هدف مدنظر قرار دهیم که خوش‌بختانه به شناخت ۷۰۰ معلم فیلمساز منجر شد. ایجاد باشگاه معلمان فیلمساز در این دوره اتفاق خوبی است که زمینه اشتراک آثار معلمان را فراهم می‌کند. پنجاه سالگی جشنواره نقطه عطف عملکرد آن به شمار می‌رود، از این رو گام‌های پس از این بسیار اهمیت دارند. لذا ما باید پنجاه سالگی جشنواره را بهانه‌ای برای بررسی مجدد آن، شامل عیب‌ها، کاستی‌ها، نقاط قوت و ... بدانیم تا بتوانیم ریل‌گذاری مجددی در مسیر برنامه‌ریزی آن داشته باشیم. ما در زمان کرونا، دوران تشویش‌آمیز و پریشانی را سپری می‌کنیم، دورانی که طی آن هنر، رسانه و ظرفیت‌های فضای مجازی به میدان آمدند. بنابراین من فکر می‌کنم که به واسطه این امر، جشنواره بین‌المللی فیلم رشد از غربت به عزت رسید و به رویدادی کارآمد تبدیل شد.



دکتر سیدسعید بدیعی

دبیر پنجاهمین دوره جشنواره بین‌المللی رشد

هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ. خداوند بزرگ را شاکرم که در آخرین سال قرن و در آستانه ۵۰ سالگی، دبیر پنجاهمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم رشد شدم. جشنواره بین‌المللی فیلم رشد، به‌عنوان نخستین جشنواره آموزشی ایران، طی پنج دهه برگزاری منظم و منسجم، یکی از پرمخاطب‌ترین جشنواره‌های سینمایی کشور بوده است. ده‌ها کارگردان برجسته از ایران و جهان، تحلیلگران سینما و در سال‌های اخیر، فیلم‌سازان معلم و دانش‌آموز، با خلاقیت، نوآوری و نگاهی تازه به جهان پیرامون خویش کوشیده‌اند آموزش را از بستر کتاب‌های محدود درسی خارج کنند و خلق سایر رسانه‌های جذاب، از جمله فیلم‌های آموزشی و تربیتی آموزشی را، جذاب‌تر و ماندگارتر سازند. جشنواره فیلم رشد اینک به درختی تنومند و ریشه‌دار تبدیل شده است که شکوفه‌های آن هر ساله فضای نظام تعلیم و تربیت ایران اسلامی را عطرآگین می‌کنند و شمیم آن روح میلیون‌ها کودک و نوجوان را سرشار از لطف و پویایی می‌سازد.

امید است که دست‌اندرکاران عرصه فرهنگ و هنر و آموزش کشور، با حمایت‌ها و توجهات خویش برای حفظ و پاسداشت این دستاورد عظیم آموزشی، فرهنگی و هنری، تلاش و همتی درخور هنر اسلامی - ایرانی داشته باشند و تداوم‌بخش این رخداد بزرگ باشند تا هر سال شاهد تعالی و رشد والای آن باشیم.





پنجاهمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در یک نگاه

روح‌الله مال میر قائم مقام دبیر پنجاهمین جشنواره فیلم رشد

ضرورت برگزاری جشنواره بین‌المللی فیلم رشد
آیا در اسناد تحولی آموزش و پرورش مأموریت‌های تازه‌ای برای رسانه‌های آموزشی، از جمله فیلم، تعریف شده است؟ آیا با گسترش روزافزون فضاهای مجازی، مخاطبان اصلی آموزش و پرورش، یعنی دانش‌آموزان، معلمان و اولیا، با رسانه‌های دیداری و شنیداری تعاملی دارند؟ اگر دارند سهم آموزش در این بین چقدر است؟ آیا محتوای فضاهای مجازی که از کودکان چندساله تا سالخوردگان را پوشش می‌دهد، نیازی به غنی‌سازی آموزشی، علمی و تربیتی نیاز دارد؟ آیا بسته‌های آموزشی تولیدشده در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی که قلب تپنده آموزش و پرورش به شمار می‌رود، برای تکامل و تسهیل در دسترسی، به رسانه‌ای فراگیر به نام فیلم نیازی دارد؟ آیا فرایند یاددهی - یادگیری در کلاس‌های درس، مخصوصاً در پیش‌دبستانی‌ها و پایه‌های نخست دوره ابتدایی، با وساطت هنر هشتم، یعنی پویانمایی کامل‌تر، جذاب‌تر و شیرین‌تر می‌شود؟

اگر پاسخ به این سؤال‌ها و ده‌ها سؤال دیگر از این قبیل مثبت است، پس بدون شک مدیریت و برنامه‌ریزی‌های جدید و کارآمدتر با پیگیری‌هایی جدی‌تر برای استمرار و احیای جشنواره‌های کهن و جهانی به نام «جشنواره فیلم



شرکت کنندگان در جشنواره بین المللی فیلم رشد

جشنواره بین المللی فیلم رشد دارای دو بخش بین المللی و ملی است. بخش بین المللی همه فیلم سازان حرفه ای و نیمه حرفه ای داخل و خارج از ایران، و بخش ملی همه فیلم سازان غیر حرفه ای (تجربی)، اعم از معلمان، دانشجو - معلمان و دانش آموزان دوره دوم متوسطه را شامل می شود. از این رو شرکت کنندگان در جشنواره پنجاهم در سه گروه قابل دسته بندی اند:

۱. فیلم سازان حرفه ای
۲. فیلم سازان نیمه حرفه ای
۳. فیلم سازان غیر حرفه ای (تجربی):
الف) معلمان
ب) دانشجو - معلمان
ج) دانش آموزان دوره دوم متوسطه

قالب های تولید فیلم پنجاهمین جشنواره بین المللی فیلم رشد

۱. فیلم های داستانی کوتاه
 ۲. فیلم های داستانی بلند
 ۳. فیلم های مستند کوتاه
 ۴. فیلم های مستند بلند
 ۵. فیلم های پویانمایی
- در پنجاهمین جشنواره بین المللی فیلم رشد، برای نخستین بار فیلم های مستند در دو گروه «مستند کوتاه» و «مستند بلند» با محتوای علمی، آموزشی و تربیتی دسته بندی و مورد ارزیابی و داوری قرار گرفتند.

بخش ارزیابی آثار پنجاهمین جشنواره بین المللی فیلم رشد

ارزیابی آثار رسیده به دبیرخانه پنجاهمین جشنواره فیلم رشد با اضافه شدن گروه «هیئت تطبیق» آثار، در این دوره از جشنواره برای نخستین بار در سه مرحله مورد ارزیابی و داوری قرار گرفت:

- الف) هیئت انتخاب
- ب) هیئت تطبیق
- ج) هیئت داوران

رشد» از اهم امور است. از این رو ضرورت استمرار برگزاری جشنواره بین المللی فیلم رشد را شاید بتوان در گزاره های زیر به اختصار بیان کرد:

۱. آموزش، حفظ و انتقال دانش از طریق فیلم؛
۲. شناسایی، جذب و معرفی جدیدترین تولیدات علمی، آموزشی و تربیتی در قالب فیلم؛
۳. تسهیل فرایند یاددهی - یادگیری در کلاس درس و سایر فضاهای آموزشی.

هدف های برگزاری جشنواره بین المللی فیلم رشد

۱. شناسایی، انتخاب و معرفی فیلم های علمی، آموزشی و تربیتی از سراسر جهان؛
۲. توسعه فرهنگ به کارگیری فیلم آموزشی در فرایند برنامه درسی برای تکمیل بسته آموزشی؛
۳. کاهش بخشی از دغدغه های نظام تعلیم و تربیت کشور از طریق آموزش غیرمستقیم؛
۴. کمک به فرایند یاددهی - یادگیری و تسهیل و جذابیت بخشی به آن در کلاس های درس از پیش دبستانی تا دانشگاه؛
۵. ترغیب هنرمندان عرصه فیلم سازی برای فعالیت در زمینه های تعلیم و تربیت؛
۶. هموار سازی راه های ارتباط و تبادل فرهنگی و هنری با سایر کشورهای جهان؛
۷. مدیریت و هدفمند سازی اوقات فراغت و ساعات های آموزش غیررسمی دانش آموزان، مربیان و حتی والدین، با محتوای علمی، آموزشی و تربیتی در درون و بیرون از مدرسه.



و سومین جشنواره ویژه دانش آموزان با نیازهای خاص

دانش آموزان، فرهنگیان و دانشجو معلمان

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش
دفتر نشریات و فناوری آموزشی / WWW.TORRE.IR



نهمین جشنواره

تولید محتوای

الکترونیکی رشد

ضيافتي به وسعت همه کشور

شهریار ابراهیمی

اشاره

آیین پایانی «نهمین جشنواره تولید محتوای الکترونیکی»، هفته پایانی آذرماه، با معرفی آثار برتر و اعطای جایزه به برگزیدگان کشوری در پنج گروه اصلی، به صورت ویدیو کنفرانس، در سالن جلسات «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» برگزار شد. این جشنواره در دو مرحله استانی و کشوری، شاهد حضور ۸۳ هزار و ۸۳۲ اثر ثبت شده و ۴۹۰۵۳ اثر ارسالی از سوی دانش آموزان، هنرجویان، معلمان، هنرآموزان، مدرسان و دانشجو-معلمان به دبیرخانه‌های سراسر کشور بود که در نهایت از بین ۱۶۰۰ برگزیده استانی، ۱۸ اثر به عنوان «برگزیدگان کشوری» از ۱۴ استان کشور معرفی شدند.

در مراسم پایانی که به صورت «وبینار» برگزار شد، دکتر **حسن ملکی**، معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، **محمد ابراهیم محمدی**، مدیر کل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، **شهریار ابراهیمی**، دبیر جشنواره و آقای **محمد صیدلو**، مدیر کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران، درباره هدف‌ها، محورها، روند برگزاری و گروه‌های شرکت کننده در جشنواره، سیاست‌های سازمان پژوهش در تولید مواد و رسانه‌های یادگیری در برنامه درسی ملی، و تولید محتوای الکترونیکی چندرسانه‌ای متناسب با نیازهای معلمان و دانش آموزان، سخن گفتند. گزارش مراسم پایانی را با هم پی می‌گیریم.



بررسی ۸۳ هزار اثر در جشنواره

شه‌ریار ابراهیمی، دبیر جشنواره، در آغاز آیین پایانی، روند برگزاری جشنوارهٔ نهم تولید محتوای الکترونیکی را این‌گونه شرح داد: «انتشار و ابلاغ فراخوان جشنواره به مدرسه‌های کشور از مهرماه سال ۱۳۹۸ آغاز شد. این جشنواره در راستای توسعه و تعمیق فرهنگ تولید محتوا، شناسایی و پرورش توانمندی‌های معلمان، دانش‌آموزان، دانش‌جو-معلمان و مدرسان و توانمندسازی مدرسه به‌منظور ایفای نقش اصلی برای تولید و بهره‌برداری از مواد و رسانه‌های الکترونیکی بود. از جمله محورهای مورد تأکید در دورهٔ نهم جشنواره، می‌توان به تولید اجزای آموزش با موضوع‌های درسی در پایهٔ ششم ابتدایی و دوره‌های متوسطهٔ اول و دوم، تبیین، تسهیل و تعمیق مفاهیم مندرج در کتاب‌های درسی، تولید درس‌افزارهای آموزشی متناسب با موضوع‌های کتاب‌های درسی، تولید اجزا و نرم‌افزارهای آموزشی با موضوع‌های پرورشی، تربیت‌بدنی و سرگرمی و بازی اشاره کرد.

در مجموع، طی دو مرحلهٔ استانی و کشوری، ۸۳ هزار و ۸۳۲ اثر در شبکهٔ ملی مدارس ایران (رشد) به ثبت رسید که تعداد ۴۹ هزار و ۵۲ محصول شرکت‌کنندگان، در گروه‌های پنج‌گانه، توسط دبیرخانهٔ استانی دریافت شد.

پس از ارزیابی‌های نهایی، ۱۸ نفر از برگزیدگان کشوری جشنواره در پنج گروه مربوطه، از ۱۴ استان انتخاب شدند که در مراسم پایانی جوایز خود را از معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و همچنین مدیران کل آموزش و پرورش استان‌ها دریافت کردند و مورد تجلیل قرار گرفتند.»

اتفاق مبارک

دکتر ملکی، معاون وزیر و رئیس سازمان، به‌عنوان سخنران اصلی آیین پایانی جشنوارهٔ تولید محتوای الکترونیکی، این‌گونه از جشنواره سخن گفت: «برگزاری این جشنواره، اتفاق مبارکی است. البته جشنوارهٔ واقعی و حقیقی ما، زمانی است که شاهد تولیدات نوین ابداعی و تولیدی گروه‌های گوناگون باشیم. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش در موقعیتی قرار دارد که باید سفرهٔ فرهنگی-علمی رشد را در سطح ملی بگستراند و این کار هم با طراحی و تدوین شیوه‌نامه‌های ملی و صحیح محقق می‌شود.

ما چاره‌ای نداریم جز اینکه به‌سمت تولید محتواهای الکترونیکی حرکت کنیم و در عرصه‌های مختلف، در تولید این محتواها حتماً باید از سرمایه‌های علمی، فرهنگی و آموزشی که به شکل گسترده‌ای در استان‌های کشور وجود دارند، استفاده کنیم. ما باید از طریق فراخوان‌های مفید و مؤثر، این نیروها را بشناسیم و از تولیدات آن‌ها بهره‌مند شویم. شایسته است که برای سال آینده، دهمین جشنوارهٔ تولید

پژوهش یک ارزش است

آقای صیدلو، مدیر کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران، دیگر سخنران مراسم پایانی جشنواره تولید محتوای الکترونیکی بود. وی درباره جشنواره، ارتباط آموزش و پژوهش و تولید محتوای الکترونیکی گفت: «آموزش تا وقتی در بستر پژوهش قرار نگیرد، نمی‌تواند اتفاق پایداری در دانش‌آموزان ایجاد کند. اگر پژوهش به یک ارزش تبدیل نشود و در مدرسه آن را به‌عنوان یک ارزش تلقی نکنند، بستر مناسبی برای آموزش پایدار شکل نمی‌گیرد و تغییر اساسی در شیوه‌های آموزش و پرورش اتفاق نخواهد افتاد.

با توجه به اینکه دسترسی به اطلاعات بسیار ساده و آسان است و مخاطبان ما دسترسی فراوانی به اطلاعات متنوع و گسترده دارند، باید درها را برای افراد خوش سلیقه‌ای باز کنیم که می‌خواهند وارد حوزه تولید محتوای الکترونیکی بشوند. امروز دسترسی بعضی دانش‌آموزان به اطلاعات در دنیای مجازی بیشتر از معلمان است. ضمن اینکه که اگر پیش‌فرض ما این باشد که هر محتوایی تولید می‌شود، لزوماً مورد استفاده قرار می‌گیرد، باید بستر و زمینه را برای ورود افراد متعهد، خوش‌فکر و خوش‌سلیقه به این عرصه فراهم آوریم. به نظر من، برای عبور از مرحله دانش صرف در آموزش و پرورش، حتماً پژوهش باید به یک ارزش قابل‌باور در مدرسه تبدیل شود و امیدوارم که این مهم اتفاق بیفتد.»

مرز بین پیشاکرونا و پساکرونا

محمدی، مدیر کل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی نیز در سخنان خود در آیین پایانی جشنواره یادآور شد: «زمان برپایی نهمین دوره جشنواره تولید محتوای الکترونیکی، در واقع، در مرز بین پیشاکرونا و پساکروناست. معتقدم که

محتوای الکترونیکی را با کارآمدی بهتر و بیشتری برگزار کنیم. ما بسیاری از استعدادها، نیروها و امکاناتی را که در سراسر کشور در این عرصه وجود دارند، نمی‌شناسیم. در شناسایی و تقویت این استعدادها باید به جد بکوشیم. «کرونا» تا حدی ما را پیدا کرد، ولی اگر کرونا هم نبود، واقعیت‌ها و شرایط ما را به سمت تولید محتوای الکترونیکی هدایت می‌کردند.

سازمان پژوهش می‌باید سفیران فرهنگی تربیتی به استان‌ها اعزام کند. با این کار، سفره علمی خود را به گستره ملی پهن می‌سازد. سفیران علمی باید تربیت شوند، آموزش ببینند، به استان‌ها بروند و نقش مهم و سازنده خود را ایفا کنند. ما باید الگوی برگزاری جشنواره را نیز بررسی کنیم و ببینیم آیا الگوی مناسبی است یا به اصلاح و تکمیل نیاز دارد.»





امیدوارم در این ارتباط، با قدرت و قوت بیشتر، برنامه‌های دهمین دوره جشنواره نیز کلید بخورد.»

سخنان مدیران کل استان‌ها

در آیین پایانی جشنواره نهم تولید محتوای الکترونیکی، برخی از مدیران کل آموزش و پرورش استان‌های کشور، از جمله استان‌های مازندران، اصفهان، قم، هرمزگان، خراسان جنوبی و سمنان از طریق ویدئو کنفرانس در سخنانی، با ارائه گزارش عملکرد، ابتکارات و نوآوری‌های انجام شده در حوزه کاری خود، تمهیدات و شرایط دوران پسا کرونا، سامان‌دهی و سازمان‌دهی برنامه تولید محتوای الکترونیکی، و جایگاه پژوهش در عرصه فعالیت‌های آموزشی را برشمردند.

جشنواره باید پوست‌اندازی کند و تحولی را به خود ببیند. در گذشته، معلمان توان تولید محتوا را نداشتند و با آن بیگانه بودند؛ دست‌ورزی نمی‌کردند و اصلاً احساس نیاز نداشتند. ولی الان معلمان ما ناخواسته وارد گود شده‌اند و محتوا تولید می‌کنند

این جشنواره از هر نظر با دوره‌های قبل به دلیل شیوع کرونا، تفاوت ویژه‌ای دارد. به این خاطر، ما باید از این پس دامنه تولید را گسترش دهیم و اگر امسال ۸۳ هزار نفر با آثار خود در جشنواره شرکت کردند، دوره بعد این تعداد رو به رشدی داشته باشد و این کار شدنی است. در این راستا، باید جریان پایداری ایجاد کنیم تا کسب این مهارت را برای معلمان و دانش‌آموزان تسهیل کند. همچنین باید سعی کنیم، تولیدات مبتنی بر هزینه- فایده باشند؛ یعنی برای آنچه که نیاز داریم، فراخوان بدهیم. برترین‌های ما باید در شبکه رشد باشند.

نکته مهم دیگر این است که فراخوان ما باید با سرفصل‌های کتاب‌های درسی متناسب و ناظر بر کتاب درسی باشد و موضوع تربیت در محور تولیدات قرار بگیرد. ما در پی ارتقای دانش و حرفه هستیم. یعنی اینکه معلمان رها نشوند و آموزش ببینند. در این جهت، نخبگان تولیدکننده محتوا نیز در قالب یک انجمن شناسایی شوند و آموزش ببینند. به دستور دکتر ملکی، در این راستا اقدام کردیم تا هم به تولیدکنندگان محتوا آموزش بدهیم و هم آنان را در قالب یک باشگاه سامان‌دهی کنیم. ان شاء الله به زودی شیوه‌نامه علمی و سامانه عملیاتی ارائه می‌شود تا هر معلمی که محتوا تولید می‌کند؛ بتواند آن را به اشتراک بگذارد. یعنی ما در آینده نگران محتوای تکمیلی نخواهیم بود. باید سعی کنیم اتفاق بسیار مبارک مهاجرت از فضای سنتی به فضای رسانه‌های مجازی را سازمان بدهیم.

گزارش

تعمامل شرط بقا

شهریار ابراهیمی

اشاره

دفتر انتشارات و فناوری آموزشی)، مهندس محسن باهو (مشاور فناوری رئیس سازمان)، دکتر محمد علوی تبار (معاون توسعه منابع و پشتیبانی)، دکتر افشار بهمنی (مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری فنی و حرفه‌ای)، مهندس احمد رضا امینی (مدیرکل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی) و دکتر سید سعید بدیعی (مدیرکل حوزه ریاست سازمان) سخنرانی کردند. طرح کتاب الکترونیکی تعاملی در راستای اجرایی کردن طرح‌های تحولی وزارت آموزش و پرورش و در ادامه طرح «بازمهندسی شبکه ملی مدارس ایران» و پس از طراحی مرکز یادگیری معلم، در بستر شبکه

آیین رونمایی از سرویس «کتاب‌های الکترونیکی تعاملی»، روز دوشنبه سیزدهم بهمن ماه ۱۳۹۹ به صورت وینار و با حضور دکتر حسن ملکی، معاون وزیر و رئیس «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی»، مدیران و کارشناسان مربوط در تالار جلسات سازمان برگزار شد. در این مراسم به ترتیب، دکتر ملکی ریاست محترم سازمان، دکتر علی محبی (معاون برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری)، مهندس مرتضی عباسی (مشاور پروژه از شهرک علمی - تحقیقاتی اصفهان)، دکتر محمد ابراهیم محمدی (مدیرکل



انقلاب اسلامی کد و نشانهٔ عزت را به بشریت نشان داد

رشد راه‌اندازی شده است. در طرح کتاب الکترونیکی تعاملی، امکانات متنوع و ویژه‌ای شامل افزوده شدن محتوای چندرسانه‌ای، از جمله فیلم‌های آموزشی و تربیتی، فایل‌های صوتی و پویانمایی، و فعالیت‌های تعاملی تکمیلی برای غنا بخشیدن به محتوای کتاب‌های درسی، دسترسی آسان و سریع به محتوای کتاب‌ها از طریق درخت دانش و فهرست موزاییکی، امکان نشانه‌گذاری صفحه‌ها، علامت‌گذاری موضوع‌های مهم، نوشتن یادداشت‌های تکمیلی و چاپ صفحه‌ها به صورت نامحدود، دسترسی سریع به محتوای آموزشی افزوده شده به کتاب‌های درسی، و به‌زودی، اضافه شدن محتوای جدید در قالب واقعیت افزوده و واقعیت مجازی، و ایجاد امکان اضافه کردن محتوای چندرسانه توسط خود کاربران، به مخاطبان ارائه می‌شود.

دانش‌آموزان دوره‌های گوناگون تحصیلی و معلمان و والدین آن‌ها می‌توانند از این پس، با مراجعه به بخش خدمات شبکهٔ رشد، به نشانی www.Roshd.ir از خدمات متنوع این طرح شامل ۲۰۳ کتاب الکترونیکی تعاملی، از اول ابتدایی تا پایان دورهٔ متوسطهٔ نظری، استفاده کنند. با هم متن کامل گزارش آئین رونمایی کتاب الکترونیکی را پی می‌گیریم.

کد و نشانهٔ عزت دکتر حسن ملکی

بشریت امروز به کلمهٔ «حق» بیشتر از هر چیز نیاز دارد. انسان همان‌طوری‌که به عقل و تعقل نیاز دارد، به فناوری و ارتباطات نیز محتاج است. البته احتیاج و نیاز به حق بدیل ندارد و اگر همهٔ نیازهای بشر هم برآورده شوند، ولی کلمهٔ حق را نشناسد و در راه حق گام برندارد، همیشه فقیر است و باید

طرح کتاب‌های تعاملی الکترونیکی از محورهای مطرح سند تحول بنیادین الهام گرفته است



گرفته است، مسرور هستیم و از همه دست‌اندرکاران
راه‌اندازی این خدمت قدردانی می‌کنم.

تعامل برای حیات

اگر قرار باشد متن آموزشی زنده بماند، باید
تعامل داشته باشد. اگر تعامل نباشد، آن متن
می‌میرد، تعامل می‌تواند تعامل معلم با دانش‌آموز
یا مجموع کلاس با محیط پیرامون باشد. بدون
تعامل، حیات انسان شکل نمی‌گیرد. تعاملات باید به
شکل‌های متفاوت قوت بگیرند. سخن از کتاب‌های
تعاملی، یعنی کتاب‌های تعاملی زنده است. هر جا
که تعامل نباشد، مرگ اتفاق می‌افتد؛ چه در مورد
متن آموزشی باشد، چه در مورد متن معمولی و چه
در مورد روابط انسانی.

حیات انسان با مسائل ارگانیکی نیز مرتب است.
مثلاً اگر تعامل انسان با قلب خود قطع شود، مرگ
او را در بر می‌گیرد. در بعد اجتماعی نیز، تعامل
زندگی‌بخش است. ما مفهوم کتاب‌های الکترونیکی
تعاملی را زمانی می‌توانیم خوب درک کنیم که از
جامعه اطلاعاتی شناخت داشته باشیم و بدانیم که
جامعه اطلاعاتی، جامعه‌ای است که هدف‌های خود
را با اطلاعات دریافت می‌کند و ابزارش را با اطلاعات
شکل می‌دهد. اطلاعات بر جوامع سیطره دارد. در
جامعه اطلاعاتی، اطلاعات سیطره کامل دارد. شما
نمی‌توانید جایی بروید که اطلاعات نباشد. البته
اطلاعات انواع متفاوت دارد.

دست نیاز به سوی دنیا و مستکبران دراز کند و
هر دستی نیز که به سوی استکبار دراز شود، دست
خواری است.

انقلاب اسلامی کد و نشانه عزت را به بشریت
نشان داد و به ملت ما آموخت: اگر می‌خواهید عزیز
و پایدار بمانید، با کلمه حق مانوس شوید. **امام
راحل** انقلاب اسلامی ما را انفجار نور دانستند. سخن
امام (ره) را چنین می‌توان توضیح داد که خداوند نور
زمین است و انسان بدون نور نمی‌تواند مسیرش را
پیدا کند. انقلاب اسلامی ما را آزاد کرد. مبدا نمکدان
بشکنیم. نمک‌شناس باشیم و قطعاً ملت ایران، هم
نمک می‌شناسد، و هم نمکدان نمی‌شکند. هر چند
می‌دانیم برخی مشکلات مدیریتی وجود دارند، ولی
باید این درخت را حفظ کنیم؛ چون این درخت
تضمین‌کننده آزادی و حریت ماست.

از همکارانم که این نشست را ترتیب دادند، تشکر
می‌کنم. بسیار خوش‌حالم که به یکی از خواسته‌های
مشترکمان رسیدیم. موضوع کتاب‌های تعاملی
الکترونیکی از محورهای «سند تحول بنیادین» الهام
می‌گیرد. از اینکه پروژه کتاب‌های تعاملی الکترونیکی
با همکاری و همیاری برادران ما در اصفهان شکل





صیادی در دنیای اطلاعات

جامعه اطلاعاتی امروز قدری بی‌انضباط است. اطلاعات سیطره دارد، ولی نظم و نظام و انضباط ندارد. به این خاطر است که غرق‌شدگان در دریای اطلاعات کم نیستند. لذا باید صیادی در دنیای اطلاعات امروز را آموخت، وگرنه غرق می‌شویم. اطلاعات تابع ابزار است. در دنیای امروز، اگر ابزار اطلاعات را نداشته باشیم، کلاهمان پس‌معرکه است.

ابزار همان ابزار فناوری، اینترنت و اینترنت است. اگر کسی می‌خواهد در این دنیا بماند، باید ابزار داشته باشد وگرنه دوام نمی‌آورد. اطلاعات گاهی بر دانش غلبه می‌کند که نامبارک است. اطلاعات دانش نیست. اطلاعات مواد اولیه است. آنچه که امروز سیطره دارد، مواد اولیه است، در حالی که آنچه به انسان زندگی و منطق می‌دهد، دانش است؛ نه لزوماً اطلاعات.

**اگر قرار باشد متن آموزشی زنده بماند،
باید تعامل داشته باشد**

نخستین پزنده و طبخ اطلاعات تعقل و مغز ماست. لذا اگر انسان عاقل نباشد، اطلاعات او را می‌بلعد. اطلاعات گاهی به دست نمی‌آید، بلکه مطلع را به دست می‌آورد. در شرایط عادی، مطلع اطلاع را به دست می‌آورد، و گاهی اوقات نیز متأسفانه اطلاعات انسان را به دست می‌آورد و اسیر می‌کند که بسیار بد است. انسان باید اطلاعات را به دست بیاورد، چون در اطلاعات هم غم وجود دارد و هم شادی.

غواصی در دریای اطلاعات

اطلاعات خوب یک نخبه را مسرور می‌کند، ولی اطلاعات غلط، ناسالم یا ناپخته، غم را به وجود

را برگزار می‌کنیم. باید مراقب باشیم که در زمینه آموزش، کدام اطلاعات را می‌خواهیم در سفره آموزش خانواده‌ها بیاوریم و کدام اطلاعات را می‌خواهیم از طریق شبکه رشد در آموزش خانواده‌ها قرار دهیم. کدام اطلاعات کهنه‌شدنی و کدام ماندنی است. باید بدانیم، کودک و دانش‌آموز ما را چه اطلاعاتی رشد می‌دهد و به حیات طیبه نزدیک می‌کند. باید هوشیاری فناورانه را با امکانات فناوری گره بزنیم. اگر این‌طور نشود، دچار الیناسیون می‌شویم.

به این خاطر باید فناوری اطلاعات را در دل فلسفه تعلیم و تربیت خود ذوب کنیم. این امر میسر نمی‌شود، مگر آنکه آن را خوب بشناسیم، خود را مجهز کنیم و هوشیارانه وارد عرصه شویم. دانش‌آموزان را نیز تقویت کنیم تا هوشمندانه وارد این عرصه شوند. چاره‌ای نداریم جز اینکه آگاهانه و با بصیرت در این دریای عظیم اطلاعات دست به انتخاب بزنیم. ما در این جغرافیای ترسیم شده - چه بر اساس علم و عقل و چه بر مبنای قانون، یعنی سند تحول بنیادین - موظف بوده و هستیم که خودمان را به امکانات فناورانه مجهز کنیم. سند تحول بنیادین در راهکار ۲-۱۷ به ما می‌گوید: تولید و به کارگیری محتوای الکترونیکی متناسب با نیاز دانش‌آموزان و مدارس، با مشارکت بخش دولتی و غیردولتی، و الکترونیکی کردن محتوای کتاب درسی بر اساس برنامه درسی ملی، با تأکید بر استفاده از ظرفیت چندرسانه‌ای که ما این کار

هر جا که تعامل نباشد، مرگ اتفاق می‌افتد

می‌آورد. بنابراین، در جامعه اطلاعاتی باید شنا بلد باشیم و گرنه غرق می‌شویم. اگر مهارت غواصی در دریای اطلاعات را نداشته باشیم غرق می‌شویم. قاتل انسان همیشه جلاد چاقو به دست نیست، بلکه گاهی اطلاعات غلط و ناسالم انسان را از پا در می‌آورد. اما ما نباید چون اطلاعات ضربه می‌زند و گاهی حتی انسان را از پای در می‌آورد، آن را کنار بگذاریم.

هوشیاری فناورانه

باید هوشیاری فناورانه داشته باشیم و دچار «الیناسیون» نشویم. یکی از عواملی که دنیا را تهدید می‌کند، همین اطلاعات است. اگر ناهشیارانه سراغ اطلاعات برویم، اطلاعات آسیب خواهد زد. به خود می‌بایم که جشن رونمایی کتاب‌های الکترونیکی



باید شنا و صیادی در دنیای اطلاعات امروز را آموخت، وگرنه غرق می‌شویم

شویم؛ آن هم مجهز شدن به قوای فکری و ذهنی و هوشیاری تمام‌قد در مواجهه با فناوری تا بتوانیم از امکانات بهره‌برداری لازم را داشته باشیم و از آثار سوء آن در امان بمانیم. باید یادگیری ترکیبی و تلفیقی را محور قرار دهیم، چون نه یادگیری‌های صرفاً سنتی جواب می‌دهند و نه یادگیری صرفاً الکترونیکی منقطع از سبک یادگیری سنتی پاسخ‌گوست. باید آموزش ترکیبی و تلفیقی را در سازمان پژوهش دنبال کنیم.

در حال حاضر، تیمی در سازمان مشغول کار است. مرحله اول تحقیقات خود را نیز به پایان رسانده است و ارائه الگوی برنامه‌ریزی درسی آموزش‌های مجازی را دنبال می‌کند. برای ماه‌های آغازین سال ۱۴۰۰، محتوای الکترونیکی بدیل برنامه‌های درسی رسمی را تولید خواهد کرد. این کار اکنون در «دفتر انتشارات و فناوری آموزشی» پیش می‌رود و می‌توانیم برای سال ۱۴۰۰ قدم کامل‌تری برداریم.

دکتر علی محبی

دهه فجر را به همکاران و کارشناسان عزیز تبریک می‌گویم. برای آماده‌سازی کتاب الکترونیکی تعاملی و کارهایی از این قبیل، لازم است افق و چشم‌انداز روشن و دقیقی با فرایندهای منتظم و قابل رصد داشته باشیم.

را با شرکتی دانش‌بنیان در استان اصفهان انجام دادیم.

۲۰۳ عنوان کتاب الکترونیکی

بهترین شریک افرادی هستند که در شرکت‌های دانش‌بنیان مشغول فعالیت‌اند. زیرا کارشان علمی است و درست حرکت می‌کنند. البته راهکارهای دیگری نیز در سند تحول وجود دارد که مبنای کار امروز ماست، ولی صریح‌تر از همه، همان راهکار ۱۷-۲ است.

محتوای خدمت الکترونیکی تعاملی که امروز افتتاح شد، ۲۰۳ عنوان کتاب درسی دوره‌ها و پایه‌های متفاوت تحصیلی را، از پایه اول ابتدایی تا پایان دوره دوم متوسطه نظری، شامل می‌شود. برای کتاب‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش نیز برنامه دیگری داریم. یادگیرنده اصلی دانش‌آموز است که به‌عنوان یادگیرنده بهره‌برداری می‌کند. برای اولیا هم این امکان فراهم شده است که از این کتاب‌های تعاملی استفاده کنند.

ما از این واقعیت‌های زندگی امروز که سیطره اطلاعات و ارتباطات است خلاص نمی‌شویم و نمی‌توانیم خودمان را جدا نگه داریم. اگر بخواهیم بمانیم و منهدم نشویم، باید از حیث شخصیتی مجهز

گاهی، اطلاعات غلط و ناسالم، انسان را از پای در می آورد



تولیدات کتاب‌های گویا و فیلم‌های آموزشی به این پروژه خیلی کمک کرد.

دکتر محمد ابراهیم محمدی

تولید کتاب الکترونیکی تعاملی می‌تواند نوید همکاری بسیار مفیدی بین سازمان پژوهش و بخش خصوصی باشد. در این پروژه، بیشترین محتوا برای دوره ابتدایی با ۶۲۵ موضوع و کمترین محتوا نیز برای دوره متوسطه دوم با ۲۷۵ موضوع تولید و بارگذاری شده است. محتوای تعاملی این پایه‌ها با غنی‌سازی دنبال می‌شود. ۳۶۰ فیلم را برای ارزیابی به حوزه تألیف تقدیم کرده‌ایم. ۲۵۰ مورد فنی و حرفه‌ای نیز در حال تولید است. ورود مجدانه دکتر محبی در پروژه بسیار تأثیرگذار بود. جا دارد از زحمات آقایان مهندس باهو، دکتر بدیعی، شادروان دکتر مرتضایی، و آقایان امینی و ابراهیمی تشکر کنم.

مهندس محسن باهو

می‌گویند هر جا کار مناسبی دیدید، حاصل شجاعت و تصمیم درست مدیر آن مجموعه است. اینجا هم در سازمان، تحقق این پروژه حاصل دانش درون‌سازمانی و تصمیم و حمایت دکتر ملکی است. کار شرکت دانش‌بنیان اصفهانی خلاقانه و به‌روز است. آنچه که فراهم شده است، مبتنی بر راهبردی درست است که شاید می‌توانست ۱۰ سال پیش انجام شود، ولی در این شرایط به نوعی کرونا

نکته مهم و لازم که به نظر من نیاز به تقویت بسیار دارد، نقدپذیری و بهبود ارتقای روزانه خودمان است. ما باید روزآمد کار کنیم و بپذیریم، می‌توانیم از هر آنچه که هستیم، بهتر باشیم، رویکردمان باید واکنشی، فراکنشی و فراگیر باشد. در هر مقام و موقعیتی حتی اگر در یک زمینه، در رتبه اول هم بودید، باید بدانید که بهتر از این هم می‌توانید باشید.

مهندس مرتضی عباسی

مفتخر هستیم که در تحقق این آرزوی بزرگ، یعنی کمک به آموزش و پرورش سهیم باشیم. از سوی خود و همکارانم از همه زحماتی که دوستان و همکاران ما در سازمان پژوهش متقبل شدند، قدردانی می‌کنم. با دلسوزی و همکاری خوب عزیزانی چون دکتر بدیعی، مهندس باهو، دکتر محبی و مهندس امینی، توانستیم کاری را که شاید در سه یا چهار سال باید انجام می‌شد، در زمان کوتاهی به سرانجام برسانیم.

انشاءالله فازهای بعدی کار را هم در اسرع وقت به انجام خواهیم رساند. این فاز می‌تواند تا ۲۰ میلیون دانش‌آموز و یک میلیون معلم را پوشش دهد و یک میلیون جزوه آموزشی تولید کند.



محتوای الکترونیکی بدیل برنامه‌های درسی رسمی، از سال ۱۴۰۰ تولید خواهد شد

بین معلم، دانش‌آموز، مدرسه و اولیا شکل بگیرد. ما محتواهایی را در اختیار شرکا گذاشته‌ایم و آن‌ها فقط بارگذاری کرده‌اند، ولی در این چرخه تعامل باید انجام شود. محتوا حرف اول را می‌زند و اگر تمام این زیرساخت‌ها درست شوند، ولی محتوای غنی نداشته باشیم، از صحنه خارج می‌شویم. باید با سرعت و شدت در پی محتوا و اجزا باشیم تا اجزای قدرتمندی به عرصه تولید برسند.

دکتر سیدسعید بدیعی

آرزو داشتیم که این کار با شایستگی انجام شود. همه مدیون زحمات تیم فناورانه هستیم. طی سال‌های گذشته، چنین تیم خوبی ندیده بودیم. ان‌شاءالله به زودی، «QR-CODE»ها هم فراهم می‌شوند. آماده‌سازی اجزا بسیار مهم است. مشارکتی که بین سازمان پژوهش و بخش خصوصی انجام می‌شود، ماحصل بسیار مناسبی است. خوش‌بختانه معاون پشتیبانی فناوری هستند و این درک مشترک، باعث موفقیت است. باید از تمام دوستان و شرکا برای تأمین محتوای خوب کمک بگیریم.

توانست نظام آموزش و پرورش را مدد دهد. ما نباید بدون معماری به فناوری بپردازیم. نداشتن معماری مانند چاقوی دولبه است.

ما یک میلیون معلم داریم و اگر هر معلم، سال آینده یک محتوا هدیه بدهد، کار به خوبی جلو خواهد رفت. در هر کاری چالش وجود دارد که اگر درست مدیریت کنیم، فرصت و در غیر این صورت، آسیب است.

دکتر محمد علوی تبار

از همه نیروها به خاطر تحقق این پروژه تشکر می‌کنم. ان‌شاءالله خدمت کتاب الکترونیکی تکلیفی برای توسعه کتاب‌های الکترونیکی باشد و از سازمان پژوهش به عنوان سازمان حاکمیتی به صورت برخط تحت وب استفاده کنیم و تولیدات در اسرع وقت به معلمان و دانش‌آموزان برسد.

دکتر افشار بهمنی

نقطه عطف این کار، تنوع‌بخشی محتوا و اجزاست.

مهندس احمدرضا امینی

امروز مشارکت بخش دولتی و خصوصی به نتیجه رسیده است و ان‌شاءالله در آینده، با تکمیل این محتوا، نتایج چشمگیری به دست می‌آید. با وجود محتواهایی که تولید شده، هنوز تعامل بین معلم و دانش‌آموز مجهول مانده است. نیاز داریم که ارتباط تنگاتنگی

داوری دیجیتال سامانه داور دیجیتال



در هجدهمین جشنواره کتاب رشد

فائزه آل طعمه / بهروز رضایی

وصف، همه می دانستیم که اگر قرار است در سال ۱۳۹۹ جشنواره‌ای داشته باشیم، جشنواره‌ای متفاوت خواهد بود. گام‌های اولیه زمانی برداشته شدند که عزم مسئولان برای برگزاری جشنواره هجدهم هنوز کاملاً جزم نشده بود. این شدنی بود که اسامی آثار برگزیده و شایسته تقدیر، از رسانه‌های مجازی اعلام شود. اما آیا ممکن بود داوری آثار نیز به صورت کاملاً غیر حضوری برگزار شود؟ این نخستین و مهم‌ترین شرط بود. آیا می‌شد تبدیری اندیشید که داوران بدون آنکه در کنار هم بنشینند، کتاب‌ها را داوری کنند، نقاط ضعف و قوت آن‌ها را بکاوند، به نتیجه مطلوب دست یابند و از گزینه مطلوب خود رونمایی کنند؟

با این پرسش‌ها کار اولیه شروع شد. به نظر می‌رسید

هجدهمین جشنواره کتاب رشد، در سایه همه‌گیری بیماری کووید ۱۹، با تمهیدات و شرایط ویژه‌ای برگزار شد. برای آنکه ۷۸ داور جشنواره در معرض خطر قرار نگیرند، دست‌اندرکاران جشنواره کوشیدند سامانه‌ای را طراحی و راه‌اندازی کنند تا طی فرایند داوری در آن به صورت کاملاً غیر حضوری ممکن باشد. در گزارشی که می‌خوانید این سامانه و فرایند داوری در آن معرفی شده است.

تصمیم گرفتن برای برگزاری هجدهمین جشنواره کتاب رشد بسیار دشوار بود. شاید بسیاری بر این باور باشیم که همه گرمی یک جشنواره به شور و حرارت حاضران در آن جشنواره و خصوصاً در جشنواره‌های فرهنگی به برپایی گفت‌وگوهای فرهنگی و نقد و ارائه بازخوردهاست. با این

غربالگری

نخستین مرحله از کار داوری غربالگری بود. پیش‌بینی شده بود کتاب‌های هر گروه به سه دسته تقسیم شوند و هر دسته در اختیار یکی از داوران قرار گیرد. در این مرحله، هر داور می‌باید دیدگاه و تصمیم خود را برای ارسال کتاب به مرحله نهایی، با کلیک کردن روی گزینه بله یا خیر نشان دهد. از هر داور خواسته شده بود، تا حد امکان ۱۰ کتاب را با انتخاب گزینه بله به مرحله بعد بفرستد.

چنانچه تعداد کتاب‌های رسیده کمتر از ۱۰ عنوان بود، سرگروه می‌باید گفت‌وگو با داوران گروه را در دستور کار قرار می‌داد تا تعداد کتاب‌های راه‌یافته به مرحله بعد، حداقل به ۱۰ عنوان برسد. اگر هم تعداد زیادتر از حد لازم بود، می‌توانست براساس نظر اعضای گروه برخی از آن‌ها را به مرحله قبل بازگرداند؛ مگر آنکه خود اعضا توافق می‌کردند برای همه کتاب‌های این مرحله، برگه داوری را تکمیل کنند.

دستیابی به سامانه داوری دیجیتال میسر بود؛ گرچه حدس می‌زدیم زمان کافی برای آزمودن همه ابعاد آن را در اختیار نداشته باشیم. برای این کار لازم بود هم رفتارهای درست هم رفتارهای نادرست آزمایش و واکنش سامانه به آن‌ها بررسی شود. در مرحله بعد لازم بود سامانه تا جای ممکن کاربرپسند شود. به عبارت دیگر، کار با آن برای کاربر کاملاً سهل و آسان باشد. اما هنگامی که تصمیم گرفته شد هر چهار جشنواره دفتر و از جمله جشنواره کتاب رشد در شرایط ویژه موجود برگزار شود، زمان اندکی در برابر ما بود. کوشیدیم کار شتاب گیرد و به سرعت پیش برود. در این یادداشت گوشه‌ای از کوشش‌های به عمل آمده و فرایند طی شده به نمایش گذاشته شده است.

پیاده‌سازی فرایند جشنواره در سامانه

نخستین گام در این جشنواره انتقال همه کتاب‌های مناسب از سامانه ارزیابی به سامانه داوری دیجیتال بود. می‌دانید کتاب‌هایی وارد جشنواره کتاب رشد می‌شوند که در طول یک سال اخیر در دبیرخانه سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی بررسی شده و مناسب شناخته شده باشند.

به این ترتیب ۱۴۶۳ عنوان کتاب مناسب بین ۲۶ گروه داوری سه‌نفره تقسیم شد. ناگفته نماند، تعداد محدودی از کتاب‌ها، به این دلیل که نه می‌شد برایشان یک گروه مستقل تشکیل داد (چون تعدادشان زیر چهار عنوان بود) و نه امکان ادغام آن‌ها با موضوع‌های دیگر وجود داشت، ناگزیر از ورود به چرخه رقابت بازماندند.

در این دوره بیشترین عنوان‌های کتاب‌ها به دو گروه «داستان کودک» با ۳۶۳ عنوان و «داستان نوجوان» با ۱۹۷ عنوان اختصاص داشت.



تصویر ۱. در فرایند غربالگری، برای ارسال کتاب به مرحله بعد لازم بود سه رأی روی هر کتاب ثبت شود و دست‌کم دو رأی از سه رأی مثبت باشد.

تکمیل برگه داوری

در مرحله نهایی، لازم بود داوران برای هر کتاب، ابتدا یک برگ داوری تکمیل کنند. سامانه میانگین مجموع امتیازهای سه داور را محاسبه و به عنوان امتیاز نهایی کتاب محسوب و کتابها را برحسب امتیاز نهایی مرتب می کرد. این رتبه بندی معمولاً برای معرفی نامزدهای گروه قابل اتکا بود، اما برگزیده یا تقدیری شدن یک کتاب ممکن بود دقیقاً منطبق بر این نظم نباشد. دلایلی که داوران برای انتخاب کتابها داشتند، مهم تر از امتیازی بود که به دست آمده بود. به هر حال لازمه معرفی کتاب به عنوان نامزد گروه آن بود که یک بار عنوان «نامزد» توسط سرگروه به کتاب اختصاص داده شود؛ در این صورت، در گام بعد، کتاب امکان گزینش به عنوان برگزیده یا تقدیری را داشت.

ناگفته نباید گذاشت که در جشنواره کتاب رشد، خصوصاً در انتخاب نامزدها و عنوان های منتخب، هر مجموعه کتاب یک عنوان محسوب می شود. کتاب های یک مجموعه غالباً ساختار و بافتی بسیار شبیه به هم دارند و معمولاً فقط در موضوع متفاوت اند؛ به نحوی که از نظر داور، امتیاز هر کتاب بسیار به کتاب های دیگر نزدیک است.

در سامانه داوری دو فرم متفاوت برای دو گروه کتاب های داستانی و غیرداستانی در نظر گرفته شده بود. از آنجا که این کتابها قبلاً یک بار با برگه های دقیق و اختصاصی مورد ارزیابی قرار گرفته و مناسب شناخته شده بودند، در جشنواره بر آن دسته از ویژگی های کلی که می توانست بین کتاب های یک گروه تمایز و فاصله به وجود آورد و در نتیجه تصمیم گیری درباره مقایسه کتابها را آسان تر کند، تکیه شده بود.



تصویر ۱.۲. امتیاز هر کتاب نتیجه میانگین مجموع امتیازهایی بود که سه داور به کتاب داده بودند. در صورت ناقص بودن فرایند، امتیاز کتاب صفر نمایش داده می شد.

انتخاب کتاب‌های برتر و بیانیه گروه

چنانچه گفته شد، در مرحله نهایی کتاب‌ها برحسب امتیاز به دست آمده مرتب می‌شدند. ابتدا، بسته به سهمیه گروه از جوایز، تعدادی از کتاب‌ها به‌عنوان نامزد انتخاب می‌شدند و سپس براساس همین سهمیه کتاب‌های برگزیده یا تقدیری تعیین و در فرم‌های مربوط معرفی می‌شدند.

این فرایند معمولاً به شکل خودکار انجام می‌شد. به‌محض انتخاب عنوان برای یک کتاب، از کشوی عنوان‌ها و ثبت آن، کتاب خودبه‌خود به برگه معرفی نامزدها یا برگزیده‌ها راه می‌یافت. برای رسمیت یافتن نتیجه، لازم بود این برگه‌ها توسط هر سه داور امضا شود. این عمل

با ورود به صفحه نتیجه و کلیک کردن روی دکمه امضا صورت می‌گرفت.

خوبی برگه‌های مزبور این بود که هنگام درج خودکار عنوان‌ها و مشخصات کتاب در برگه، دلایلی که داوران محترم درباره مزیت‌های کتاب نوشته بودند، به‌صورت خودکار در بخش دلایل درج می‌شد و کافی بود در صورت نیاز توسط سرگروه ویرایش و تلخیص شود.

در نهایت، سه یا چهار کتابی که بیشترین امتیاز را کسب کنند و از نظر سایر معیارهای جشنواره مناسب باشند، به‌عنوان نامزد هر گروه معرفی می‌شوند (تصویر ۴). برترین کتاب بین نامزدها به انتخاب داوران، به‌عنوان کتاب برگزیده یا تقدیری گروه معرفی می‌شود.



تصویر ۳. برای ارزیابی کتاب‌ها، عموماً از دو فرم برای ارزیابی کتاب‌های داستانی و غیرداستانی استفاده می‌شد. امتیاز هر کتاب نتیجه میانگین مجموع امتیازی بود که سه داور به کتاب داده بودند. در صورت ناقص بودن فرایند، امتیاز کتاب صفر نمایش داده می‌شد.

راهنمای داوری

به دلیل برگزاری جشنواره به صورت مجازی، طبعاً امکان توجیه حضوری داوران، مانند سال‌های گذشته، فراهم نبود. بنابراین طبیعی بود که در این زمینه هم فقط روی امکانات الکترونیکی و تلفنی حساب شود. البته در نرم‌افزارهای گوناگون، استفاده از این راهنماها امری رایج است. می‌توان گفت این بخش از کار چندان تازگی نداشت و پیچیدگی کار در آن، فقط به این دلیل بود که چون سامانه آزمون‌های متعدد و لازم را از سر نگذرانده بود و احتمالات متعدد برای کاربر پیش‌بینی نشده بود، راهنما چندان پر و پیمان نبود. در هر صورت در این بخش، ضمن تعبیه یک راهنمای متنی، چند فیلم آموزشی کوتاه نیز در نظر گرفته شده بود تا داوران محترم از آن‌ها بهره بگیرند.

مزایا و معایب سامانه

الکترونیکی شدن برگزاری جشنواره، ضمن آنکه امسال به یک ضرورت تبدیل شده بود و شاید بدون آن برگزاری جشنواره بسیار دشوار یا حتی ناممکن می‌شد، مزایای دیگری نیز داشت که برخی از این قرارند:

- امکان نظارت مستمر بر فعالیت گروه‌های داوری جشنواره و پیگیری‌های مورد نیاز؛
- دسترسی ساده‌تر به اطلاعات داوری کتاب‌ها؛
- امکان گزارش‌گیری‌های تحلیلی از پیشرفت فرایند و داوری‌های انجام گرفته؛
- حذف کاغذ؛
- جمع‌بندی و میانگین‌گیری امتیاز فرم‌های داوری توسط سامانه؛

هدیه‌های جشنواره کتاب ز شه

مجلس اسنادی | کتابخانه | مرکز ملی کتاب | مرکز ملی اسناد و کتابخانه ملی | مرکز اسناد و کتابخانه ملی

کتاب‌های نامزد گروه داوری تاریخ

عنوان کتاب	مؤلف اثر	مؤلفه تاریخ	نقار	نظرات کتاب
کتاب	فرهادی، تاریخ ایران	میرزا، محمد	کتاب	
کتاب	فر و فرید، معجزات	مصدق، محمد	کتاب	کتاب
کتاب	شیراز، تاریخ معاصر ایران	مجلس، محمد	کتاب	کتاب

امضای داوران محترم گروه

مجلس اسنادی

کتابخانه

مرکز ملی کتاب

مرکز ملی اسناد و کتابخانه ملی

مرکز اسناد و کتابخانه ملی

تصویر ۴. فرم کتاب‌های نامزد گروه تاریخ که توسط اعضای گروه امضا شده است.

به بررسی شفاف نتایج داوری هر گروه براساس امتیاز داوران و مشخصات کتاب؛
تسهیل روند داوری؛
کاهش رفت‌وآمدها و تسریع در زمان اعلام نتایج؛
کاهش در مجموع زمان صرف‌شده، به‌دلیل صرف‌نکردن وقت زیاد برای هماهنگی‌ها.
از معایب استفاده از سامانه برای داوری می‌توان به محدودیت امکان هم‌اندیشی اشاره کرد. همچنین به نظر می‌رسد در شرایط مساعدتر، با توجیه حضوری داوران، بتوان

به تسریع فرایند یاری رساند؛ زیرا امکان دارد داوران به یک اندازه به راهنماهای موجود توجه نکنند و نیازمند راهنمایی شفاهی باشند.
با جمع‌بندی مباحث می‌توان امید داشت که این سامانه در جشنواره‌های بعدی کتاب رشد نیز به کار آید و باعث تسهیل فرایند جشنواره و تسریع داوری کتاب‌ها و کاهش رفت‌وآمدها شود. اولین تجربه در داوری مجازی جشنواره کتاب، بی‌شک با نقصان‌هایی همراه بوده است که باید برای سال‌های بعد، درصد رفع آن‌ها برآمد.



تصویر ۵. راهنمای داوری



عقب نشستیم!

مهربانوابدی دوست

ناخواسته وارد صنعت نشر شد. کووید ۱۹ و همه گیری این ویروس شرایط خاصی را برای همه اقشار جامعه به وجود آورد. انتشارات مدرسه هم از این قاعده مستثنا نبود. این نشر علاوه بر کرونا با مشکلات اقتصادی ناشی از فشار تحریم های بین المللی دشمنان نیز مواجه بود و با وجود همه این مشکلات به کار خود ادامه داد.

وضعیت چاپ در سال ۱۳۹۹

با وجود عواقب ناخوشایند شیوع ویروس کووید ۱۹ برای صنعت چاپ و نشر، از جمله تعطیلی نمایشگاه بین المللی کتاب تهران ۱۳۹۹ و همچنین مدارس، چاپ کتاب در انتشارات مدرسه همچنان ادامه داشت و روند منطقی خود را نسبت به سال گذشته طی کرد. به طوری که در سال ۱۳۹۹، ۱۱۰ عنوان کتاب چاپ اول و ۱۵۰ عنوان

«مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان» (انتشارات مدرسه) زیرمجموعه «سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی» وزارت آموزش و پرورش، در سال ۱۳۶۸ با نام انتشارات مدرسه فعالیت خود را آغاز کرد. این مؤسسه با چاپ بیش از ۳۵۰۰ عنوان کتاب در حوزه های قرآن و معارف دینی، ادبیات، هنر، برنامه ریزی آموزشی، و ... موفق به دریافت ۱۰ دوره عنوان ناشر برگزیده سال از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، پنج عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی ایران و دو عنوان کتاب تقدیری سال شد، به عنوان ناشر برگزیده ۳۰ سال انقلاب اسلامی و ناشر برتر کشور در چند دوره جشنواره کتاب های آموزشی رشد انتخاب شد و بیش از ۲۰۰ جایزه از جشنواره های ملی و بین المللی کسب کرد. به گزارش روابط عمومی انتشارات مدرسه، سال ۱۳۹۹ سال مدیریت بحران این مؤسسه بود؛ بحرانی که



مهر فزینگی
مهر هفتان

به‌ویژه برای تقویت مهارت‌های خوانداری و نوشتاری آنان. در کنار نشر آثار ویژه دانش‌آموزان دوره‌های متفاوت تحصیلی، انتشارات مدرسه تولید کتاب برای کارشناسان آموزش و پرورش، در حوزه مباحث نظری و بنیادی را در دستور کار قرار داده است. کتاب‌هایی همچون «مطالعات ادبیات کودک، راهنمای روش پژوهش» و «نظریه فطرت‌گرایی توحیدی در برنامه درسی» آثاری از این دست هستند که در مراکز دانشگاهی از آن‌ها استفاده می‌شود. تقویت ادبیات کلاسیک فارسی در مجموعه داستان‌های «هزار و یک شب»، «سیمرغ» و «ضحاک ماردوش» برای نوجوانان، و اهتمام به حوزه موضوعی

تجدید چاپ منتشر شده است. این آمار نسبت به سال گذشته در تولید چاپ کتاب‌های جدید روند رو به رشدی داشته است.

در سال ۱۳۹۹ سعی شد، با توجه به نیاز مخاطبان، آثاری متنوع و خواندنی برای گروه‌های مختلف چاپ و عرضه شود. از جمله این آثار می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

é «دانشنامه صحیفه سجادیه»، اثری ماندگار برای عموم مخاطبان؛

é مجموعه کتاب‌های «سواد خواندن» و «خودم داستان می‌خوانم»، مورد نیاز دانش‌آموزان دوره ابتدایی

سالنامه
شماره چهاردهم
بهار ۱۴۰۰

سبک زندگی اسلامی - ایرانی برای کودکان در مجموعه «خوب، بد، کدام یک؟» از مهم‌ترین اقدامات انتشارات مدرسه در بخش تولید کتاب‌های چاپ اول است. در بخش تجدید چاپ، یکی از مهم‌ترین اقدامات صورت پذیرفته، انتشار و احیای مجموعه کتاب‌های زندگینامه نام‌آوران ایران و اسلام است که پس از سال‌ها توقف، مجدداً به چاپ رسیدند. از جمله می‌توان به چاپ کتاب‌های «شهید سلیمانی» و «شهید شیرازی» اشاره کرد.

تولیدات جدید

امروزه لازم است از همه ظرفیت‌هایی که به دسترسی بیشتر مخاطبان به کتاب منجر می‌شود، استفاده کرد. به همین منظور از سال ۱۳۹۸ انتشارات مدرسه تولید گونه‌های متنوع کتاب را برای مخاطبان آغاز کرده است.



تولید کتاب به «خط بریل» برای نابینایان که با استقبال خوبی مواجهه شده و برخی از آن‌ها به تجدید چاپ رسیده، نخستین گام در این حوزه است. علاوه بر این، کتاب‌هایی نیز با رعایت استانداردهای فنی برای کم‌بینایان تولید و عرضه شده است.

تولید و عرضه کتاب صوتی در سال ۱۳۹۹ رو به افزایش بوده است که از طریق اپلیکیشن‌ها و سایت‌های گوناگون مرتبط (فیدیبو، نوار و طاقچه) بارگذاری شده‌اند و در دسترس مخاطبان قرار دارند. در سال ۱۳۹۹، ۳۰ عنوان از مجموعه «فرزادگان»، مجموعه «لطیفه‌های زیرخاکی»، رمان «محمد(ص)»، و کتاب‌های «چاه»، «فراری» و «دزد و پلیس» در قالب کتاب صوتی تولید شده‌اند.

همچنین بیش از ۱۰۰۰ عنوان از مجموعه کتاب‌های انتشارات مدرسه به نسخه الکترونیکی تبدیل و در نرم‌افزار کتاب‌خوان «بوفه» عرضه شده‌اند.

اقدامات لازم برای فروش محصولات به علت مشخص نبودن وضعیت فعالیت مدارس، و همچنین برپاناشدن نمایشگاه‌های داخلی و خارجی، به انتشارات مدرسه در بخش فروش نسبت به سال‌های گذشته آسیب جدی وارد شد. اما با راهبردها و اقدامات جدید و مدیریت بحران سعی شد آسیب‌ها شناسایی شوند و اقدامات جدی‌تری نسبت به عرضه و فروش محصولات صورت بگیرند. در مجموع اقداماتی به شرح زیر انجام گرفت:

الف. رایزنی برای حضور در بازار

۱. ارسال فراخوان اولیه برای نمایندگان قبلی و قدیمی انتشارات مدرسه و فروشگاه‌های جدید بزرگ کتاب.
۲. بازدید از مراکز پخش خاص در تهران و عقد قرارداد ویژه فروش کتاب با مجموعه شهر کتاب‌های تهران و عقد



دوریم-۹-دوستیم

برایتان کتاب می‌فرستیم

انتشارات مدرسه با همکاری معتبرترین ناشران کشور



قرارداد با شرکت پخش کتاب «دیبایه» توزیع کتاب در مراکز فروشگاهی هایپر مارکت در تهران و عقد قرارداد مبادله طرفینی کتاب.

۳. همکاری مؤثر با مجموعه باغ کتاب تهران، مجموعه باغ کتاب بندرعباس و دنیای کتاب قم.

۴. انجام اقدامات لازم برای پاسخ‌گویی به نیازهای جدید ایجادشده در مدارس.

۵. تلاش برای ایجاد بازارهای جدید در سطح استان‌ها.

ب. تقویت سایت‌های فروشگاهی اینترنتی و فروش از راه دور

انتشارات مدرسه دارای دو فروشگاه (کتاب مرکزی - فروشگاه پخش مدرسه) است که با همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ و ابلاغ ستاد ملی مبارزه با کرونا، دوره‌های متعدد تعطیلی را سپری کردند. در اقدامات اولیه برای جلوگیری از فراموش شدن در بازار نشر، با تشکیل کارگروهی، سایت‌های فروشگاهی اینترنتی به شرح زیر تقویت شدند و به فروش از راه دور اقدام کردند:

۱. سایت فروشگاهی پخش مدرسه که کتاب‌های مورد تأیید سازمان پژوهش و آموزشی را در خود جای داده است و محصولات برگزیده ۶۰ ناشر دیگر را هم به عرضه می‌دارد.

۲. فروشگاه «نما بازار» که علاوه بر کتاب‌های انتشارات مدرسه، تمام محصولات آموزشی اعم از نوشت‌افزار، وسایل آزمایشگاهی، بازی فکری و غیره را در دسترس مخاطبان قرار می‌دهد.

۳. سایت «ای بوفه» و اپلیکیشن «بوفه» که متعلق به انتشارات مدرسه است و با تولید بیشتر محصولات مورد نیاز مخاطب، در بازار فروش حضور فعالی دارد.

ج. ایجاد بستری مناسب برای فروش و شناخت محصولات

از جمله اقدامات مهم انتشارات مدرسه، اجرای پویش «دوریم و دوستیم» و برگزاری برخط برنامه‌های فرهنگی بود که در راستای معرفی محصولات و شناخت بهتر مخاطب از محصولات و همچنین فروش آن‌ها برگزار شد. توجه به شرایط بازار و ارائه راهکار و طرح‌هایی برای توسعه و حضور متنوع و متناسب با نیاز

مشتری از جمله برنامه‌هایی هستند که در انتشارات مدرسه مورد توجه بوده‌اند. با توجه به اینکه همه‌گیری بیماری کرونا و عوامل دیگری چون مشغله‌های کاری و کمبود فرصت برای خرید حضوری و فیزیکی، تمایل مردم به خرید آسان‌تر و راحت‌تر را بیشتر کرده، فعال‌سازی ساختار «فروش از راه دور» برای مشتریان، یکی از مهم‌ترین برنامه‌های انتشارات مدرسه در سال ۱۳۹۹ بوده است؛ روش‌هایی مانند فروش تلفنی، فروش از طریق فروشگاه اینترنتی، و در گام‌های نو، فروش از طریق شبکه‌های اجتماعی و یا فروش از طریق اپلیکیشن‌های اختصاصی. این اقدامات می‌توانند سبب شوند، مشتریان حضوری خرید از خانه را به‌صرفه، لذت‌بخش و مطمئن بدانند و علاوه بر آن، مشتریان جدیدی نیز جذب شوند.

حضور در شبکه‌های اجتماعی (ایجاد فروشگاه زنجیره‌ای مجازی در شبکه‌های اجتماعی) از جمله نیازهایی بود که پاسخ به آن با اجرای پویش «دوریم و دوستیم» از اول فروردین ماه سال ۱۳۹۹ آغاز شده است و هم‌اکنون ادامه دارد. شبکه‌های اجتماعی این روزها سهم زیادی در سبک زندگی جدید مردم دارند. امروزه کمتر کسی را می‌توان یافت که تلفن همراه هوشمند یا تبلت نداشته باشد و از اپلیکیشن‌هایی مثل «اینستاگرام» و ... استفاده نکند. همه ما زمان زیادی را صرف بررسی و استفاده از این اپلیکیشن‌ها می‌کنیم. همین شرایط باعث شد، انتشارات مدرسه از شبکه‌های اجتماعی در راستای معرفی مستمر و کیفی محصولات، برگزاری کارزارهای تبلیغاتی فروش و یا پویش‌های فرهنگی - اجتماعی برای کتاب، ارائه پیشنهادها و ویژه و فروش‌های مناسبی - موضوعی و وفادارسازی مشتریان استفاده کند.

د. اجرای برنامه‌های برخط

هم‌زمان با سی‌امین سال تأسیس انتشارات مدرسه، به مدت یک هفته به‌منظور سرعت بخشیدن به رشد و افزایش سهم بازار و آشنایی مخاطبان با دستاوردها و فعالیت‌های انتشارات مدرسه به‌صورت برخط، برخی برنامه‌های فرهنگی به شرح زیر اجرا شدند:

۱ رونمایی از کتاب‌های جدید انتشارات با همراهی نویسندگان و بلاگرهای کتاب





فضای مجازی؛

é معرفی کتاب‌های کار دوره ابتدایی با حضور کارشناس مربوطه؛

é برگزاری نمایشگاه مجازی ناشران آموزش و پرورش؛

é اجرای طرح ملی کتابخانه‌های تخصصی معلمان.

از دیگر برنامه‌های برخط می‌توان به رونمایی از سامانه باشگاه معلمان مؤلف اشاره کرد. این سامانه به نشانی <http://moalef.madresehpublish.ir> که از طریق پایگاه خبری انتشارات مدرسه به نشانی WWW.MADRESEHPUB.IR قابل رؤیت است، با هدف شناسایی و بهره‌گیری از تولیدات و آثار معلمان مؤلف و همچنین ایجاد این امکان که معلمان کل کشور آثار خود را به راحتی به چاپ برسانند، راه‌اندازی شده است. رونمایی از کتاب‌های صوتی انتشارات مدرسه با هدف معرفی این گونه اثر به مخاطب از برنامه‌های برخط انتشارات مدرسه بود که با حضور مدیر عامل

انتشارات مدرسه، مدیر عامل آوانامه و برخی از گویندگان برگزار شد. در این برنامه، مدیر عامل انتشارات مدرسه تولید کتاب صوتی را ضرورتی ناگزیر دانست و گفت: «امروزه اپلیکیشن بوفه (نرم افزار انتشارات مدرسه)، علاوه بر کتاب‌های الکترونیک، کتاب‌های صوتی را هم می‌تواند ارائه کند و مخاطبان انتشارات مدرسه که در گستره ایران و حتی خارج از ایران حضور دارند، به راحتی می‌توانند به این کتاب‌ها دسترسی داشته باشند. البته این تنها شروع کار است، شروعی که براساس احساس ضرورت و نیاز مبرم صورت گرفته است. پرداختن به زمینه‌ها و بسترهای جدید تولید، امروز دیگر یک انتخاب به شمار نمی‌آید، بلکه رفتار ناگزیر است؛ رفتاری که اگر شکل نگیرد نمی‌توانیم ادامه حیات دهیم.»



هـ. انتشارات مدرسه در نخستین نمایشگاه مجازی کتاب تهران

امسال برای نخستین بار نمایشگاه کتاب تهران به صورت مجازی برگزار شد و انتشارات مدرسه با ۷۰۰ عنوان کتاب که تولیدات سال‌های ۱۳۹۶ به بعد بودند، در آن شرکت کرد و محصولات خود را روی سایت WWW.TEHRANBOOKFAIR.IR در دسترس مردم قرار داد. ۶۵ عنوان از این کتاب‌ها، چاپ اول سال ۱۳۹۹ بودند که برای نخستین بار در نمایشگاه مجازی در معرض دید علاقه‌مندان قرار می‌گرفتند.

صدور فاکتور و ارسال رایگان از جمله نیازهای اولیه‌ای بودند که انجام آن‌ها با توجه به مشکلاتی که به سبب جابه‌جایی انبار مرکزی کتاب دشوار می‌نمود. اما تجربه جدیدی را پشت سر گذاشت و توانست بیش از دو هزار جلد کتاب را به صورت سفارش پستی و ارسال پیک موتوری در اختیار مخاطبان قرار دهد.

الف. جشنواره کتاب سال رضوی

این مؤسسه بهترین ناشر جشنواره کتاب سال رضوی شناخته شد. کتاب

«دختر ماه» جایزه اول و کتاب «حکایت حضور» جایزه دوم جشنواره کتاب سال رضوی را دریافت کردند.

ب. مسابقه بین‌المللی تصویرگری براتیسلاوا

تصویرگری دو کتاب «سیمرغ» و «شاه و ماه» به بیست و هشتمین دوره از مسابقه بین‌المللی تصویرگری دوسالانه براتیسلاوا راه یافت.

ج. نمایشگاه تصویری کنکور نامی

کتاب «سیمرغ» به نمایشگاه تصویرگری کنکور نامی ۲۰۲۱ راه یافت.

د. چهارمین دو سالانه نشان شیرازه

این مؤسسه برترین ناشر حامی طراحی کتاب شناخته شد. در بخش «کودک و نوجوان»، عنوان برتر نشان شیرازه به کتاب «ضحاک ماردوش» تعلق گرفت و جوایز به **مهرداد موسوی** (طراح گرافیک) و **نوشین صفاخو** (تصویرگر) اهدا شد. جایزه بهترین مدیر هنری ناشر نیز به **رضا دلوند**، مدیر هنری انتشارات مدرسه اهدا شد.

ه. جشنواره مهدی آذربیدی

کتاب «لطیفه‌های زیرخاک عبیدزاکانی» (نسخه بریل-ویژه نابینایان) برگزیده جشنواره آذربیدی شد.

افتخارات مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان در سال ۱۳۹۹ و. جشنواره لاک پشت پرنده

رمان «زندگی ظاهری روبی» با کسب چهار لاک‌پشت، مجموعه «شعر و نیایش‌های قرآنی آواز بند بند»، مجموعه «قطعه‌های ادبی و نیایشی بالای همه نوشته‌هایم» و مجموعه «داستان کلاغی که روی منقارش ایستاد»، هر کدام با کسب سه لاک‌پشت، به فهرست سی‌وپنجم و سی‌وششم لاک‌پشت پرنده راه یافتند.



بنیاد ICDL کلاسی به وسعت ایران

دریای خزر

خلیج فارس

مهربانوابدی دوست

فارغ از نوع تحصیلات و تجربیات قبلی شان بتوانند عضو یک جامعه اطلاعاتی باشند.

حقوق و امتیازات بنیاد

• صدور مجوز آموزش ICDL؛

• صدور مجوز برگزاری آزمون ICDL؛

• صدور گواهی نامه برای همه دوره های مورد تأیید بنیاد ICDL ایران؛

• صدور تأییدیه مطالب آماده چاپ، نشر و تکثیر با موضوع ICDL؛

• صدور مجوز تولید رسانه آموزشی و پایگاه های الکترونیک با عنوان ICDL؛

• کارشناسی کتاب، نرم افزار و هرگونه رسانه آموزشی با

با عنایت به هدف های بلندمدت دولت الکترونیک در جهت اصلاح ساختار الکترونیکی و توسعه سواد دیجیتالی در کشور، بنیاد ICDL ایران با توجه به هدف های زیر فعالیت خود را آغاز کرد:

• ترویج و توسعه سواد رایانه ای برای تمام اقشار جامعه؛

• افزایش سطح دانش فناوری اطلاعات و سطح صلاحیت فنی استفاده از رایانه های شخصی و کاربردهای عمومی و

افزایش رقابت در استفاده از آن برای همه شهروندان؛

• افزایش بهره وری همه کارمندان و کاربرانی که در کارشان، به استفاده از رایانه نیاز دارند؛

• امکان استفاده از تحقیقات در فناوری اطلاعات؛

• بهبود بازگشت سرمایه گذاری در فناوری اطلاعات؛

• مهیا کردن یک شرایط پایه برای اینکه همه مردم،

موضوع ICDL برای اخذ تأییدیه؛

نظارت بر آزمون‌های مورد تأیید بنیاد ICDL ایران.

راهکارهای جدید بنیاد در سال ۱۳۹۹

بنیاد ICDL ایران در سال ۱۳۹۹، با توجه به شرایط خاص کشور به دلیل شیوع ویروس کووید-۱۹، اقدامات لازم را برای ارتقای فعالیت‌ها و راهکارهای مناسب در جهت حفظ و حتی افزایش درآمد به عمل آورده است. این در حالی است که عدم تأیید گواهی‌نامه‌های بنیاد توسط وزارت آموزش و پرورش و سازمان امور اداری و استخدامی موجب حذف کاربران فرهنگی و کارکنان دولت شده است. همچنین، از زمان شیوع ویروس کووید-۱۹ بسیاری از مراکز آموزشی و فرهنگی کشور دچار ورشکستگی شده‌اند، اما بنیاد با ارائه راهکارهای جدید و بازاریابی مناسب و بدون افزایش قیمت، توانسته است به مراکز خود در حفظ فعالیت و درآمد یاری رساند. بخشی از فعالیت‌های جدید بنیاد ICDL ایران که در ایام شیوع کرونا انجام پذیرفته، به شرح زیر است:

آزمون استخدای و تغییر وضعیت نیروهای وزارت نفت و همراه اول

با تلاش همکاران بنیاد ICDL ایران، گواهی‌نامه‌های این بنیاد از مقبولیت و اعتبار بسیار خوبی بین دستگاه‌های دولتی و غیردولتی برخوردار است. وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران و «شرکت همراه اول» شرط پذیرش، استخدام و تغییر وضعیت نیروهای خود را منوط به اخذ گواهی‌نامه از بنیاد ICDL ایران قرار داده است. استاندارد بودن آزمون‌های بنیاد، نظارت دقیق بر حسن

اجرای آزمون، سلامت آزمون و کیفیت سؤالات و نظارت دقیق بنیاد بر عملکرد مراکز خود در سراسر کشور، از دلایل جایگاه و اعتبار این بنیاد در کشور است. رعایت استانداردها و تلاش همکاران موجب پیشی گرفتن بنیاد ICDL ایران از سایر مؤسسه‌ها و سازمان‌های مجری آموزش مهارت‌های رایانه در کشور شده است.

دوره‌های آموزش مجازی بنیاد ICDL ایران

«دوره آموزش مجازی» بنیاد ICDL ایران از دیگر برنامه‌های بنیاد بوده است که در دوران کرونا به آن توجه شده است. این دوره‌ها به صورت تعاملی و برخط برگزار می‌شوند و کاربران می‌توانند در مباحث کلاس مشارکت داشته باشند. قابل ذکر است، آزمون‌ها به صورت حضوری در محل آموزشگاه و براساس پروتکل‌های بهداشتی ستاد کرونا برگزار می‌شود.

دوره آموزش مجازی مهارت‌های ICDL

دوره آموزش مجازی پروفایل ICDL شامل مهارت‌های هفت‌گانه است. دوره‌های آموزشی پروفایل به صورت برخط برگزار می‌شوند و کاربران می‌توانند با مدرس خود به صورت تعاملی در ارتباط باشند.

آزمون به صورت حضوری و براساس سرفصل‌های استاندارد پس از درخواست در پورتال بنیاد از طریق نرم‌افزار آزمون‌گیر انجام می‌شود. نتیجه آزمون بلافاصله پس از پایان آزمون روی نرم‌افزار ظاهر و کاربر از نتیجه آزمون خود مطلع می‌شود.

گواهی‌نامه به صورت متمرکز از طریق بنیاد ICDL ایران

صادر و برای مراکز ارسال می‌شود.

دوره آموزش مجازی ایران مهارت

طرح ایران مهارت از دیگر برنامه‌های بنیاد ICDL ایران است که با انعقاد تفاهم‌نامه با معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش برای دانش‌آموزان سراسر کشور اجرا می‌شود. این طرح در سال جاری به صورت مجازی به اجرا در می‌آید. براساس بخش‌نامه شماره ۲۳۲/۴۰۰ مورخ ۹۹/۰۵/۱۵ وزارت آموزش و پرورش، شیوه‌نامه اجرای الکترونیکی طرح ایران مهارت به استان‌ها ابلاغ شد. در این شیوه‌نامه طرح ایران مهارت به دو روش ترکیبی (حضور و غیرحضور) و روش الکترونیکی برگزار می‌شود. مدیران مراکز بنیاد ICDL ایران می‌توانند با مراجعه به مدارس نسبت به انعقاد قرارداد اقدام کنند.

اجرای دوره آموزش مجازی رایگان طرح ایران مهارت در استان سیستان و بلوچستان

در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و اجرایی کردن منویات مقام معظم رهبری، مبنی بر لزوم تحول در نظام آموزش رسمی دوره متوسطه و تأکید ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران در خصوص ارائه آموزش‌های مهارت‌محور به دانش‌آموزان، بنیاد ICDL ایران آمادگی خود را برای اجرای طرح ایران به صورت رایگان در مناطق محروم کشور اعلام کرده است و در اولین گام، ۵۰۰ نفر از دانش‌آموزان شهرستان «نیمروز» استان سیستان و بلوچستان به صورت رایگان تحت پوشش این طرح قرار گرفتند. همچنین برای فراگیر شدن طرح ایران مهارت در



ردیف	نام مهارت	ساعت آموزشی
۱	پکیج ۷ مهارت ICDL	۷۰
۲	مفاهیم پایه فناوری اطلاعات و ارتباطات	۵
۳	استفاده از کامپیوتر و مدیریت فایل‌ها	۵
۴	واژه‌پرداز	۱۲
۵	صفحه گسترده	۱۲
۶	پایگاه داده	۱۲
۷	ارائه مطلب	۱۲
۸	اینترنت و پست الکترونیک	۱۲
۹	Image Editing	۲۰
۱۰	Web Editing	۲۰
۱۱	2D CAD	۲۰

برای فراگیرشدن طرح ایران مهارت در سراسر کشور و بهرمندی حداکثری دانش‌آموزان از مزایای این طرح، بنیاد ICDL ایران به اجرای طرح تخفیف ۵۰ درصد در مناطق محروم دست زده است

سراسر کشور و بهرمندی حداکثری دانش‌آموزان از مزایای این طرح، بنیاد ICDL ایران به اجرای طرح تخفیف ۵۰ درصد در مناطق محروم دست زده است. هم‌اکنون در حال مذاکره با ادارات آموزش و پرورش استان‌های کشور به‌منظور اجرای این طرح هستیم.

اجرای دوره آموزش مجازی در اداره کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران

با توجه به درخواست اداره کل آموزش و پرورش شهرستان‌های تهران برای اجرای طرح ایران مهارت در مناطق این شهرستان، بنیاد ICDL ایران آمادگی خود را به‌منظور اجرای این طرح اعلام کرد. جلسات هماهنگی با مسئولان این اداره کل برگزار شد و به‌زودی آموزش مجازی طرح ایران مهارت در شهرستان‌های تهران آغاز می‌شود.

اهم فعالیت‌های بنیاد ICDL ایران در سال ۱۳۹۹

۳۰۸۴۶ گواهی‌نامه در پروژه‌های متفاوت (e-Kids، equal Skills، e-Citizen، ICDL Profile، E-School، ایران مهارت)؛

۸۶۷ بسته پستی گواهی‌نامه برای مراکز؛
چاپ ۱۶۹۶۱ عدد کارت مهارت در پروژه‌های متفاوت (e-Kids، E-School، equal skills، e-Citizen، ICDL Profile)؛

فروش ۶۱۷۰ جلد کتاب و ۴۵ عدد بروشور؛
ارسال ۳۶۰ بسته پستی کتاب و کارت مهارت به

مراکز؛
تأیید برگزاری ۱۹۸۱ آزمون شامل ۸۶۶۵۷ نفر آزمون؛
پیگیری و اعلام ۱۶۲۹ مورد نمره‌های اعتراضی کاربران؛
تصحیح و ثبت ۱۲۹ مورد آزمون‌های نیمه‌الکترونیک؛
جذب و آموزش ۵۵ ناظر جدید برای نظارت بر آزمون مراکز؛
آموزش و صدور ۳۲ مجوز جدید برای مراکز متقاضی؛
تمدید ۲۲ مورد مجوز مراکز؛
ارزیابی ماهانه مراکز و صدور ۴۰ تقدیرنامه برای مراکز برتر؛
چاپ ۶ عنوان کتاب جدید شهروند الکترونیکی، اسکرچ، Excel 2016، PowerPoint 2016، Word 2016، Windows 10؛
طراحی ۳ بنر الکترونیکی برای برنامه‌های آموزش مجازی بنیاد، تندتایپ و مسابقه کشوری اسکرچ؛
تولید محتوای ۲۶ درس و تمرین برای برنامه تندتایپ؛
تجدیدچاپ ۳ عنوان کتاب بالغ بر ۹۰۰۰ جلد

کتاب، کارت مهارت پروفایل، گواهی نامه پروفایل و گواهی حضور، پاکت گواهی نامه؛

É تدوین ۴ عنوان آئین نامه آموزش مجازی برای برنامه های ایران مهارت، ICDL Profile، E-School، Scratch؛

É تدوین آئین نامه اجرایی برنامه های اسکریپت، Story، Line؛

É پیگیری دریافت تأییدیه گواهی نامه های بنیاد برای دوره های ضمن خدمت؛

É اجرای سراسری طرح ایران مهارت؛

É طراحی و آماده سازی سامانه آموزش مجازی؛

É طراحی و آماده سازی نرم افزار آموزش تندتایپ؛

É تولید اپلیکیشن RSS اطلاع رسانی ناظران و مراکز؛
É ساخت آزمون گیر 2016 office؛

É پشتیبانی آزمون های مراکز و تهیه تعداد ۴۰ گزارش پشتیبانی؛

É ساخت آزمون های ۲۰۱۶ برای چهار دسته سؤال از مهارت های Office، Online Essentials، Computer Essentials؛

É ساخت آزمون های آزمایشی ۲۰۱۶؛

É ساخت پورتال تست های چهارگزینه ای؛

گزارش عملکرد مرکز فرهنگی آموزشی رشد در سال ۱۳۹۹

É ادامه تفاهم نامه با بانک مرکزی برای برگزاری آزمون های بین المللی کارکنان در سطح کشور؛

É ادامه تفاهم نامه با صندوق قرض الحسنه ثامن

در خصوص برگزاری آزمون های بین المللی؛

É ادامه تفاهم نامه با شرکت ارتباطات سیار ایران برای اجرای دوره های آموزشی کارکنان؛

É ادامه تفاهم نامه با وزارت نفت برای اجرای آزمون همه دانشجویان دانشکده نفت؛

É ادامه تفاهم نامه با بیمارستان نفت برای برگزاری دوره های فناوری اطلاعات؛

É ادامه تفاهم نامه با پتروشیمی پردیس برای برگزاری دوره های ICDL و آزمون های بین المللی؛

É ادامه تفاهم نامه با شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران برای برگزاری دوره های ICDL و آزمون های بین المللی؛

É ادامه تفاهم نامه با شرکت آب و فاضلاب استان تهران برای برگزاری دوره های ICDL و آزمون های بین المللی

É ادامه تفاهم نامه با شرکت فراب در خصوص برگزاری دوره آموزشی و آزمون های بین المللی؛

É ادامه تفاهم نامه با طرح و برنامه ابفا در خصوص برگزاری دوره های آموزشی و آزمون های بین المللی؛

É ادامه تفاهم نامه با شرکت نیرو مهارت پارسه وزارت نیرو در استان تهران و البرز به منظور برگزاری آزمون های بین المللی؛

É ادامه تفاهم نامه با موسسه صندوق پس انداز کارکنان راه آهن برای برگزاری آزمون های بین المللی؛

É ادامه تفاهم نامه با شرکت توسعه خدمات دریایی و بنادر در خصوص برگزاری دوره آموزشی و آزمون بین المللی

ICDL؛

É ادامه تفاهم نامه با شرکت سرما آفرین در خصوص برگزاری آزمون بین المللی ICDL؛



ادامه تفاهم‌نامه با سازمان آتش‌نشانی شهر تهران
 ادامه تفاهم‌نامه با شهرداری استان تهران در خصوص
 برگزاری آزمون‌های بین‌المللی؛

ادامه تفاهم‌نامه با شورای اسلامی شهر تهران
 در خصوص برگزاری دوره آموزشی و آزمون‌های بین‌المللی؛
 ادامه تفاهم‌نامه با سازمان مشاوره فنی مهندسی
 شهر تهران در خصوص برگزاری دوره‌های ICDL؛

ادامه تفاهم‌نامه با مرکز مطالعات و آموزش سازمان
 فرهنگی هنری شهرداری تهران در خصوص برگزاری
 آزمون‌های بین‌المللی و همچنین صدور گواهی‌نامه
 مشترک برای کلیه دوره‌های فناوری اطلاعات، نظارت
 بر اجرای همه دوره‌های فناوری اطلاعات در تمامی
 فرهنگ‌سراهای شهر تهران، و ارزیابی و سنجش مدرسین؛
 ادامه تفاهم‌نامه با نهاد ریاست‌جمهوری در خصوص
 فروش منابع مورد تأیید بنیاد ICDL؛

ادامه تفاهم‌نامه با شرکت آئینه سنگ‌افرا در خصوص
 برگزاری دوره آموزشی و آزمون بین‌المللی ICDL؛
 ادامه تفاهم‌نامه با مدارس: ارس، امید آینده،
 آئین مهر، رشد نو، تلاش مهر پاینده، نونا، تلاش
 شهر جم، آرام‌دخت و آرام‌شهر سنندج، علوی
 دختران (شمال / جنوب / شرق / مرکز)، و علوی پسران
 (شمال / شرق / غرب / مرکز) در خصوص برگزاری دوره
 e-School؛

ادامه تفاهم‌نامه دبیرستان تلاش مهر پاینده و
 مدیران در خصوص برگزاری آزمون‌های بین‌المللی ICDL
 و طرح ایران‌مهارت؛

ادامه تفاهم‌نامه با پژوهش‌سرای منطقه ۱۵ برای

برگزاری دوره اسکریچ؛

تفاهم‌نامه با شرکت معماران تجارت آفتاب برای
 برگزاری آزمون‌های بین‌المللی ICDL.

تعداد کارت مهارت صادرشده برای Profile: ۷۳۰

تعداد کارت مهارت صادرشده برای e-School: ۱۱۹

تعداد کارت مهارت صادرشده برای e-Kids: ۱۳

تعداد کارت مهارت equal Skills صادرشده برای

قرارداد نهضت سوادآموزی: ۲۰

تعداد کارت مهارت صادرشده برای equal Skills:

۵۸۵

برگزاری تعداد ۴۲۹۹ نفر آزمون

شبکه رشد

باز طراحی شبکه رشد

بهره‌گیری هوشمندانه از فناوری‌های نوین آموزشی

هوشنگ غلامی

اشاره

«سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» مسئولیت تدوین و توسعه سیاست‌های کلان و خرد برنامه آموزشی رسمی و غیررسمی در سطح کشور و در پی آن تهیه کتاب‌های درسی را بر عهده دارد. از آنجا که محور اصلی فعالیت‌های آموزش و پرورش در مدرسه‌ها کتاب درسی است، ضروری بود تا محیطی فراهم شود تا همه افرادی که مخاطب برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزش و پرورش هستند، بتوانند به ساده‌ترین و مناسب‌ترین شکل به محتواهای آموزشی و تربیتی مورد نیاز دسترسی پیدا کنند. در این راستا، شبکه ملی رشد به‌عنوان یک رسانه پا به میدان گذاشت.

دکتر محمد نیک‌افروز، رئیس گروه تولید محتوای الکترونیک، و **علیرضا نجفی**، کارشناس تولید محتوای

الکترونیک در شبکه رشد، در گفت‌وگو با خبرنگار ما، درباره محتوای این شبکه، طرح تحولی آن، فعالیت‌ها و اقدامات در بحران کرونا، تدوین استاندارد محتوای قابل انتشار و سرویس‌های افزوده‌شده روی شبکه رشد در سال ۱۳۹۹ را تشریح کردند. با هم، متن این گفت‌وگو را پی می‌گیریم.

«شبکه ملی مدارس ایران» (رشد) رسانه‌ای است که با استفاده از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های فضای مجازی در اینترنت جهانی و اینترنت ملی، به تکمیل، تقویت و توسعه برنامه درسی و تربیتی برای تحقق آرمان‌های آموزش و پرورش و ایجاد برابری آموزشی و پرورشی و آموزش و پرورش دارای کیفیت برای همه، به ارائه خدمات متناسب به کاربران می‌پردازد. این شبکه بستری الکترونیکی و تعاملی برای ارائه



بهره‌گیری از ظرفیت و قابلیت محیط‌های مجازی و رسانه‌ها، زمینه بهبود موقعیت دانش‌آموزان و ارتقای کیفیت فرایند یاددهی - یادگیری را فراهم می‌کند

حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، و سازمان‌های مردم‌نهاد تولیدکننده محتوای آموزشی و تربیتی را در برمی‌گیرد. قالب‌های اصلی ارائه محتوا در شبکه رشد، متن، ویدیو، صوت، نرم‌افزار و تصویر می‌باشد که در متن شامل کتاب و کتاب الکترونیکی، در ویدیو، فیلم، پویانمایی و مستند، در صوت کتاب گویا و پادکست، در نرم‌افزار، نرم‌افزارهای کاربردی و بازی، و در تصویر نیز عکس و داده‌نما را پوشش می‌دهند.

لزوم گسترش شبکه رشد

ضوابط و مقررات فرهنگی مصوب جلسه ۷۱۰ «شورای

خدمات علمی، آموزشی و پرورشی و ایجادکننده زمینه تبادل تجربیات معلمان، دانش‌آموزان و اولیاست. امروزه متخصصان منابع بر عامل نیروی انسانی کارآمد و دارای سطح بالای سواد علمی - فناورانه به‌عنوان مهم‌ترین عامل توسعه و پیش‌شرط تحقق آن تأکید دارند. لذا نقطه عطف تعامل فناوری اطلاعات و ارتباطات با حوزه آموزش و پرورش را زمانی می‌دانند که کاربرد آن به وسعت بخشیدن به تفکر مربی و مربی منجر گردد.

شبکه رشد دارای راهبردهای متعددی است که از جمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- ۱ گسترش برنامه‌ها برای رشد و ترویج فرهنگ دینی و ارزش‌های اسلامی در مدرسه‌ها؛
 - ۲ زمینه‌سازی برای تقویت هویت جمعی دینی، ملی و فرهنگی؛
 - ۳ زمینه‌سازی برای رشد علمی، خلاقیت و مهارت زندگی شهروندی؛
 - ۴ زمینه‌سازی برای ایجاد تبادل تجربیات دانش‌آموزان و معلمان؛
 - ۵ تهیه و تولید برنامه‌های آموزشی و کمک‌آموزشی متناسب با هدف‌های برنامه‌های درسی.
- ذی‌نفعان شبکه رشد، در «بخش کاربران محتوا و خدمات» شامل معلمان، دانش‌آموزان، کارشناسان تعلیم و تربیت، کادر اداری در سطوح متفاوت، و والدین دانش‌آموزان می‌شود. «بخش تولیدکنندگان محتوا و خدمات» نیز، علاوه بر دانش‌آموزان، معلمان و کارشناسان تعلیم و تربیت، دانشگاه‌ها، حوزه‌های علمیه، بخش‌های دولتی و غیردولتی فعال در

نظام معیار اسلامی، مدنظر قرار داده است. در راهکار ۱۷-۲ تولید و به‌کارگیری محتوای الکترونیکی متناسب با نیاز دانش‌آموزان و مدرسه‌ها با مشارکت بخش دولتی و غیردولتی و الکترونیکی کردن محتوای کتاب‌های درسی، براساس برنامه درسی ملی، مورد تأکید قرار گرفته است. در راهکار ۱۷-۴ نیز گسترش بهره‌برداری از ظرفیت آموزش‌های غیرحضوری و مجازی در برنامه‌های آموزشی و تربیتی ویژه معلمان، دانش‌آموزان و خانواده‌های ایرانی در خارج از کشور مطرح شده است.

در سایر زیرنظام‌های سند تحول بنیادین و همچنین سند توسعه «فاوا» در آموزش و پرورش بر استفاده از فرصت‌های ایجادشده در فضای سایبری و پیشرفت‌های حاصل فناوری‌های نوین در فرایندهای یادگیری تأکید جدی شده است.

در سند زیرنظام برنامه درسی ملی، عنوان شده است که مدرسه محیط یادگیری پایه و اصلی است، اما یادگیری به آن محدود نمی‌شود و بهره‌گیری از ظرفیت و قابلیت محیط‌های مجازی و رسانه‌ها، زمینه بهبود موقعیت دانش‌آموزان و ارتقای کیفیت فرایند یاددهی - یادگیری را فراهم می‌آورد. در بخش سیاست‌های تولید مواد و رسانه‌های یادگیری نیز بر تولید محتوای الکترونیکی چندرسانه‌ای متناسب با نیاز معلمان و دانش‌آموزان و استفاده هوشمندانه از آن‌ها تأکید شده است. به‌طور کلی در همه بخش‌های سند تحول و همچنین برنامه درسی ملی، با سیاست تولید بسته‌های تربیتی و یادگیری روبه‌رو هستیم که در این راستا، راهکار ۹-۲۱، بر حاکمیت «برنامه‌محوری» به جای «کتاب‌محوری» و تولید بسته‌های آموزشی در برنامه درسی با رعایت اصل «علم‌محوری» تأکید دارد.



سواد دیجیتال شامل توانایی دسترسی، مدیریت، درک، ادغام، برقراری ارتباط، ارزیابی و ایجاد اطلاعات به‌صورت امن است

عالی آموزش و پرورش» در سال ۱۳۸۰، و همچنین مفاد «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» گسترش شبکه ملی رشد را به‌عنوان بستر تبادل اطلاعات علمی، آموزشی و پرورشی الزامی کرده‌اند.

راهکار ۱۷ سند تحول بر ارتقای کیفیت فرایند تعلیم و تربیت با تکیه بر استفاده هوشمندانه از فناوری‌های نوین تأکید دارد. راهکار ۱-۱۷ سند نیز، توسعه ضریب نفوذ شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات (اینترنت) را در مدرسه‌ها، با اولویت پر کردن شکاف دیجیتالی بین مناطق آموزشی و ایجاد سازوکار مناسب برای بهره‌برداری بهینه و هوشمندانه توسط مربیان و دانش‌آموزان در چارچوب

بازطراحی شبکه ملی رشد

همه‌گیری جهانی ویروس کرونا در جهان و ایران، مشکلات بسیاری را در تمامی ابعاد به وجود آورده و فرایند آموزش و پرورش نیز از این آسیب مصون نمانده است. تعطیلی مدرسه‌ها کیفیت فرایند آموزش و پرورش را به مخاطره انداخته و به تبع آن، نگرانی‌های بسیاری را برای دست‌اندرکاران، معلمان، دانش‌آموزان و والدین ایجاد کرده است. لذا لازم بود معلمان در این زمان دانش و مهارت کافی را برای استفاده هدفمند و مؤثر از فناوری اطلاعات و ارتباطات به دست آورند که این امر باعث شتاب در بازطراحی شبکه رشد و افزایش سرعت و حجم اطلاعات بارگذاری شده بر سامانه گردید.

مهم‌ترین راهبرد مدنظر در بازطراحی شبکه ملی رشد این است که زمینه بهره‌گیری هوشمندانه از فناوری‌های نوین آموزشی را فراهم کند و استفاده از آن‌ها را با نگاه تقویتی و تکمیلی یا توانمندسازی و نه نگاه جایگزینی و واگذاری دنبال کند.

پنج هدف کلان در «طرح بازمهندسی شبکه ملی رشد» عبارت‌است از:

۱. تأمین و پشتیبانی بستر ارائه محتوای آموزشی و تربیتی مربیان، دانش‌آموزان و اولیا در فضای مجازی متناسب با سرفصل‌های برنامه درسی ملی و حوزه‌های یازده گانه تربیت و یادگیری؛

۲. غنی‌سازی محتوای آموزشی و تربیتی شبکه ملی رشد با طراحی سرویس‌های محتوایی متناسب با نیاز کاربران؛

۳. توانمندسازی مربیان با به‌کارگیری قابلیت‌های فضای مجازی به‌منظور جاری‌سازی سند تحول بنیادین و زیرنظام‌های سند، از جمله برنامه درسی ملی؛



هیچ فرد دیگری به اندازه معلم نمی‌تواند بر آنچه در مدارس می‌گذرد، تأثیر داشته باشد

۴. بهبود کیفیت فرایند یاددهی - یادگیری در محیط مدرسه و کلاس، به‌روزرسانی روش‌های تعلیم و تربیت و جهت‌دهی به مدرسه‌ها، مربیان، دانش‌آموزان و خانواده‌ها برای انتخاب و استفاده از مواد و رسانه‌های آموزشی و تربیتی؛

۵. سامان‌دهی و جهت‌دهی به فرهنگیان و دانش‌آموزان اندیشه‌ورز، هنرمند و فناور برای تولید مفید و مؤثر مواد و رسانه‌های آموزشی و تربیتی و زمینه‌سازی برای ایجاد تبادل تجربیات دانش‌آموزان و معلمان با راه‌اندازی سرویس مرکز تجربیات معلمان.

۵ مرحله اجرایی، ۱۳ گام، ۸۱ فعالیت

طرح بازمهندسی شبکه ملی مدارس (رشد) از سوی

غنی‌سازی مواد و رسانه‌های آموزشی و تربیتی»، «نیازسنجی و طراحی خدمات توسعه حرفه‌ای معلمان» «نیازسنجی و طراحی خدمات اجتماعی، آموزشی و تربیتی» و «تدوین و اشاعه استانداردهای مواد و رسانه‌های آموزشی و تربیتی» است.

گام‌های ۱۳ گانه طرح بازمهندسی شبکه رشد عبارت‌اند از:

۱. تأمین زیرساخت شبکه و سخت‌افزار برای استقرار شبکه رشد؛
 ۲. تدوین و اشاعه استانداردهای آموزشی؛
 ۳. تدوین استانداردهای فنی و محتوایی؛
 ۴. متناسب‌سازی و بارگذاری محتوای موجود؛
 ۵. تولید ۲۰۰ عنوان کتاب الکترونیکی چندرسانه‌ای برای درس‌های دوره‌های متفاوت تحصیلی؛
 ۶. استفاده از فناوری‌های جدید در ارائه محتوا؛
 ۷. راه‌اندازی خدمت آموزشی پیش‌دبستان؛
 ۸. راه‌اندازی خدمت مرکز یادگیری معلم؛
 ۹. راه‌اندازی خدمت ایده‌ها و خلاقیت‌ها؛
 ۱۰. راه‌اندازی باشگاه معلمان فیلم‌ساز و تهیه بانک اطلاعاتی برای جلب مشارکت آنان؛
 ۱۱. راه‌اندازی باشگاه معلمان تولیدکننده محتوای الکترونیک و تهیه بانک اطلاعاتی برای جلب مشارکت آنان؛
 ۱۲. راه‌اندازی باشگاه معلمان نویسنده مجلات رشد و تهیه بانک اطلاعاتی برای جلب مشارکت آنان؛
 ۱۳. راه‌اندازی سرویس اشتراک‌گذاری تجارب معلمان.
- تاکنون ۱۰ گام تحولی در شبکه ملی رشد صورت گرفته



انرم‌افزار شاد، تا حدی ارتباط بین معلم و دانش‌آموز را احیا کرد، ولی خلأ سردرگمی معلمان و دانش‌آموزان در مدیریت فرایند یاددهی - یادگیری پابرجا ماند

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی مطرح و به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش رسید. در این راستا و برای پاسخ‌گویی به نیازهای مخاطبان و پشتیبانی از برنامه درسی در زمان شیوع کرونا، طرح بازمهندسی شبکه رشد تمرکز خود را روی تولید محتوا و ارائه خدمات لازم برای پشتیبانی از دانش‌آموزان و معلمان گذاشت. این طرح در ۵ مرحله اجرایی کلان، ۱۳ گام و ۸۱ فعالیت به اجرا درآمد.

مراحل اجرایی کلان طرح شامل «ارتقای سطح کمی و کیفی زیرساخت سخت‌افزاری»، «تولید و فراوری دیجیتال محتوای تولید شده در کتاب‌های درسی و مجلات رشد برای



مرکز یادگیری معلم، بوم، سامان‌دهی منابع، کتاب الکترونیکی تعاملی، باشگاه معلمان مؤلف و خدمت پیش‌دبستانی، خدمات افزوده شده به شبکه رشد در سال ۱۳۹۹ هستند

است که از جمله آن‌ها می‌توان به تأمین و توسعه زیرساخت فنی شبکه، تأمین و بارگذاری قریب به ۴۵۰۰ محتوای آموزشی مناسب با دوره‌ها و پایه‌های تحصیلی، غنی‌سازی محتوای گالری عکس رشد با بیش از پنج‌هزار عکس موضوع‌بندی‌شده آموزشی، امکان دریافت نظرات کاربران، پرسش و پاسخ، و ایده و خلاقیت روی تمام محتوای بارگذاری اشاره کرد.

سرویس‌های افزوده شده شبکه

سرویس‌های افزوده شده بر شبکه رشد در سال ۱۳۹۹ شامل موارد زیر می‌باشد.

سرویس مرکز یادگیری معلم

مرکز یادگیری معلم در راستای تقویت بنیه علمی و آموزشی معلمان، پشتیبانی از فرایند تدریس بر بستر برخط و نیز در راستای کیفیت‌بخشی به فرایندهای آموزشی و پرورشی راه‌اندازی شده است.

در این مرکز، آموزش‌های لازم برای آشنایی هرچه بیشتر معلمان با روش تدریس برخط و نیز مهارت‌های لازم برای تأمین، تولید و انتشار محتوای الکترونیکی ارائه شده است. از جمله هدف‌های طراحی و ایجاد مرکز یادگیری معلم می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- é توسعه و تعمیق فرهنگ استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرایند یاددهی - یادگیری؛
- é تولید مواد و رسانه‌های یادگیری متناسب با نیاز معلمان و دانش‌آموزان؛
- é آشنایی معلمان با رویکردهای جدید آموزشی و

بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در تولید مواد و رسانه‌های یادگیری؛

é زمینه‌سازی برای مشارکت فعال معلمان و مربیان در تولید، تکمیل و غنی‌سازی مواد آموزشی؛

é بسترسازی برای بسط و توسعه تجارب و ابتکارات معلمان، مربیان و دانش‌آموزان در طراحی، ساخت و ارزشیابی مواد و منابع یاددهی - یادگیری برخط؛

é توانمندسازی مدرسه برای ایفای نقش اصلی و محوری خود در نیل به وضع مطلوب در تولید و بهره‌برداری از مواد و رسانه‌ها و منابع متنوع یادگیری.

محتوای آموزشی مرکز یادگیری معلم در قالب

در راستای غنی‌سازی مرکز یادگیری معلم، مقرر شد یک بسته آموزشی تولید محتوای پویانمایی نیز آماده و به این سرویس افزوده شود. مرکز یادگیری معلم همچنین به زودی به یک سامانه مدیریت یادگیری (LMS) مجهز خواهد شد که همهٔ معلمان و دانش‌آموزان می‌توانند پس از مطالعهٔ محتواهای آموزشی این مرکز و گذراندن آزمون، گواهی دانش‌افزایی رشد را دریافت نمایند.

سرویس کتاب الکترونیکی تعاملی

هدف ایجاد این سرویس دسترسی رایگان دانش‌آموزان و معلمان به کتاب‌های درسی و رسانه‌های آموزشی مکمل می‌باشد. این رسانه‌ها شامل انواع فایل‌های صوتی، پویانمایی، فعالیت‌های تعاملی می‌باشد. از جمله امکانات این سرویس می‌توان به ورق‌زدن، نشانه‌گذاری صفحات، مارک‌دار کردن موضوعات مهم، نوشتن یادداشت‌های تکمیلی و چاپ صفحات مورد نظر توسط کاربر و ... اشاره کرد.

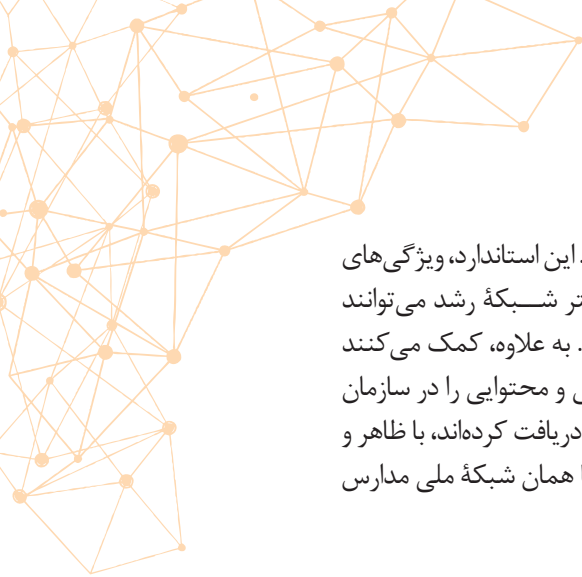
سرویس باشگاه معلمان

از آنجا که دفتر انتشارات و فناوری آموزشی براساس نیازهای آموزش و پرورش، هم‌سو با اسناد بالادستی و سند ملی درسی، با هدف کمک به تسهیل فرایند یاددهی-یادگیری، تعمیق محتوای درسی و تکمیل بسته‌های آموزشی، طرح سفارش تولید فیلم‌های علمی، آموزشی تربیتی را براساس محتوای کتاب درسی در مقاطع و پایه‌های مختلف با مشارکت و همکاری فرهنگیان هنرمند در دستور کار دارد لذا سرویس باشگاه معلم با هدف



سرفصل‌های «روش تدریس برخط» (محتوای مکتوب و فیلم آموزشی)، «آموزش تولید محتوای برخط» (فیلم آموزشی) و «نمونه تدریس‌های برخط» (فیلم آموزشی) ارائه می‌شوند.

بخش روش تدریس برخط، دربرگیرندهٔ مفاهیم و مبانی، ویژگی‌ها، بایدها و نبایدهای روش تدریس برخط و بیان تفاوت‌های آن با روش تدریس حضوری است. در بخش آموزش تولید محتوای برخط، مهارت‌های جست‌وجوی محتوا در اینترنت، تولید و ویرایش فایل متنی، تولید و ویرایش فایل تصویری، تولید و ویرایش فایل صوتی، تولید و ویرایش فایل ویدیویی، تولید و ویرایش قابل ارائهٔ مطلب، طراحی آزمون برخط و نظرسنجی و مهارت تصویربرداری از صفحهٔ نمایش آموزش داده می‌شود. در بخش نمونه تدریس‌های برخط، ضمن ارائهٔ نمونه تدریس‌های برخط در تمامی دوره‌های تحصیلی، راهکارهای آموزشی برای آموزش درس‌های متفاوت ارائه شده است.



محتوایی طراحی و تدوین شده‌اند. این استاندارد، ویژگی‌های تمامی محتواهایی را که بر بستر شبکه رشد می‌توانند منتشر شوند، پوشش می‌دهند. به علاوه، کمک می‌کنند تا محتواهایی که تأییدیه‌های فنی و محتوایی را در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی دریافت کرده‌اند، با ظاهر و قالب قابل قبولی بر بستر «وب» یا همان شبکه ملی مدارس ایران، (رشد) منتشر شوند.

بارگذاری چهار هزار و ۳۶۸ محتوای آموزشی علیرضانجفی

تاکنون چهار هزار و سیصد و شصت و هشت محتوای آموزشی برای دوره‌های تحصیلی در شبکه رشد بارگذاری شده است که از این تعداد ۳۶۳۴ محتوا در سال ۱۳۹۹ و مابقی در سال‌های گذشته بر سامانه رشد قرار گرفته است. که این امر نشان‌دهنده ۵ برابر بودن میزان بارگذاری نسبت به سال‌های گذشته می‌باشد.

انواع محتوای بارگذاری شده عبارت است از: فیلم آموزشی، فیلم راهنمای معلم، کتاب درسی، کتاب گویا، معرفی کتاب، مقاله، نرم‌افزار آموزشی، ویژه‌نامه، سینما مدرسه، فعالیت تعاملی، مدرسه تلویزیونی، مرکز یادگیری معلم، پادکست و ... لازم به ذکر است ۲۴۳۵ محتوای بارگذاری شده مربوط به فیلم‌های آموزشی می‌باشد که ۲۱۶۳ عنوان فیلم در سال ۱۳۹۹ و مابقی مربوط به دوره زمانی تا پایان سال ۱۳۹۸ می‌باشد.

همچنین آمار محتوای بارگذاری شده بر مبنای دوره‌های تحصیلی عبارت است از: دوره ابتدایی ۲۳۲۸، دوره متوسطه اول ۸۱۶ و دوره متوسطه دوم ۱۲۲۴.

بهره‌برداری از پتانسیل معلم‌های هنرمند با سه زیربخش معلم‌نویسنده، معلم‌فیلم‌ساز، معلم‌تولیدکننده محتوای الکترونیکی راه‌اندازی گردید.

سرویس بوم

برنامه ویژه مدرسه (بوم) در راستای راهکار ۵-۵ سند تحول بنیادین و ۲-۱۳ برنامه درسی ملی براساس رویکرد فرهنگی تربیتی و با تأکید بر آموزش‌های مهارت‌محور و بسط گستره فعالیت‌های پرورشی در سطح مدارس به اجرا در آمده و طراحی و اجرای بخشی از زمان آموزشی را طبق ضوابط و چارچوبی معین، به مدرسه واگذار می‌کند. به این معنا که مدرسه می‌تواند با توجه به خواست و نیازسنجی داخلی خود و با سنجش امکانات بالفعل و بالقوه اجتماع پیرامونی‌اش برنامه‌های خاص و ویژه خود تدارک ببیند. در این راستا معاونت فناوری آموزشی نسبت به طراحی و پیاده‌سازی سرویسی جهت انتشار محتوای برنامه ویژه مدرسه (بوم) اقدام نموده است.

استانداردهای محتوای قابل انتشار علیرضانجفی

برای ما ضرورت داشت، با تدوین چارچوبی ابعاد و ویژگی‌های محتواهایی را که قابلیت انتشار روی شبکه ملی مدارس ایران (رشد) دارند، مشخص کنیم. این امر کمک می‌کند که در کنار کیفیت قابل قبول محتوایی و فنی، آثار به شکل صحیحی آماده‌سازی و بر بستر «وب» منتشر شوند. استانداردهای محتوای قابل انتشار روی شبکه ملی رشد، برای سامان‌دهی محتواهای منتشر شده در قالب پست‌های

اسوه تاریخ ساز کربلا

دکتر حسین هراتی معاون سابق پرورشی وزارت آموزش و پرورش
در نشست با سردبیران نشریات رشد دانش آموزی

حبیب یوسفزاده

اشاره

جنگ شناختی دو مؤلفه دارد: مؤلفه اول این است که باید روی افکار عمومی کار کرد، و مؤلفه دوم هم این است که «شبکه‌های اجتماعی» وسیله و ابزار تأثیرگذاری روی افکار عمومی هستند. امروز دشمن روی افکار عمومی کار می‌کند. ما نمی‌توانیم نقش شبکه‌های اجتماعی را نادیده بگیریم؛ البته عملکرد آن‌ها باید ضابطه‌مند و تحت نظارت باشد. تمام تلاش استکبار جهانی این است که بتواند به کمک شبکه‌های اجتماعی تحت کنترل خود به دین‌زدایی و به هدف خود از این مسیر برسد. لذا ما در بیانیه گام دوم می‌خوانیم که باید با تکیه بر گذشته، آینده‌پژوهی داشته باشیم و گام دوم انقلاب را در ابعاد خودسازی، جامعه‌سازی و تمدن‌سازی پیش ببریم.» توجه به «حیات طیبه» و تطبیق موقعیت با معیارهای اسلامی، از دیگر موارد مورد اشاره دکتر هراتی بود. او توضیح

نشست اندیشه‌ورزی با مدیر مسئول نشریات رشد و جمعی از سردبیران نشریات و دست‌اندرکاران تولید محتوای آموزشی، روز یکشنبه ۲۷ مهرماه ۱۳۹۹ در دفتر انتشارات و فناوری آموزشی برگزار شد. محور بیانات دکتر حسین هراتی «جنگ شناختی و تأمل در سیره حضرت زینب(س) و توجه به ظرفیت‌های الگویی بانوی مکرم و حماسه‌آفرین کربلا» بود، که به اتفاق می‌خوانیم:

«امروز دنیای ما دنیای تحول و فناوری است. بشر در ایام گذشته با جنگ سخت وارد میدان می‌شد. بعد رسیدیم به دوران جنگ نیمه‌سخت که دشمنان در مصاف با یکدیگر به دنبال مایوس کردن طرف مقابل بودند. امروز گرچه در دوران جنگ نرم به سر می‌بریم، ولی دشمن در مورد ما به جنگ شناختی رسیده است.»



داد: «کوشش ما بر بها دادن به نسل جوان، استفاده از آن‌ها و حضور این نسل در همهٔ سطوح فرهنگی و نقش دادن به جوان است. ما قصد داریم، در برنامه‌های عملیاتی و میان‌براز نسل جوان استفاده کنیم. نسل جوان باید احساس کند مورد توجه است و دوست داشتن را در نگاه مسئولان ببیند. از نظر عقلی هم جوان محاسبه کند که نقش وی در زندگی فردی، اجتماعی و خانوادگی برایش سودمند است و بازده خوبی دارد. در این صورت جوان از حضور در اجتماع و از نقش اجتماعی داشتن لذت خواهد برد.»

در ادامه، آقای هراتی با اشاره به فرمایشات مقام معظم رهبری در خصوص نقش حضرت زینب(س) در واقعهٔ کربلا، و زنده نگه‌داشتن نام امام حسین(ع) و یاران آن حضرت، گفتند:

مقام معظم رهبری در سخنرانی‌هایشان می‌فرمایند:

ع حضرت زینب کبری(س) یک نمونه کامل از زن مسلمان است. یعنی الگویی که برای تربیت زنان آن را در مقابل چشم مردم دنیا قرار داده است» (۸۴/۳/۲۵).

ع «باید حرکت ما در جهت حرکت زینبی(س) باشد» (۹۲/۸/۲۲).

سپس به تشریح سخنان ایشان پرداختند و افزودند:

چهار فراز مهم و کلیدی در بیان مقام معظم رهبری نمایان است:

ع حضرت زینب کبری(س) نمونهٔ کامل، جامع و همه‌جانبه از چهرهٔ اصیل و راستین یک زن مسلمان؛
ع ایشان الگو برای تربیت زنان در همهٔ اعصار و قرون و

حضرت زینب کبری(س) یک نمونه کامل از زن مسلمان است. یعنی الگویی که برای تربیت زنان آن را در مقابل چشم مردم دنیا قرار داده است

گستره بشریت هستند؛

۱. اگر در غرب ژاندارک، و اگر در شرق جمیله بوپاشا نماد یک زن مبارز است، حضرت زینب کبری(س) یک اسطوره و اسوه تابناک جهانی و بین‌المللی است. ۲. تداوم جمهوری اسلامی تا پیروزی نهایی بر استکبار جهانی با الهام و رهنمود از رسالت زینبی(س) قابل تحقق است.

حضرت زینب کبری(س) در یک منظومه هفت‌گانه شگفتی‌آفرین و سرنوشت‌ساز به شرح زیر بر تارک دنیای بشری می‌درخشد:

۱. پیام‌آور حماسه کربلا

مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «واقعاً کربلا بدون زینب کبری(س) نبود. بدون زینب کبری حادثه تاریخی عاشورا ماندنی نمی‌شد.»

یعنی، صادقانه و بدون تردید باید اعتراف کرد: **کربلا در کربلا می‌ماند، اگر زینب نبود.**

۲. حماسه آفرین یک نبرد تاریخ‌ساز

یزید پلید و جنایتکار، بعد از فاجعه عظیم و جانسوز کربلا و تنها به فاصله کمتر از ۴۰ روز از شدت فشار و نگرانی دست‌هایش را به هم می‌مالید و ناله سر می‌داد: «مالی و لل حسین؟!» (مرا به حسین چه کار؟!) و در میان موج خشم و نفرت افکار عمومی ناگزیر شد مجلس عزای امام حسین(ع) را در کاخ خودش برگزار کند.

۳. قهرمان مدیریت بحران

با توجه به رویداد عظیم و جان‌گداز کربلا و هجوم سیل‌آسای مشکلات، سختی‌ها، نابسامانی‌ها و بحران بی‌نظیر تاریخی، حضرت زینب کبری(س) در سه عرصه مهم «مدیریت بر خود»، «مدیریت بر دیگران» و در مقاطعی «مدیریت بر عالم هستی»، با رویکرد «تخریبی - تحقیری»، «تندزیری - تنبیهی» و «تسکینی - دفاعی» نمایش سترگ و حیرت‌انگیزی را در سینه تاریخ ثبت کرد و در معرض دید جهانیان قرار داد.

۴. الگوی تمام‌عیار فرماندهی جنگ نرم

جنگ نرم را در مؤلفه‌های «استحاله»، «بی‌ثبات‌سازی» و «براندازی» خلاصه می‌کنند و برنامه انقلابی و مدیریت جهادی حضرتش، از بعد از ظهر عاشورا تا بازگشت به مدینه‌النبی و حتی تا پایان عمر، در سه محور یادشده، قابل ترسیم و ارائه کاربردی و اجرایی است.

۵. نماد صبر و پایداری و اسطوره مقاومت

حضرت زینب کبری(س) چهار مرگ را به چشم دید و به جان خرید:

موت الاحمر (مرگ سرخ): عبیدالله زیاد و یزید دو بار تصمیم قطعی به قتل امام سجاد(ع) گرفتند و این حضرت زینب کبری(س) بود که با تمام نیرو و توان، خودش را سپر بلای جان امام معصوم(ع) قرار داد.

موت الابيض (مرگ سپید): امام سجاد(ع) از عمه بزرگوارش سؤال کرد: «عمه جان، چرا بعضی وقت‌ها نمازت را



نشسته می خوانی؟»

حضرت پاسخ داد: «غذای محدود و اندکی که به بچه‌ها می‌دهند، آن‌ها را سیر نمی‌کند و گرسنه می‌مانند. ناگزیر هستم غذای خودم را بین بچه‌ها تقسیم کنم. از این‌رو زانوانم توان ایستادگی ندارند.»

۶. موت الاسود (مرگ سیاه): سیل پلشت و نکبت‌بار فحش، اتهام، ناسزا، دشنام و اهانت به سوی خاندان پاک رسالت توسط حاکمان، کارگزاران و دستگاه پلید و فریب‌کار اموی سرازیر بود و حضرت زینب کبری(س) در میان همه این امواج رذیله‌ها و طاق‌سوز فریاد می‌زد: «ما رأیت الاجمیل» (من جز زیبایی ندیدم).

۶. الگوی زن مسلمان مبارز برای تمام دوران‌ها

حضرت زینب کبری(س) میراث‌دار و نماد فضایل و کمالات انسانی است:

۱. شکوه و عظمت از جد بزرگوارش، پیامبر عالی‌قدر اسلام(ص)؛
۲. وقار و شخصیت از جد بزرگوارش، حضرت خدیجه

کبری(س)؛

۳. حیا و عفت از مادر بزرگوارش، حضرت زهرا(س)؛
۴. رسایی و شیوایی بیان از پدر بزرگوارش، حضرت امیرالمؤمنین امام علی(ع)؛
۵. حلم و بردباری از برادر بزرگوارش، حضرت امام حسن مجتبی(ع)؛
۶. شجاعت و رشادت از برادر بزرگوارش، حضرت امام حسین(ع).

۷. اسوه‌ای برای همه جهانیان

آن حضرت زن دیروز بود (پیام‌آور حماسه کربلا)، زن امروز است (الگوی تربیت زنان) و زن فردا خواهد بود (نماد بالنده زن مسلمان در افق تمدن اسلامی).

و کوتاه سخن اینکه حضرت زینب کبری(س) با استواری، صلابت و قاطعیت نشان داد که دو کلمه یأس‌انگیز و تأسفبار «می‌شود» و «می‌توانیم» باید از قاموس لغات بشری حذف شود و دو کلمه امیدبخش و حرکت‌آفرین «می‌شود» و «می‌توانیم» سرلوحه فرهنگ و ادبیات مبارزه و مقاومت قرار گیرد.

عکاسی جشنواره عکس رشد در ایستگاه یازدهم

پرویزقراگوزلی

یازدهمین جشنواره عکس رشد با انتشار فراخوان در مهرماه سال جاری کار خود را آغاز کرد. در این دوره از جشنواره، با اعلام و توزیع سراسری فراخوان به صورت مجازی و نیز به صورت کاغذی و در پشت جلد برخی از مجلات دانش آموزی و بزرگسال رشد، مراحل ثبت نام و دریافت آثار در سامانه <http://ax11.roshd.ir> شروع شد.

شرکت کنندگان در یازدهمین دوره از جشنواره عکس رشد در دو گروه سنی بزرگسال و دانش آموزی هستند. در گروه سنی بزرگسال عکاسان آزاد و فرهنگیان و در گروه دانش آموزی افراد ۱۳ تا ۱۸ ساله شرکت کرده اند.

موضوع های جشنواره عکس رشد

ع مدرسه خانه دوم؛

ع ایران سرزمین پر گهر؛

ع گام دوم انقلاب اسلامی.

گروه سنی دانش آموزی با موضوع آزاد در جشنواره عکس رشد شرکت می کنند.

گاه شمار

ع آخرین مهلت ارسال آثار: ۳۰ آذرماه ۱۳۹۹ (تمدید تا ۱۵

دی ماه)

ع انتخاب و داوری آثار: دی و بهمن ماه ۱۳۹۹

ع افتتاح نمایشگاه: فروردین ماه ۱۴۰۰

ع اهدای جوایز و برگزاری مراسم اختتامیه: فروردین ماه ۱۴۰۰

مشارکت کنندگان

ع در این دوره از جشنواره از مشارکت دفتر فنی و حرفه ای، بنیاد مهدویت و مؤسسه صندوق ذخیره فرهنگیان بهره مند شدیم. موضوع هایی که هر کدام از مشارکت کنندگان پیشنهاد دادند به شرح زیرند: بنیاد مهدویت: موضوع «مهدویت»
ع دفتر فنی و حرفه ای و کار دانش معاونت متوسطه وزارت



آموزش و پرورش: موضوع «هنرجو، مهارت و حرفه»؛
 ☞ مؤسسه صندوق ذخیره فرهنگیان: موضوع «سبک زندگی فرهنگیان شاغل و بازنشسته».

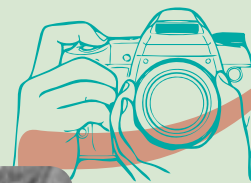
هر کدام از مشارکت کنندگان در جشنواره عکس رشد جوایز جداگانه‌ای به نفعات برتر هر موضوع اهدا خواهند کرد. زیرشاخه‌های موضوع‌های مشارکت کنندگان به شرح زیر است:

موضوع‌های دفتر فنی و حرفه‌ای و کار و دانش ویژه هنر جوانان و هنر آموزان هنرستان‌ها:

- ☞ زندگی، تحصیل و کار در سایه کرونا؛
- ☞ مهارت‌آموزی محور توسعه اقتصادی (به تصویر کشیدن مهارت‌آموزی در هنرستان‌ها)؛
- ☞ هنرجو، مهارت و حرفه (صنعت، هنر، خدمات و کشاورزی)؛
- ☞ جایگاه و بازار کار؛
- ☞ محبت و مهربانی.

موضوع‌های مؤسسه فرهنگی و هنری مهدی موعود (عج) در دو گروه سنی بزرگسال و دانش‌آموزی:

- ☞ هفت‌سین مهدوی؛
- ☞ جوانان، یاران مهدی؛
- ☞ نیایش منتظرانه (نماز)؛
- ☞ جشن‌های مهدوی (نیمه شعبان و نهم ربیع‌الاول)؛
- ☞ امید؛ مقاومت و حرکت؛
- ☞ قدمی برای ظهور؛



ع جمکران، میعادگاه منتظران؛
ع حضور و یاد امام مهربانی‌ها؛
ع امام، خورشید پشت ابر.

موضوع در نظر گرفته شده توسط مؤسسه صندوق ذخیره فرهنگیان

ع سبک زندگی فرهنگیان شاغل و بازنشسته
تفاهم‌نامه با مشارکت‌کنندگان با هماهنگی واحد حقوقی
سازمان انجام شده است.



آمار شرکت‌کنندگان

در یازدهمین جشنواره عکس‌رشد، ۲۳۲۱ عکاس در دو گروه سنی
دانش‌آموزی و بزرگسال، با مجموع ۱۳۵۲۶ عکس شرکت کرده‌اند. از
این تعداد ۱۰۶۹ عکاس بزرگسال و ۱۲۵۲ دانش‌آموز هستند.
در گروه سنی بزرگسال، ۵۹۱ عکاس آزاد و ۴۷۸ عکاس
فرهنگی‌اند. عکس‌های رسیده به دبیرخانه جشنواره عکس‌رشد در
هر موضوع و گرایش به ترتیب عبارت‌اند از:

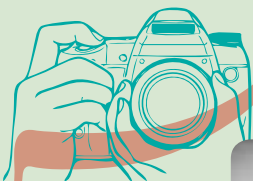
ع مدرسه خانه دوم: ۲۰۴۸ عکس
ع ایران سرزمین پرگهر: ۳۷۲۵ عکس
ع گام دوم انقلاب اسلامی: ۱۲۸۴ عکس
ع سبک زندگی فرهنگیان شاغل و بازنشسته: ۳۰۰ عکس
ع مهدویت: ۷۷۳ عکس
ع هنرجو، مهارت و حرفه: ۱۳۷۵ عکس
ع گروه سنی دانش‌آموزی: ۴۱۴۹ عکس



هیئت انتخاب و داوری

هیئت انتخاب این دوره از جشنواره آقایان مهدی صفری،
مجید ذاکر و حجت‌الله عطایی و خانم‌ها اعظم لاریجانی و





خدیجه بختیاری هستند.

پایان کار هیئت انتخاب یازدهمین جشنواره عکس رشد، ۳۰ دی ماه بود. پس از آن، گروه داوری عکس رشد برای مشخص کردن عکس‌های راه‌یافته به نمایشگاه جشنواره و نیز تعیین عکاسان برگزیده، شروع به کار کرد.

گروه داوری بزرگسال

آقایان: حسن غفاری؛ علیرضا کریمی صارمی و محمد مهدی رحیمیان.

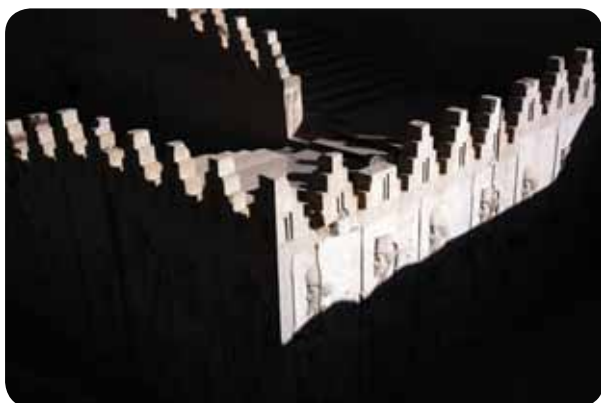


گروه داوری دانش آموزی

آقایان: ناصر محمدی (از شهر زنجان، هنرآموز رشته عکاسی)؛ سلیمان گلی (از شهر تربت حیدریه، هنرآموز رشته عکاسی) و آیین شاهرودی (از شهر تهران، هنرآموز رشته عکاسی).

داوران موضوع مهدویت

داوری این موضوع نیز توسط داوران بزرگسال و با مشارکت دو نفر از افراد هنری مؤسسه مهدویت انجام شد.



گروه داوری فنی و حرفه‌ای و کار دانش

خانم‌ها: فاطمه خمایی و عفت متولی و آقای عبدالرضا جمالی‌فر (نمایندگان معرفی شده از دفتر فنی و حرفه‌ای و کار دانش) و نیز دو نفر از داوران گروه دانش آموزی، آقایان ناصر محمدی و سلیمان گلی.

داوری موضوع سبک زندگی فرهنگیان شاغل و بازنشسته نیز با مشارکت آقای کیوان زرگری، از مؤسسه صندوق ذخیره فرهنگیان و داوران بزرگسال انجام شد.

متولد مهر ۹۹

نگاهی به «رشد هنر جو» عضو جدید خانواده مجلات رشد

کبری محمودی

رشد هنر جو

شاید چندسالی می‌شد که عزیزان جای خالی مجله‌ای مختص هنرجویان هنرستانی را حس می‌کردند. سال ۱۳۹۹، از چند نظر سالی به‌یادماندنی خواهد شد؛ مردم جهان این سال را با کرونا گذراندند، با ماسک نفس کشیدند و با داغ عزیزانشان سر کردند. در خانه ماندند و دعا کردند. دانش‌آموزان نیز سال تحصیلی‌شان را با کرونا آغاز کردند. برای اولین بار، در دنیای واقعی، مجازی درس خواندند و امتحان دادند. مجازی هم آموخته‌هایشان را کامل کردند. در این بین، هنرجویان هنرستانی، فرزند تازه متولدشده‌ای را برابر چشمانشان یافتند که به کمک آمده بود تا آموخته‌های آنان را کامل و هدایتشان کند در مسیر تکمیل مهارت‌ها. در مهرماه ۱۳۹۹، مجله «رشد هنر جو»

خانواده‌ای پرجمعیت

رشد عنوان عمومی حدود ۳۲ مجله‌ای است که هر ساله، با آغاز مهرماه، توسط «دفتر انتشارات و فناوری آموزشی» منتشر می‌شوند و تا پایان سال تحصیلی، یک ماه قبل از امتحانات خرداد، با همهٔ ارکان مدرسه، همراه می‌شوند. بعضی‌هایشان دانش‌آموزی‌اند و بعضی دیگر معلمان و کارشناسان. تعدادی عمومی هستند و تعدادی نیز تخصصی و مربوط به رشته‌ها و درس‌های مدرسه‌ای. از میان آن تعداد که دانش‌آموزی‌اند، سه مجله مخصوص دبستانی‌ها هستند و سه مجله نیز مختص دوره‌های متوسطهٔ اول و دوم. البته، مجلهٔ سوم این مجموعه امسال به‌تازگی متولد شد و تاکنون تنها حدود شش شماره از آن رخ نموده است.



داستان یکی از قالب‌های ادبی است که در پرورش و تقویت روحیه و انسان‌سازی تأثیر بی‌بدیل دارد. در هر شماره از مجله داستانی با تأکید بر یکی از رشته‌های هنرستانی چاپ می‌شود

توضیح شغل‌هایی که هنرجویان می‌توانند در حین و بعد از تحصیل در هنرستان آن‌ها را دنبال کنند. ویتروین: هر شماره ویتروین، به یکی از راه‌های معرفی، عرضه و فروش محصول تولیدی هنرجو می‌پردازد. کارآفرین: در هر شماره یک کارآفرین موفق معرفی می‌شود که حتماً هنرستانی هم بوده‌است؛ به منظور انگیزه‌دادن و الگوسازی برای هنرجو.

متولد شد. متولد شد تا دستگیری کند مهارت‌آموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش را.

هیئت سردبیری مجله

آقای محمدعلی قربانی به‌عنوان سردبیر انتخاب شد. ایشان در همان اوایل شروع کار، با بزرگان این حوزه، از مصطفی آذرکیش، مدیرکل دفتر آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش، افشار بهمنی، مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش، حمید یزدانی، سرپرست حوزه تربیت و یادگیری کار و فناوری، و مرتضی مجدفر، معاون سابق مجلات رشد و همکار دیرینه مجلات، مرتبط شد تا نظرات تخصصی ایشان را جویا شود و با نیازسنجی از جامعه مخاطب، مجله‌ای بسازد باب طبع جوان هنرجوی تنوع‌طلب و کاربلد. هیئت سردبیری مجله با این عزیزان شروع به کار کرد و نمایندگان مدیران هنرستانی نیز به جمع آنان افزوده شدند؛ خانم مژگان علیرضا و آقای مهدی اسماعیلی.

چارچوب محتوای مجله

به یاری دوستان، فهرستی از همکاران فنی و حرفه‌ای و کاردانش اداره‌های آموزش و پرورش سراسر کشور در اختیار دفتر مجله قرار گرفت. با بیشتر عزیزان تماس گرفته شد. به گرمی استقبال کردند. انگیزه‌ها بیشتر و کار آغاز شد. با توجه به نیازسنجی صورت گرفته و پیشنهادهای عزیزان حوزه فنی، سرفصل‌های مجله چنین مشخص شدند: فردا چه کاره‌ای: شامل یادداشت‌هایی است در

هر شماره از مجله، محتوایی با مضمون اخلاق اسلامی کار ارائه می‌شود تا مخاطب جوان ایرانی، اخلاق‌مداری کار در اسلام را بیاموزد



فیلم رشد: از آنجا که در هنرستان، چندین رشته با عکاسی و فیلم‌سازی مرتبط هستند، در این صفحه فیلم‌سازان جوانی معرفی می‌شوند که در جشنواره فیلم رشد مقام و رتبه کسب کرده‌اند.

درست کار: هر شماره از مجله، محتوایی با مضمون اخلاق اسلامی کار ارائه می‌شود تا مخاطب جوان ایرانی، اخلاق‌مداری کار در اسلام را بیاموزد.

داستان حرفه‌ای: داستان یکی از قالب‌های ادبی است که در پرورش و تقویت روحیه و انسان‌سازی تأثیر بی‌بدیل دارد. در هر شماره از مجله داستانی با تأکید بر یکی از رشته‌های هنرستانی چاپ می‌شود.

اپ‌زار: هدف از این صفحه، آشنا کردن جامعه مخاطب با نرم‌افزارهای کاربردی روز و به‌خصوص مرتبط با رشته‌های هنرستانی است.

کار و کسب: این صفحه از اولین قدم‌های شروع راه‌اندازی کسب و کار دست مخاطب را می‌گیرد و می‌کوشد فوت و فن کار و کسب درآمد را به او بیاموزد.

سررشته: شناسایی و معرفی رشته‌ها، دلایل انتخاب هنرستان و شرایط ورود به هر رشته، از زبان هنرجویان هنرستان‌های کشور، به گوش دوستان هنرستانی‌شان می‌رسد. دفتر مجله با کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش استان‌ها تماس می‌گیرد، به مدرسه‌ها می‌رود و با

دانش‌آموزان به صحبت می‌نشیند.

سلامت باشید: سلامتی و توجه به بهداشت، به‌خصوص در کار و کسب‌های تازه و برای جوان امروز، مورد توجه این صفحه است.

خاطره: هنرجویان خاطرات زیادی از هنرستان دارند که بازگویی آن‌ها و به اشتراک گذاشتنشان جذاب و البته آموزنده است.

آنی کار: این بخش به معرفی شغل‌ها و کارهای آینده اختصاص دارد.

کارساز: در هر شماره یکی از استارت‌آپ‌های موفق ایرانی و بومی معرفی می‌شود تا مخاطب ضمن شناخت آن‌ها، از شیوه‌های موفقیت آن‌ها نیز مطلع شود و به‌نوعی از نمونه‌های موفق بومی الگو بگیرد.

چه کارا: در این صفحه نیز شغل‌های جدید و امروزی که شاید هنوز چندان شناخته‌شده نیستند، به مخاطب هنرستانی معرفی می‌شوند.

صنایع ادبی: تقویت زبان فارسی در نظم و نثر، و شناخت شاعران هنرستانی از جمله اهداف این صفحه است.

کار-درس: شناسایی و معرفی یک هنرستانی امروزی که در حین تحصیل در هنرستان، درآمد نیز دارد، هدف این صفحه است.

هنرستانی دیروز: در هر شماره، یکی از چهره‌های موفق و شناخته‌شده‌ای که در هنرستان تحصیل کرده است، معرفی می‌شود تا الگویی باشد برای هنرجو و به او انگیزه ببخشد.

طنزیمات: طنزهای هنرستانی و درد دل‌های مخاطبان در این صفحه در قالب طنز بیان می‌شوند.



در هر شماره، یکی از چهره‌های موفق و شناخته‌شده‌ای که در هنرستان تحصیل کرده است، معرفی می‌شود تا الگویی باشد برای هنرجو و به او انگیزه ببخشد

مرتبط با فضای کار و عمل در مدرسه تهیه و عرضه می‌شوند. **با شما:** یادداشت‌ها، شعرها و کارهای هنری مخاطبان معرفی می‌شوند و حرف‌های آنان شنیده و با آنان ارتباط برقرار می‌شود.

حرفه‌مدیر: مهارت‌ها و شایستگی‌های غیرفنی، از جمله موارد مرتبط با مدیریت بر خود در این صفحه دنبال می‌شوند.

سرکاری: سرگرمی‌های تقویت تفکر، به‌منظور پرورش تفکر عرضه می‌شوند.

حقوق کار: موارد قانونی و حقوقی مرتبط با کار، به‌خصوص مراحل ابتدایی راه‌اندازی کار، گوشزد می‌شوند.

روان‌کاوی: این صفحه به‌طور ضمنی و در قالب طنز، به پرورش روانی و تقویت روحیه مخاطب می‌پردازد.

عکس‌برگردان: کمیک‌هایی به‌منظور سرگرمی،

گزارش

پله پله، تا تحول

گزارش آخرین جلسه شورای هماهنگی اقدامات تحولی سازمان

اشاره

آخرین جلسه «شورای هماهنگی اقدامات تحولی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» در آخرین روزهای اسفندماه ۱۳۹۹ با حضور رئیس سازمان، معاونان، مدیران کل و کارشناسان در سالن اجتماعات سازمان برگزار شد. در این نشست، **محمدابراهیم محمدی**، مدیر کل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، عملکرد سال ۱۳۹۹ دفتر و برنامه‌های آینده آن را شرح داد و دکتر **حسن ملکی**، رئیس سازمان، ضمن تحلیل دستاوردهای تحولی سازمان، دورنما و چشم‌انداز برنامه‌های آینده را برشمرد. با هم گزارش این نشست را پی می‌گیریم.

محمدابراهیم محمدی

از اینکه فرصتی فراهم شد تا گزارشی از عملکرد چند ماهه مجلات رشد ارائه دهم، سپاسگزارم. در چند ماهه گذشته، با وجود آنکه مدارس تعطیل بودند، معلمان در مدرسه نبودند، و دانش‌آموزان در کلاس درس حضور نداشتند، دوستان ما بسیار کوشش کردند و ما توانستیم شمارگان ۱۰ میلیونی نشریات رشد را حفظ کنیم.

در دفتر انتشارات، ۱۰ شیوه‌نامه تدوین کردیم که سه تای آن‌ها به مجلات رشد مربوط‌اند. این

شیوه‌نامه‌ها که رفت و برگشت‌های متعددی هم داشتند، بر مبنای تغییر و تحول تدوین شده بودند. یکی از تغییرات این بود که مجلات رشد در سال آینده باید چندرسانه‌ای باشند. یا در بحث ارزیابی و کنترل فنی و محتوایی، مشخص شد چه آیتم‌هایی باید مدنظر باشند.

تهیه نقشه راهبردی

ما در کنار شیوه‌نامه‌ها، هم نقشه راه و هم سند راهبردی را تهیه کردیم که در حال تکمیل آن هستیم. نقشه راهبردی مجلات رشد چشم‌انداز این مجلات را در سال‌های آینده نشان می‌دهد. ما در کنار تولید مجلات، آن‌ها را بازنشر هم کردیم و در واقع ۷۰ محتوای مجلات دانش‌آموزی و حدود ۲۰ محتوای مجلات تخصصی را بازنشر کردیم. به خاطر اینکه محتوای مجلات رشد به شکلی با محتوای کتاب‌های درسی ارتباط و هم‌پوشانی دارد، دو سال آخر مجلات رشد را بررسی کردیم و محتواهایی را که در ارتباط با کتاب‌های درسی بودند، جدا کردیم که آن را به بخش ارزیابی ارائه می‌کنیم. همچنین حدود ۱۵ هزار نسخه از مجلات را با حمایت برخی از نهادها، مانند صنایع آموزشی، در مناطق محروم به فروش رساندیم. مجله «رشد هنرجو» را به‌عنوان مجله‌ای فعال و موفق در حوزه دانش‌آموزی راه‌اندازی کردیم که وزارتخانه و خود سازمان روی آن نظر خاصی دارند.

در حال حاضر، مجلات رشد برخط و به‌روز هستند و در کل کشور در دسترس همگان قرار دارند



در حوزه‌های یازده‌گانه تربیت و یادگیری، مجلات باید به‌گونه‌ای سامان‌دهی شوند که ناظر بر حوزه‌های مربوط به خود باشند

رضوی، حدود ۱۷۶ نویسنده به ما معرفی کرده است. پس از این همه سال، ما به یک بازآرایی در مجلات نیاز داریم. این احساس نیاز به بازآرایی، حاصل مطالعات میدانی و علمی است. اعتقاد داریم، باید در کنار مجله رشد ریاضی دانش‌آموزی رشد علوم انسانی هم داشته باشیم. در کنار مجله رشد هنر جو، رشد تجربی هم داشته باشیم. یعنی برای دوره متوسطه دوم، اکنون مجله‌ای اختصاصی که بتواند دانش‌آموز را ارتقای دانش بدهد، نداریم.

در بحث «تیمز» مشکل داریم، چون در آن زمینه، مجله‌ای نداریم که بتواند راهبری کند. برای هر رشته باید یک مجله تخصصی فصلی داشته باشیم؛ مانند رشد ریاضی دانش‌آموزی، رشد هنرجوی دانش‌آموزی و رشد علوم انسانی دانش‌آموزی. برای دوره پیش‌دبستان باید «رشد نوباوه» را داشته باشیم. ما اکنون ۳۰ عنوان مجله تولید می‌کنیم که برخی از آن‌ها از نظر محتوا و موضوع به هم مرتبط هستند و به نوعی، به هم تنه می‌زنند که این موضوع باید بررسی و اصلاح شود.

در حوزه‌های یازده‌گانه تربیت و یادگیری، مجلات باید به‌گونه‌ای سامان‌دهی شوند که ناظر بر حوزه‌های مربوط به خود باشند. در مجلات باید دست به تغییر و تحول بزنیم تا دچار رکود و یکنواختی نشویم.

در زمینه بحث تحولی، در سال ۱۴۰۰ چند کار را شروع می‌کنیم. یکی این است که مجلات باید آموزشی شوند؛ یعنی سرگرمی نباشند. قواره رسانه‌ای،

این مجله تماماً به موضوع‌های کارآفرینی، تولید کار و بحث فنی و حرفه‌ای می‌پردازد. در حال حاضر، مجلات رشد برخط و به‌روز هستند و در کل کشور در دسترس همگان قرار دارند. در ماه‌های گذشته، برای هر مجله یک وبسایت علمی-تخصصی ایجاد کردیم که به‌صورت برخط فعالیت می‌کنند. ما در کنار این فعالیت‌ها به آموزش تخصصی همکاران خود نیز پرداختیم.

در چند ماه گذشته، ۱۵۶ مجله تولید شده است که شامل مجلات تخصصی و دانش‌آموزی و «راه روشن» (مخصوص نابینایان) می‌شود. مجلات رشد دانش‌آموزی در این مدت مشکلی برای سازمان ایجاد نکرده‌اند و گله و شکایت و مسئله‌ای از سوی مخاطبان و خوانندگان به سازمان نرسیده است. ما برای مجلات ناظر محتوایی و فنی داریم که بسیار دقیق کار را پیگیری می‌کنند.

«باشگاه اهل قلم» را به دستور آقای دکتر ملکی ایجاد کردیم و معلمان مؤلف و نویسندگان اهل قلم رشد را سازمان‌دهی کردیم که استان‌ها در این ارتباط به ما بازخورد دادند. برای مثال، استان خراسان

ولی هویت آموزشی داشته باشند.

همچنین محتوای مجلات باید تولیدی باشد. مجلات سال آینده مجلات ترکیبی همه‌جانبه خواهند بود که هم فیلم و پادکست دارند و هم متن خوانشی. باید تلاش کنیم مجلات در سال آینده، مجلات تعاملی باشند. چتر خود را در کل کشور پهن کنند و از نظر کنترل مدیریت، از انحراف‌ها پیشگیری کنند. حدود ۳۳ تیزر تولید کرده‌ایم که اشاعه مجلات رشد را تعقیب می‌کنند و از سال ۱۴۰۰ در شبکه‌های اجتماعی پخش می‌شوند.

مسئله یارانه کاغذ نشریات رشد اگر حل نشود و نتوانیم از تسهیلات برخوردار شویم، قیمت مجلات بالا خواهد رفت و در استقبال ممکن است مشکل ایجاد کند. همچنین ضرورت دارد بخش‌نامه مجلات رشد هم‌زمان با بخش‌نامه کتاب‌های درسی توزیع شود. و در نهایت، نیروهای کارشناس و دلسوز مجلات، از طریق سازوکاری، جذب و استخدام سازمان شوند.

ضرورت انسجام درونی و بیرونی دکتر ملکی

از گزارش دکتر محمدی تشکر می‌کنم. ایشان شخصی رسانه‌ای هستند و تجربیات و سوابق خوبی در این عرصه دارند. در دفتر هم نوآوری‌هایی را پیش گرفته‌اند، ولی کارهایی هم باید صورت بگیرند که آن‌ها را من در چند محور عنوان می‌کنم. نخست اینکه دفتر انتشارات از دو ضلع مهم

مجلات سال آینده مجلات ترکیبی همه‌جانبه خواهند بود که هم فیلم و پادکست دارند و هم متن خوانشی

تشکیل شده است که هر کدام می‌تواند در این موقعیت تحولی نقش‌آفرین باشد: بخش انتشارات و بخش فناوری آموزشی. اولین کاری که باید در این دفتر صورت بگیرد و از این بابت ما ضعف ملاحظه می‌کنیم، ایجاد انسجام درونی بین این دو ضلع است. یعنی دفتر باید از طریق پیوند عمیق بخش انتشارات با بخش فناوری آموزشی یکپارچگی به دست آورد. در هر بخش کارهایی انجام شده است، ولی یکپارچگی مورد نظر به توجه بیشتری نیاز دارد. ما انتشارات در فناوری و فناوری در انتشارات را مطلوب می‌دانیم که تحقق آن نیاز به کار دارد.

همچنین انسجام بیرونی و درونی سازمان احتیاجی مبرم است. دفتر تألیف ما با دفتر انتشارات رابطه ارگانیک و ساختاری ندارند. اکنون هم که فعالیت‌های نسبتاً خوبی در دفتر انتشارات انجام شده است، باز هم شاهد ایجاد این ارتباط نیستیم. یعنی دفتر انتشارات هم به انسجام درون دفتری و هم انسجام سازمانی در سطح سازمان پژوهش نیاز دارد. دفاتر سازمان ارتباط لازم را ندارند یا ارتباط کمی دارند.



مجلات رشد باید ترویج شوند. مجلات ما رواج ندارند، در عین حالی که انصافاً مجلات خیلی خوبی هستند. یکی از علامات خوب بودن آنها تأکید مقام معظم رهبری روی مجلات رشد است

با کثرت مجلات موافق نیستیم

مجلات رشد باید تعدیل شوند. من با کثرت مجلات موافق نیستیم. تنوع مجلات مشکل ما را حل نمی‌کند. مغزدار بودن مجلات می‌تواند رافع مشکلات ما باشد. ما باید کیفیت مجلات را بالا ببریم. اگر فقط رقم زیاد شود، شاید به غم ما هم افزوده شود. کیفیت مجلات مهم است. باید به این مقوله پرداخته شود. باید به موضوع تعدیل توجه جدی داشته باشیم. آیا نمی‌شود عناوین مجلات را با عناوین حوزه‌های تربیت و یادگیری تطبیق داد؟ روی این موضوع باید فکر شود. آیا نمی‌توانیم یک مجله رشد در حوزه «تربیت و یادگیری علوم انسانی و مطالعات اجتماعی» داشته باشیم و همین‌طور سایر حوزه‌ها؟ آیا نمی‌شود روی این موضوع فکر کرد؟ من توصیه می‌کنم روی این موضوع اندیشه کنیم. شاید آن تعدیل با این ابداع همراه باشد. پس اولین نکته این است که مجلات رشد تعدیل شوند.

تأکید دوم این است که مجلات رشد باید ترویج شوند. مجلات ما رواج ندارند، در عین حالی که انصافاً

مجلات خیلی خوبی هستند. یکی از علامات خوب بودن آنها تأکید مقام معظم رهبری روی مجلات رشد است. ایشان فرموده بودند من «رشد معلم» را خوانده‌ام و مکرر شنیده‌ام که سایر شخصیت‌ها نیز از این مجلات استفاده می‌کنند. ولی مطالعه این مجلات باید رواج پیدا کند. باید ترویج و تبلیغ شوند و مرتب تیزر تبلیغاتی داشته باشند. حتی در شبکه‌های ملی ما منتشر و تبلیغ شوند. ما از این بابت ضعیف هستیم. نکته سوم این است که مجلات رشد باید تحول پیدا کنند و مانند تحویل سال، به نوعی تحویل شوند. البته تا حدی این کار انجام شده است و از آقای محمدی و همکارانشان ممنون هستیم. کیفیت نشریات رشد نسبتاً خوب شده است، اما روی آن نگاه تحولی هنوز باید کار شود. مثلاً اینکه مجله رشد معلم باید تحولی بشود. باید روی این موضوع اندیشه کنیم که: معلم تحول یافته چه مختصاتی دارد؟ اینکه می‌گوییم معلم هم باید پا به پای تحول حرکت کند، کدام معلم را می‌گوییم؟ چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟ این ویژگی‌ها باید در رشد معلم منعکس شوند. مجلات رشد باید ترکیب شوند؛ همان ترکیب‌سازی نشریات رشد که آقای محمدی هم به آن اشاره کردند.

نیازسنجی یک اصل است

نشریات رشد همچنین باید تنظیم شوند و مطابق با نیازهای مخاطبان باشند. لذا نیازسنجی مخاطبان مجلات رشد را من یک اصل می‌دانم. در حال حاضر چقدر نیازسنجی می‌کنیم؟

کیفیت نشریات رشد نسبتاً خوب شده است، اما روی آن نگاه تحولی هنوز باید کار شود. مثلاً اینکه مجله رشد معلم باید تحولی بشود. باید روی این موضوع اندیشه کنیم که: معلم تحول یافته چه مختصاتی دارد؟

می شود. مثلاً ما معلمان مؤلف، معلمان اهل قلم و معلمان هنرمند را داریم که همه هم خوب هستند. ما دستاوردهای همین معلمان هنرمند را در جشنواره امسال دیدیم که انصافاً خوب عمل کرده بودند. از همان اول هم پیشنهاد من به آقای محمدی این بود که معلمان هنرمند را به صحنه و عرصه کار بیاوریم و اجازه دهیم آن‌ها فیلم بسازند. اما من احساس می‌کنم در برخی موارد، با واژه معلم بازی می‌شود. باید درست و حسابی و با یک برنامه خوب، با معلمان ارتباط داشته باشیم و تا آخر برویم و عمیق و جدی کار کنیم تا کارها پیش بروند.

بنده از آقای محمدی، معاونان ایشان، آقای شهابلو و سایر دوستان تشکر و قدردانی می‌کنم، زحمت کشیده‌اند، ولی به قول آقای صادق آهنگران، ما به یک «یا حسین دیگر» نیاز داریم تا به کربلا برسیم. من وظیفه خود می‌دانم از همه همکاران عزیز در این آخرین جلسه سال صمیمانه تشکر کنم. همراهی خوبی داشتید و مجاهدت مدیریتی و اجرایی به خرج دادید. تلاش‌های شما ثمر داد و ثمرش هم همین ۱۱ راهنمای برنامه درسی است که در همین جا، در

مجلات رشد باید تدبیر شوند. یعنی توسط شورای سیاست‌گذاری اداره شوند. تدبیر کار یک نفر نیست. تدبیر کار مدیر کل و حتی رئیس سازمان هم نیست. شورای متفکر باید این کار را انجام دهد. الان من در سازمان، به همت دکتر اسدی، شورای مشورتی تشکیل داده‌ام. چون فکر کردم که ما کافی نیستیم و باید دیگران به کمک ما بیایند. دیگران، یعنی اهل فکر و اهل اندیشه، در سطح دفاتر هم لازم است شوراهای سیاست‌گذاری تشکیل شوند. تدبیر و تغییر به کمک اهل فکر صورت می‌گیرد و آن‌ها را باید بیاوریم. نکته نهایی و اصلی این است که مجلات رشد باید ملی بشوند. نشریات الان تهرانی‌اند و ملی نیستند. نمی‌توانیم بگوییم مجلات رشد گستره ملی دارند. شاید به بعضی مناطق کشور می‌روند، ولی سفره مجلات رشد باید پهن بشود. البته یکی از دلایل تحقق نیافتن این موضوع هم کاستی و نقیصه‌ای است که ما در زمینه تشکیلاتمان داریم. من امیدوارم که ان‌شاءالله در مرحله‌ای و فرصتی، ساختار دفتر انتشارات را اصلاح کنیم. ما در استان‌ها باید بازوان ساختاری قانونی داشته باشیم. قبلاً داشتیم، اما در زمان قبول مسئولیت حقیر، آن را به نوعی زدند و بریدند. البته چرای آن را نمی‌دانم. اما آن ساختار باید برگردد. تا آن را نداشته باشیم، نمی‌توانیم این قبیل کارها را ملی کنیم.

با واژه معلم بازی نکنیم

نکته‌ای هم درباره معلمان عرض کنم. ببینید الان چند برنامه به نام معلم در دفتر انتشارات برگزار

**مجلات رشد باید ملی بشوند.
نشریات الان تهرانی‌اند و ملی نیستند.
نمی‌توانیم بگوییم مجلات رشد گستره
ملی دارند. شاید به بعضی مناطق
کشور می‌روند، ولی سفره مجلات
رشد باید پهن بشود**

از: تولید محتواهای الکترونیکی تعاملی به تعداد ۲۰۳ عنوان کتاب و محتوای مکمل حدود ۵۷۰۰ عنوان که در شبکه ملی رشد بارگذاری شدند؛ طراحی دوره‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای با همکاری معاونت‌های آموزشی وزارتخانه؛ تولید بیش از شش‌هزار دقیقه الگوی تدریس در مجموعه استودیویی که داریم؛ درج معارف انقلاب اسلامی در کتاب‌های درسی (قرار شد در ۳۰ عنوان کتاب معارف منعکس شوند)؛ انجام ۲۴ پروژه تولید فیلم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری در شرایط کرونایی. این‌ها مهم‌ترین عناوین کارهای انجام‌شده در سال ۱۳۹۹ بودند.

اقداماتی هم باید برای سال ۱۴۰۰ انجام دهیم که عبارت‌اند از: اجرای فاز دوم تولید محتواهای الکترونیکی؛ تولید الگو و دستورالعمل‌های مربوط به بسته‌های تربیت و یادگیری و مصوب کردن آن‌ها با رویکرد بهره‌مندی از ظرفیت جامعه در تولید بسته‌ها، با تولید چند نمونه بسته تربیت و یادگیری به صورت آزمایشی؛ تداوم نصب کیوآرکدها در کتاب‌های درسی؛ تهیه و اجرای مدل چندتألیفی هم‌زمان با تولید بسته‌های تربیت و یادگیری؛ تولید محتوا و برنامه‌های متناسب با اوضاع کرونایی.

ضروری می‌دانم نکات دیگری را نیز خدمت عزیزانم عنوان کنم. نکته اول این است که روی آن فرم نیازسنجی زیاد توقف نکنید. ضمن اینکه باید به نیازها پی ببریم، ولی این کار نباید ما را چند هفته

شورای هماهنگی علمی سازمان، به تصویب رسید. دوستان هم اصلاحات آن را سریع انجام می‌دهند. به منظور اینکه برای سال آینده سیمایی را ترسیم کنیم، فهرست‌وار چند مطلب را خدمت شما عرض می‌کنم. در سالی که گذشت، بر اساس برنامه درسی ملی و سند تحول بنیادین با تلاش‌های شما، چند کار اساسی انجام شد؛ از جمله طراحی و تدوین راهنماهای برنامه درسی در ۱۱ حوزه تربیت و یادگیری طبق یک الگوی بومی برنامه‌ریزی درسی. همچنین برنامه ویژه مدرسه پیگیری و دو بار در شورای تحولی سازمان گزارش شد.

شبکه ملی رشد به همت دفتر انتشارات و فناوری آموزشی توسعه یافت. شبکه ملی رشد آبروی فناوری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی است. کار دیگری که انجام گرفت، تعریف رمزینه‌های دسترسی آسان به محتواهای تکمیلی، معروف به «کیوآرکد» بود. این رمزینه‌ها در چهار هزار عنوان کتاب درس قرار داده شده‌اند. کارهای دیگر عبارت‌اند

تحوّل

باید درست و حسابی و با یک برنامه خوب، با معلمان ارتباط داشته باشیم و تا آخر برویم و عمیق و جدی کار کنیم تا کارها پیش بروند

می خواهد و کدی باید وارد شود. پرسش من این است که آیا نمی شود این ها را برداشت؟ یعنی نمی شود به محض اسکن، دانش آموز بتواند وارد بشود؟ چون دانش آموزان حوصله این حرف ها و معطلی ها را ندارند که دوباره کد وارد کنند. حتی اولیای آنان نیز حوصله و فرصت این کار را ندارند. اگر از این بابت هم توجه شود، من سپاسگزاری می کنم. علی ای حال بسیار خوش حال شدم و متشکر هم هستم.

مشغول کند و باید به سرعت نیازسنجی را انجام دهیم. نکته دوم اینکه توجه داشته باشیم، این رمزینه های دسترسی به پاسخ سریع یا سریع پاسخ، از یک نظر، مانند محتوای خود کتاب های درسی، ساختاری هندسی گونه دارند. یعنی محتواهایی که اضافه می شوند و دانش آموزان به آن ها دسترسی پیدا می کنند، می توانند هم بعد دانشی داشته باشند و هم بعد روشی و مهارتی. فراموش هم نکنیم که خیلی از ارزش هایمان را می توانیم از آن طریق به دانش آموزان منتقل کنیم. خیلی از ارزش ها در آنجا قابل تعلیم دادن به دانش آموزان هستند.

نکته آخر اینکه هفته قبل، آقای وزیر در پایان جلسه شورای معاونان، ضمن اینکه از آغاز این کار تشکر می کردند، به من فرمودند: احساس می کنم که دانش آموز خیلی به سختی می تواند به این رمزینه ها وارد شود. آقای وزیر تأکید داشتند، تا می توانیم کاری کنیم که دانش آموزان بتوانند به آسانی وارد شوند. یعنی همین که اسکن می کنند، به این محتواها ورود پیدا کنند و مجبور نباشند دوباره به جای دیگری وارد شوند و آنجا لازم باشد رمزی وارد کنند. این ها دانش آموز را خسته می کنند و ممکن است اصل قضیه را تحت الشعاع قرار بدهند. روی این موضوع هم باید کار بشود.

البته آقای مهندس بدیعی اشاره کردند و توضیح دادند که بچه ها خیلی راحت می توانند وارد شوند. ولی خودم که درباره علوم وارد شدم، چنین وضعیتی را دیدم. متوجه شدم صفحه های می آید و رمزی

راه‌رفته و نرفته‌ای

شب سیاه و استقبال از سپیده‌ پایش رو آماده سازند. برخی از اقداماتی که در این راستا صورت گرفتند، عبارت بودند از:

۱. تشکیل شوراهای سیاست‌گذاری مجلات رشد به‌منظور بهره‌مندی حداکثری از خرد جمعی و حفظ انسجام و وحدت رویه در «رسانه ملی مجلات رشد». از عالی‌ترین سطوح تصمیم‌گیری در نظام تعلیم و تربیت تا کارشناسان علمی و اجرایی در این شوراهای حضور داشتند تا بتوانند از ظرفیت مجلات رشد به بهترین نحو ممکن در جهت ارتقای دانش و مهارت‌های مخاطبان استفاده کنند.

۲. تدوین «نقشه راه مجلات رشد»، به‌منظور

نگاهی به فعالیت‌های معاونت تولید و انتشار مجلات رشد

سالی که گذشت، از بهارش پیدا بود که چندان نیکو نخواهد بود. موجودی ذره‌بینی و نامرئی تمام غرور علمی بشر را با تمام یال و کوپالش به چالش کشید. در این میان همکاران دست‌اندرکار تولید مجلات رشد، با تحمل زحماتی مضاعف، با وجود محدودیت دسترسی به مدارس و دانش‌آموزان، کوشیدند مجلات رشد را به دست معلمان و دانش‌آموزان عزیز کشورمان برسانند و هر طور شده، در برابر این حریف چغیر بدیدن کم نیاورند! یعنی نه تنها قدمی عقب‌نشینی نکردند، بلکه با دورخیزی جدی‌تر تلاش کردند خود را برای پایان

نیز پیش‌بینی شده است که ارائهٔ پیش‌فهرست (کارکتکس) محتوای مجلات، قبل از شروع به گردآوری و سفارش مطالب و تکمیل فرم «ایده‌پردازی صفحات مجلات» برای تدارک طرح‌های روی جلد باکیفیت‌تر و همچنین پایش و ارزیابی کیفی مجلات رشد، از آن جمله‌اند.

امید می‌رود با ارتقاء اپلیکیشن مجلات رشد و فراهم کردن امکان فروش الکترونیکی این مجلات، گام‌های مؤثر دیگری در ترویج این مجلات به‌عنوان پشتوانهٔ پویا و مقوم تعلیم و تربیت کشورمان برداریم. همچنین انتظار می‌رود با فراخوانی که به نواحی آموزش و پرورش سراسر کشور ارسال شده است، باشگاه نویسندگان معلمان و دانش‌آموزان اهل قلم راه‌اندازی شود تا مجلات رشد با محتوایی غنی‌تر و جذاب‌تر از گذشته ضامن طراوت و پویایی محیط‌های یادگیری باشند؛ ان‌شاءالله.

فعالیت‌های معاونت سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی

زندگی‌نامهٔ بسیاری از بزرگان علم و ادب را که مرور می‌کنیم، چه ایرانی باشند و چه از دیگر کشورهای جهان، می‌بینیم که نقطهٔ عطف زندگی بسیاری از آن‌ها با مطالعهٔ یک یا چند منبع علمی، آموزشی و تربیتی مهم آغاز می‌شود. به این معنی که بسیاری از دانشمندان و ادیبان طراز اول اقرار داشته‌اند که پس از ملاحظه یا مطالعهٔ یک اثر علمی یا تربیتی

ترسیم اهداف و رسالت‌های این مجلات، با تأکید بر تمرکززدایی و جلب مشارکت حداکثری معلمان و کارشناسان تعلیم و تربیت کشور در تأمین محتوا.

۳. تدوین شیوه‌نامهٔ برنامه‌ریزی و تولید مجلات رشد، برای ارتقای سطح کیفی و رعایت هرچه بیشتر استانداردهای تولید در مجلات رشد.

۴. تهیهٔ محتوا برای ساخت تیزرهای تبلیغاتی تک‌تک مجلات رشد، به‌علاوهٔ پنج دسته‌جمعی برای مجلات رشد دانش‌آموزی (دوره‌های ابتدایی و متوسطه)، مجلات عمومی بزرگ‌سال و فصلنامه‌های تخصصی رشد.

۵. ارزیابی و نظارت بر ۳۰ عنوان مجله رشد، در مجموع با بیش از ۱۷۰ شماره در سال.

۶. برگزاری نشست‌های تخصصی با مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی و سردبیران مجلات مذکور، به‌منظور بازنگری در فرایندها و ارتقای سطح کیفی مجلات.

۷. استمرار تولید مجلات «رشد روشن دانش‌آموز» و «رشد روشن نوآموز» به خط بریل برای دانش‌آموزان نابینا که رایگان بین این مخاطبان عزیز و خاص توزیع می‌شود.

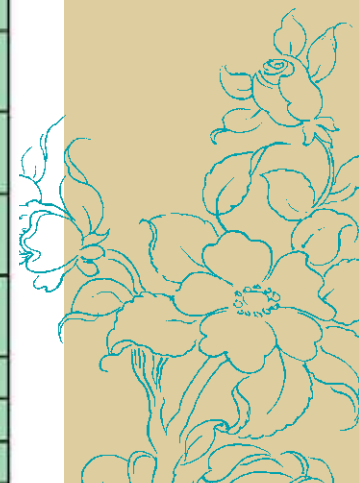
گفتنی است در سال آینده نیز همکاران گروه مجلات رشد عزم خود را جزم کرده‌اند تا ان‌شاءالله مأموریت‌های خود را به بهترین نحو ممکن ادامه دهند و جریان پویای علم و آگاهی را در بستر دیرینهٔ مجلات رشد استمرار بخشند. به این منظور تمهیداتی

فعالیت‌های تولید و انتشار مجلات رشد در سال ۱۳۹۹

ردیف	پرونداد	تعداد/ کمی
۱	تولید و انتشار مجلات رشد دانش‌آموزی	۷ عنوان ۶۲ شماره
۲	تولید و انتشار مجلات رشد تخصصی	۱۷ عنوان ۵۱ شماره
۳	تولید و انتشار مجلات رشد عمومی بزرگسال	۵ عنوان ۳۰ شماره
۴	تولید و انتشار مجلات رشد روشن (تابناک) دانش‌آموزی	۲ عنوان ۱۶ شماره
۵	پیش‌نویس شیوه‌نامه‌های مجلات دانش‌آموزی / عمومی بزرگسال / تخصصی	۳
۶	پیش‌نویس سند راهبردی مجلات رشد	۱
۷	ارتقاء اپلیکیشن مجلات رشد	۱
۸	ارتقای محتوای سایت Roshdmag.ir	۱
۹	تولید محتوای افزودنی مجلات رشد (QR)	۵۰

برنامه مجلات رشد در سال ۱۳۰۰

ردیف	پرونداد	تعداد/ کمی
۱	تولید و انتشار مجلات رشد دانش‌آموزی	۷ عنوان ۶۲ شماره
۲	تولید و انتشار مجلات رشد تخصصی	۱۶ عنوان ۴۸ شماره
۳	تولید و انتشار مجلات رشد عمومی بزرگسال	۶ عنوان ۳۸ شماره
۴	تولید و انتشار مجلات رشد روشن (تابناک) دانش‌آموزی	۲ عنوان ۱۶ شماره
۵	شیوه‌نامه‌های مجلات دانش‌آموزی / عمومی بزرگسال / تخصصی	۳
۶	سند راهبردی مجلات رشد	۱
۷	به‌روزرسانی اپلیکیشن رشد	۱
۸	راه‌اندازی صفحات اینترنتی مجلات رشد دانش‌آموزی، عمومی بزرگسال و تخصصی	۳۳



خاص، دگرگون شده‌اند و مسیر زندگی‌شان عوض شده است. بنابراین سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی از اثرگذارترین برنامه‌های آموزش و پرورش است و «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» به‌درستی تلاش می‌کند که بر سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی تمرکز کند و با مجموعه‌ای از برنامه‌ها و فعالیت‌های عمده و متنوع که مبتنی بر اسناد تحولی بالادستی هستند، زمینه‌های لازم را برای تعالی آموزش و پرورش فراهم آورد. تنوع

برنامه‌ها و فعالیت‌ها را می‌توان در امور متفاوتی نظیر درج نتایج در دو سایت اینترنتی تخصصی <http://samanketab.roshd.ir> و <http://standard.roshd.ir> انتشار پنج عنوان فهرستگان منابع آموزشی و تربیتی مناسب، انتشار کتاب‌نامه‌های آثار مکتوب مناسب برای دوره‌های تحصیلی، و برگزاری جشنواره کتاب رشد، ملاحظه است.

البته این تنوع بیش از هر چیز به ماهیت متنوع منابع آموزشی و تربیتی باز می‌گردد که در دنیای

بسیار متکثر امروز، از کتاب تا فضای مجازی و اینترنتی و همچنین محصولات و اسباب‌بازی‌های آموزشی را در برمی‌گیرد. برای انعکاس این تنوع بسیار گسترده لازم است برنامه‌های متنوعی نیز به‌طور جدی در دستور کار قرار بگیرند. خوش‌بختانه مدیران ارشد آموزش و پرورش و سازمان نیز اهمیت و جایگاه ویژه‌ای را برای منابع آموزشی و تربیتی قائل‌اند و با نگاهی علمی و عملیاتی به دنبال آن‌اند که در تعامل مستقیم با ناشران و تولیدکنندگان محصولات آموزشی و تربیتی، زمینه بررسی دقیق و سریع‌تر این منابع را فراهم آورند تا با تولید، استانداردسازی و عرضه منابع مناسب، مخاطبان را در دسترسی به آثار تربیتی و آموزشی فاخر یاری کنند. برنامه‌های سال ۱۳۹۹ معاونت سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی، با قدرت و اثربخشی فراوان اجرا و اهداف مترتب بر هر برنامه حاصل شدند که گزارش مجمل آن به شرح زیر است:

● تهیه و تدوین ۳۱ سند برای استانداردسازی مواد، وسایل، رسانه‌ها، تجهیزات و فضاهای آموزشی و تربیتی؛

گروه «تدوین استانداردهای منابع آموزشی و تربیتی»

۱. تدوین استانداردهای منابع آموزشی و تربیتی زیست‌شناسی؛

۲. تدوین استانداردهای منابع آموزشی و تربیتی پیش‌ازدبستان؛

۳. تدوین استانداردهای محتوای شبکه ملی رشد؛

۴. تدوین استانداردهای وبگاه مدارس؛

۵. تدوین استانداردهای تجهیزات کتابخانه مدارس؛

۶. تدوین استانداردهای فضای سبز مدارس؛

۷. تدوین استانداردهای وسایل و تجهیزات آموزش علوم تجربی دوره متوسطه اول.

همچنین، فعالیت‌های پیشنهادی این گروه برای سال ۱۴۰۰ از این قرارند:

۱. تدوین استانداردهای تجهیزات نمازخانه‌ها و دارالقرآن‌ها؛

۲. تدوین استاندارد تجهیزات پژوهش‌سراهای دانش‌آموزی؛

۳. تدوین استانداردهای محتوای الکترونیکی مورد نیاز مدارس در شبکه شاد؛

۴. تدوین استانداردهای تولید کدهای QR برای منابع آموزشی مورد تأیید سازمان؛

۵. تدوین استانداردهای محتوایی آموزشگاه‌های زبان انگلیسی؛

۶. تدوین استانداردهای وسایل و تجهیزات درس‌های آزمایشگاه علوم تجربی ۱ و ۲ دوره متوسطه دوم؛

۷. تدوین استانداردهای محتوایی منابع آموزشی



رشته خدمات فنی و حرفه‌ای.

۱۰. تشکیل جلسه با ناشران آموزشی و کودک و نوجوان؛

۱۱. تولید تیزر هجدهمین جشنواره کتاب رشد؛

۱۲. تشکیل جلسات بررسی کتاب‌های دوره‌های تحصیلی؛

۱۳. تهیه و تدوین شیوه‌نامه سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی مکتوب؛

۱۴. صدور اعتبارنامه برای کتاب‌ها به درخواست ناشر؛

۱۵. برگزاری نشست با ناشران و ارزیابان.

علاوه بر تمامی فعالیت‌های سال ۱۳۹۹، این گروه فعالیت‌های زیر را برای سال ۱۴۰۰ در نظر گرفته است:

• تولید پوستر فراخوان کتاب و ارسال به ناشران؛
• تولید تیزر معرفی سامان‌دهی مکتوب و پخش در شبکه‌های مجازی؛

• برگزاری نوزدهمین جشنواره کتاب رشد؛

• آغاز بررسی کتاب‌های پیش‌دبستانی زیر چهار سال؛

• صدور کارنامه ناشران؛

• جذب و آموزش ارزیابان جدید؛

• غربالگری و بازآموزی ارزیابان قدیم؛

• تولید «QRcode» برای کتاب‌های مناسب؛

• تهیه فهرست کتاب‌های مناسب به همراه QRcode برای معرفی در کتاب‌های درسی؛

• دریافت و بررسی ۳۴۹۹ عنوان کتاب آموزشی و تربیتی و تأیید ۱۴۶۳ عنوان از این آثار به عنوان کتاب آموزشی و تربیتی مناسب؛

گروه «سامان‌دهی مواد و رسانه‌های آموزشی مکتوب»

۱. انتشار پنج عنوان کتابنامه‌های رشد برای دوره‌های پیش‌دبستانی، آموزش ابتدایی، آموزش متوسطه اول، آموزش متوسطه دوم، آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش؛

۲. انتشار پنج عنوان فهرستگان رشد برای همه دوره‌های تحصیلی؛

۳. تشکیل شورای سیاست‌گذاری سامان‌دهی؛

۴. تشکیل کمیته برنامه‌ریزی اجرایی شورای سیاست‌گذاری سامان‌دهی؛

۵. طراحی سامانه داوری جشنواره کتاب؛

۶. برگزاری هجدهمین جشنواره کتاب رشد؛

۷. اهدای جایزه به ۳۰ اثر برتر هجدهمین جشنواره کتاب رشد؛

۸. بررسی کتاب‌های رسیده سال ۱۳۹۹ و اعلام نتیجه به ناشران توسط سایت samanaketaab.roshdmag.ir؛

۹. معرفی کتاب‌های مناسب به صورت ماهانه روی سایت «samanaketaab.roshdmag.ir»؛



● تهیه چند کلیپ چند دقیقه‌ای معرفی کتاب مناسب.

● دریافت و بررسی ۳۹۵ منبع آموزشی و تربیتی غیرمکتوب (محصول، فیلم، نرم‌افزار و سایت آموزشی) و صدور اعتبارنامه برای ۱۱۴ مورد از این منابع.

گزارش بالا در واقع حاصل روش‌هایی است که به‌طور مرسوم برای سامان‌بخشی به منابع آموزشی و تربیتی به کار گرفته می‌شوند و به نظر می‌رسد که هر چند موفقیت صددرصدی به دست نیامده، ولی در مجموع کارنامه سازمان در این مورد قابل قبول است. چنانچه بخواهیم به کاستی‌های برنامه‌های جاری سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی اشاره کنیم، می‌توان به سه نکته اشاره کرد:

۱. نرسیدن به موفقیت کامل در همراه کردن همه بخش‌ها و مراجع سیاست‌گذار در حوزه تعلیم و تربیت کشور برای رهایی نظام آموزشی از قید آزمون ورود به دانشگاه، به‌منظور تقویت روحیه کنجکاوی، پرسشگری و تفکر و اندیشه، به‌جای روش‌های حافظه‌محور که موجبات استفاده دانش‌آموزان از منابع غیراستاندارد را فراهم آورده است.

۲. فراهم نشدن سازوکارهای نظارتی برای جلوگیری از عرضه منابع آموزشی و تربیتی نامناسب.

۳. معرفی آسان و فراگیر منابع آموزشی و تربیتی استاندارد به همه مخاطبان و به‌ویژه دانش‌آموزان و

خانواده‌های آنان.

به همین دلیل در برنامه‌های ۱۴۰۰ سازمان، توسعه همه‌جانبه مشارکت با بخش‌های برون‌سازمانی و حتی فرادستگاهی به‌طور جدی در دستور کار قرار خواهد گرفت تا با مرتفع کردن موارد فوق از یک طرف و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، به‌منظور معرفی منابع آموزشی و تربیتی استاندارد به مخاطبان، امکان شناخت منابع استاندارد و مناسب را برای دانش‌آموزان و مخاطبان فراهم کنیم. یکی از این فناوری‌های نوین کد «QR» است که روی منابعی که مورد تأیید سازمان قرار بگیرند، درج خواهد شد و دانش‌آموزان و مخاطبان با اسکن این کدها به سایت‌های رسمی سازمان که این منابع را تأیید کرده‌اند، متصل خواهند شد.

امیدواریم بتوانیم شیوه‌های صحیح و درست چگونگی شناسایی منابع آموزشی و تربیتی استاندارد و مناسب را به همه خانواده‌ها و فرزندانمان معرفی کنیم تا آن‌ها مجبور نشوند برای تهیه چنین منابعی به توصیه‌های پراکنده و شاید غیردقیق یک یا چند فرد خاص اکتفا کنند. بلکه از مرجعی که مسئولیت بررسی دقیق و نظام‌مند این منابع را دارد، منابع مورد نیاز خود را شناسایی و تهیه کنند. در این میان لازم است برنامه‌هایی نیز برای حمایت و پشتیبانی از ناشران و تولیدکنندگان آثار استاندارد و مناسب در نظر بگیریم تا با تشویق و حمایت آنان، بتوان جریان تولید منابع استاندارد را تقویت کرد.

نگاهی به فعالیت‌های معاونت فناوری آموزشی تجربه آموزش‌های غیرحضوری، کتاب‌های تعاملی، باشگاه‌های مجازی

«معاونت فناوری آموزشی» به‌عنوان یکی از معاونت‌های مستقر در «دفتر انتشارات و فناوری آموزشی» سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، در سالی که جهان و به تبع آن ایران اسلامی درگیر بیماری منحوس «کووید ۱۹» بود و حیطه آموزش در سراسر دنیا با چالش‌های جدی مواجه شد، سال پرفراز و نشیبی را پشت سر گذاشت. تعطیلی فعالیت‌های آموزشی حضوری، بستر را برای ارتباط مجازی و آموزش غیرحضوری و ظهور و بروز خلاقیت در ارائه محتوا فراهم آورد و دانش‌آموزان و معلمان را به تجربه فضایی متفاوت با قبل واداشت. با تجربه ایجادشده، به‌طور حتم برنامه‌ریزی آموزشی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، به سان سال‌های قبل نخواهد بود.

در معاونت فناوری آموزشی، چهار گروه «توسعه رسانه‌های دیداری شنیداری»، «توسعه و کاربرد نرم‌افزار»، «تولید محتوای الکترونیکی» و «برنامه‌ریزی جشنواره فیلم رشد» فعالیت می‌کنند که اهم برنامه‌های آن‌ها در سال ۱۳۹۹ به شرح زیر بوده است:

ع اجرایی کردن طرح‌های تحولی با راه‌اندازی

سرویس کتاب الکترونیکی تعاملی در بستر شبکه ملی مدارس ایران، «رشد»؛

ع برنامه‌ریزی، طراحی و تولید سایت باشگاه معلمان تولیدکننده محتوای الکترونیکی؛

ع تهیه و تنظیم شیوه‌نامه باشگاه معلمان تولیدکننده محتوای الکترونیکی؛

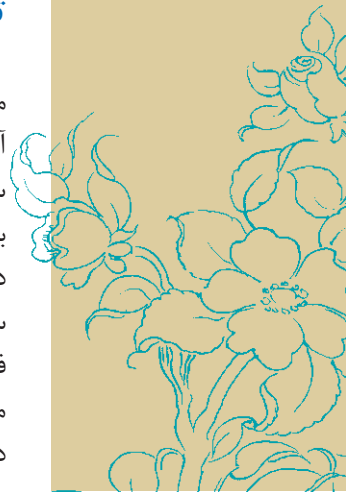
ع غنی‌سازی و به‌روزرسانی محتوای وبگاه باشگاه معلمان تولیدکننده محتوای الکترونیکی؛

ع برنامه‌ریزی، طراحی، هماهنگی، اجرا و بارگذاری آثار، و دانلود و ارزیابی محصولات دریافت‌شده نهمین جشنواره تولید محتوا؛

ع هماهنگی و تهیه مقدمات برگزاری مراسم اختتامیه با ۱۴ استان برگزیده به‌منظور اجرا به شکل وینار؛

ع تهیه، تنظیم و آماده‌سازی کتاب «نیم‌قرن با فیلم رشد» پیرامون پنجاهمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد؛

ع انجام امور برگزاری پنجاهمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد، شامل برگزاری جلسات شورای سیاست‌گذاری، تعیین دبیر جشنواره، تهیه آیین‌نامه، تهیه فراخوان، دریافت مجوز برگزاری جشنواره از سازمان امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد، انتشار فراخوان جشنواره به زبان فارسی و انگلیسی، تشکیل کمیته‌های جشنواره، دریافت ۳۲۵۰ فیلم در بخش ملی و بین‌الملل جشنواره، ارزیابی آثار در هیئت انتخاب، داوری آثار در هیئت داوران، برگزاری مراسم



افتتاحیه و اختتامیه پنجاهمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد، پرداخت حق‌الزحمه‌های اعضای هیئت انتخاب و هیئت داوران و پرداخت جوایز برندگان جشنواره پنجاهم؛

• تعیین رابطان معلمان فیلم‌ساز در ۳۲ استان؛

• صدور ابلاغ یک‌ساله برای رابطان معلمان فیلم‌ساز در ۳۲ استان؛

• دریافت مشخصات پرسنلی و رزومه هنری ۷۰۰ معلم فیلم‌ساز و با علاقه‌مند به فیلم‌سازی؛

• دریافت نمونه آثار معلمان فیلم‌ساز از ۳۲ استان برای بررسی در بخش ملی پنجاهمین جشنواره فیلم رشد؛

• طراحی و راه‌اندازی سامانه باشگاه معلمان فیلم‌ساز؛

• تأمین زیرساخت شبکه و سخت‌افزار برای استقرار شبکه رشد؛

• تدوین استانداردهای فنی و محتوایی شبکه رشد؛

• متناسب‌سازی و بارگذاری محتوای موجود (شبکه رشد قدیم، مجلات رشد و سایر تولیدات سازمان پژوهش)؛

• تولید ۲۰۰ عنوان کتاب الکترونیکی چندرسانه‌ای برای درس‌های دوره‌های متفاوت تحصیلی؛

• استفاده از فناوری‌های جدید در ارائه محتوا (واقعیت مجازی و واقعیت افزوده و ...)

• راه‌اندازی سرویس آموزشی پیش‌دبستانی؛

• راه‌اندازی سرویس بوم؛

• راه‌اندازی سرویس مرکز یادگیری معلم؛

• راه‌اندازی سرویس ایده‌ها و خلاقیت‌ها؛

• طراحی و پیاده‌سازی باشگاه معلمان فیلم‌ساز و

تهیه بانک اطلاعاتی برای جلب مشارکت آنان؛

• طراحی و پیاده‌سازی باشگاه معلمان تولیدکننده محتوای الکترونیک و تهیه بانک اطلاعاتی برای جلب مشارکت آنان؛

• طراحی و پیاده‌سازی باشگاه معلمان نویسنده مجلات رشد و تهیه بانک اطلاعاتی برای جلب مشارکت آنان؛

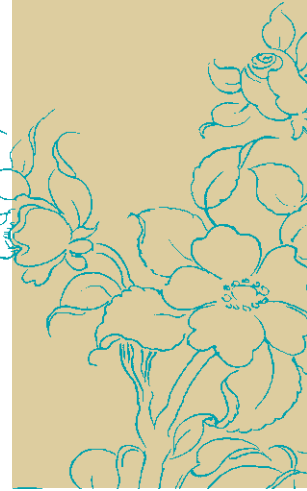
• راه‌اندازی سرویس به اشتراک‌گذاری تجارب معلمان؛

• تولید و نظارت فنی و هنری ۷۴ فیلم آموزشی برای دانش‌آموزان و معلمان در قالب تکمیل بسته آموزشی برای دوره دوم متوسطه شاخه‌های نظری، فنی و حرفه‌ای و کاردانش؛

• تولید فیلم‌های ویژه دانش‌افزایی معلمان و هنرآموزان؛

• تولید فیلم‌های آموزشی- تربیتی ویژه دانش‌آموزان و هنرجویان با تأکید بر مؤلفه‌های شاخص؛

• تولید کلیپ برای سازمان در مناسبت‌های گوناگون؛ اجرای پروژه تولید و نظارت فنی و هنری فیلم‌های آموزش معلم جدید (الگوهای تدریس در شرایط کرونا) - استودیو سمنان؛



É ارزیابی و صدور پروانه نمایش فیلم مناسب دانش‌آموزان؛

برنامه‌های پیش‌بینی‌شده برای سال ۱۴۰۰، در دو بخش برنامه‌های جاری و برنامه‌های تحولی تدوین شده‌اند:

É برنامه‌ریزی، هماهنگی و تهیه مقدمات راه‌اندازی تولید فاز دوم سرویس کتاب‌های تعاملی الکترونیکی بر بستر شبکه ملی مدارس ایران؛

É هماهنگی، طراحی و تهیه و تولید نرم‌افزار پایه ششم به سفارش دفتر طراحی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری؛

É هماهنگی، طراحی و تهیه و تولید نرم‌افزار پایه هفتم به سفارش دفتر طراحی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری؛

É هماهنگی، طراحی و تهیه و تولید نرم‌افزار پایه نهم به سفارش دفتر طراحی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری؛

É تهیه و تنظیم ویژه‌نامه دهمین جشنواره تولید محتوای الکترونیکی؛

É برگزاری دوره‌های آموزشی عمومی و تخصصی ویژه معلمان در باشگاه معلمان تولیدکننده محتوا؛

É پیگیری و غنی‌سازی برنامه‌های باشگاه و به‌روزرسانی محتوا و تخصیص آموزش‌های ضروری ویژه معلمان؛

É تمهید مقدمات و برنامه‌ریزی تشکیل نمایشگاه

محصولات آموزشی چندرسانه‌ای با مشارکت مؤسسه‌های دولتی و غیردولتی؛

É برنامه‌ریزی، هماهنگی و برگزاری دهمین جشنواره تولید محتوای الکترونیکی با مشارکت بنیاد بازی‌های رایانه‌ای و سایر بخش‌های مرتبط ستادی وزارت متبوع؛

É برگزاری جلسات شورای سیاست‌گذاری جشنواره پنجاه و یکم؛

É تعیین دبیر جشنواره پنجاه و یکم؛

É دریافت مجوز برگزاری جشنواره پنجاه و یکم از سازمان امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد؛

É تهیه آیین‌نامه جشنواره پنجاه و یکم؛

É تهیه فراخوان جشنواره پنجاه و یکم؛

É انتشار فراخوان جشنواره پنجاه و یکم به زبان فارسی و انگلیسی؛

É تشکیل کمیته‌های جشنواره پنجاه و یکم؛

É دریافت آثار بخش ملی و بین‌الملل جشنواره پنجاه و یکم؛

É ارزیابی آثار در هیئت انتخاب جشنواره پنجاه و یکم؛

É داوری آثار در هیئت داوران جشنواره پنجاه و یکم؛

É برگزاری مراسم افتتاحیه و اختتامیه جشنواره پنجاه و یکم؛

É پرداخت حق‌الزحمه‌های اعضای هیئت انتخاب

و هیئت داوران جشنواره پنجاه و یکم؛
É پرداخت جوایز برندگان جشنواره پنجاه و یکم؛
É تهیه شیوهنامه جدید باشگاه معلمان فیلمساز؛
É تعیین دبیر باشگاه معلمان فیلمساز؛
É ارزیابی فعالیت‌های رابطان معلمان فیلمساز
در ۳۲ استان؛
É صدور ابلاغ جدید یکساله برای رابطان
معلمان فیلمساز در ۳۲ استان؛
É نمایش فیلم‌های برتر پنجاهمین جشنواره
فیلم رشد برای معلمان فیلمساز در استان‌ها از
طریق وبینار؛
É برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای معلمان
فیلمساز در استان‌ها از طریق وبینار؛
É صدور ابلاغ جدید یکساله برای رابطان
معلمان فیلمساز در ۳۲ استان؛
É ثبت‌نام معلمان فیلمساز در سامانه باشگاه
معلمان فیلمساز؛
É دریافت نمونه آثار معلمان فیلمساز از ۳۲
استان برای بررسی در بخش ملی پنجاه و یکمین
جشنواره فیلم رشد؛
É برگزاری همایش نخبگان عرصه فناوری
در خدمت فرایند یاددهی و یادگیری و برگزاری
نمایشگاهی از آخرین تولیدات چندرسانه‌ای آموزشی
در سال ۱۴۰۰؛
É تولید بسته آموزشی تولید محتوای الکترونیکی
و تعبیه در برنامه درسی برای تمامی معلمان و

حتی‌الامکان دانش‌آموزان؛
É طراحی و پیاده‌سازی پلت فرم نرم‌افزاری رشد؛
É طراحی و پیاده‌سازی سامانه آموزشی تولید
محتوای الکترونیکی؛
É طراحی و پیاده‌سازی پروژه ملی ۴۰۰۰ «رمزینه
سریع پاسخ» (QR code) در کتاب‌های درسی؛
É طراحی و پیاده‌سازی مواد آموزشی؛
É طراحی و پیاده‌سازی سریال آموزشی دوره
ابتدایی؛
É طراحی و پیاده‌سازی پادکست صوتی آموزشی؛
É طراحی و پیاده‌سازی مجموعه فیلم‌های کوتاه
تربیتی؛
É طراحی و پیاده‌سازی طرح شتاب‌دهنده
رسانه‌های آموزشی در ساختمان سمنان؛
É طراحی و پیاده‌سازی طرح حمایت از تولید
ایده‌های برتر تولید رسانه‌های اثربخش؛
É طراحی و پیاده‌سازی پروژه تولید «مخاطب -
مؤلف»؛
É طراحی و پیاده‌سازی تولید رسانه نمونه و الگو.

گزارش

برنامه راهبردی مجلات رشد در یک نگاه

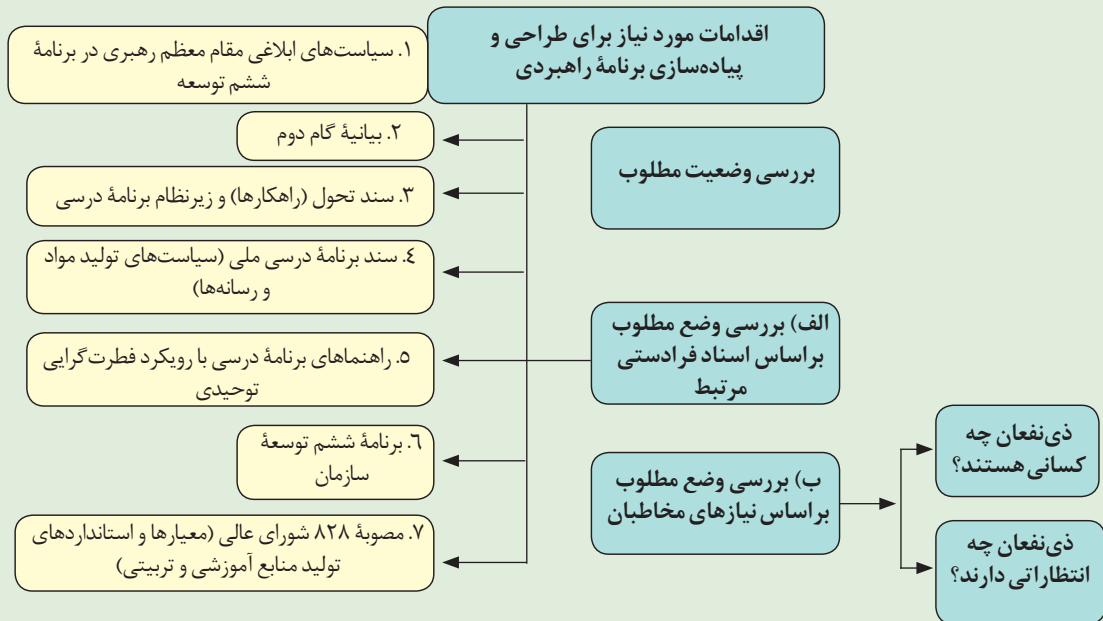
ریل گذاری برای فردا

شهره حسین پور

تغییرات اساسی در آموزش، به عنوان جهت دهندگان اصلی برنامه راهبردی، مورد توجه قرار گرفت. الگوی مورد استفاده در این برنامه برای تحلیل وضعیت موجود، الگوی تحلیلی «سوات»^۱ بود. اطلاعات حاصل از تحلیل وضع موجود به تدوین راهبردها، برنامه های راهبردی، طرح و اقدامات تا سال ۱۴۰۵ منجر شد. برنامه راهبردی در قالب سه فصل تنظیم شد. در فصل اول به ارائه کلیاتی از برنامه طبق نمودار ۱ پرداخته شد.

در زمستان سال ۱۳۹۹ بنابه دستور ریاست محترم «سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی»، جناب آقای دکتر حسن ملکی، تدوین برنامه راهبردی مجلات در دستور کار «دفتر انتشارات و فناوری آموزشی» قرار گرفت و پیش نویس اولیه برنامه تهیه شد. در این پیش نویس، از یک سو اسناد فرادستی مانند سند تحول بنیادین، برنامه درسی ملی، رسالت ها، مأموریت ها و اهداف مجلات رشد و از سوی دیگر نیازهای آینده دانش آموزان، معلمان و والدین، و فناوری های نوظهور و ظرفیت بالای آنها برای

نمودار ۱. کلیاتی از طراحی و پیاده‌سازی برنامه‌ راهبردی مجلات رشد



فرایند برنامه‌ریزی راهبردی محسوب می‌شوند و به ما در شناسایی و دستیابی به درک روشنی از مقاصد، آرمان‌ها، الزامات و نیازها کمک می‌کنند و در واقع الهام‌بخش و هدایتگر فرایند برنامه‌ریزی راهبردی خواهند بود.

در فصل سوم، بررسی و سنجش وضعیت محیط انجام شد. هدف از تجزیه و تحلیل این عوامل و شناخت محیط، ارائه

در مطالعه همه اسناد فرادستی، موارد مرتبط با مجلات استخراج و به‌عنوان مرجع قانونی برنامه‌ها در نظر گرفته شد. در فصل دوم برنامه، ارکان اساسی برنامه راهبردی مجلات، از جمله چشم‌انداز آینده، مأموریت‌های سازمان، اهداف بلندمدت و اصول حاکم بر برنامه‌ها و فعالیت‌ها تبیین شدند. این ارکان جهت‌دهنده برنامه و پیش‌نیاز سایر بخش‌های

راهبردهایی بود که تعادل بین محیط درونی و بیرونی را حفظ کند. برای تعیین اولویت‌های راهبردی با استفاده از روش تحلیلی سوات وضع موجود مجلات رشد در قالب نقاط قوت و ضعف (محیط درون‌سازمانی)، فرصت‌ها و تهدیدها (محیط برون‌سازمانی) مورد بررسی قرار گرفت و پس از تجمیع راهبردهای استفاده‌ی بهینه از فرصت‌ها با تأکید بر نقاط قوت، راهبردهای حفظ فرصت با تأکید بر رفع نقاط ضعف، راهبردهای ثبات (رفع تهدیدها با تأکید بر نقاط قوت) و راهبردهای پرهیز (غلبه بر تهدیدها با تأکید بر رفع نقاط ضعف) راهبردهای زیر تعیین شدند:

۱. بهبود مستمر کیفیت محتوا و نحوه‌ی عرضه‌ی مجلات رشد؛

۲. استقرار سیستم کنترل کیفیت و اصلاح فرایند مدیریت نشریات رشد و تقویت آن.

۳. توسعه‌ی تعاملات با بخش‌های درون‌سازمانی و برون‌سازمانی.

پس از تعیین راهبردها برای هر یک از آن‌ها برنامه‌هایی راهبردی به شرح زیر تنظیم شد:

راهبرد ۱. بهبود مستمر کیفیت محتوا و نحوه‌ی عرضه‌ی مجلات رشد

برنامه‌های راهبردی:

• بازنگری در چارچوب کلی و محتوای مجلات و تقویت بعد آموزشی؛

• بسترسازی برای تولید و انتشار مجلات به صورت ترکیبی و با استفاده از چند رسانه‌ای‌ها در بستر شبکه‌ی رشد؛

• ارتقای ابعاد ساختاری، فنی و هنری مجلات رشد؛

• تقویت هویت علمی نویسندگان و پدیدآورندگان آثار؛

• ارزیابی مستمر مجلات و تعیین میزان اثربخشی آن‌ها.

راهبرد ۲. استقرار سیستم کنترل کیفیت و اصلاح فرایند مدیریت نشریات رشد و تقویت آن

برنامه‌های راهبردی:

• اصلاح فرایند نظارت بر طراحی و تولید مجلات و کنترل حلقه‌های اثرگذار بر اتلاف زمان؛

• اصلاح بعد ساختاری و مالی مجلات رشد؛

• تقویت جایگاه رسمی مجلات رشد.

راهبرد ۳. توسعه‌ی تعاملات با بخش‌های درون‌سازمانی و برون‌سازمانی

برنامه‌های راهبردی:

• تقویت و توسعه‌ی تعاملات و ارتباطات برون‌سازمانی و بهره‌مندی از ظرفیت‌های موجود سایر دستگاه‌ها و سازمان‌های غیردولتی؛

• تقویت و توسعه‌ی تعاملات و ارتباطات درون‌سازمانی (بخش‌های ستادی و استانی).

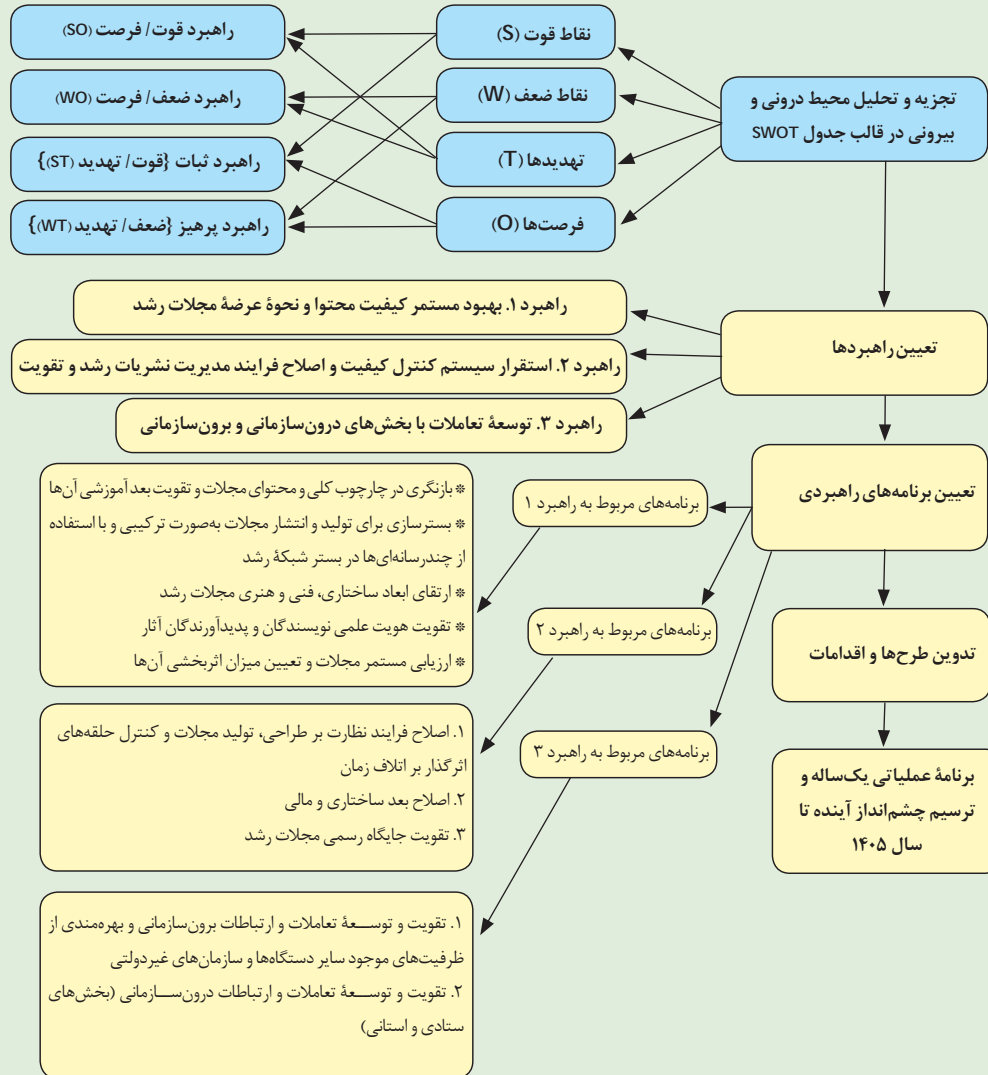
پس از تعیین برنامه‌های راهبردی، فعالیت‌هایی که به تحقق برنامه‌ها منجر می‌شوند، در قالب طرح‌ها و اقداماتی پیش‌بینی شدند و شاخص اندازه‌گیری میزان تحقق فعالیت‌ها نیز مشخص شد.

در فصل سوم ارائه‌ی مطالب طبق نمودار ۲ صورت گرفته است. برای هر برنامه‌ی راهبردی یک برنامه‌ی عملیاتی برای سال

۱۴۰۰ و یک برنامه‌ی بلندمدت پنج ساله تا سال ۱۴۰۵ پیش‌بینی شد. مقرر شده است پیش‌نویس برنامه در جلساتی

با حضور خبرگان حوزه‌ی نشریات و برنامه‌ی راهبردی مورد نقد و بررسی قرار گیرد.

نمودار ۲. تعیین راهبردهای مجلات رشد و تدوین طرح‌ها و اقدامات تحقق آن‌ها





Year **Roshd** **book**



روش

«نرم افزار کاربردی (اپلیکیشن)
مجلات رشد راه اندازی شد»



امکانات اصلی برنامه

- دسترسی به آخرین مجلات منتشر شده
- مشاهده آرشیو هر مجله به صورت دسته بندی شده
- مشاهده مشخصات هر مجله (فهرست مطالب، پدیدآورندگان و...)
- بارگیری رایگان مجله از نرم افزار کاربردی (اپلیکیشن) بازار برای مطالعه برون خط (آفلاین) درون برنامه (بدون نیاز به تارنما)
- نشان کردن مجلات برای سرزدن یا بارگیری در آینده
- ارسال اعلان در زمان بارگذاری مجله جدید
- نظرات کاربران
- دانلود از کافه بازار و مایکت



www.roshdmag.ir

